

Vichtis Läroplan 2016

Uppdaterad 1/2019

Innehåll

Innehåll.....	2
1 DEN LOKALA LÄROPLANENS BETYDELSE OCH UPPGÖRANDET AV DEN.....	5
1.1 Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen	5
1.2 Principer för uppgörandet av den lokala läroplanen.....	5
1.3 Utvärdering och utveckling av den lokala läroplanen	6
I Vichtis	6
2 DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN SOM GRUND FÖR ALLMÄNBILDNING	10
2.1 Förpliktelser som styr undervisningen	10
2.2 Värdegrunden för den grundläggande utbildningen.....	10
2.3 Synen på lärande	12
2.4 Frågor som avgörs på lokal nivå.....	12
I Vichtis	13
3 DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGENS UPPDRAG OCH ALLMÄNNA MÅL	15
3.1 Den grundläggande utbildningens uppdrag	15
3.2 Nationella mål för undervisning och fostran	16
3.3 Mångsidig kompetens som mål	17
I Vichtis	22
4 VERKSAMHETSKULTUREN I EN ENHETLIG GRUNDLÄGGANDE UTBILDNING	25
4.1 Verksamhetskulturens betydelse och utvecklandet av den	25
4.2 Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen	26
4.3 Lärmiljöer och arbetssätt	28
I Vichtis	33
5 SKOLARBETE SOM FRÄMJAR LÄRANDE OCH VÄLBEFINNANDE	34
5.1 Gemensamt ansvar för skoldagen.....	34
5.2 Samarbete	35
5.3 Fostrande samtal och disciplinära åtgärder.....	37
5.4 Olika sätt att anordna undervisningen.....	38
5.5 Annan verksamhet som stödjer målen för undervisning och fostran	41
I Vichtis.....	44
<i>Gemensamma temakvällar eller evenemang kan vara en del av skolornas vardag, t.ex. utomhusaktiviteter. Föräldraföreningen är en viktig del i föräldrarnas deltagande i skolans vardag. Att ha en lärare närvarande under föräldraföreningens möten är önskvärt.</i>	
6 BEDÖMNING AV LÄRANDE.....	54
6.1 Bedömningens syften och bedömningskultur som stödjer lärande.....	54
6.2 Bedömningens karaktär och allmänna principer för bedömningen.....	55
6.3 Föremål för bedömning	56
6.4 Bedömningen under studierna.....	58
6.4.1 Bedömningen under läsåret	58
6.4.2 Bedömningen vid läsårets slut	58
6.4.3 Studiegången i den grundläggande utbildningen.....	59

6.4.4 Bedömningen vid etappmålen.....	60
6.5 Slutbedömningen i den grundläggande utbildningen.....	61
6.5.1 Bildandet av slutvitsord.....	62
6.5.2 Intensifierad undervisning och slutbedömning.....	63
6.6 Betyg och betygsanteckningar i den grundläggande utbildningen	64
6.7 Särskild examen och betyg över studier som slutförts genom särskild examen	68
6.8 Frågor som avgörs på lokal nivå.....	69
I Vichtis	70
Betyg i Vichtis.....	75
7 STÖD FÖR LÄRANDE OCH SKOLGÅNG	77
7.1 Principerna för stöd	77
7.1.1Handledning i samband med stöd.....	77
7.1.2 Samarbete mellan hem och skola i samband med stöd	78
7.2 Allmänt stöd.....	78
7.3 Intensifierat stöd.....	79
7.3.2 Plan för elevens lärande inom intensifierat stöd.....	80
7.4 Särskilt stöd	82
7.4.2 Beslut om särskilt stöd	83
7.4.4 Individualisering av lärokursen i ett läroämne och befrielse från studier.....	86
7.4.5 Förlängd läroplikt	87
7.4.6 Undervisning enligt verksamhetsområde	88
7.5.1 Stödundervisning	89
7.5.2 Specialundervisning på deltid	90
7.5.3 Tjänster och hjälpmedel som förutsätts för elevens deltagande i undervisningen	90
I Vichtis.....	91
8 ELEVVÅRD	113
8.1 Yrkesövergripande samarbete inom elevvården	114
8.3 Individuell elevvård.....	116
8.4 Elevvårdsplaner	117
I Vichtis.....	120
9 UNDERVISNING FÖR OLIKA SPRÅK- OCH KULTURGRUPPER.....	140
I Vichtis.....	140
10 UNDERVISNING PÅ TVÅ SPRÅK	141
10.1 Mål och utgångspunkter för undervisning på två språk	141
10.1.1 Omfattande undervisning på två språk	143
10.1.2 Mindre omfattande undervisning på två språk.....	145
11 UNDERVISNING SOM BASERAR SIG PÅ EN VISS VÄRLDSÅSKÅDNING ELLER PEDAGOGISK PRINCIP	146
11.1 Principer för undervisningen	146
12 VALFRIHET I DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN	146
12.1 Valfria timmar i konst- och färdighetsämnen	146
12.2 Valfria ämnen	147
12.3 Frivilliga och valfria lärokurser i främmande språk	147

12.4 Frågor som avgörs på lokal nivå	147
I Vichtis.....	148
Den finlandssvenska kulturstigen	150
Språkstrategi inom Nätverket Vi10 för den svenska småbarnsfostran och den grundläggande utbildningen i kommunen.	152

1 DEN LOKALA LÄROPLANENS BETYDELSE OCH UPPGÖRANDET AV DEN

1.1 Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen

Styrsystemet för den grundläggande utbildningen ska garantera jämlikhet och kvalitet i utbildningen samt skapa goda förutsättningar för elevernas växande, utveckling och lärande. Styrsystemets normdel består av lagen och förordningen om grundläggande utbildning, statsrådets förordningar, grunderna för läroplanen samt den lokala läroplanen och läsårsplanerna som baserar sig på den. Syftet med revideringen av styrsystemet är att undervisningen bättre ska kunna ta hänsyn till förändringarna i omvärlden och att stärka skolans uppdrag att bygga en hållbar framtid.

Grunderna för läroplanen bygger på lagen och förordningen om grundläggande utbildning och på statsrådets förordning som fastställer målen och timfördelningen[1]. Grunderna för läroplanen är en nationell föreskrift utfärdad av Utbildningsstyrelsen enligt vilken den lokala läroplanen görs upp[2]. Syftet med grunderna för läroplanen är att stödja och styra undervisningen och skolarbetet samt främja en enhetlig grundläggande utbildning på lika villkor.

Den grundläggande utbildningen är en helhet som omfattar undervisning och fostran där målen och innehållet för olika delområden hör samman och bildar en grund för undervisningen och verksamhetskulturen. Därför innehåller grunderna för läroplanen utöver föreskrifter om mål och innehåll även text som belyser dessa. Grunderna för läroplanen innehåller också, till de delar det behövs, hänvisningar till den lagstiftning som grunderna baserar sig på.

Den lokala läroplanen är en viktig del av styrsystemet. Den beskriver och styr genomförandet av såväl nationella mål som mål och uppdrag som anses viktiga på lokal nivå. Den lokala läroplanen ger en gemensam grund och riktlinje för det dagliga skolarbetet. Den är ett strategiskt och pedagogiskt verktyg som styr utbildningsanordnarens verksamhet och skolornas arbete. Läroplanen förenar skolornas verksamhet med övrig lokal verksamhet som ordnas för att främja barnens och de ungas välbefinnande och lärande.

1.2 Principer för uppgörandet av den lokala läroplanen

Utbildningsanordnaren ansvarar för att göra upp en lokal läroplan och utveckla den[3]. I läroplanen bestäms om det fostrande arbetet, undervisningen, bedömningen av lärande och om hur stöd, handledning och elevvård, samarbete mellan hem och skola samt övrig verksamhet ska ordnas och förverkligas. Där kompletteras och prioriteras ur ett lokalt perspektiv de mål, riktlinjer och centrala innehåll samt övriga frågor som gäller undervisningen som fastställs i grunderna för läroplanen. Utbildningsanordnaren ska utarbeta läroplanen med beaktande av elevernas behov, lokala särdrag samt resultat från utvecklingsarbete och intern utvärdering.

Läroplanen ska främja en fortlöpande utveckling av undervisningens kvalitet och stärka utbildningens kontinuitet. Den ska skapa en god grund för övergången från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen och från den grundläggande utbildningen till följande utbildningsstadium. Läroplanen ska utarbetas med hänsyn till övriga lokala planer, såsom

- eventuell plan för småbarnspedagogik
- förskoleundervisningens läroplan
- eventuell plan för undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen
- eventuell plan för morgon- och eftermiddagsverksamheten
- välfärdsplan för barn och unga enligt barnskyddslagen[4]
- likabehandlingsplan enligt lagen om likabehandling[5]
- eventuell plan för hållbar utveckling, kulturell fostran och övriga planer och beslut som utbildningsanordnaren fattat i synnerhet angående utbildning, barn, ungdomar och familjer.

Utbildningsanordnaren ska godkänna läroplanen separat för undervisning på svenska, finska eller samiska samt vid behov för undervisning på något annat språk[6]. Utbildningsanordnaren kan utarbeta en

gemensam lokal läroplan för alla sina skolor eller en plan som innehåller både utbildningsanordnarens gemensamma delar och delar som är gemensamma för flera skolor och/eller skolspecifika delar. Utbildningsanordnaren fattar själv beslut om hur läroplanen utarbetas. Utbildningsanordnare kan också komma överens om gränsöverskridande samarbete och gemensamma regionala riktlinjer för läroplanerna. När läroplanen uppgörs beaktas att undervisningen kan vara huvudsakligen indelad i läroämnena eller förverkligas genom helhetsskapande undervisning. Om undervisningen är helhetsskapande kan också årskurshelheterna i läroplanen vara helhetsskapande.

Elevernas alla individuella planer ska utarbetas utgående från den gemensamma läroplanen[7]. I läsårsplanen ska preciseras hur läroplanen kommer att genomföras i den enskilda skolan under läsåret. Förordningen om grundläggande utbildning förpliktar utbildningsanordnaren att informera eleverna och deras vårdnadshavare om centrala frågor som fastställs i läsårsplanen.[8]

Samarbete kring läroplanen och läsårsplanen bidrar till att alla parter förbinder sig till de gemensamma målen och ökar enhetligheten i undervisningen och det fostrande arbetet. Utbildningsanordnaren ska se till att personalen inom undervisningsväsendet har möjlighet att delta i samarbetet samt främja samarbetet både mellan läroämnena och mellan aktörer inom olika sektorer. Det ska finnas möjlighet att delta oberoende av hur planerna utarbetas. Eleverna ska enligt lagen ges möjlighet att delta i beredandet av läroplanen och de planer som anknyter till den[9]. Det är viktigt att också vårdnadshavarna har möjlighet att delta i läroplansarbetet, utarbetandet av läsårsplan och i planeringen av skolans verksamhet, i synnerhet gällande målen för fostran, verksamhetskulturen och samarbetet mellan hem och skola. Det är särskilt viktigt att eleverna och vårdnadshavarna kan delta i arbetet på ett meningsfullt och mångsidigt sätt. Elevernas utvecklingsstadium ska beaktas då man planerar deras delaktighet.

Samarbete med aktörer utanför skolan berikar skolarbetet och knyter det till det omgivande samhället. Till de delar läroplanen berör elevvård och samarbete mellan hem och skola förpliktar lagen om grundläggande utbildning utbildningsanordnaren att utarbeta läroplanen i samarbete med de myndigheter som ansvarar för social- och hälsovården i kommunen[10]. Det behövs även samarbete med övriga förvaltningar för att kunna garantera alla elevers skolgång, trygghet, säkerhet och välbefinnande. Samarbete med andra organisationer och olika experter förbättrar ytterligare kvaliteten på planerna och skolarbetet.

En elev har enligt lagen om grundläggande utbildning rätt att varje skoldag få undervisning enligt läroplanen[11]. Utbildningsanordnaren ska se till att denna rättighet uppfylls och alla som arbetar med eleverna ska verkställa den läroplan som utbildningsanordnaren godkänt och följa övriga normer som reglerar arbetet.

1.3 Utvärdering och utveckling av den lokala läroplanen

Utbildningsanordnaren ska utvärdera sin utbildning och utbildningens effekt och delta i extern utvärdering av sin verksamhet. Syftet med utvärderingen är att utveckla utbildningen och förbättra förutsättningarna för lärande[12]. Uppföljning, regelbunden utvärdering och utveckling av den lokala läroplanen och läsårsplanen är en del av denna utvärderingsskyldighet.

I utbildningsanordnarens och skolornas interna utvärderingar kan resultaten från nationella utvärderingar och utvecklingsprojekt och de nationella kvalitetskriterierna för den grundläggande utbildningen användas[13]. Samarbete med eleverna, vårdnadshavarna och andra aktörer främjar öppen och konstruktiv självvärdering.

Ändringar i läroplansgrunderna förutsätter att motsvarande ändringar görs i den lokala läroplanen och omsätts i praktiken. Utbildningsanordnaren kan granska sin läroplan och förbättra dess kvalitet och ändamålsenlighet utifrån lokala behov och genom att utnyttja resultaten från utvecklingsarbete.

I Vichtis

Utbildningsstyrelsen har fastställt nya grunder för läroplanen för förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och för påbyggnadsundervisningen 22.12.2014. Vichtis lokala läroplan är ett strategiskt och pedagogiskt verktyg som styr utbildningsanordnarens verksamhet och skolornas arbete.

Skolorna gör årligen egna läsårsplaner som kompletterar och uppdaterar läroplanen. Läroplanen för den grundläggande utbildningen och skolornas läsårsplaner godkänns av Barn och ungdomsnämnden, skilt för bägge språkgrupperna.

Vichtis läroplans uppbyggnad

I Vichtis kommun uppgörs en lokal läroplan. I den lokala läroplanen fastställs bedömningen och stödet för grundutbildningens fostringsarbete, undervisning och inläring samt hur handledningen, elevvården, samarbetet mellan hem och skola samt övrig verksamhet ordnas och verkställs. Ytterligare lyfts det i den lokala läroplanen fram målsättningar och övriga för undervisningen väsentliga linjedragningar ur en lokal synvinkel. Läroplanen för Vichtis kommun publiceras enligt de nationella kriterierna. Läroplanerna publiceras på kommunens hemsida.

Vichtis kommun ordnar grundläggande utbildning på finska för årskurserna 1-9 och på svenska för årskurserna 1-6. Den finska läroplanen är gemensam för hela kommunen, Den svenska har utarbetats utgående från den finska efter att den finska kommunala delen blivit färdig. Den lokala läroplanen görs på finska och svenska. Den svenskspråkiga läroplanen används i Nummela skola. Eleverna från Nummela skola fortsätter i huvudsak till Lojo eller alternativt till Helsingfors för åk 7- 9.

Skolornas årliga läsårsplan uppgörs av undervisningspersonalen. Läsårsplanen presenteras åt vårdnadshavarna vid läsårets början. Skolorna tar, utgående från den egna verksamhetskulturen, med eleverna i utarbetandet av läsårsplanen. Hur eleverna och vårdnadshavarna deltar i planeringen av läsårsplanen dokumenteras separat i skolornas egna läsårsplaner.

I de nationella grunderna för grundskolans läroplan ingår statsrådets fastställda timfördelning. I den fastställs hur många årsveckotimmar per ämne som eleverna studerar under den grundläggande utbildningen. Timfördelningen för den svenskspråkiga undervisningen förbereddes av personalen i Nummela skola. *Timfördelningen presenterades på föräldramötet i Nummela skola samt finns till påseende på kommunens hemsida. Nummela skola tog i bruk den nya timfördelningen 1.8.2016.*

Nämnden för fostran och utbildning (Kasvatus- ja koulutuslautakunta) har 11.8.2015 godkänt timfördelningen.

Timfördelningen uppdateras på nytt under våren 2019.

Skolan som verksamhetsmiljö

Eleverna har rätt till en trygg skolmiljö, på samma sätt som undervisningspersonalen har rätt till en trygg arbetsmiljö. Skolans läsårsplan som uppdateras varje år, innehåller verksamhetsmodeller och planer på hur man kan främja elevernas skolgång, säkerhet och välmående. Fostrandet och främjandet av elevernas välbefinnande hör till varje vuxens uppgift oberoende arbetsuppgift. Samarbetet är systematiskt och resultaten utvärderas tillsammans med alla samarbetspartners. Elevvården och samarbetet mellan hem och skola är en del av läroplanen som har planerats tillsammans med samkommunen Karviainen.

Hela kommunen är upptagningsområde för den svenska grundläggande utbildningen. Nummela skolas mångprofessionella team är centrum teamet. Det mångprofessionella teamet målsättning är att stärka den grundläggande utbildningens enhetlighet och arbetar med att sänka tröskeln för eleven då hen byter skolstadium. Eftersom eleverna från Nummela skola främst fortsätter till Källhagens skola i Lojo är det svenska samarbetet mellan skolorna uppbyggt på ett annat sätt. Hur det

mångprofessionella teamet och samarbetet med Lojo är uppbyggt presenteras närmare i kapitel 7
Stöd för lärande och skolgång,
Vichtis kommun försöker på olika sätt försäkra sig om lärmiljöns fysiska och psykiska välmåga:

Personalens arbetsskyddsärenden, som inomhusluftscheman och nära ögat-situationer samt försäkringsärenden hittas på kommunens intranät,

- Principerna för serviceavtal för underhåll av fastigheter hittas också på intranätet.
http://www.vihti.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vihti/embeds/22075_tekympe_esite.pdf

Handlingar som kompletterar läroplanen

Läroplanen har utarbetats med hänsyn till kommunens övriga lokala planer, såsom

- Vichtis kommuns strategi
- Planen för småbarnsfostran (finns nu på svenska, borde godkännas av nämnden)
- Förskoleundervisningens läroplan (den svenska läroplanen är under arbete)
- Förberedande inlärningsplan för grundutbildning (finns enbart på finska)
- Integrationsprogrammet
- Plan för för- och eftermiddagsverksamheten (finns enbart på finska)
- Välfärdsplan för barn och unga enligt barnskyddslagen
- Elevvårdsplan
- Jämställdhetsplan enligt jämställdhetslagen

I jämställdhetsplanen finns det utfärdade instruktioner (Sivistyskeskus - den grundläggande utbildningen - elevvården), som står som grund då de skolspecifika jämställdhets- och likabehandlingsplanerna skrivs in i läroplanen.

- Kommunens jämställdhetsplan blir klar i oktober 2016.
- Planen för hållbar utveckling, miljöstrategi och verksamhetsplan
- Den finlandssvenska kulturstigen (finns nu i kap 13.1)
- Språkstrategi inom Nätverket Vi10 för den svenska småbarnsfostran och den grundläggande utbildningen i kommunen. (hittas i kap 13.2)

Skolspecifika planer för kulturförskolan och -aktiviteter skrivs in i läroplanen.

- Informationsstrategi

- Vichtis kommuns elektroniska välfärdsrapport blev färdig våren 2016.

I Vichtis finska läroplan finns det noggrant beskrivet hur man på finska arbetat med läroplanen. Den svenska läroplansfortbildningen har skötts av Nätverket Vi10 (nuvarande Språkönätverket), Utbildningsstyrelsen och i samarbete med Lojo kommun. Den svenska läroplanen för årskurserna 1 – 6 skrivs våren 2018 och utgår då från både Vichtis finska läroplan (uppdaterad våren 2018) samt Lojo svenska läroplan.

Andra organ som deltagit i att sammanställa och förverkliga läroplanen

- Vårdnadshavare
- Elevvårdspersonal
- Karviainen
- Mat- och städservice
- Tilapalvelut
- Biblioteket
- Ungdomsverksamheten
- Sport och idrottsverksamheten
- Vichtis museum
- Vichtis församling
- Naturskolan
- Företagsbyn
- Föreningar och organisationer som verkar i Vichtis

Hur man följer upp hur läroplanen förverkligas, utvärderas och utvecklas

Läroplanerna utvärderas årligen. De förändringsförslag som skolornas personal kommit fram med och övrig nödvändig uppdatering behandlas under läroplanens utvärderingsdag. Förändrings- och uppdateringsförslagen behandlas i nämnden och träder i kraft vid ingången av följande läsårs början.

I slutet av vårterminen utvärderas läsårsplanen av den pedagogiska personalen och efter det sammanställs grunderna för följande års läsårsplan. Utvärderingen ges till den pedagogiska sekreteraren, som sammanställer utvärderingarna för nämnden. Respons och förbättringsbehov tas i beaktande i följande års budget samt vid formuleringen av målsättningarna.

Genom att uppdatera läroplanen utgående från både nationella och lokala krav tar kommunen också vid verkställandet av undervisningen i beaktande de förändringar som sker i omvärlden utanför skolan och stärker skolans roll i att bygga upp en hållbar utveckling.

2 DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN SOM GRUND FÖR ALLMÄNBILDNING

Den grundläggande utbildningen ska lägga grunden för elevernas allmänbildning. Kommunen är skyldig att ordna grundläggande utbildning för de barn i läropliktsåldern som bor inom kommunens område[1]. Förpliktelserna som styr den grundläggande utbildningen grundar sig på grundlagen, lagen och förordningarna om grundläggande utbildning, statsrådets förordning och grunderna för läroplanen. Också förpliktelser som grundar sig på annan lagstiftning och internationella avtal som Finland förbundit sig att följa ska beaktas då undervisningen ordnas. Den grundläggande utbildningen bygger på en gemensam värdegrund och syn på lärande.

2.1 Förpliktelser som styr undervisningen

Den grundläggande utbildningen ska följa de enhetliga nationella grunderna för läroplanen enligt lagen om grundläggande utbildning. Utbildningen ska ordnas utgående från elevernas ålder och förutsättningar och främja en sund uppväxt och utveckling. Utbildningen ska genomföras i samarbete med hemmen[2].

Eleverna har rätt att få undervisning enligt läroplanen samt elevhandledning och tillräckligt stöd för lärande och skolgång genast när behov uppstår[3]. Undervisningsgrupperna ska sammansättas så att målen i läroplanen kan nås i undervisningen[4]. Eleverna har rätt till avgiftsfri undervisning, avgiftsfria läroböcker och andra läromedel, arbetsredskap och arbetsmaterial. Eleverna har dessutom rätt att avgiftsfritt få den elevvård som förutsätts för att de ska kunna delta i undervisningen samt studiesociala förmåner och tjänster enligt lagen[5]. Elevvården regleras av lagen om elev- och studerandevård[6]. Den som deltar i utbildning har rätt till en trygg studiemiljö[7]. Eleven ska varje skoldag avgiftsfritt få en fullvärdig måltid som är ändamålsenligt ordnad. Måltidssituationen ska vara övervakad[8].

Enligt Finlands grundlag och lagen om likabehandling får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, etniskt eller nationellt ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, sexuell läggning, hälsotillstånd, handikapp eller av någon annan orsak som gäller hens person[9].

Jämställdhetslagen förpliktar alla läroanstalter att se till att alla har lika möjligheter till utbildning, oberoende av kön. Undervisningen och **lärostoffet** ska stödja syftet med jämställdhetslagen[10].

Undervisningen ska dessutom ordnas med beaktande av bestämmelser om undervisningspersonalens antal och behörighet och föreskrifter om bl.a. säkerhet och arbetarskydd, användning av personuppgifter, offentlighet och integritetsskydd, upphovsrätt samt bestämmelser om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn.

FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna är en grundläggande historisk och etisk tolkning av betydelsen av mänskliga rättigheter[11]. Finland har förbundit sig att följa de flesta internationella avtal om mänskliga rättigheter som förutsätter att varje barns lärande och välbefinnande ska tryggas. De mest centrala är FN:s konvention om barnets rättigheter, den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter det vill säga den s.k. ESK-konventionen, Europakonventionen samt FN:s konvention om handikappades rättigheter[12]. För att trygga samernas rättigheter ska dessutom FN:s deklaration om urfolkens rättigheter beaktas[13].

FN:s konvention om barnets rättigheter ger juridisk grund för den grundläggande utbildningen. Enligt konventionen är alla som arbetar med eller för barn skyldiga att följa avtalets grundläggande principer, som är att alla barn har samma rättigheter och lika värde, att barnet ska skyddas mot diskriminering, att barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn, att alla barn har rätt till skydd, omvårdnad och utveckling och att alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad. Enligt konventionen har varje barn rätt till ett gott liv och till individuell, fysisk, psykisk, andlig, moralisk och social utveckling.

2.2 Värdegrunden för den grundläggande utbildningen

Grunderna för läroplanen har utarbetats i enlighet med den värdegrund som beskrivs här.

Alla elever är unika och har rätt till god undervisning

Den grundläggande utbildningen bygger på övertygelsen om att barndomen har ett egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt i sig. Var och en har rätt att växa till sin fulla potential som människa och samhällsmedlem. I detta behöver eleven uppmuntran och individuellt stöd. Eleven behöver känna sig hörd

och uppskattad i skolgemenskapen samt känna att hen får stöd för sitt lärande och välbefinnande. Lika viktigt är också erfarenheten av delaktighet och av att tillsammans bidra till det gemensamma arbetet och välbefinnandet.

Varje elev har rätt till god undervisning och att lyckas i skolarbetet. I takt med att eleverna lär sig formar de sin identitet, människosyn, världsbild och världsåskådning samt sin plats i världen. Samtidigt skapar eleverna en relation till sig själva, andra människor, samhället, naturen och olika kulturer. Att marginaliseras från lärande innebär att rätten till bildning inte förverkligas och detta utgör ett hot mot växande och utveckling. Den grundläggande utbildningen ska skapa möjligheter för livslångt lärande, som är en förutsättning för ett gott liv.

Betydelsen av värdegrundsarbetet i skolan ökar i en värld, där det multimediala informationsflödet, globala nätverk, sociala medier och kamratrelationer formar barnens och de ungas värderingar. Värdediskussioner som förs tillsammans med eleverna ger dem förutsättningar att känna igen och definiera värden och värderingar som de konfronteras med samt att kritiskt reflektera kring dem. Eleverna ska få stöd i att utveckla sin egen värdegrund. Gemensam reflektion kring värderingar i skolan och hemmen och det samarbete som bygger på denna bidrar till att trygga elevernas helhetsmässiga välbefinnande. Skolans personal ska bemöta hemmens olika religioner, åskådningar, traditioner samt hemmens olika syn på fostran med öppenhet och respekt för att skapa förutsättningar för konstruktiv kommunikation.

Humanitet, bildning, jämlikhet och demokrati

Den grundläggande utbildningen ska stödja elevernas utveckling till humana människor som strävar efter sanning, godhet och skönhet samt rättvisa och fred. I denna utveckling är motsättningar mellan strävan och rådande verklighet oundvikliga. Bildning innebär bland annat att kunna hantera dessa motsättningar på ett etiskt och empatiskt sätt och våga försvara det goda. Bildning innebär att både individuellt och i grupp kunna fatta beslut utgående från etisk reflektion, en annan människas situation och kunskap. Etiska och estetiska aspekter ger upphov till reflektion över vad som är värdefullt i livet. Bildning syns i sättet att förhålla sig till sig själv, till andra människor, till omgivningen och till kunskap samt i sättet och viljan att agera. En bildad människa strävar efter att handla rätt och att respektera sig själv, sin omgivning och andra människor. En bildad människa kan använda information på ett kritiskt sätt. Bildning innefattar också strävan till självreglering och ansvar för sin egen utveckling och sitt eget välbefinnande.

Den grundläggande utbildningen grundar sig på respekt för liv och mänskliga rättigheter och på att man försvarar dessa. Den grundläggande utbildningen ska främja välbefinnande, demokrati och aktiv medverkan i medborgarsamhället. Jämlikhet och en allmän princip om alla människors lika värde är ett centralt mål för den grundläggande utbildningen. Undervisningen ska främja ekonomisk, social och regional jämlikhet och jämställdhet mellan könen. Undervisningen ska vara religiöst, konfessionellt och partipolitiskt obunden. Skolan och undervisningen får inte användas som kanal för kommersiell påverkan.

Kulturell mångfald är en rikedom

Den grundläggande utbildningen bygger på det mångskiftande finländska kulturarvet som har formats och kontinuerligt formas genom växelverkan mellan olika kulturer. Undervisningen ska stödja elevernas kulturella identiteter och sporra dem att aktivt delta i egna kulturella och sociala gemenskaper och också till att de intresserar sig för andra kulturer. Samtidigt ska undervisningen stärka uppskattningen för kreativitet och kulturell mångfald, främja kulturell och interkulturell kommunikation och på så sätt lägga grund för en kulturellt hållbar utveckling.

Inom den grundläggande utbildningen möts människor med olika kulturell och språklig bakgrund och bekantar sig med olika seder och bruk, synsätt och livsåskådningar. Eleverna ska handledas att lära sig att se saker utifrån andra människors livssituationer och förhållanden. Att lära sig tillsammans över språk-, kultur-, religions- och livsåskådningsgränserna skapar förutsättningar för genuin kommunikation och gemenskap. Den grundläggande utbildningen ska ge en grund för ett världsmedborgarskap som respekterar de mänskliga rättigheterna och som sporrar till positiva förändringar.

Nödvändigheten av en hållbar livsstil

Människan är en del av naturen och helt beroende av livskraftiga ekosystem. Att förstå detta är centralt i att växa som människa. Den grundläggande utbildningen ska främja en hållbar livsstil och ekosocial bildning. Hållbar utveckling och livsstil kan ses ur ett ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt perspektiv. Den ledande tanken inom ekosocial bildning är att skapa en livsstil och kultur som värnar om människans

okränkbara värde och ekosystemens mångfald och förmåga att förnya sig samt att samtidigt bygga en kunskapsbas för en cirkulärekonomi som grundar sig på hållbar användning av naturresurser. Ekosocial bildning innebär förståelse i synnerhet för allvaret i klimatförändringen och en strävan att främja en hållbar livsstil.

Människan utvecklar, använder och fattar beslut om teknologi utifrån sina värderingar. Människan bär ansvar för att styra teknologin i en riktning som tryggar människans och naturens framtid. Inom den grundläggande utbildningen ska man reflektera över konflikter mellan konsumtions- och produktionssätt som står i strid med en hållbar framtid. Dessutom ska man tillsammans försöka hitta och tillämpa lösningar, som korrigerar en icke-hållbar livsstil. Eleverna handleds att även identifiera samhällsstrukturer och -lösningar som har en inverkan på utvecklingen och påverka dem. Den grundläggande utbildningen ska öppna perspektiv mot ett globalt ansvar som sträcker sig över generationer.

2.3 Synen på lärande

Grunderna för läroplanen har utarbetats utgående från en syn på lärande där eleven har en aktiv roll. Eleven ska lära sig att ställa upp mål och lösa problem både självständigt och tillsammans med andra. Lärandet är en oskiljbar del i den process då individen växer som människa och då man skapar ett gott samhällsliv. Att använda språket, kroppen och olika sinnen har stor betydelse för tänkande och lärande. Eleven tillägnar sig nya kunskaper och färdigheter och lär sig samtidigt att reflektera över sitt lärande, sina upplevelser och sina känslor. Positiva känslor, glädje över att lära och nyskapande verksamhet främjar lärandet och sporrar eleven att utveckla sin kompetens.

Lärandet sker genom kommunikation med andra elever, lärare och andra vuxna samt i olika grupper och sammanhang och i olika lärmiljöer. Lärande innebär individuellt och gemensamt arbete, tankeverksamhet, planering och utforskning samt mångsidig utvärdering av dessa processer. Därför har elevernas vilja och växande förmåga att arbeta och lära sig tillsammans stor betydelse för lärprocessen. Eleverna ska också lära sig att beakta följderna av sitt arbete och hur det påverkar andra människor och omgivningen. Gemensamt lärande främjar elevernas problemlösningsförmåga och förmåga att tänka kreativt och kritiskt samt förmågan att förstå olika perspektiv. Det bidrar också till att vidga elevernas intresseområden. Lärande är mångfacetterat och knutet till det som eleven ska lära sig, till tid och plats.

Att utveckla färdigheter att lära sig är grunden för målinriktat och livslångt lärande. Därför ska eleven uppmuntras att reflektera över sina sätt att lära sig och att använda denna kunskap till att främja sitt lärande. En elev som är medveten om och tar ansvar för sin lärprocess lär sig att handla allt mer självständigt. Under lärprocessen utvecklas elevens förmåga att arbeta och tänka och eleven lär sig att förutse och planera olika faser i lärandet. För att eleverna ska kunna lära sig nya begrepp och fördjupa sin förståelse för det som de lär sig, ska de handledas att koppla innehållet och de nya begreppen till sina tidigare kunskaper. Lärande är en kumulativ process som ofta kräver lång och ihärdig träning.

Lärprocessen och motivationen styrs av elevens intressen, värderingar, arbetssätt och känslor samt erfarenheter och uppfattningar om sig själv som lärande individ. Elevens självbild i kombination med självkänslan och tron på sin egen förmåga inverkar på hurdana mål eleven ställer upp för sig. Uppmuntrande respons under lärprocessen stärker elevens tro på sina egna möjligheter. Att ge och få mångsidig, positiv och realistisk respons är en viktig del i en kommunikation som både stödjer lärandet och vidgar intresseområdena.

2.4 Frågor som avgörs på lokal nivå

Värdediskussionerna utgör grunden både för uppgörandet av läroplanen och för det gemensamma undervisnings- och fostringsarbetet. Man beslutar lokalt om hur värdediskussionerna ska förverkligas vid uppgörandet av läroplanen och i övrigt regelbundet under skolarbetets gång. Samtidigt besluts också om hur man skapar möjligheter för personalen, eleverna och vårdnadshavarna samt andra eventuella samarbetspartner att delta i diskussionen.

I läroplanen ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva

- eventuella lokala aspekter eller prioriteringar som kompletterar den grundläggande utbildningens värdegrund och syn på lärande och hur dessa kommer till uttryck (till övriga delar kan den text som finns i grunderna för läroplanen gällande värdegrunden och synen på lärande användas som sådan)
- hur man följer upp och utvärderar att värdegrunden och synen på lärande förverkligas.

Eventuella skolvisa kompletteringar skrivs in i skolans läroplan och/eller läsårsplanen i enlighet med utbildningsanordnarens beslut.

I Vichtis

Den grundläggande utbildningens värdegrund är i linje med Vichtis kommuns värden. Värderingarna uppdateras och utvärderas i samband med kommunens strategiarbete. Skolorna utvärderar kontinuerligt sin verksamhet, sina värderingar och hur dessa tar sig uttryck i praktiken dvs. i inläringen och vid bedömningen.

Värderingar för den grundläggande utbildningen i Vichtis

Varje elev är unik och har rätt till god undervisning

Vichtis kommuns strategi och värderingar 2018-2021 (kundfokusering, ansvarsfullhet och gemenskap) är i linje med läroplanens kapitel Alla elever är unika och har rätt till god undervisning. Speciellt kundfokuseringen och rättvisa poängterar här varje elevs rätt till en god undervisning och framgång i skolarbetet.

Medmänsklighet, allmänbildning, jämställdhet och demokrati

Vichtis kommun uppmärksammar i skolutvecklingen principerna kring jämställdhet och jämlikhet.

Kulturell mångfald är en rikedom

Vichtis kommun vill betona att barn och ungdomar med olika kultur- och språkbakgrund deltar i en kontinuerlig växelverkan i lekar, spel och annan typ av inläring inom skolgemenskapen.

En hållbar livsstil

I Vichtis samarbetar grundutbildningen med lokala aktörer för att upprätthålla värderingarna för en hållbar livsstil.

Vichtis syn på lärande

Eleven har en aktiv roll i inläringen och lärandet sker i växelverkan med andra elever, lärare och andra vuxna i olika lärmiljöer. Eleven söker, sammanställer, delar, bedömer och skapar tillsammans med andra eller självständigt. Att lära tillsammans främjar elevernas kreativa, kritiska tänkande och främjar deras problemlösningsförmåga. Att lära sig att lära och sätta upp målsättningar samt att utvärdera sina egna framsteg övar man på under hela grundskolan.

I att lära sig att lära tar man i beaktande elevens ålder, naturliga nyfikenhet, intressen, styrkor och det eleven uppskattar. Målsättningen med att lära sig att hitta den inre motivationen. Det stöder studerandens välbefinnande och förstärker elevens jag-bild. Då eleven blir medveten om vad hen vill lära sig och hur man kan lära sig, klarar hen sina fortsatta studier och självförtroendet förstärks.

Nummela skolas uppdrag är att undervisa och fostra. Skolans verksamhet baserar sig på skolans värdegrund. Värdegrunden har diskuterats fram under hösten 2016 med vårdnadshavare, elever och lärare.

Vi i Nummela skola arbetar för att:

- eleven har ett gott språk, svenska
- eleven klarar av att ta hand om sig själv, sitt arbete och sin grupp
- eleven har social kompetens
- eleven tar eget initiativ till att lära sig
- eleven är positivt inställd till att lära sig
- eleven har god självkänsla och en positiv syn på livet
- eleven kan själv lösa problem och söka information
- eleven visar hänsyn, empati och respekt

Varje elev är unik och har rätt till en god undervisning, att bli hörd, få stöd och känna sig trygg i skolan. Skolans värden syns i skolans verksamhet. Skolan har som uppgift att stöda eleverna i deras utveckling till självständigt tänkande, skapande och harmoniska individer med kunskaper och färdigheter som behövs i ett samhälle som förändras.

Uppföljning och utvärdering av värdegrunden och synen på lärandet

I Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 är synen på lärandet och värdegrunden det centrala i all inlärning. Synen på lärandet är kopplat till varje ämnes målsättningar och mångsidiga kompetenser. Lärandet bedöms därmed via de olika ämnena.

Förverkligandet av synen på lärandet syns i skolornas lärmiljöer, verksamhetskultur, arbetssätt samt att bedömningen förändras utgående från de nya principerna..

Årskalendern för den grundläggande utbildningens uppföljning och utvärdering av värdegrunden och synen på lärandet

- Oktober: Läsårsplanernas statistik, godkänns i nämnden
- Januari: Skolornas egen utvärdering av läroplanen

- *Mars: Förslag på förändring och uppdatering av läroplanen*
- *April-maj (1/2 fortbildningsdag: Skolspecifik bedömning av läsårsplanen "bedömning av verksamheten"*
- *Juni: Sammanställning till Lasten ja nuorten lautakunta*

- [1] Lagen om grundläggande utbildning 4 § 1 mom.
- [2] Lagen om grundläggande utbildning 3 § 2 och 3 mom.
- [3] Lagen om grundläggande utbildning 30 § 1 mom. (642/2010)
- [4] Lagen om grundläggande utbildning 30 § 2 mom.
- [5] Lagen om grundläggande utbildning 31 § 1 mom. (477/2003)
- [6] Lagen om elev- och studerandevård (1287/2013)
- [7] Lagen om grundläggande utbildning 29 § 1 mom.
- [8] Lagen om grundläggande utbildning 31 § 2 mom.
- [9] Finlands grundlag (731/1999) 6 § 2 mom. och lagen om likabehandling 6 § 1 mom.
- [10] Lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) 5 §
- [11] FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna 1948
- [12] FN:s konvention om barnets rättigheter FördrS 59-60/1991, ESK-konventionen FördrS 6/1976, Europakonventionen FördrS 85-86/1998 och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2007
- [13] FN:s konvention om urfolkens rättigheter 2007
- [14] Diskrimineringslagen (1325/2014) 6 §

3 DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGENS UPPDRAG OCH ALLMÄNNA MÅL

3.1 Den grundläggande utbildningens uppdrag

Den grundläggande utbildningen är stommen i utbildningssystemet och samtidigt en del av den kontinuerliga utbildningsprocess som börjar i förskolan. Den grundläggande utbildningen ska ge eleverna möjlighet att lägga grunden för en bred allmänbildning och att fullgöra sin läroplikt. Den ska också ge eleverna förutsättningar och behörighet för studier på andra stadiet. Den ska hjälpa eleverna att hitta sina egna styrkor och att med hjälp av lärandet bygga en framtid.

Den grundläggande utbildningen har förutom uppdraget att undervisa och fostra ett samhällsligt uppdrag, ett kulturellt uppdrag och ett framtidsuppdrag. Den grundläggande utbildningen ska utvecklas enligt principen om inkludering. Man ska se till att utbildningen är tillgänglig och fri från hinder. Varje skola som ger grundläggande utbildning har som uppdrag att undervisa och fostra. Detta innebär att varje elevs lärande, utveckling och välbefinnande ska stödjas i samarbete med hemmen. Den grundläggande utbildningen ska erbjuda eleverna möjlighet att på ett mångsidigt sätt utveckla sin kompetens. Den ska ge eleverna en positiv identitet som människor, lärande individer och samhällsmedlemmar. Undervisningen ska främja delaktighet och en hållbar livsstil samt stödja elevernas utveckling till medlemmar i ett demokratiskt samhälle. Den grundläggande utbildningen ska fostra eleverna till kännedom om de mänskliga rättigheterna och till att de högaktar och försvarar dem.

Den grundläggande utbildningens samhällsliga uppdrag är att främja jämlikhet, likabehandling och rättvisa. Den grundläggande utbildningen ökar humankapitalet och det sociala kapitalet. Humankapitalet består av kompetens och det sociala kapitalet av kontakter, kommunikation och förtroende mellan människorna. Tillsammans främjar de individens och samhällets välbefinnande och utveckling. Den grundläggande

utbildningens uppdrag är att för sin del förebygga ojämlikhet och utslagning och att främja jämställdhet mellan könen. Den grundläggande utbildningen ska på ett jämlikt sätt uppmuntra flickor och pojkar i studierna i olika läroämnen och öka kunskapen och insikten om könets mångfald. Varje elev ska få hjälp med att upptäcka sina möjligheter och skapa sin lärtig utan könsbundna rollmodeller.

Den grundläggande utbildningens kulturella uppdrag är att främja mångsidig kulturell kompetens och en högaktning av kulturarvet samt att stödja eleverna att forma egna kulturella identiteter och egna kulturella kapital. Undervisningen ska öka förståelsen för kulturell mångfald och hjälpa eleverna att se kulturer som en obruten följd av det förflutna, nutiden och framtiden, där var och en aktivt kan medverka.

Omvärldens förändringar påverkar oundvikligen såväl elevernas utveckling och välbefinnande som skolans verksamhet. I den grundläggande utbildningen ska eleverna lära sig att vara öppna för förändringsbehov, bedöma dem kritiskt och ta ansvar för val som påverkar framtiden. Global fostran i den grundläggande utbildningen skapar förutsättningar för en rättvis och hållbar utveckling i enlighet med FN:s mål för utveckling. Skolorna ska om möjligt samarbeta med skolor och utbildningsutvecklare i andra länder. Den grundläggande utbildningen ska inverka positivt och konstruktivt på samhällsutvecklingen både nationellt och internationellt.

3.2 Nationella mål för undervisning och fostran

De nationella målen för undervisning och fostran regleras i lagen om grundläggande utbildning och mera ingående i statsrådets förordning^[1]. Målen ska styra utarbetandet av samtliga delar av grunderna för läroplanen. Målen ska också styra det lokala läroplansarbetet och skolarbetet.

Utveckling till humana människor och samhällsmedlemmar

I 2 § i statsrådets förordning framhålls betydelsen av undervisning och fostran. Det centrala målet är att stödja elevernas utveckling till humana och etiskt ansvarsfulla samhällsmedlemmar. Undervisningen och fostran ska också stödja att eleverna utvecklas till harmoniska människor med god självkänsla. Enligt förordningen ska undervisningen främja förståelsen för och kännedomen om kulturer samt traditioner som baserar sig på ideella, ideologiska och religiösa, såsom kristna, grunder. Vidare ska undervisningen främja kännedomen om och förståelsen för den västerländska humanistiska traditionen. Eleverna ska lära sig att respektera livet, andra människor och naturen men också människovärdets integritet, de mänskliga rättigheterna och demokratiska värden i det finländska samhället, såsom jämlikhet och jämställdhet. I bildning ingår också samarbete och ansvar, främjande av hälsa och välbefinnande, ett gott uppförande och strävan efter en hållbar utveckling.

Behövliga kunskaper och färdigheter

Enligt 3 § i förordningen är det huvudsakliga målet med undervisningen att eleverna ska få en bred allmänbildning samt vidga sin världsbild. Det förutsätter såväl kunskaper och färdigheter inom olika vetenskapsgrenar som tvärvetenskapliga kunskaper och kunskaper som kombinerar olika vetenskapsgrenar. Betydelsen av färdigheter ökar. I förordningen konstateras att den kunskap som lärs ut ska stå på vetenskaplig grund. I förordningen fastställs också om mål och anordnande av undervisning som ges på annat språk än modersmålet och undervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip.

Främjande av bildning, jämlikhet och livslångt lärande

I 4 § i förordningen beskrivs de mål och principer som ska ligga till grund för undervisningen och fostran samt elevvården. All verksamhet ska stärka jämlikhet och likabehandling i utbildningen samt förbättra färdigheten att lära sig och förutsättningarna för livslångt lärande. I förordningen betonas att lärmiljöerna ska vara interaktiva och att lärande utanför skolan ska ses som en resurs i undervisningsarbetet. Även betydelsen av en verksamhetskultur som främjar växande och lärande och av en fungerande elevvård betonas.

Utgående från målen i statsrådets förordning ska undervisningen ses som en helhet som ska utveckla sådan allmänbildning som behövs i den tid vi lever nu och som skapar grund för livslångt lärande. Utöver kompetens inom olika vetenskapsgrenar ska man sträva till en ämnesöverskridande kompetens. Därför fastställer grunderna för läroplanen såväl mål och innehåll för gemensamma läroämnen som mål för kompetensområden och mångvetenskapliga lärområden som förenar olika läroämnen. För att målen ska nås krävs systematiskt samarbete och utvärdering av hur målen förverkligats.

3.3 Mångsidig kompetens som mål

Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper och färdigheter, värderingar, attityder och vilja. Kompetens innebär också förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter på det sätt som situationen kräver. Elevernas värderingar, attityder och vilja att agera påverkar elevernas sätt att tillämpa sina kunskaper och färdigheter. Behovet av mångsidig kompetens uppstår ur de förändringar som sker i den omgivande världen. Att växa som människa, att studera och arbeta samt att fungera som samhällsmedborgare förutsätter både nu och i framtiden en bred kompetens som överskrider och förenar olika vetenskapsområden.

Värdegrunden, synen på lärande och verksamhetskulturen lägger grund för utvecklingen av kompetens. Varje läroämne bygger upp kompetensen genom att tillämpa innehållet och metoderna inom den egna vetenskapsgrenen. Hur kompetensen utvecklas beror på både de innehållsområden man behandlar och i synnerhet hur man arbetar och hur kommunikationen mellan eleven och omgivningen fungerar. Responsen som eleverna får samt handledningen och stödet för lärande inverkar framför allt på attityderna, motivationen och viljan att agera.

I det följande beskrivs de sju delområdena inom mångsidig kompetens och deras betydelse. Kompetensområdena har flera beröringspunkter med varandra. Det gemensamma målet för dem står i samklang med den grundläggande utbildningens uppdrag och med beaktande av elevernas ålder att stödja utvecklingen som människa samt främja kompetens som förutsätts för delaktighet i ett demokratiskt samhälle och en hållbar livsstil. Särskilt viktigt är att eleverna uppmuntras att lära känna sig själva och sin personlighet, sina styrkor och utvecklingsmöjligheter och att värdesätta sig själva.

Målen för mångsidig kompetens preciseras i årskurshelheterna i kapitlen 13, 14 och 15. Målen har beaktats vid beskrivningen av mål och centralt innehåll för läroämnena. Sambandet mellan läroämnets mål och mångsidig kompetens framgår ur läroämnets beskrivningarna.

Förmåga att tänka och lära sig (K1)

Tankeförmåga och färdighet att lära sig lägger grunden för utveckling av all övrig kompetens och livslångt lärande. Tänkandet och lärandet påverkas av hur eleverna uppfattar sig själva som lärande individer och hur de kommunicerar med sin omgivning. Viktigt är också hur de lär sig att göra iakttagelser och söka, bedöma, bearbeta, producera och dela information och idéer. Eleverna ska handledas att upptäcka att kunskap kan byggas på många olika sätt, till exempel genom att medvetet dra slutsatser eller intuitivt med hjälp av egna erfarenheter. Undersökande och kreativa arbetssätt, samarbete och möjlighet att fördjupa sig och koncentrera sig främjar utvecklingen av tänkandet och färdigheten att lära sig.

Det är viktigt att lärarna uppmuntrar eleverna att lita på sig själva och sina åsikter och att samtidigt vara öppna för nya lösningar. Uppmuntran behövs också för att kunna förhålla sig till otydlig och motstridig information. Eleverna ska uppmuntras att betrakta saker ur olika perspektiv, söka ny information och utifrån den reflektera över sitt sätt att tänka. Eleverna ska ges utrymme att fråga och de ska spurras att söka svar och lyssna på andras åsikter och samtidigt fundera över den kunskap de själva har. De ska spurras att hitta ny kunskap och nya synsätt. Elevernas förmåga att agera stärks när de som medlemmar i skolgemenskapen får stöd och uppmuntran för sina idéer och initiativ.

Eleverna ska få lära sig att använda kunskap på egen hand och tillsammans med andra för att lösa problem, argumentera och dra slutsatser och för att göra innovationer. Eleverna ska ha möjlighet att kritiskt analysera det innehåll som behandlas ur olika perspektiv. För att hitta innovativa lösningar förutsätts att eleverna lär sig att fördomsfritt se alternativ och kombinera olika perspektiv och använda sin fantasi för att överskrida existerande gränser. Lek, spel, fysisk aktivitet, experiment och andra konkreta arbetssätt främjar glädjen i lärandet och stärker förutsättningarna för insikt och kreativt tänkande. Förmågan att tänka systematiskt och etiskt utvecklas gradvis, när eleverna lär sig att se växelverkan och samband mellan olika saker och att uppfatta helheter.

Alla elever ska få hjälp med att iakttä hur de lär sig och att utveckla sina lärstrategier. Färdigheten att lära sig utvecklas när eleverna får ställa upp mål, planera sitt arbete, utvärdera sina framsteg och använda tekniska och andra hjälpmedel i sina studier på ett för åldern lämpligt sätt. Under den grundläggande utbildningen ska eleverna stödjas så att de utvecklar en god kunskaps- och färdighetsgrund och en bestående motivation för fortsatta studier och livslångt lärande.

Kulturell och kommunikativ kompetens (K2)

Eleverna växer upp i en värld som kännetecknas av kulturell och språklig mångfald och av olika religioner och åskådningar. Att leva på ett kulturellt hållbart sätt i en mångfacetterad miljö förutsätter kulturella färdigheter grundade på respekt för mänskliga rättigheter samt förmåga att kommunicera på ett hänsynsfullt sätt och kunna uttrycka sig själv och sina åsikter på olika sätt.

I den grundläggande utbildningen ska eleverna få hjälp med att identifiera och uppskatta kulturella fenomen i omgivningen och att bygga en egen kulturell identitet och ett positivt förhållningssätt till omgivningen. Eleverna ska få lära känna och uppskatta sin livsmiljö och dess kulturarv samt sin egen sociala, kulturella, religiösa, åskådningsmässiga och språkliga bakgrund. Eleverna ska uppmuntras att fundera över betydelsen av sin egen bakgrund och över sin roll i generationskedjan. De ska lära sig att se kulturell och språklig mångfald och olika åskådningar som en positiv resurs. Samtidigt ska de få lära sig att känna till hur kulturer, religioner och åskådningar påverkar samhället och vardagen och hur kulturen omformas av media. De ska också få fundera över vilka saker man inte kan acceptera på grund av att de strider mot de mänskliga rättigheterna. Genom samarbete i och utanför skolan lär sig eleverna att lägga märke till kulturella särdrag och att fungera på ett smidigt sätt i olika miljöer. De ska fostras att bemöta andra människor med respekt och att iakttä goda vanor. Eleverna ska få möjlighet att uppleva och tolka konst, kultur och kulturarv. De ska

också få lära sig att förmedla, forma och skapa kultur och traditioner och upptäcka deras betydelse för välbefinnandet.

Skolarbetet ska erbjuda eleverna gott om tillfällen där de får öva sig att framföra sina åsikter på ett konstruktivt sätt och att handla etiskt. Eleverna ska lära sig att sätta sig in i andras situation och granska frågor och situationer ur olika perspektiv. Skolarbetet ska systematiskt främja kännedom och respekt för de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter och att man handlar enligt dem. Respekten och förtroendet för andra människogrupper och folkslag ska stärkas i all verksamhet, också i det internationella samarbetet.

Eleverna ska i skolan uppleva vilken betydelse kommunikation har också för den egna utvecklingen. De ska få träna sina sociala färdigheter, lära sig att uttrycka sig på olika sätt och att uppträda i olika situationer. I undervisningen ska eleverna stödjas så att de utvecklas till skickliga språkbrukare som använder både sitt modersmål och andra språk på ett mångsidigt sätt. Eleverna ska uppmuntras att kommunicera och uttrycka sig även med hjälp av ringa språkkunskaper. Lika viktigt är det att lära sig att använda matematiska symboler, bilder och andra visuella uttryck, drama, musik och rörelse för att kommunicera och uttrycka sig. Skolarbetet ska också ge eleverna mångsidiga möjligheter att arbeta med händerna. Eleverna ska lära sig att uppskatta och kontrollera sin kropp och att använda den för att uttrycka känslor och åsikter, tankar och idéer. I skolarbetet ska de uppmuntras att använda sin fantasi och sin uppfinningsrikedom. De ska lära sig att främja det estetiska och att njuta av dess olika uttrycksformer.

Vardagskompetens (K3)

För att klara sig i livet och i vardagen förutsätts allt mångsidigare färdigheter. Det handlar om hälsa, säkerhet och människorelationer, motion och trafik, att fungera i en teknologiserad vardag och att kunna hantera sin ekonomi och konsumtion, allt sådant som påverkar en hållbar livsstil. I den grundläggande utbildningen ska elevernas framtidstro stödjas.

Skolgemenskapen ska hjälpa eleverna att förstå att var och en med sitt eget agerande påverkar såväl sitt eget som andras välbefinnande och sin egen och andras hälsa, trygghet och säkerhet. Eleverna ska uppmuntras att ta hand om sig själva och andra. De ska spöras till att öva färdigheter som är viktiga för deras eget liv och vardag och till att bidra till ökat välbefinnande i sin omgivning. Eleverna ska under den grundläggande utbildningen lära känna och förstå vilka faktorer som inverkar positivt respektive negativt på välbefinnande och hälsa och inse betydelsen av välmående, trygghet och säkerhet samt lära sig att hitta information om dessa. De ska ges möjlighet att ta ansvar för eget och gemensamt arbete och att utveckla sin sociala förmåga och förmågan att hantera sina känslor. Eleverna lär sig att inse betydelsen av mänskliga relationer och ömsesidig omsorg. De ska också få lära sig att hantera tid, vilket är en viktig del av vardagskompetens och självreglering. Eleverna ska ges tillfälle att öva sig att i sitt agerande beakta sin egen och andras trygghet och säkerhet i olika situationer, också i trafiken. De ska få lära sig att förutse och klara av risksituationer på ett ändamålsenligt sätt. De ska också få lära sig att känna igen viktiga symboler som anknyter till trygghet och säkerhet och att skydda sitt privatliv och sin personliga integritet.

Eleverna behöver grundläggande kunskap om teknologi och dess utveckling och effekter inom olika livsområden och i omgivningen. De behöver också handledning för att göra förnuftiga teknologiska val. Teknologins mångfald ska behandlas i undervisningen och eleverna lär sig förstå principerna för hur den fungerar och vad den kostar. Eleverna ska uppmuntras till en ansvarsfull användning av tekniken och att reflektera över etiska frågor gällande den.

Eleverna ska få hjälp med att utveckla sina konsumentkunskaper samt sina förutsättningar att sköta och planera sin egen ekonomi. Eleverna ska handledas i att fungera som konsumenter och kritiskt granska reklam. De ska också få kunskap om sina rättigheter och skyldigheter och uppmuntras till en etisk användning och måttlighet. Eleverna uppmuntras till att dela med sig och vara sparsamma. Under den grundläggande utbildningen får eleverna lära sig att göra val och att leva i enlighet med en hållbar livsstil.

Multilitteracitet (K4)

Med kompetens i multilitteracitet avses förmågan att tolka, producera och värdera olika slag av texter i olika medier och miljöer. Denna kompetens gör det möjligt för eleverna att förstå många olika slag av kulturella uttryck och att forma sin egen identitet. Begreppet multilitteracitet har koppling till det vidgade text- och språkbegreppet. Med texter avses här olika slag av information som kommer till uttryck genom verbala, visuella, auditiva, numeriska eller kinestetiska symbolsystem eller genom kombinationer av dessa. Texterna kan tolkas och produceras till exempel i skriften, talad, tryckt, audiovisuell eller digital form.

Eleverna behöver ha kompetens i multilitteracitet för att kunna förstå och tolka världen omkring sig och skapa sig en bild av den kulturella mångfalden. Kompetens i multilitteracitet innebär att kunna söka, kombinera, omforma, producera, presentera och kritiskt granska information i olika former, i olika kontexter och med hjälp av olika verktyg. Kompetensen i multilitteracitet bidrar även till att utveckla ett kritiskt tänkande och studiekompetens det vill säga att lära sig att lära. I denna kompetens ingår även etisk och estetisk läskunnighet. Det är viktigt att eleverna får möjlighet att träna sin mångsidiga läskunnighet både i traditionella lärmiljöer och i multimediala lärmiljöer där man använder digitala verktyg på många olika sätt.

Eleverna ska utveckla mångsidig läskunnighet inom alla läroämnen via vardagsspråket för att kunna behärska begrepp och kommunikationsformer inom olika fackområden. För att eleverna ska nå kompetens i multilitteracitet krävs en mångsidig textmiljö, en pedagogik som utnyttjar denna och samarbete mellan olika läroämnen och andra aktörer. Eleverna ska ges möjlighet att använda, tolka och producera olika slag av texter både individuellt och tillsammans med andra. Olika slag av multimodala läromedel ska användas och man ska göra det möjligt för eleven att förstå de kulturella sambanden mellan dessa texter. I undervisningen ska man analysera och reflektera kring texter som är autentiska och meningsfulla för eleverna. På detta sätt blir det möjligt för eleverna att använda sina styrkor i studierna och utnyttja texter och innehåll som intresserar dem samt att delta aktivt och påverka.

Digital kompetens (K5)

Digital kompetens är en viktig medborgarfärdighet, både i sig och som en del av multilitteraciteten. Den är både föremål och redskap för lärandet. I den grundläggande utbildningen ska alla elever ha möjligheter att utveckla sin digitala kompetens. Informations- och kommunikationsteknik ska systematiskt användas i den grundläggande utbildningens alla årskurser, i de olika läroämnena, i de mångvetenskapliga lärområdena och i det övriga skolarbetet.

Den digitala kompetensen ska utvecklas inom fyra huvudområden: 1) Eleverna får lära sig att förstå centrala begrepp och principerna för hur digitala verktyg används och fungerar och ges möjlighet att utveckla sin praktiska digitala kompetens när de utarbetar egna produkter. 2) Eleverna får handledning i hur man använder digitala verktyg på ett ansvarsfullt, ergonomiskt och tryggt sätt. 3) Eleverna får lära sig att använda digitala verktyg som hjälpmedel i informationshantering och i undersökande och kreativt arbete. 4) Eleverna får erfarenheter och övning i att använda digitala verktyg för att kommunicera och bilda nätverk. Inom alla dessa fyra områden är det viktigt att eleverna är aktiva och ges möjlighet att vara kreativa och hitta arbetssätt och lärostigar som lämpar sig för dem. Det är också viktigt att de upplever glädje över att arbeta

tillsammans och upptäcka världen tillsammans, vilket påverkar studiemotivationen. Användningen av digitala verktyg ger eleverna möjligheter att synliggöra sina tankar och idéer på olika sätt. På så sätt utvecklas också deras förmåga att tänka och lära sig.

Eleverna ska få bekanta sig med tillämpningar och användning av olika digitala verktyg för olika syften och lära sig se deras betydelse i vardagen och i kommunikationen mellan människor och som medel för att påverka. Man ska tillsammans fundera över varför digitala verktyg behövs i studierna, i arbetslivet och i samhället och hur denna kompetens har kommit att bli en del av de allmänna färdigheter som behövs i arbetslivet. Eleverna ska lära sig att bedöma informations- och kommunikationsteknikens inverkan ur ett hållbarhetsperspektiv och att vara ansvarsfulla konsumenter. Eleverna ska under den grundläggande utbildningen få använda digitala verktyg även i internationell kommunikation. De lär sig att uppfatta deras betydelse, möjligheter och risker i en global värld.

Arbetslivskompetens och entreprenörskap (K6)

Arbetslivet, yrkena och arbetets karaktär förändras bland annat på grund av den teknologiska utvecklingen och genom att ekonomin globaliseras. Det blir svårare att förutspå arbetskraven än tidigare. Eleverna ska i den grundläggande utbildningen utveckla allmänna färdigheter som främjar intresset och en positiv attityd gentemot arbete och arbetslivet. Det är viktigt att eleverna får erfarenheter som hjälper dem att inse betydelsen av arbete och företagsamhet och möjligheterna till entreprenörskap samt sitt eget ansvar som medlemmar i en grupp och i samhället. Skolarbetet ska ordnas så att eleverna kan utveckla sin kännedom om arbetslivet, lära sig entreprenörskap samt inse betydelsen av de kunskaper som inhämtas i skolan och på fritiden för den egna karriären.

Eleverna ska få lära sig vad som är utmärkande för näringslivet i närmiljön och vilka de centrala branscherna är. Under den grundläggande utbildningen ska eleverna bekanta sig med arbetslivet och få erfarenheter av att arbeta och av att samarbeta med aktörer utanför skolan. På detta sätt får eleverna träning i sakligt uppförande och samarbetsförmåga som behövs i arbetslivet och upptäcker vikten av goda språkkunskaper och kommunikationsfärdigheter. Förmåga att sysselsätta sig själv, entreprenörskap och färdigheter att uppskatta och hantera risker utvecklas genom olika projekt. I skolan ska eleverna öva sig att arbeta i grupper, med projekt och inom nätverk.

Eleverna ska ges möjlighet att öva sig att arbeta självständigt och tillsammans med andra och att arbeta metodiskt och långsiktigt. När eleverna arbetar tillsammans kan var och en se sitt arbete som en del av helheten. De lär sig också ömsesidighet och att anstränga sig för att nå ett gemensamt mål. I aktiverande undervisningssituationer kan eleverna lära sig att planera arbetsprocesser, ställa upp hypoteser, testa olika alternativ och dra slutsatser. De övar sig att uppskatta tid och se övriga förutsättningar för arbetet och att hitta nya lösningar om situationen förändras. Samtidigt lär sig eleverna förutse eventuella svårigheter i arbetet och att hantera misslyckanden och besvikelser. Eleverna ska uppmuntras att vara uthålliga och slutföra sitt arbete samt att värdesätta arbetet och resultatet av det.

Eleverna ska uppmuntras att förhålla sig öppet till nya möjligheter och att handla flexibelt och kreativt om situationen förändras. De ska lära sig att aktivt ta initiativ och att söka olika alternativ. Eleverna ska få hjälp med att upptäcka yrken som intresserar dem och att välja lämpliga fortsatta studier utgående från sina egna förutsättningar, medvetna om traditionella könsroller och andra rollmodellers inverkan.

Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid (K7)

Den grundläggande förutsättningen för demokrati är att människorna deltar i verksamheten i samhället. För att lära sig att delta och påverka och förhålla sig ansvarsfullt till framtiden krävs övning. Skolan erbjuder trygga ramar för detta. Samtidigt ger den grundläggande utbildningen eleverna en kunskapsgrund för att växa till aktiva medborgare som utövar sina demokratiska rättigheter och friheter på ett ansvarsfullt sätt. Skolan ska stärka varje elevs delaktighet.

Den grundläggande utbildningen ska skapa förutsättningar för eleverna att utveckla intresse för frågor som gäller skolan och samhället. Deras rätt att delta i beslutsfattande enligt sin ålder och utvecklingsnivå ska respekteras i skolan. Eleverna ska delta i planeringen, förverkligandet och utvärderingen av sina studier, det gemensamma skolarbetet och lärmiljön. De ska få kunskaper och erfarenheter av olika sätt att delta och påverka i medborgarsamhället och av gemensamt arbete utanför skolan. Genom att eleverna får ett personligt förhållande till naturen inser de betydelsen av naturskydd. Eleverna får lära sig att bedöma mediernas påverkan i samhället och att använda sig av de möjligheter medierna erbjuder. Genom egna erfarenheter lär sig eleverna att påverka, fatta beslut och ta ansvar. Samtidigt lär de sig att uppfatta betydelsen av regler, överenskommelser och förtroende. Genom att delta i skolan och utanför skolan lär sig eleverna att uttrycka sina åsikter på ett konstruktivt sätt. De lär sig att arbeta tillsammans och får tillfälle att öva sig att förhandla, medla och lösa konflikter samt att förhålla sig kritiskt till olika fenomen. Eleverna ska uppmuntras att reflektera över sina ställningstaganden ur olika perspektiv: likabehandling, jämlikhet, jämställdhet och rättvisa och med tanke på en hållbar livsstil.

Under den grundläggande utbildningen ska eleverna fundera över sambandet mellan det förflutna, nutiden och framtiden samt olika framtidsalternativ. De ska lära sig förstå betydelsen av sina val, levnadssätt och handlingar, inte bara för det egna livet, utan även för den närmaste omgivningen, samhället och naturen. Eleverna ska få färdigheter att utvärdera och förändra både sina egna, skolans och samhällets förfaringsätt och verksamhetsstrukturer så att de bidrar till att bygga en hållbar framtid.

I Vichtis

Lokala perspektiv som kompletterar den grundläggande utbildningens uppdrag och som syns i det praktiska genomförandet

I Vichtis verkställer man den nationella synen på den grundläggande utbildningens uppgift. Den grundläggande utbildningen är stommen i utbildningssystemet och samtidigt en del av den kontinuerliga utbildningsprocess som börjar i förskolan. Den grundläggande utbildningen ska ge eleverna möjlighet att lägga grunden för en bred allmänbildning och att fullgöra sin läroplikt.

Varje skola i Vichtis har som uppdrag att undervisa och fostra. Detta innebär att varje elevs lärande, utveckling och välbefinnande ska stödjas i samarbete med hemmen. Den grundläggande utbildningen ska erbjuda eleverna möjlighet att på ett mångsidigt sätt utveckla sin kompetens. Den ska ge eleverna en positiv identitet som människor, lärande individer och samhällsmedlemmar.

Den grundläggande utbildningens samhälleliga uppdrag är att främja jämlikhet, likabehandling och rättvisa. Den grundläggande utbildningen ökar humankapitalet och det sociala kapitalet.

Den grundläggande utbildningens kulturella uppdrag är att främja mångsidig kulturell kompetens och en högaktning av kulturarvet. Undervisningen ska öka förståelsen för kulturell mångfald.

I den grundläggande utbildningen ska eleverna lära sig att vara öppna för förändringsbehov, bedöma dem kritiskt och ta ansvar för val som påverkar framtiden. Global fostran i den grundläggande utbildningen skapar förutsättningar för en rättvis och hållbar utveckling.

Den grundläggande utbildningens mål

Det centrala målet för den grundläggande utbildningen är att stödja elevernas utveckling till humana och etiskt ansvarsfulla samhällsmedlemmar. Undervisningen och fostran ska också stödja att eleverna utvecklas till harmoniska människor med god självkänsla. Undervisningen ska främja förståelsen för och kännedomen om kulturer samt traditioner som baserar sig på ideella, ideologiska och religiösa grunder. Vidare ska undervisningen främja kännedomen om och förståelsen för den västerländska humanistiska traditionen. Eleverna ska lära sig att respektera livet, andra människor och naturen men också människovärdets okränkbarhet.

All verksamhet ska stärka jämlikhet och likabehandling i utbildningen samt förbättra färdigheten att lära sig och förutsättningarna för livslångt lärande. Lärmiljöerna ska vara interaktiva och att lärande utanför skolan ska ses som en resurs i undervisningsarbetet.

Utgående från målen i statsrådets förordning ska undervisningen ses som en helhet som ska utveckla sådan allmänbildning som behövs i den tid vi lever nu och som skapar grund för livslångt lärande. Utöver kompetens inom olika vetenskapsgrenar ska man sträva till en ämnesöverskridande kompetens. Därför fastställer grunderna för läroplanen såväl mål och innehåll för gemensamma läroämnen som mål för kompetensområden och mångvetenskapliga lärområden som förenar olika läroämnen. För att målen ska nås i Vichtis krävs systematiskt samarbete och utvärdering av hur målen förverkligats.

Lokala perspektiv för att förverkliga den grundläggande utbildningen

Timfördelning till den svenska undervisningen: Skall uppdateras så att eleverna får möjlighet till mera tillvalsämnen

Vichtis timfördelning											
Nummela Skola											
Ämne	Betygsnivå	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Yht.
Modersmål och litteratur		7	7	5	4	5	4				
A1-språk (finska)		1		2	2	2	2				
A2-språk (engelska)					2	2	2				
Matematik		4	3	4	4	4	4				
Omgivningslära		2	2	3	3	3	2				
Biologi											
Geografi											
Fysik											
Kemi											
Hälsokunskap											
Religion/Livsåskådningskunskap		1	1	1	1	2	1				
Historia					1	1	1				
Samhällslära						1	1				
Elevhandledning											
Musik		1	1	1	1	1	1				
Bildkonst		1	1	1	2	1	2				
Slöjd		2	2	2	2	2	2				
Huslig ekonomi											
Gymnastik		2	2	3	3	3	3				
Valfria											
Valfria ämnen					0	0	1				
Obligatoriska		20	20	22	25	27	26	0	0	0	140

Skolorna bestämmer utifrån resurserna hur man förverkligar allmänt, intensifierat och särskilt stöd.

Vichtis tillämpar närskoleprincipen, För Nummela skolas del är hela kommunen skolas upptagningsområde. Kommunen uppdaterar årligen behovet av specialundervisning.

Mångsidig kompetens som mål

Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper och färdigheter, värderingar, attityder och vilja. Kompetens innebär också förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter på det sätt som situationen kräver.

De nationella grunderna om mångsidig kompetens finns i kapitel 3.3 ovan **Eventuella prioriteringar när det gäller mångsidig kompetens enligt grunderna för läroplanen och hur prioriteringen kommer till uttryck**

De lokala betoningarna på mångsidig kompetens beror på elevens ålder och utvecklingsnivå. Varje skola väljer varje år olika betoningar på mångvetenskapliga studiehelheter och annan undervisning. Eleverna deltar i planeringen och verkställandet av den. Planen för mångsidig kompetens beskrivs i skolans läsårsplan.

Arrangemang, åtgärder och uppföljningar för att säkerställa målsättningarna för mångsidig kompetens.

Mångsidig kompetens är en del av lärtigen, som inte asvbryts under grundskoletiden. Mångsidig kompetens kan man inte bedöma med en nummer, eftersom det är att lära sig kompetenser. Bedömningen är muntligt stöd och positiv uppmuntran. Elevens självutvärdering är att känna efter om hen kan vara självreglerande, eleven gör det hen gör synligt, visar aktivt åt andra att hen kan: och klarar av att analysera/diskutera med en vuxen hur hen klarade uppgiften (reflektion).

Mångsidig kompetens är inflett i målsättningarna för olika läroämnena. När läraren planerar undervisningen plockar hen ur det egna ämnet de målsättningar som hen vill betona i bedömningen under ifrågavarande inlärningshelhet. Hen planerar utvärderingen utgående från detta utgående från formativ processutvärdering: självbedömning, kamratbedömning och summativ utvärdering. Mer specifika målsättningar finns i läroplanens ämnesavsnitt.

I samband med utvärderingen av läroplanen, utvärderar man målsättningarna för mångsidig kompetens har förverkligats. Eleverna tas med i utvärderingen på ett för åldern lämpligt sätt. Utgående från utvärderingen planerar man nästa års betoningar för mångsidig kompetens.

Vichtis kommuns läroplan för IT översätts under våren 2019 då den finskspråkiga delen blivit klar

[1] Grundlagen 2 § och statsrådets förordning (422/2012) 2–4 §

4 VERKSAMHETSKULTUREN I EN ENHETLIG GRUNDLÄGGANDE UTBILDNING

4.1 Verksamhetskulturens betydelse och utvecklandet av den

Den grundläggande utbildningen ska utvecklas som en läroplansmässigt och pedagogiskt sammanhängande helhet. Den grundläggande utbildningen indelas enligt statsrådets förordning i helheter som består av årskurserna 1–2, 3–6 och 7–9. Årskurserna ska bilda en enhetlig didaktisk och logisk pedagogisk kontinuitet. Samarbete med förskoleundervisningen ökar långsiktigheten i arbetet. Utbildningsanordnaren ska garantera samarbete och enhetlighet i undervisningen, oberoende av om förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen eller olika årskurser i den grundläggande utbildningen administrativt fungerar i olika enheter eller byggnader. Om möjligt ska man även samarbeta med läroanstalter inom följande utbildningsstadium.

Verksamhetskulturen spelar en central roll när det gäller att skapa enhetlighet i den grundläggande utbildningen. Den inverkar alltid på hur eleverna upplever kvaliteten i skolarbetet[1]. En skolas verksamhetskultur är dess historiskt och kulturellt formade sätt att arbeta. Verksamhetskulturen kan utvecklas och förändras. Den är en helhet som bygger på

- tolkning av de normer och mål som styr arbetet
- ledning samt organisering, planering, genomförande och utvärdering av arbetet
- kompetens som finns i skolan och hur man utvecklar skolans verksamhet
- pedagogik och professionalitet
- kommunikation, atmosfär, daglig praxis och lärmiljöer.

Verksamhetskulturen formas av både medvetna och omedvetna, och ibland även oavsiktliga, faktorer. Verksamhetskulturen påverkar alla som tar del av den, oberoende av om de är medvetna om dess betydelse och effekter eller inte. De vuxnas sätt att agera överförs till eleverna, som tillägnar sig skolans värden, attityder och vanor. Till exempel överförs modeller för kommunikation och språkbruk samt könsroller till

eleverna. För att utveckla verksamhetskulturen är det viktigt att fundera över verksamhetskulturens inverkan och lägga märke till icke-önskvärda drag och korrigera dem.

Verksamhetskulturen syns mest i de gemensamma handlingssätten. All verksamhet i den grundläggande utbildningen ska utformas så att den stödjer målen för undervisning och fostran. Skolans verksamhetskultur ska stödja att alla förbinder sig till målen och främja att den gemensamma värdegrunden och synen på lärande förverkligas i skolarbetet. En förutsättning för att utveckla verksamhetskulturen är en öppen, interaktiv diskussion där alla är delaktiga och där man uppskattar varandra och skapar förtroende för varandra.

4.2 Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen

Principerna för utvecklandet av verksamhetskulturen i den grundläggande utbildningen ska hjälpa utbildningsanordnarna och skolorna att styra sin verksamhet. Principerna beskrivs i synnerhet utifrån skolans perspektiv. Utbildningsanordnaren ska skapa förutsättningar för att skolorna ska kunna tillämpa principerna och utveckla sin egen verksamhetskultur i samma riktning. Målet är att skapa en verksamhetskultur som främjar lärande, delaktighet, välbefinnande och en hållbar livsstil. För att principerna ska kunna förverkligas krävs att man beaktar lokala behov och möjligheter, att man samarbetar med vårdnadshavarna och andra samarbetspartner och att eleverna på riktigt får vara med och utveckla skolgemenskapen.

En lärande organisation är kärnan i verksamhetskulturen

Skolan ska fungera som en lärande organisation som stödjer alla sina medlemmar i lärandet. Den lärande organisationen ska utvecklas genom dialog. Samarbete och delaktighet stärker gemenskapen. Att man reflekterar över målen och regelbundet utvärderar det egna arbetet och att man kan arbeta i lugn och ro främjar lärandet i skolgemenskapen. Respons från hemmen och andra samarbetspartner stödjer lärandet. Det är också viktigt att utnyttja resultat från utvecklingsarbete, utvärderingar och forskning. Betydelsen av pedagogiskt och delat ledarskap betonas och ledarskapet inriktas framför allt på att trygga förutsättningarna för lärande.

En lärande organisation ska skapa förutsättningar för medlemmarna att lära sig tillsammans och av varandra. Den ska också skapa förutsättningar för undersökande och experimenterande arbete och ge erfarenheter av att känna sig inspirerad och av att lyckas. En lärande organisation ska uppmuntra alla sina medlemmar att försöka och att lära sig också av misstag. Den ska ge medlemmarna lämpliga utmaningar och hjälpa dem att hitta och dra nytta av sina styrkor. Som medlemmar i gemenskapen kan eleverna skapa en positiv och realistisk bild av sig själva och utveckla sin naturliga vilja att experimentera och undersöka. I en lärande organisation inser man att fysisk aktivitet har betydelse för lärandet och strävar till att frigöra sig från en stillasittande livsstil. Den ska värdesätta att man fördjupar sig i arbetet, anstränger sig i lärandet och slutför arbetet.

Välbefinnande och en trygg vardag

Strukturerna och verksamhetssätten i en lärande organisation ska främja välbefinnande och trygghet och på så sätt skapa förutsättningar för lärande. Dessa två aspekter ska beaktas i allt skolarbete och styra allas arbete. Medlemmarna ska ses som individer och behandlas jämlikt men också gemenskapens behov ska

beaktas. Skoldagens verksamhetssätt ska vara smidiga och möjliggöra en mångsidig verksamhet. Motion och gemensamma aktiviteter som främjar det psykiska välbefinnandet ska utgöra en naturlig del av varje skoldag. Gemensam elevvård är en viktig del av verksamhetskulturen.

Eleverna ska ha jämlika möjligheter att få handledning och stöd för sin utveckling och sitt lärande, både som individer och som medlemmar i gruppen. Vållighet och vänlighet ska värdesättas. Mobbning, våld, rasism eller annan diskriminering ska inte accepteras och man ska genast ingripa vid osakligt beteende. I skolarbetet ska man sträva efter att förutse vardagen så att den löper harmoniskt. Att bli hörd och uppleva rättvisa skapar förtroende. En lugn och accepterande atmosfär, goda sociala relationer och en trivsamt miljö främjar arbetsron.

Kommunikation och mångsidiga arbetssätt

Kommunikation, samarbete och mångsidiga arbetssätt främjar hela gemenskapens lärande och välbefinnande. En lärande organisation ska identifiera olika former av lärande och kunskapsbyggande och fungera smidigt. Den uppmuntrar till att pröva och experimentera och ger utrymme för aktivitet, kreativitet, motion, lek och upplevelser som är karakteristiskt för olika åldrar och elever.

I skolarbetet ska man systematiskt använda sig av olika arbetssätt och lärmiljöer och sträva till att regelbundet föra ut undervisningen ur klassrummet. Man ska skapa möjligheter till projektbaserat arbete och helhetsbaserat lärande samt till samarbete både inom skolan och med aktörer utanför skolan. Samarbetet och kommunikationen mellan vuxna i skolan och med det omgivande samhället stärker elevernas förmåga att kommunicera och samarbeta. När eleverna arbetar tillsammans lär de känna sig själva och sin personlighet och att arbeta konstruktivt tillsammans med många olika slags människor. Informations- och kommunikationsteknik ska användas för att främja kommunikation och multisensoriskt arbete via olika kanaler.

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Skolan som en lärande organisation är en del av ett kulturellt föränderligt och pluralistiskt samhälle, där det lokala och det globala överlappar varandra. Olika identiteter, språk, religioner och åskådningar lever sida vid sida och är i växelverkan med varandra. Internationalisering på hemmaplan är en viktig resurs i skolan. Som lärande organisation tar skolan tillvara och uppskattar landets kulturarv och nationalspråk samt den egna och omgivningens kulturella, språkliga, religiösa och åskådningsmässiga mångfald. Den lyfter fram den samiska och andra minoriteters betydelse i Finland. Den utvecklar förståelsen och respekten mellan individer och grupper och ett ansvarsfullt agerande gentemot varandra. Rätten till det egna språket och den egna kulturen är en grundrättighet som man i skolan medvetet arbetar utgående från. I skolan ska man bekanta sig med kulturella traditioner, diskutera olika tanke- och handlingsmönster på ett konstruktivt sätt och tillsammans skapa nya sedvänjor.

Flerspråkighet är en form av kulturell mångfald. Varje gemenskap och varje medlem i gemenskapen är flerspråkig. Det ska vara naturligt att använda olika språk parallellt i skolans vardag och språk ska värdesättas. I den språkmedvetna gemenskapen diskuteras attityder gentemot språk och språkgrupper och man förstår språkets centrala betydelse för lärandet, för kommunikation och för samarbete samt för identitetsskapandet och integreringen i samhället. Varje läroämne har sitt eget språk, textbruk och begreppssystem. De olika vetenskapsgrenarnas språk och symbolsystem öppnar olika perspektiv på samma fenomen. Undervisningen ska gå från vardagsspråk mot mera abstrakta begrepp. I en språkmedveten skola är alla vuxna både språkliga modeller och språklärare i det läroämne de undervisar.

Delaktighet och demokrati

Den lärande organisationens verksamhetssätt ska utvecklas gemensamt. En demokratisk verksamhetskultur som främjar delaktighet och uppfyller de mänskliga rättigheterna ger eleverna förutsättningar att växa till aktiva medborgare.

Eleverna ska enligt sin utvecklingsnivå få vara med och planera, utveckla och utvärdera verksamheten. De ska få uppleva att de blir hörda och uppskattade som medlemmar i gemenskapen. Gemenskapen ska uppmuntra demokratisk dialog och delaktighet och utveckla sådana verksamhetssätt och strukturer som det förutsätter. Elevkårsverksamheten erbjuder ett viktigt forum för elevernas delaktighet. Också andra verksamhetsformer såsom stödelevs- och fadderverksamhet och engagemang i frivilligt arbete och hållbar utveckling ökar elevernas delaktighet. Samtidigt stärker de samarbete och växelverkan i hela skolgemenskapen. Samarbete med olika förvaltningar, församlingar, organisationer, företag och andra aktörer fördjupar bilden av samhället och verksamheten i medborgarsamhället. Kontakten med skolor i olika länder ökar förmågan att komma till rätta i en globaliserad värld.

Likabehandling och jämlikhet

En lärande organisation ska främja likabehandling och jämlikhet. Medlemmarna ska bemötas och behandlas likvärdigt oberoende av faktorer som hänger samman med personen i fråga[2]. Likvärdighet betyder inte att alla är likadana. Likabehandling förutsätter både att man garanterar grundläggande rättigheter och möjligheter till delaktighet och att man beaktar individuella behov.

Under grundskoletiden utvecklas elevernas uppfattning om sin egen sexuella identitet och sexualitet. En lärande organisation främjar genom sina värderingar och sin praxis jämställdhet mellan könen och stödjer eleverna i deras identitetsskapande. Undervisningen ska ha ett könssensitivt förhållningssätt. Skolan ska uppmuntra eleverna att upptäcka sina egna möjligheter och att förhålla sig till olika läroämnena, göra val och binda sig till studierna utan könsbundna rollmodeller. Genom val och utveckling av lärmiljöer, arbetssätt och undervisningsmaterial ger man synlighet åt och visar respekt för den mänskliga mångfalden.

Ansvar för miljön och en hållbar framtid

En lärande organisation ska i all sin verksamhet fästa uppmärksamhet vid nödvändigheten av en hållbar livsstil. Genom sina val och sitt handlande i vardagen visar skolan ett ansvarsfullt förhållningssätt till miljön. Materialval och handlingsmönster som innebär slöseri med råmaterial, energi och biologisk mångfald ska förändras så att de blir hållbara. Betydelsen av immateriella värden för välbefinnandet och en hållbar livsstil lyfts fram och dessa värden ges tid och synlighet i det dagliga skolarbetet. Eleverna är med och planerar och förverkligar en hållbar vardag.

En lärande organisation ska inge hopp om en bra framtid genom att skapa en kunskapsgrund för ekosocial bildning. En realistisk och praktisk attityd till förutsättningarna för en bra framtid stärker utvecklingen till ansvarsfulla medlemmar i gemenskapen, kommuninvånare och medborgare. Det sporrar eleverna att bemöta världens mångfald öppet och nyfiket och att arbeta för en rättvisare och hållbarare framtid.

4.3 Lärmiljöer och arbetssätt

Lärmiljöer

Med lärmiljöer avses de lokaler, platser, grupper och aktiviteter, där studierna och lärandet sker. Lärmiljöer innefattar också redskap, tjänster och material som används i undervisningen. Lärmiljöerna ska stödja elevernas individuella och gemensamma utveckling, lärande och kommunikation[3]. Alla medlemmar i skolgemenskapen påverkar lärmiljöerna genom sitt agerande. Valfungerande lärmiljöer främjar kommunikation, delaktighet och kollaborativt kunskapsbyggande. De ger också möjlighet till aktivt samarbete med utomstående aktörer eller sakkunniga.

Målet med utveckling av lärmiljöerna är att de bildar en mångsidig och flexibel pedagogisk helhet. När man utvecklar lärmiljöerna ska man beakta olika läroämnes specialbehov. Lärmiljöerna ska ge möjlighet till kreativa lösningar samt till att analysera och undersöka företeelser ur olika perspektiv. Dessutom ska man när man utvecklar och väljer lärmiljöer beakta att eleverna tillägnar sig nya kunskaper och färdigheter också utanför skolan.

Utrymmena ska utvecklas, planeras, utformas och användas så att de är ergonomiska, ekologiska, estetiska och tillgängliga, ljusa, trivsamma, välordnade och rena, de akustiska förhållandena är goda och inomhusluften av god kvalitet. Skolans utrymmen, inklusive möbler, utrustning och redskap ska ge möjlighet att stödja den pedagogiska utvecklingen av undervisningen och elevernas aktiva deltagande. Målet är att eleverna ska ha tillgång till utrymmen, redskap, material och bibliotekstjänster så att de också har möjlighet att studera självständigt. Utöver skolans utrymmen och skolgården ska naturen och den byggda miljön användas i undervisningen. Bibliotek, motions-, konst- och naturcenter, museer och många andra samarbetsparter erbjuder mångsidiga lärmiljöer.

Informations- och kommunikationstekniken är en viktig del av mångsidiga lärmiljöer. Elevernas delaktighet och förmåga att arbeta kollaborativt ska stärkas och elevernas personliga lärtigar stödjas med hjälp av digitala verktyg. När man utvecklar lärmiljöerna ska man beakta den mångformiga mediekulturen. Nya digitala verktyg ska tas i bruk för att främja och stödja lärandet. Elevernas egna digitala verktyg kan användas som stöd för lärandet enligt vad man kommer överens med vårdnadshavarna. Samtidigt säkerställer man att alla elever har möjlighet att använda digitala verktyg.

Erfarenheter och upplevelser av att lyckas i olika miljöer och lärsituationer sporrar eleverna att utveckla sina kunskaper. Eleverna ska delta i utvecklingen av lärmiljöerna. Lärmiljöerna ska planeras utifrån elevernas individuella behov[4]. På det viset kan man förebygga behovet av särskilt stöd för lärande och skolgång. Lärmiljöer som skräddarsys utifrån behovet av stöd kan utgöra en del av en elevs planerliga stöd.

Lärmiljöerna ska utvecklas med beaktande av varje elevs och hela skolans totala välbefinnande. Miljöerna ska vara trygga och hälsosamma och främja elevernas sunda utveckling och välbefinnande i enlighet med deras ålder och förutsättningar[5]. Eleverna ska lära sig att handla på ett ansvarsfullt och tryggt sätt i alla lärmiljöer. Arbetsro och en vänlig och lugn atmosfär stödjer lärandet.

Arbetssätt

Utgångspunkt för valet av arbetssätt är de mål som ställts upp för undervisningen samt elevernas behov, förutsättningar och intressen. Varierande arbetssätt stödjer och styr såväl undervisningsgruppens som den enskilda elevens lärande. Arbetssätt som lämpar sig för olika åldrar och olika undervisnings- och lärsituationer ska användas i undervisningen. Genom mångsidiga arbetssätt och bedömningsmetoder får eleverna möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Vid val av arbetssätt ska man sträva efter att identifiera och förändra könsbundna attityder och rutiner.

Mångsidiga arbetssätt bidrar till glädje i lärandet och till att eleverna upplever att de lyckas samt stödjer kreativ verksamhet som är karakteristisk för olika åldrar. Erfarenhetsbaserade och aktiverande arbetssätt samt rörelse och användningen av olika sinnen berikar lärandet och stärker motivationen. Också arbetssätt som stödjer självreglering och känslan av att höra till gruppen stärker motivationen. Drama och andra konstnärliga uttrycksformer hjälper eleverna att lära känna sig själva och att utvecklas till kreativa människor med sund självkänsla. Det ger eleverna förutsättningar att uttrycka sig mångsidigt och kommunicera konstruktivt med olika människor och grupper. Genom valet av arbetssätt kan man också stödja kollaborativt lärande, där kunskap och förståelse byggs upp genom interaktion med andra. Eleverna ska få agera i olika roller, dela uppgifter med varandra och ta ansvar för både individuella och gemensamma mål.

Vid val av arbetssätt ska olika läroämnens särdrag och utvecklingen av mångsidig kompetens beaktas. Genom att använda arbetssätt som är typiska för olika läroämnena hjälper man eleverna att både strukturera sina kunskaper och tillägna sig färdigheter. Viktiga färdigheter med tanke på lärandet är förmåga att söka, behandla, analysera, presentera, tillämpa, kombinera, bedöma och skapa information. Undersökande och problembaserat arbete, lek, användning av fantasi och konstnärlig verksamhet utvecklar abstrakta och metodiska kunskaper, kritiskt och kreativt tänkande och förmåga att tillämpa sina kunskaper.

Differentiering i undervisningen ska styra valet av arbetssätt. Differentieringen ska grunda sig på kännedom om eleverna och vara ett centralt pedagogiskt perspektiv i all undervisning. Differentiering berör studiernas omfattning och djup, arbetsrytm, arbetsgång och elevernas olika sätt att lära sig. Differentieringen ska utgå från elevens behov och möjligheter att själv planera sina studier, att välja olika arbetssätt och studera i egen takt. Elevernas individuella olikheter och skillnader i elevernas utveckling ska också beaktas vid valet av arbetssätt. Genom differentiering stödjer man elevens självkänsla och motivation och tryggar arbetsron. Differentiering bidrar också till att förebygga behov av stöd.

Även en helhetsskapande undervisning styr valet av arbetssätt. Helhetsskapande undervisning behandlas i det följande underkapitlet 4.4.

En mångsidig och ändamålsenlig användning av informations- och kommunikationsteknik ökar elevernas möjligheter att utveckla sitt arbete och sin förmåga att skapa nätverk. Det ökar deras förmåga att söka, behandla och producera information på ett kreativt, självständigt, interaktivt och kritiskt sätt. Vid valet av arbetssätt ska man använda sig av de möjligheter som spel och spelifiering erbjuder.

Läraren ska välja arbetssätt i samråd med eleverna och handleda dem i synnerhet i användningen av nya arbetssätt för att de på så sätt ska bli mera självständiga och målinriktade i sitt sätt att arbeta. Förmågan att lära sig lära utvecklas bäst när läraren också uppmuntrar eleverna att planera och utvärdera sina arbetssätt. Det motiverar och hjälper eleverna att ta ansvar för lärandet och arbetet i skolgemenskapen. Gemensam reflektion kring mål och bedömningsgrunder förbinder till målmedvetet arbete.

4.4 Helhetsskapande undervisning och mångvetenskapliga lärområden

Helhetsskapande undervisning är en viktig del av den verksamhetskultur som stödjer pedagogisk enhetlighet i den grundläggande utbildningen. Målet är att göra det möjligt att förstå förhållandet mellan olika fenomen och på vilket sätt de är beroende av varandra. Helhetsskapande undervisning ger eleverna bättre möjligheter att kombinera kunskaper och färdigheter från olika vetenskapsgrenar och att i växelverkan med andra strukturera dem till meningsfulla helheter. Arbetsperioder då eleverna undersöker helheter och kombinerar och undersöker olika vetenskapsgrenar ger dem möjlighet att tillämpa sina

kunskaper och får dem att känna sig delaktiga i att bygga upp gemensam kunskap. Detta stärker elevernas förmåga att uppfatta vilken betydelse det som de lär sig i skolan har för det egna livet och den egna gruppen och i ett vidare perspektiv för samhället och mänskligheten. Samtidigt får eleverna redskap för att vidga och strukturera sin världsbild.

Helhetsskapande undervisning förutsätter ett pedagogiskt grepp, som rör både undervisningens innehåll och arbetsmetoder, där man inom undervisningen i varje läroämne och i synnerhet över läroämnegränserna studerar olika teman eller företeelser i den verkliga världen som helheter. Omfattningen och sättet på vilket man förverkligar helhetsskapande undervisning kan variera beroende på elevernas behov och målen för undervisningen. Undervisningen kan t.ex. genomföras genom att

- samma tema studeras parallellt i två eller flera läroämnena samtidigt
- innehåll som hör till samma tema delas in i perioder som följer på varandra
- ordna aktiverande evenemang såsom temadagar, olika tillställningar, kampanjer, studiebesök och lägerskolor
- planera mångvetenskapliga lärområden som omfattar en längre period och flera läroämnena och som kan innehålla ovan nämnda helhetsskapande metoder
- skapa helheter där många läroämnena samverkar
- erbjuda samordnad undervisning, så att all undervisning är helhetsbaserad såsom i förskoleundervisningen.

För att kunna garantera att alla elever har möjlighet att ta del av arbete med lärområden och att få undersöka det som de är intresserade av ska utbildningsanordnaren se till att elevernas studier innehåller minst ett mångvetenskapligt lärområde per läsår. Om de mångvetenskapliga lärområdenas mål och innehåll och om hur de förverkligas ska beslutas i den lokala läroplanen och preciseras i skolans läsårsplan. Den tidsmässiga omfattningen av ett lärområde ska planeras så att eleverna har tid att fördjupa sig i innehållet och att arbeta målinriktat, mångsidigt och uthålligt. I den lokala läroplanen och i läsårsplanen kan man också besluta om andra sätt att göra undervisningen mera helhetsskapande.

De mångvetenskapliga lärområdena ska främja den grundläggande utbildningens mål och i synnerhet utvecklingen av mångsidig kompetens. Innehållet i lärområdena ska planeras lokalt så att de återspeglar de principer för verksamhetskulturen som beskrivs i kapitel 4.2.

De mångvetenskapliga lärområdena ska planeras och genomföras utgående från de lokala resurserna och möjligheterna. Lärområdena erbjuder ett bra tillfälle för samarbete mellan skolan och det övriga samhället. Lärarnas och elevernas motivation ökar när de ämnena som behandlas har lokal anknytning, är aktuella och har samhällsrelaterad betydelse. Det är viktigt att eleverna deltar i planeringen. Syftet med lärområdena är att konkret behandla sådant som ingår i och som vidgar elevernas erfarenhetsvärld, varvid målet är att

- stärka elevernas delaktighet och ge dem möjligheter att vara med och planera målen, innehållet och arbetssätten i studierna
- lyfta fram frågor som eleverna upplever som viktiga och skapa tillfällen att behandla och påverka dem
- öka elevernas möjligheter att studera i olika grupper och med elever i olika åldrar och att arbeta med många olika vuxna

- ge eleverna möjligheter att kombinera lärande utanför skolan med skolarbetet
- ge utrymme för intellektuell nyfikenhet, upplevelser och kreativitet samt skapa många olika slag av kommunikations- och språksituationer
- göra det möjligt att tillämpa kunskaper och färdigheter i praktiken och ge övning i att handla i enlighet med en hållbar livsstil
- sporra eleverna att handla på ett sätt som gynnar skolgemenskapens och samhällets bästa.

Planeringen och förverkligandet av mångvetenskapliga lärområden förutsätter samarbete mellan läroämnen som representerar olika perspektiv samt att skolans övriga verksamhet utnyttjas. Alla läroämnen ska i tur och ordning delta i genomförandet av ett lärområde på det sätt som respektive lärområde förutsätter. Innehållet i lärområdena ska väljas enligt principerna för verksamhetskulturen och så att det intresserar eleverna och lämpar sig för samarbete mellan läroämnen och lärare. I studierna utnyttjas de infallsvinklar, begrepp och metoder som är kännetecknande för de olika läroämnena.

Eleverna ska ges respons under den tid man arbetar med lärområdet och deras kunskaper och färdigheter ska beaktas i den verbala bedömningen eller när man ger vitsord i de läroämnen som varit involverade i lärområdet.

Mångvetenskapliga lärområden (ML) är helhetsskapande studieperioder som grundar sig på samarbete mellan läroämnena. Lärområdena ska avspegla skolans värden och syn på lärande. De ska återspegla principerna för utvecklandet av verksamhetskulturen i den grundläggande utbildningen och stödja utvecklingen av mångsidig kompetens.

Uppdrag

Grund för arbetet

Arbetsredskap

Mål för arbetet

I Vichtis

Lokala mål och specialfrågor som styr val av lärmiljöer, arbetssätt och deras utveckling

Varje skola specificerar den egna verksamhetskulturen samt målsättningar för att utveckla arbetssätt, gemensamma verksamhetsprinciper samt samarbete och övriga praktiska lösningar i läsårsplanen. Läsårsplanerna görs i början av höstterminen och utvärderas under fortbildningsdagen på våren. De skolspecifika utvärderingarna sammanställs och ges till Lasten ja nuorten lautakunta. I ämnesavsnitten förklaras målsättningarna för inlärningsmiljö och arbetssätt noggrannare.

Mångvetenskapliga lärområden

Undervisningen ordnas dels ämnesspecifikt dels helhetsskapande. Helhetsskapande undervisning förutsätter ett pedagogiskt grepp, som rör både undervisningens innehåll och arbetsmetoder, där man inom undervisningen i varje läroämne och i synnerhet över läroämnegränserna studerar olika teman eller företeelser i den verkliga världen som helheter. Inom småbarnsfostran används begreppet helhetsskapande undervisning. Målsättningen med undervisningen är förståelsen och undervisningen tar fast på elevernas intressen och frågeställningar de själva lyfter fram.

Olika sätt att ordna en helhetsskapande undervisning är att ha gemensam inläring och samarbeta med andra lärare, ordna temadagar eller evenemang och mångvetenskapliga lärområden.

Vid helhetsskapande undervisning är det viktigt att förhålla sig positivt till samarbetet och förbinda sig till det gemensamma målet. Att uppmärksamma andra, ge positiv och konstruktiv respons. Att alla vill och har möjlighet att påverka och ta ansvar underlättar den helhetsskapande undervisningen.

Mångvetenskapliga lärområden

Genomförandet styrs av lokala mål

Lokala mångvetenskapliga lärområdens mål överensstämmer med målen i kap 4.4.

Vid planeringen av läsårsplanerna fastställer skolorna den skolspecifika helhetsskapande undervisningen utformas och de mångvetenskapliga lärområdena.

Gemensamma verksamhetsprinciper, samarbete och övrigt praktiskt genomförande

På lokal nivå kan man slå fast gemensamma teman och verkställa de mångvetenskapliga lärområden utifrån dem. Om det något år inte ett gemensamt tema på lokal nivå kan skolorna verkställa egna mångvetenskapliga lärområden utifrån eget intresse, resurser och inom ramarna för den egna intressegruppen.

Planeringen och förverkligandet av mångvetenskapliga lärområden förutsätter samarbete mellan läroämnena som representerar olika perspektiv samt att skolans övriga verksamhet utnyttjas. Alla läroämnena ska i tur och ordning delta i genomförandet av ett lärområde på det sätt som respektive lärområde förutsätter. Innehållet i lärområdena ska väljas enligt principerna för verksamhetskulturen och så att det intresserar eleverna och lämpar sig för samarbete mellan läroämnena och lärare. I studierna utnyttjas de infallsvinklar, begrepp och metoder som är kännetecknande för de olika läroämnena.

De mångvetenskapliga lärområdena kan vara olika långa, pågå flera dagar, en månad, ett helt läsår, 1h/vecka, det bestäms av skolan. Utbildningsstyrelsens rekommendation är 1 vecka/år beroende på elevens årsveckotimmängd. Flexibla grupper kan och skall användas för att stöda inläringen. Eleverna deltar i planeringen av helheterna.

Innehåll och mål

Målsättningen är att eleverna tillsammans läraren väljer det mångvetenskapliga lärområdet. Målsättningen är att eleverna deltar i planeringen och att innehållet i lärområdena intresserar eleverna. Innehållet skall vara i enlighet med skolans värderingar, inlärnings- och verksamhetskultur.

De mångvetenskapliga lärområdenas mål och innehåll och hur de förverkligas fastställs i den lokala läroplanen och preciseras i skolans läsårsplan

Utvärdering

Både elever och lärare deltar i utvärderingen av mångvetenskapliga lärområden. Mångsidig kompetens är inflett i målsättningarna för olika läroämnen. När läraren planerar undervisningen plockar hen ur det egna ämnet de målsättningar som hen vill betona i bedömningen under ifrågavarande inlärningshelhet. Hen planerar utvärderingen utgående från detta utgående från formativ processutvärdering: självbedömning, kamratbedömning och summativ utvärdering.

Eleverna får respons under tiden de arbetar det mångvetenskapliga lärområdet. De kunskaper eleven uppvisat beaktas då man bedömer läroämnet.

Uppföljning, bedömning och utveckling

Varje skola ser till att varje elev deltar i minst ett mångvetenskapligt lärområde årligen. I skolans årliga utvärdering bedöms och utvecklas de mångvetenskapliga lärområdena.

[1] Kvalitetskriterier för den grundläggande utbildningen, undervisnings- och kulturministeriet 2012

[2] Lag om likabehandling (21/2004)

[3] Statsrådet förordning (422/2012) 4 §

[4] Statsrådet förordning (422/2012) 4 §

[5] Statsrådet förordning (422/2012) 4 §

5 SKOLARBETE SOM FRÄMJAR LÄRANDE OCH VÄLBEFINNANDE

5.1 Gemensamt ansvar för skoldagen

Värdegrunden, synen på lärande och verksamhetskulturen ska genomsyra det praktiska skolarbetet. Skolarbetet ska främja målen för undervisning och fostran och bidra till att den grundläggande utbildningens uppdrag genomförs. Man ska skapa förutsättningar för elevernas välbefinnande, utveckling och lärande och se till att skolarbetet och samarbetet löper smidigt. De dagliga rutinerna i skolan ska också främja en hållbar livsstil.

Utgångspunkten är gemensamt ansvar för och omsorg om en bra och trygg skoldag för alla. Det fostrande arbetet och att främja välbefinnande åligger alla vuxna i skolan, oavsett deras arbetsuppgift. Alla elevers behov, förutsättningar och styrkor ska beaktas i skolarbetet. Samarbete med vårdnadshavarna och andra parter bidrar till att det lyckas.

Varje elev har alla skoldagar rätt till undervisning enligt läroplanen, handledning, elevvård och stöd samt till en trygg lärmiljö[1]. Utbildningsanordnaren ansvarar för att elevernas rättigheter tillgodoses och skapar förutsättningar för skolarbete som främjar detta. Skolans ledning har det praktiska ansvaret för lösningar i anslutning till undervisningen, handledningen, elevvården och stöddarrangemangen i skolan, i alla årskurser och i alla läroämnen. Det inkluderar också att förebygga problem och att identifiera och eliminera hinder för växande och lärande i skolan. Varje lärare har ansvar för verksamheten, lärandet och välbefinnandet i sin undervisningsgrupp. Läraren ska påverka dessa genom sina pedagogiska lösningar och sitt sätt att handleda. Till lärarens uppgift hör att följa med och främja elevernas lärande, arbete och välbefinnande, att värdesätta och rättvist bemöta varje elev, att upptäcka eventuella svårigheter i god tid samt att handleda och stödja eleverna. Läraren ska se till att elevernas rätt till handledning samt stöd för lärande och elevvård tillgodoses. Det förutsätter kommunikation med eleverna och vårdnadshavarna, samarbete mellan lärarna och i synnerhet samarbete med elevvårdspersonalen.

Eleverna har också ett eget ansvar som medlemmar i skolgemenskapen. Det innebär att regelbundet delta i skolarbetet, att vara hygglig och bemöta sina skolkamrater och de vuxna i skolan med respekt och att följa gemensamma regler. Att respektera andra människors integritet, arbete och arbetsro och sköta överenskomna uppgifter är nödvändigt i skolarbetet. Lagen förpliktar eleverna att delta i den grundläggande utbildningen, att utföra sina uppgifter samvetsgrant och att uppträda sakligt[2]. En elev kan endast av särskilda skäl tillfälligt befrias från undervisning[3]. Hemmet och skolan ska tillsammans handleda eleven att agera i enlighet med lagen och stödja eleven i hans ansträngningar. Det är skolans uppgift att ingripa vid frånvaro och hjälpa eleven att lyckas i sitt skolarbete.

5.2 Samarbete

Undervisningsväsendet och skolan ska bedriva mångsidigt samarbete för att garantera enhetlighet och kvalitet i den grundläggande utbildningen, öka öppenheten i verksamheten och stödja elevernas lärande och växande. Samarbete behövs även för att garantera mångsidiga lärmiljöer, trygghet, säkerhet och välbefinnande i skolan. Samarbetet ska vara systematiskt och utvärderas i samråd med skolans samarbetspartner.

Elevernas delaktighet

Skolarbetet ska ordnas så att det grundar sig på elevernas delaktighet och på att eleverna blir hörda i skolarbetet. Läraren ska se till att eleverna får erfarenheter av samarbete och demokratisk verksamhet i sin egen undervisningsgrupp, i skolan och närmiljön och i olika nätverk.

Delaktigheten stärks på ett naturligt sätt när eleverna deltar i planeringen av sitt skolarbete och arbetet i den egna gruppen. Elevernas insats är viktig vid planeringen av de mångvetenskapliga lärområdena. Eleverna ska också uppmuntras att påverka planeringen och utvecklandet av skolans gemensamma verksamhet och lärmiljöer. Eleverna ska ges möjlighet att delta i beredningen av läroplanen, planerna som anknyter till läroplanen och skolans ordningsregler[4]. Eleverna ska också vara med och utvärdera och utveckla skolans samarbete.

Enligt lagen om grundläggande utbildning ska skolan ha en elevkår som består av skolans elever. Elevkåren och dess organ har som uppgift att främja samarbetet mellan eleverna och öka elevernas påverkningsmöjligheter och delaktighet[5]. Elevkåren ska sporra eleverna att framföra sina åsikter, att vara aktiva och påverka egna och gemensamma ärenden. Elevkåren, liksom andra strukturer och verksamhetssätt som stödjer delaktighet i skolan och kommunen, erbjuder möjligheter att träna demokrati i praktiken.

Samarbete mellan hem och skola

Enligt lagen om grundläggande utbildning ska undervisningen genomföras i samarbete med hemmen[6]. Genom samarbetet stöds undervisningen och fostran så att varje elev får undervisning, handledning och stöd enligt sin utvecklingsnivå och sina behov. Samarbetet främjar elevernas sunda växande och utveckling. Vårdnadshavarnas delaktighet och deras möjlighet att vara med i skolarbetet och utveckla det är en central del av skolans verksamhetskultur. Hemmets och skolans fostringssamarbete ökar elevens, klassens och hela skolans välbefinnande och trygghet.

Vårdnadshavaren har det primära ansvaret för sitt barns fostran. Vårdnadshavaren ska också se till att läroplikten fullgörs. Enligt lagen om grundläggande utbildning kan läroplikten fullgöras genom att eleven deltar i undervisning eller på annat sätt inhämtar de kunskaper som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs[7]. Skolan ska stödja hemmens fostrande uppgift och svara för elevens undervisning och fostran i skolan.

Utbildningsanordnaren ansvarar för att utveckla förutsättningarna för samarbete mellan hem och skola. Utgångspunkter för samarbetet är förtroende, jämlikhet och ömsesidig respekt. I samarbetet ska familjernas mångfald samt behov av information och stöd beaktas. För ett lyckat samarbete förutsätts att skolans personal är aktiv och har personlig kontakt med vårdnadshavarna och att kommunikationen i övrigt är mångsidig. Samarbetet mellan hem och skola ska ske såväl på kollektiv nivå som på individnivå.

För att kunna uppfylla sin fostrande uppgift, måste vårdnadshavarna få information om hur deras barns lärande och växande framskrider och om eventuell frånvaro[8]. Centrala frågor som gäller undervisningen, till exempel läroplanen, målen för lärandet, lärmiljöer och arbetssätt, stöd för lärandet och elevvård, bedömning och betyg samt om val i samband med studierna och om olika evenemang under läsåret ska diskuteras med vårdnadshavarna. Det är viktigt med uppmuntrande meddelanden som beskriver elevens lärande och utveckling i positiva ordalag. När vårdnadshavarna regelbundet får information, kan de för sin del stödja sina barn i deras lärande och skolgång. Särskilt viktigt är samarbetet vid övergångarna mellan skolstadierna och vid planering och genomförande av stöd för lärande och skolgång. Utöver personliga möten och gruppmöten ska även informations- och kommunikationsteknik utnyttjas i samarbetet.

Vårdnadshavarna ska ges möjligheter att tillsammans med skolans personal och elever bekanta sig med skolans vardag och att delta i planeringen, utvärderingen och utvecklingen av målen för skolans verksamhet och fostrande arbete. En gemensam diskussion om värderingar lägger grund för ett gemensamt fostringsarbete. Samarbetet mellan hem och skola främjar också kontakten vårdnadshavarna emellan och lägger grund för föräldraföreningsverksamhet. Nätverk bland föräldrarna och gemensamma aktiviteter stärker gemenskapen och stödjer lärarnas och skolans arbete.

Skolans interna samarbete och samarbete med andra parter

Ett gott samarbete inom personalen bidrar till att målen för undervisning och fostran ska uppnås. Skolarbetet ska ordnas på ett ändamålsenligt och flexibelt sätt genom samarbete och arbetsfördelning.

Samarbete mellan vuxna, såsom kompanjonlärarskap, ger också eleverna en bild av skolan som en lärande organisation. Samarbete behövs i synnerhet vid planering och genomförande av de mångvetenskapliga lärområdena, vid bedömning och stöd för lärande samt inom elevvården.

Skolorna ska också samarbeta med varandra. Målet är att främja att undervisningen är enhetlig och utvecklas samt att stärka personalens kompetens. Samarbete behövs vid övergångarna i den grundläggande utbildningen och när eleverna flyttar från en skola till en annan. Ofta förutsätter även undervisningen för olika språk- och kulturgrupper, stöd för lärandet och smidig elevvård ett gott samarbete mellan skolorna. Medverkan i lokala, nationella och internationella nätverk stödjer den pedagogiska utvecklingen.

För att trygga en enhetlig lärtig ska skolan samarbeta med småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen samt gymnasierna och yrkesläroanstalterna. Ett gott samarbete med klubb- samt morgon- och eftermiddagsverksamheten främjar elevernas välbefinnande. Samarbete med ungdoms-, biblioteks-, idrotts- och kulturväsendet, polisen samt församlingar, organisationer, företag och andra aktörer i närmiljön såsom naturskolor, museer och ungdomscentraler bidrar till mångsidigare lärmiljöer och stödjer skolans fostrande uppdrag.

5.3 Fostrande samtal och disciplinära åtgärder

Den som deltar i utbildning har rätt till en trygg studiemiljö, arbetsro och ostörda studier. Skolan kan påverka arbetsron på många sätt, främst genom utveckling av verksamhetskulturen, samarbete, gemensamt ansvar och omsorg. Genom att utveckla pedagogiska lösningar och bygga upp en atmosfär som präglas av förtroende och omsorg skapas förutsättningar för en bra arbetsro. För att trygga arbetsron och ta itu med olämpligt uppförande har utbildningsanordnaren också rätt att använda fostrande samtal och olika disciplinära åtgärder. Om förfaringssätten vid fostrande samtal och disciplinära åtgärder regleras i lagen om grundläggande utbildning[9].

Fostrande samtal används som första åtgärd för att ta itu med en elevs olämpliga uppförande. Syftet med samtalet är att tillsammans med eleven specificera den gärning eller försummelse som föranlett åtgärden, höra eleven, utreda orsakerna till och konsekvenserna av uppförandet i mera omfattande utsträckning samt fundera över hur situationen kan förbättras. Avsikten med åtgärden är att komma fram till hur elevens uppförande i skolan och elevens välbefinnande kan förbättras. Utbildningsanordnaren beslutar i hurdana fall fostrande samtal används.

Disciplinära åtgärder är enligt lagen om grundläggande utbildning kvarsittning, skriftlig varning och avstängning för viss tid. En elev som stör undervisningen kan uppmanas att lämna klassrummet eller det rum där undervisningen ges, eller en skoltillställning. En elev kan dessutom förvägras rätt att delta i undervisningen för högst den återstående arbetsdagen, om eleven uppför sig våldsamt eller hotfullt och hotar säkerheten för en annan elev eller person eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av elevens störande beteende[10].

Lagen om grundläggande utbildning förpliktar utbildningsanordnaren att i samband med läroplanen utarbeta en plan och anvisningar om användningen av fostrande samtal och disciplinära åtgärder och förfaringssätt[11]. Syftet med planen är att se till att förfaringssätten är lagenliga och enhetliga och att eleverna behandlas jämlikt. Planen bidrar också till att skolans ordningsregler följs.

Utbildningsanordnaren ska se till att varje skola har en plan för användningen av fostrande samtal och disciplinära åtgärder. Den skolvisa planen kan utarbetas separat eller inkluderas i den eventuella skolvisa läroplanen. Planen kan utarbetas gemensamt för alla utbildningsanordnarens skolor eller så att planens struktur och de centrala gemensamma riktlinjerna ingår i den lokala läroplanen och planen sedan preciseras skolvis.

Vid utarbetandet av planen är det viktigt att notera att endast disciplinära åtgärder som nämns i lagen får användas och att man vid användningen av disciplinära åtgärder ska iaktta de allmänna rättsskyddsprinciperna inom förvaltningen. Användningen av åtgärder ska grunda sig på sakliga, allmänt godtagbara och objektiva skäl. Konsekvenserna av likartade gärningar ska vara de samma, oberoende av gärningsman, dock så att upprepade gärningar kan anses som en försvårande omständighet. De disciplinära konsekvenserna ska stå i proportion till gärningen. Också elevens ålder och utvecklingsstadium ska beaktas. Disciplinära åtgärder får inte användas på ett sätt som kränker eller förolämpar eleven.

Utbildningsanordnaren beslutar om vilka parter som ska delta i utarbetandet och beredningen av planen. Eleverna ska enligt lagen ges möjlighet att delta i beredningen av planen^[12]. Samarbete med vårdnadshavarna och företrädare för bland annat social- och hälsovården stödjer genomförandet av planen. Personalen och elevkåren ska höras innan planen godkänns eller uppdateras.

5.4 Olika sätt att anordna undervisningen

Undervisningen ska ordnas med hänsyn till elevernas behov och lokala möjligheter. Målet är att hitta lösningar som främjar lärandet och välbefinnandet på bästa sätt.

Årskursintegrerade studier

Årskursintegrerade studier möjliggör en flexibel studiegång. Årskursintegrerade arrangemang kan tillämpas i undervisningen i en hel skola, endast i vissa undervisningsgrupper eller enskilda elever. De kan tillämpas till exempel för att stödja elever med särskild begåvning eller som ett sätt att förebygga studieavbrott. Årskursintegrerade studier förutsätter ett beslut i den lokala läroplanen. Möjligheten till årskursintegrerade studier ska anges också då studierna gäller enskilda elever.

I fråga om en hel skola eller enskilda elevgrupper förutsätter årskursintegrerade studier att målen och innehållet i de olika läroämnena anges enligt studiehelhet i läroplanen. Studiehelheterna ska i varje ämne utformas i enlighet med den timfördelning som anges i statsrådets förordning och i enlighet med grunderna för läroplanen. Studiehelheterna kan också utformas genom att målen och innehållet i olika läroämnen kombineras. I läroplanen skall fastställas vilka studiehelheter som är obligatoriska och vilka som är valfria. Ett studieprogram skall utarbetas för alla elever som deltar i årskursintegrerad undervisning.

Om årskursintegrerad undervisning endast ges en enskild elev, skall ett studieprogram som grundar sig på läroplanen göras upp för eleven. Där anges mål för elevens studier, i vilken ordning och enligt vilken tidtabell studiehelheterna genomförs och eventuella särskilda mål. Elevens studieframgång ska följas upp regelbundet.

I kapitel 6 bestäms om bedömning av lärande vid årskursintegrerade studier.

Undervisning i sammansatt klass

Med sammansatt klass avses en undervisningsgrupp som består av elever från olika årskurser eller, vid årskursintegrerade studier, elever i olika åldrar. En sammansatt klass kan bildas antingen på grund av lågt elevantal eller av pedagogiska skäl. Undervisningen i en sammansatt klass kan i sin helhet genomföras enligt elevernas årskurser eller delvis enligt principen om växelkurser. Vid studier enligt växelkurser är det viktigt att värna om kontinuitet och konsekvens i fråga om studiernas innehåll. Särskilt viktigt är att måna om att elevernas studiefärdigheter utvecklas. Ifall de olika årskurserna i en sammansatt klass i vissa läroämnen har olika antal veckotimmar, kan årsveckotimmarna i läroämnena också uppdelas i delar för att på det viset jämna ut undervisningstimmarna. Vid utjämning av undervisningstimmarna i läroämnena ska elevernas rätt till det totala antal timmar som fastställs i läroplanen alltid tryggas. Om en elev övergår från att ha följt principen om växelkurser till en undervisningsgrupp som framskrider årskursvis ska eleven få individuell undervisning för att avlägga en eventuell lärokurs eller en del av en lärokurs som saknas.

Studier i en sammansatt klass kan också genomföras som årskursintegrerade studier i enlighet med förordningen om grundläggande utbildning[16]. I det fallet fastställs lärokursen i läroplanen som studiehelheter och delas inte in i årskurser. De årskursintegrerade studierna kan gälla alla skolans elever, en viss sammansatt klass eller enskilda elever.

Undervisningen i sammansatt klass ger goda förutsättningar för en helhetsbetonad undervisning där man använder mångvetenskapliga lärområden. I undervisningen i sammansatt klass ska de möjligheter som i synnerhet kollaborativt lärande och modellinläring ger utnyttjas. I sammansatta klasser kan närundervisningen också stödjas och berikas med hjälp av fjärruppkoppling i undervisningen.

Fjärruppkoppling i undervisningen

I den grundläggande utbildningen kan man använda fjärruppkoppling i undervisningen för att komplettera undervisningen samt erbjuda mångsidigare studiemöjligheter i olika läroämnen. Undervisning med hjälp av fjärruppkoppling kan ges endast av en utbildningsanordnare som har tillstånd att ordna grundläggande utbildning. Vid val av pedagogik ska man i synnerhet beakta elevernas ålder och förutsättningar.

Genom fjärruppkoppling kan i synnerhet undervisningen i mera sällsynta språk och religioner och valfria ämnen stödjas. Fjärruppkoppling i undervisningen främjar jämlika möjligheter för eleverna till en mångsidig och god grundläggande utbildning oberoende av skolans storlek eller läge. Användning av fjärruppkoppling i undervisningen ökar i sin tur skolans ekologiska hållbarhet.

Med hjälp av fjärruppkoppling kan undervisningen både differentieras och göras mera helhetsbetonad. Man kan möta elevernas individuella behov, erbjuda undervisning som stödjer utvecklandet av specialbegåvning, fördjupa det stöd för lärande och skolgång som skolan erbjuder eller sköta undervisningen i undantagssituationer, till exempel då en elev är sjuk under en längre period. Fjärruppkoppling och användning av digitala verktyg bidrar till mångsidigare lärmiljöer. Genom fjärruppkoppling kan man utnyttja olika lärares kompetens, sakkunskapen hos skolans samarbetspartner och eventuella internationella nätverk utgående från elevernas behov och målen för undervisningen.

Lärmiljön ska vara trygg och eleverna ska övervakas och handledas enligt samma principer som i andra undervisningssituationer. En ansvarig lärare ska värna om undervisningsgruppens trygghet, säkerhet och välbefinnande samt trygga elevernas möjligheter till kommunikation som främjar lärande. En god undervisning förutsätter pedagogisk planering som beaktar elevernas behov och utnyttjar teknikens möjligheter. Det är viktigt att fästa uppmärksamhet vid lagstiftningen om upphovsrätt.

Flexibel grundläggande utbildning

Enligt lagen om grundläggande utbildning kan en kommun, i den omfattning kommunen beslutar, ordna flexibel grundläggande utbildning för årskurserna 7–9[17]. Här används benämningen flexibel grundläggande utbildning för flexibel grundläggande utbildning. Utbildningen ska ordnas i enlighet med lagstiftningen och läroplansgrunderna för den grundläggande utbildningen.

Syftet med den flexibla grundläggande utbildningen är att minska studieavbrott i den grundläggande utbildningen och förebygga utslagning[18]. Målet är att stärka elevernas studiemotivation och livskompetens. Förutom att eleverna ska slutföra den grundläggande utbildningens lärokurs får de stöd vid övergången till följande utbildningsstadium och ges färdigheter som behövs för att klara av studierna.

Den flexibla grundläggande utbildningen är avsedd för sådana elever i årskurs 7–9 som underpresterar och har svag studiemotivation och för elever som man bedömer riskeras av att bli utslagna från fortsatt utbildning och arbetslivet. Undervisningen ska präglas av yrkes- och sektorsövergripande samarbete och samarbete mellan olika organisationer. Också yrkesläroanstalter och gymnasier, läroanstalter inom det fria bildningsarbetet samt verkstäder för unga kan delta i samarbetet. En styrgrupp kan inrättas för att planera och organisera flexibel grundläggande utbildning.

Skolans arbetssätt och undervisningsmetoder ska utvecklas så att de motsvarar de individuella behoven hos de elever som valts till utbildningen. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid arbetsformer som ökar elevernas delaktighet och samhörighet i skolan samt stärker det fostrande arbete som är gemensamt för vårdnadshavarna och alla som arbetar inom den flexibla grundläggande utbildningen. Aktiverande och arbetsinriktade studiemetoder ska prioriteras i undervisningen.

Flexibel grundläggande utbildning ska ordnas i små grupper i skolan, på arbetsplatser och i andra lärmiljöer med hjälp av sektorsövergripande samarbete samt med hjälp av stöd- och rådgivningstjänster[19]. Flexibel grundläggande utbildning ska utöver läraren involvera en av utbildningsanordnaren utsedd yrkeskunnig person som vet hur man stödjer ungas sociala växande, samarbetet med familjerna och är insatt i annat stöd- och rådgivningsarbete. Undervisningen kan vid behov också delvis genomföras i anslutning till en annan undervisningsgrupp.

Undervisningen ska ordnas som närundervisning i skolan och i form av handledda studier på arbetsplatser och i andra lärmiljöer. Studier utanför skolan är en viktig del av den flexibla grundläggande utbildningen. Under dessa perioder har eleverna rätt till handledning och undervisning av en lärare. Eleverna ska ges uppgifter i enlighet med läroplanen och resultaten ska beaktas vid bedömningen. Personal på arbetsplatser och i övriga lärmiljöer som arbetar med elever ska göras förtroga med föreskrifter som berör arbetarskydd, dataskydd och sekretess och andra nödvändiga föreskrifter.

En elev väljs till flexibel grundläggande utbildning på anhållan av eleven eller vårdnadshavaren. Likvärdiga antagningsgrunder ska tillämpas vid antagningen av elever. Utbildningsanordnaren ska besluta om grunderna för antagningen av elever och om antagningsförfarandet[20]. Om elevantagningen fattas ett förvaltningsbeslut som bereds på ett yrkesövergripande sätt. Om den flexibla grundläggande utbildningen för en enskild elev avslutas innan den grundläggande utbildningen är slut, förutsätts ett förvaltningsbeslut.

Elever som deltar i flexibel grundläggande utbildning har rätt till lagstadgat stöd för lärande och skolgång, handledning och elevvård. En elev kan vid behov få allmänt eller intensifierat stöd. I undantagsfall kan även en elev som får särskilt stöd antas till flexibel grundläggande utbildning, om eleven kan följa den läroplan som används i undervisningen och om arrangemanget kan anses vara till fördel för eleven[21].

För en elev som deltar i flexibel grundläggande utbildning ska man utarbeta en plan för elevens lärande eller justera den plan som tidigare utarbetats. Planen ska utarbetas i samarbete med eleven och vårdnadshavaren. Den ska i tillämpliga delar innehålla samma delområden som den plan för elevens lärande som utarbetas inom intensifierat stöd. Planen ska dessutom beskriva speciella omständigheter i den flexibla grundläggande utbildningen för eleven, till exempel om undervisningen ordnas i lärmiljöer utanför skolan. Ifall eleven får särskilt stöd, ska den flexibla grundläggande utbildningen på motsvarande sätt beskrivas i en individuell plan (IP) för hur undervisningen ska ordnas.

Undervisning i särskilda situationer

För att ordna undervisning och stöd för en elev som till exempel är allvarligt sjuk eller befinner sig i en svår livssituation förutsätts särskilda åtgärder. Den grundläggande utbildningen kan i sådana fall ordnas bland annat som sjukhusundervisning, på skolhem, upptagningshem, förläggningar eller i fängelser eller andra straffanstalter.

Den kommun där sjukhuset ligger är skyldig att för elever som är patienter på sjukhuset ordna undervisning i den omfattning det är möjligt med hänsyn till elevens hälsa. Den kommun där det sjukhus som svarar för vården finns är skyldig att ordna undervisning och stöd även för andra läropliktiga elever som får specialiserad sjukvård i den omfattning detta är motiverat med beaktande av elevens hälsa, pedagogiska specialbehov och terapeutiska och rehabiliterande åtgärder inom den specialiserade sjukvården, om det inte trots stödåtgärder enligt lagen om grundläggande utbildning eller någon annan lag är till elevens fördel att undervisningen ordnas på något annat sätt. Även kommuner där det finns en annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården kan ordna undervisning för elever som får specialiserad sjukvård. Eleven ska få det stöd som behövs vid övergången till sjukhusundervisning eller återgången tillbaka till sin egen skola. Elevens utbildningsanordnare ska tillsammans med den kommun där det sjukhus som ansvarar för vården finns i yrkesövergripande samarbete komma överens om och ordna det stöd för undervisningen som är nödvändigt när eleven övergår till sjukhusundervisning eller återgår från sjukhusundervisning till den tidigare undervisningen i den egna skolan[22]. Inom sjukhusundervisningen kan man också använda fjärruppkoppling i undervisningen. Elevens hemkommun är skyldig att betala hemkommunsersättning för elever som får undervisning i en sjukhusskola.

För undervisningen av barn som har placerats utanför hemmet ansvarar den kommun där barnet är bosatt. För undervisningen av en elev som har placerats på en barnskyddsanstalt svarar den skola som verkar på anstalten, om anstalten har tillstånd att anordna utbildning. För elever som blivit placerade med stöd av barnskyddslagen är elevernas hemkommun skyldig att betala hemkommunsersättning[23]. För fängelseundervisningen av läropliktiga svarar den kommun där fängelset ligger.

Enligt avtal kan en kommun också, i stället för en skola i den egna kommunen, som närskola anvisa eleven en skola i en annan kommun, en skola som drivs av en privat sammanslutning eller en stiftelse som har tillstånd att anordna utbildning, eller en statlig skola.

5.5 Annan verksamhet som stödjer målen för undervisning och fostran

För eleverna kan i samband med den grundläggande utbildningen ordnas biblioteksverksamhet, klubbverksamhet och annan verksamhet som nära anknyter till utbildningen[24]. Utbildningsanordnaren beslutar om ordnandet och omfattningen av verksamheten. Också skolmåltider, rastaktiviteter,

morgonsamlingar, fester, utfärder, studiebesök och lägerskolor samt om möjligt skolresor ska ordnas så att de stödjer de mål som ställts upp för elevernas lärande, mångsidiga utveckling och välbefinnande. De förstärker också för sin del upplevelsen av en bra och trygg skoldag och möjliggör utgående från elevernas perspektiv en enhetlig, uppiggande och omväxlande dag. I den lokala läroplanen fastställs målen för verksamheten och principerna för att ordna verksamheten. Om de skolvisa arrangemangen bestäms i läsårsplanen.

Klubbverksamhet i skolan

Klubbverksamhet är verksamhet utanför lektionstid som utgår från skolans mål för undervisning, fostran och handledning. Verksamheten är en del av den avgiftsfria grundläggande utbildningen främjar för sin del gemenskap och berikar skolans verksamhetskultur. Klubbverksamheten ska på ett mångsidigt sätt stödja elevernas växande och utveckling. Klubbarna erbjuder eleverna möjlighet att bekanta sig med olika fritidsaktiviteter. Målet är att inspirera eleverna att ta del av fritidsaktiviteter och ge dem möjlighet att arbeta tillsammans, känna glädje och uppleva att de kan och lyckas. I klubbverksamheten ges eleverna tillfällen att tillämpa det som de har lärt sig i skolan och tillfällen för kreativ verksamhet och mångsidig kommunikation med vuxna och andra elever. Klubbarna kan öka elevernas delaktighet och möjligheter att påverka samt hjälpa dem att hantera vardagen och känna sig trygga.

Flexibla lösningar inom klubbverksamheten stödjer att elevens dag bildar en helhet. Klubbverksamheten utvecklas och lärmiljöerna utformas så att de stödjer deltagande i fritidsaktiviteter. Eleverna får i större utsträckning delta i planeringen av klubbverksamheten. Klubbverksamheten erbjuder möjligheter att stärka fostringssamarbetet mellan hem och skola samt samarbetet med det omgivande samhället. Skolorna kan då de ordnar klubbverksamhet använda sig av den kompetens som finns inom olika sektorer, föreningar, företag och organisationer och hos andra samarbetspartner.

Skolbiblioteksverksamhet

För att stödja skolans undervisning och fostrande arbete kan man ordna skolbiblioteksverksamhet och förverkliga den i samarbete med närbibliotek och andra bibliotek. Biblioteksverksamheten bidrar till att stärka elevernas allmänbildning och till att bredda och vidga deras världsbild. Mångsidig skolbiblioteksverksamhet stödjer förverkligandet av synen på lärande i verkliga lärsituationer och ger eleverna möjligheter att sköta olika ansvarsuppgifter. Skolbiblioteket och andra bibliotek erbjuder aktiverande och stimulerande lärmiljöer och mångsidiga arbetssätt. Biblioteksverksamheten ska uppmuntra eleverna att självständigt läsa och välja böcker, tillgodose deras kunskapsbehov, uppmuntra dem att söka information i olika källor och granska informationskällorna. Verksamheten ökar möjligheterna att differentiera undervisningen, att arbeta utgående från elevernas personliga intressen samt att samarbeta med hemmen. Tillsammans handleder skolan och biblioteket eleverna till livslångt lärande och aktivt medborgarskap.

Skolmåltiden

Syftet med skolmåltiden ska vara att stödja elevernas sunda växande och utveckling samt deras studieförmåga och måltidskunskap. Den som deltar i undervisningen ska varje skoldag avgiftsfritt få en fullvärdig måltid. Måltiden ska vara ändamålsenligt ordnad och övervakad[25]. Skolmåltiden ska ordnas med hänsyn till måltidens hälsomässiga, sociala och kulturella betydelse. Skolmåltiderna har en viktig avkopplande och social funktion. Med skolmåltiden kan man främja målen för en hållbar livsstil, kulturell kompetens och närings- och umgängesfostran. När måltiden och eventuella mellanmål intas vid rätt

tidpunkt i lugn och ro försäkras man sig om att eleverna orkar under skoldagen. En trivsamt skolmåltid ökar välbefinnandet i hela skolan.

Skolmåltiden är för eleverna en viktig del av skoldagen. Eleverna ska uppmuntras att delta i planeringen, genomförandet och utvärderingen av skolmåltiden och i synnerhet av måltidssituationerna. Lärarna, tillsammans med andra vuxna i skolan, bär ansvar för att ge handledning i samband med måltiden och för att målen för fostran nås. Målen för skolmåltiderna och hur de organiseras ska diskuteras med hemmen och tillsammans stödjer man elevernas utveckling. Man ska regelbundet följa upp hur många som deltar i skolmåltiden och utvärdera kvaliteten på maten och måltidssituationen.

Skolmåltiden ska ordnas och verksamheten utvecklas genom samarbete mellan undervisningspersonalen och personalen som ansvarar för måltiden. Om en elev har individuella behov som gäller kost, hälso- eller sjukvård, ska man tillsammans med eleven, vårdnadshavaren, personalen som ansvarar för måltiden och skolhälsovården komma överens om stödåtgärder och övervakning i samband med måltiden[26].

Raster, morgonsamlingar och andra gemensamma evenemang samt studiebesök och lägerskolor

Enligt förordningen om grundläggande utbildning ska minst 45 minuter per timme användas för undervisning och den tid som används för undervisning ska indelas i ändamålsenliga undervisningsavsnitt. En del av arbetstiden kan användas för arbetslivsorientering, avslutningar och andra gemensamma evenemang[27]. Förordningen gör det möjligt att på olika sätt strukturera skoldagen och att ordna rastera på sätt som främjar elevernas välbefinnande. Gemensamma evenemang kan vara bl.a. skolans fester, temadagar och utfärder. Studiebesök och lägerskolor kan omfatta hela skolan eller endast några eller någon undervisningsgrupp. Även då utnyttjas möjligheten att ordna skolarbetet på ett flexibelt sätt i enlighet med förordningen om grundläggande utbildning. Dagens arbete ska inledas med en kort morgonsamling[28].

Rastera, morgonsamlingarna och olika gemensamma evenemang är viktiga för gemenskapen i skolan, för elevernas sunda utveckling och sociala relationer samt för att eleverna ska orka i studierna. De kan också ingå som en del i de mångvetenskapliga lärområdena. De stärker elevernas mångsidiga kompetens och synliggör skolans kulturella och språkliga mångfald. Studiebesök och lägerskolor ger för sin del möjligheter att vidga lärmiljön och att lära sig i autentiska situationer samt att samarbeta med olika aktörer.

Utbildningsanordnaren har stor möjlighet att påverka hur skoldagen delas in i undervisningsavsnitt och raster, vilken annan verksamhet som ingår i skoldagarna och hurdana verksamhetsformer som används. Dessa val formar skolans verksamhetskultur. De beslut man gör gällande skoldagens struktur görs med beaktande av principerna för utvecklandet av verksamhetskulturen i den grundläggande utbildningen.

Skolväg och skoltransporter

Eleverna ska uppmuntras att ta sig till och från skolan på ett sätt som främjar hälsan och konditionen. Både när de rör sig självständigt och när de får skoltransport ska de lära sig att värna om sin egen och andras säkerhet och att uppföra sig väl under skolvägen.

Man ska komma överens om tillvägagångssätt och ansvarspersoner gällande övervakning och handledd verksamhet för dem som väntar på skoltransport samt gällande säkerheten under resan[29]. Eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om tillvägagångssätten och transportarrangemangen. Om det kommit till skolans kännedom att det förekommit trakasseri, mobbning eller våld under skolvägen, är skolan skyldig att informera vårdnadshavarna till de skyldiga och de som utsatts och vid behov stödja vårdnadshavarna i att reda ut det skedd[30].

Organisering av skolarbete – Gemensamt ansvar för skoldagen

En bra och trygg skoldag – centrala mål och arbetssätt

Skoldagens främsta mål är inlärnin g och fostran i en trygg miljö. Skolans personal främjar tryggheten i skolan. Grunden för bra inlärnin g är trygghet, flexibilitet, trivsel, närvarande lärare och övrig personal i samarbete med vårdnadshavarna. I enlighet med den kommunala elevvården skall hela personalen, oberoende av arbetsuppgifter hjälpa till att främja elevernas välmående och fostran. Det är viktigt att komma ihåg, att kompisar, olika sociala situationer (bl.a. raster och matpauser) samarbete, gemenskap, möjlighet att påverka, lugn och ro, skratt och glädje borde höra till varje elevs skoldag. Lärmiljön skall stöda en trygg, motiverande och varierande skoldag.

Skoldagen består av lektioner, tillräckligt med pauser och matservering. Skoldagen kan också innehålla stödundervisning, utvecklingssamtal, kvarsittning, klubbar och eftermiddagsverksamhet. Skolorna fungerar aktivt tillsammans med olika företag, föreningar och organisationer för att möjliggöra en mångsidig skoldag. Skolans placering, storlek och elevernas ålder inverkar på skoldagens struktur. Skoldagens uppbyggnad beskrivs i skolans egen läsårsplan. Allt samarbete med utomstående planeras och utvärderas i samband med uppgörandet av läsårsplanen.

Samarbete

Samarbetet inom skolan beskrivs i läsårsplanen såsom även samarbetet med utomstående aktörer.

Till kommunens samarbete hör elevvårdsmöten, rektorsmöten och pedagogernas fortbildningsdagar. Vichtis kommuns grundläggande utbildning gör utvecklingsarbete speciellt med Kuuma-kunnat. Nummela skola och den svenska grundläggande utbildningen i Vichtis samarbetar med andra svenska skolor via Språkönätverket r.f och med Källhagens skola i Lojo

Elevernas delaktighet

I Vichtis varierar elevernas delaktighet från skola till skola. Skolarbetet ska ordnas så att det grundar sig på elevernas delaktighet och på att eleverna blir hörda i skolarbetet. Målet är att elevernas åsikter allt mer tas i beaktande samt att man erbjuder olika kanaler för eleverna att uttrycka sina åsikter på individnivå, klassnivå, skolnivå och på samhällsnivå, med beaktande av elevens ålder. På individnivå är det viktigt att uppmärksamma också de elever som inte vill eller vågar göra sin röst hörd i en stor grupp. I besvärliga situationer skall man ge möjlighet åt eleven att berätta hur hen skulle lösa problemet. I Vichtis vill vi stöda och uppmuntra eleverna att delta i olika möten och i klassplanering, och vara öppna och försöka påverka i de arbetsgrupper de tillhör. För att ge eleverna en känsla av delaktighet bör lärarna ge eleverna valmöjligheter i skolvardagen. Eleverna deltar i utformningen av undervisningen och lärandet på ett lämpligt åldersanpassat sätt. Eleverna har en egen planeringsdag i början av läsåret, och regelbundet under hela läsåret. Elevernas deltagande beskrivs noggrannare i skolans läsårsplan. Eleverna skall ha en egen planeringsdag vid läsårets början samt regelbundet under skolutåret.

Centrala målsättningar och praktiska lösningar i samarbetet mellan hem och skola.

I läsårsplanen beskrivs på vilket sätt elever och deras vårdnadshavare har möjlighet att delta i skolutårets och skoldagarnas planering.

I skolans vardag kan man dra nytta av föräldrarnas och mor/farföräldrarnas expertis och fritidsintressen på olika sätt. De vuxna kan vara med och bygga utställningar, delta i lektioner, vara med på simhallsbesök eller vara "läsmormor". Vuxna kan på ett naturligt sätt tas med i undervisningen t.ex. genom att eleverna får som hemuppgift att intervjua dem.

Gemensamma temakvällar eller evenemang kan vara en del av skolornas vardag, t.ex. utomhusaktiviteter. Föräldraföreningen är en viktig del i föräldrarnas deltagande i skolans vardag. Att ha en lärare närvarande under föräldraföreningens möten är önskvärt.

Fjärruppkoppling i undervisningen

Fjärruppkoppling används för att stöda och komplettera inläringen både inom kommunen och med utomstående experter. Fjärruppkoppling utnyttjas för att med hjälp av en expert fördjupa sig i ett ämne, t.ex. från en skola till en annan.

Fjärruppkoppling kan utnyttjas i följande situationer: religionsundervisning och sällsynta språk, distansundervisning åt sjuk elev (kompletterande undervisning, kan inte ersätta närundervisningen helt), om läraren arbetar på två olika skolor (distans/närundervisning/vecka), samarbete med bibliotek och museum (virtuell), eller för distanstolk/elektronisk tolk.

Fjärruppkopplingens målsättningar, organisering av undervisning, gemensamma tillvägagångssätt och olika aktörers ansvar.

Syftet är personlig ledning, genom fjärruppkoppling, i situationer där närstudier inte är möjliga. Vichtis har den tekniska kapaciteten att verkställa och ordna fjärruppkoppling. Fjärruppkoppling används ansvarsfullt i system till vilka Vichtis har ingått avtal. Kommunen fäster särskild uppmärksamhet vid att följa lagen om upphovsrätt. Pedagogiska färdigheter och möjligheter utvecklas och granskas aktivt.

Rektorerna är ansvariga för fjärruppkopplingen i sin skola och de befullmäktigar lärarna och handledarna att övervaka uppkopplingen då det handlar om fjärruppkoppling från en annan skola och det behövs övervakning av en vuxen.

Årskursintegrerad undervisning

En elev i Vichtis kan studera enligt ett eget studieprogram. Årskursintegrerad undervisning kan i Nummela skolan t.ex. tillämpas för elever med särskilt stöd.

Skolorna i Vichtis kan erbjuda en treårig nybörjarundervisning. Livsåskådningslära och religionsundervisning kan undervisas årskursintegrerat.

Rektorn beslutar om undervisningsarrangemangen tillsammans med vårdnadshavarna och eleven.

Innan man fattar beslut om årskursintegrerad undervisning går skolans representant, eleven och vårdnadshavarna igenom hur studierna framskridit, arrangemangen kring den årskursintegrerade undervisningen och dess inverkan på studierna.

Beslutet om hur elevens studier framskrider grundar sig på förordningen om grundläggande utbildning (1998/852) § 11 mom 3.

Hur den årskursintegrerade undervisningen som sker i främsta hand i de finska skolorna finns i den finska läroplanen. Ifall det blir aktuellt med årskursintegrerad undervisning på svenska så följer vi den finska läroplanen i tillämpliga delar (sid 28)

Undervisning i sammansatt klass

I Vichtis har man sammansatta klasser antingen p.g.a. lågt elevantal eller av pedagogiska skäl. Undervisning i sammansatt klass ger en bra möjlighet till gemenskap, jämförelse- och modell lärande, helhetsbetonad undervisning samt användning av mångvetenskapliga lärområden.

Timfördelning mellan läroämnena

I sammansatta klasser undervisas några ämnen växelvis. Vid växelkurser kan årskursernas timfördelning avvika från den kommunala timfördelningen. I sådant fall försäkras man sig om att totala timantalet förverkligas under lågstadietiden. Så om timantalet något år är större än i kommunala timfördelningen, så jämnar man ut det nästa år.

Hur man förverkligar undervisningen i sammansatta klasser preciseras i läsårsplanen.

Grundläggande utbildning som sker utanför skolan beskrivs i den finska läroplanen sid 30 -

Annan verksamhet som stödjer målen för undervisning och fostran

Annan verksamhet som stöder undervisning och fostran är viktig för helheten. Eleven har nytta av att få en mångsidig bild av samhällets olika aktörer redan i grundskolan. Syftet är att öka vidsynthet och jämlikhet och jämställdhet.

Skolorna beskriver i sina läsårsplaner hur verksamheten ordnas och vilka målsättningarna är.

Klubb- och eftermiddagsverksamhet i Vichtis

Utbildningsstyrelsen har beslutat om grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten (2011). Utgångspunkten när man ordnar eftermiddagsverksamhet är att kunna erbjuda en trygg miljö efter skoldagens slut. Verksamheten stöder barnets fostran, utveckling och hjälper familjerna i deras uppfostrande roll. Eftermiddagsverksamhet i Vichtis ordnas i huvudsak i skolorna och sammanflätas med deras verksamhet. Nummela skolas eftermiddagsverksamhet ordnas tillsammans med Nummela koulus, i en egen svensk grupp.

Samarbete med biblioteket

Syftet med samarbetet mellan den grundläggande utbildningen och bibliotek är att biblioteket skall bli en bekant plats för alla elever. Biblioteksverksamheten ska uppmuntra eleverna att självmant läsa och välja böcker, tillgodose deras kunskapsbehov, uppmuntra dem att söka information i olika källor och granska informationskällorna. Biblioteket stöder lärarna i mediafostran.

Huvudtema för årskurs 1- 3

- Huvudmålsättningen är att väcka elevernas intresse för hobbyläsning. Alla elever i årskurs 1 – 2 besöker biblioteket (eller biblioteksbus), och alla får ett eget bibliotekskort. Eleverna motiveras med boktips och barnen lär sig skillnaden mellan fakta- och skönlitteratur.

Huvudtema för årskurs 4 – 6

- Biblioteket stärker elevernas hobbyläsning, och stöder eleverna i att skapa sin berättelse. Biblioteken har beredskap att stöda lärarna i upphovsrättsfrågor och informationssökning på nätet. Biblioteket stöder lärarna i fortutbildning kring mediakunskap med syfte att utveckla elevernas mediakunskap.

-

Övrigt samarbete

I enlighet med de nationella grunderna, deltar Vichtis kommun aktivt i samarbete med olika aktörer. Exempel på samarbetspartners:

- Idrottsföreningar
- Kulturföreningar
- Evangelisk-lutherska församlingen
- Musikinstitutet/musikskolor
- Företag, bl.a. Företagsbyn
- Ideella organisationer
- Folkhälsans förbund
- Språkönätverket r.f.
- Hem och Skola
- Barnavårdsföreningen i Finland

Skolorna beskriver i sina läsårsplaner hur de främjar samarbetet med olika lokala aktörer.

Hur man ordnar religionsundervisning och undervisning i livsåskådningskunskap

Utbildningsstyrelsen har utarbetat en anvisning om hur man i den grundläggande utbildningen anordnar undervisning i religion och livsåskådningskunskap.

Syftet med anvisningen är att trygga att de kulturella grundrättigheterna och de grundrättigheter som gäller religionsfrihet förverkligas inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, att främja tolerans och pluralism samt att säkerställa att undervisningen är religiöst och konfessionellt obunden.

Religionsundervisningen och undervisningen i livsåskådningskunskap ordnas enligt de nationella grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och enligt de lokala läroplaner som har gjorts upp i enlighet med grunderna.

Kunskap om den egna religionen är en väsentlig del av religionsundervisningen. Till kunskapen om religionen hör även att bekanta sig med formerna och sätten för religionsutövningen. Att göra eleverna bekanta med böner, psalmer och religiösa förrättningar är en del av religionsundervisningen (betänkande av riksdagens grundlagsutskott 10/2002 rd). Till exempel ett studiebesök som görs i samband med undervisningen för att de studerande ska få bekanta sig med en kyrka, moské eller motsvarande religiös byggnad eller få följa med en religiös förrättning utan att medverka i den är inte ett religiöst evenemang utan en del av undervisningen. All undervisning och övrig verksamhet ska utgå från pedagogiska grunder.

I den finländska grundskolan firas många traditionella högtider såsom julfest, vårfest och självständighetsdagen. Utbildningsanordnarna beslutar om festerna och deras innehåll.

Festerna kan också ha religiösa inslag. Sådana festtraditioner är en del av den finländska kulturen. En fest som eventuellt inkluderar en enskild psalm gör inte att festen i den religiösa toleransens namn kan betraktas som ett evenemang där religion utövas (grundlagsutskottets betänkande 10/2002 rd och 2/2014 rd). Den grundläggande utbildningens fester är en del av undervisningen och verksamheten, som eleverna ska delta i. Undervisningen ska genomföras i samarbete med hemmen. Skolan ska bli informera vårdnadshavarna om de evenemang som ordnas i skolan och om deras innehåll. Vid behov kan man komma överens med vårdnadshavarna om individuella arrangemang och eventuell alternativ verksamhet för en elev när vårdnadshavaren inte vill att eleven ska delta i festen i sin helhet.

Religiösa evenemang och förrättningar är religionsutövning. I Vichtis grundläggande utbildning kan man ordna religiösa tillställningar i samarbete med de lokala församlingarna. Vårdnadshavarna får på förhand information om dessa tillställningar. Till religions- och samvetsfriheten hör enligt 11 § 2 mom. i grundlagen rätten att bekänna sig till och utöva en religion, rätten att ge uttryck för sin övertygelse och rätten att höra till eller inte höra till ett religiöst samfund.

Syftet med 11 § 2 mom. i grundlagen är inte att förhindra andras positiva frihet att utöva sin religion. Utbildningsanordnaren ska se till att friheten att inte delta i religionsutövning också uppnås i praktiken, t.ex. om vårdnadsinnehavaren har meddelat om det via Wilma, till exempel så att de alternativa evenemangen ordnas på en fysiskt annan plats. I synnerhet när man överväger att ordna religiösa evenemang och förrättningar och alternativ verksamhet till dem under skoldagen, ska man i det praktiska genomförandet försäkra sig om att likabehandlingen av eleverna inte äventyras och att inga elever stämplas. Den alternativa verksamheten ska, med undantag för det religiösa innehållet, till sin natur och sina mål vara så lika som möjligt det evenemang i vars ställe verksamheten ordnas.

Utbildningen och fostran har som mål att stödja elevernas utveckling till att respektera olikheter, att ta ansvar och samarbeta samt till verksamhet som främjar respekten och förtroendet mellan människogrupper, folk, idéer, religioner och kulturer (2 § 2 mom. i statsrådets förordning om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen (422/2012)). Dessa mål ska vara utgångspunkt även då man slår vakt om och utvecklar den finländska skolfesttraditionen.

Grundlagsutskottet har betonat beaktandet av religiös tolerans och pluralism i skolornas verksamhet (betänkande 2/2014 rd). Även med tanke på integreringen av elever som representerar olika språkliga och kulturella grupper är det viktigt att dessa elever i studierna och i samband med skolans fester har möjlighet att bekanta sig med den finländska kulturen.

Vårdnadshavaren meddelar vid läsårets början i Wilma vid personuppgifterna om eleven deltar i religiösa evenemang och förrättningar eller i alternativ verksamhet. Detta kan göras en gång för alla. Efter mottagandet av meddelandet ska utbildningsanordnaren se till att elevens deltagande i religiösa evenemang och förrättningar eller i alternativ verksamhet till dem förverkligas i enlighet med vårdnadshavarens meddelande.

Undervisning i den egna religionen

Utbildningsanordnaren har skyldighet att ge undervisning även i andra religioner eller i livsåskådningskunskap, om minst tre elever deltar i undervisningen. För elever som hör till ett annat i Finland registrerat religionssamfund än den evangelisk-lutherska kyrkan eller det ortodoxa kyrkosamfundet och som inte deltar i majoritetens religionsundervisning ska undervisning ordnas i deras egen religion om vårdnadshavaren begär detta och regeln om minst tre elever uppfylls. Eleverna ska vara medlemmar i religionssamfundet i fråga eller så ska religionsundervisningen på basis av den fostran som eleven erhållit och elevens kulturella bakgrund uppenbarligen motsvara elevens religiösa åskådning (13 § 6 mom. i lagen om grundläggande utbildning). Skolan kan vid behov begära att elevens vårdnadshavare ger en tillförlitlig utredning av medlemskapet i religionssamfundet eller av att elevens fostran och kulturella bakgrund motsvarar den religion i vilken undervisning ges.

- På grund av de små undervisningsgrupper som bildas i annan religionsundervisning än majoritetens religionsundervisning kan man i praktiken vara tvungen att ordna undervisningen så att det i samma undervisningsgrupp finns elever från olika årskurser och att undervisningen ges i annan än elevens egen skola
- Ifall vårdnadshavaren önskar att eleven får undervisning i sin religion skall vårdnadshavaren lämna in en skriftlig ansökan
- i val av undervisning i åskådningsämne efterstavar man på samma sätt som i valen av övriga studier bestående beslut, och att valet inte går att ändra. Elevens vårdnadshavare har dock rätt att ändra valet om elevens religionssamfund ändras eller eleven inte längre hör till något religionssamfund. För dessa ändringar behövs en skriftlig ansökan av vårdnadshavaren.

https://www.oph.fi/download/189096_Anvisning_om_anordnande_av_undervisning_i_religion_och_livsaskadningskunskap.pdf

https://www.oph.fi/lagar_och_anvisningar/skollagstiftningen_vanliga_fragor/disciplinara_atgarder_och_atgarder_for_att_trygga_sakerheten_i_den_grundlaggande_utbildningen

Skolmåltiden

I Vichtis är skolmaten och lunchpauserna som en praktisk övning i näringslära. Enligt lag skall skolmaten vara avgiftsfri och övervakad av lärare.

Vid skolmåltiden övar eleverna sig på att sammanställa en hälsosam måltid enligt tallriksmodellen samt tränar sociala färdigheter. Skollunchen skall vara avkopplande paus från studierna och man skall reservera tillräckligt med tid (minst 30 min.). Om skollunchen uppfyller goda kriterier näringsmässigt, utbildningsmässigt och ekologiskt, så kan skolan bli belönad med nationellt diplom. Som grund för skolornas matlistor används Finska näringsrekommendationer (2014), skolmatens måltidsrekommendationer (2008) och fullmäktiges beslut om fyra grönsaksrätter per sex veckor (14.2.2011 34§). Matlistorna planeras tillsammans med representanter för skolornas elevkår och Vichtis föräldraföreningar, som minst två gånger per år deltar i möten som gäller matlistorna. 1 – 4 ggr per läsår serveras mat som eleverna önskat. Eleverna ger årligen via en enkät respons på maten.

I skolan samarbetar lärarna och kökspersonalen med att organisera och utveckla skolmåltiden. Man kommer överens om skolspecifika rutiner under regelbundet återkommande möten. För föräldrarna kan man planera

gemensamma föräldramöten eller tematräffar. Under dessa evenemang kan man bjuda på skolmat, presentera skolköket och berätta för dem hur Vihdin ateria fungerar.

Barnens föräldrar kan ansöka om specialdiet om barnet av hälsoskäl behöver det. För individuella specialdieter krävs läkarintyg.

Enligt nationella allergiprogrammet (2008-2018) skall lindriga allergiska reaktioner, som t.ex. snabbt övergående kliande i munnen, skötas genom försiktig exponering istället för att totalt undvika kosten. Från dieten lämnas bort de ingredienser som orsakar betydande allergiska reaktioner. Således begärs inte specialdieter från matköket p.g.a. lindriga allergiska reaktioner.

Skolväg och skoltransporter

Vårdnadshavarna informeras i början av läsåret om skolskjutsar via skolans information, läsårsplanen och via Wilma och via kommunens internet

Man går igenom och informerar eleverna om hur man skall gå till väga under skolresan. Speciellt uppmärksammas alla elevers rätt till en trygg skolresa. Om det kommit till skolans kännedom att det förekommit trakasserier, mobbning eller våld under skolvägen, är skolan skyldig att informera vårdnadshavarna och vid behov stödja vårdnadshavarna i att reda ut det skedda.

Plan för fostrande samtal och disciplinära åtgärder

Planen för fostrande samtal och disciplinära åtgärder är gjord av rektorerna och är en del av den lokala läroplanen. Planen är gemensam för alla skolor i Vichtis. Varje skola specificerar sina ordningsregler som eleverna skall följa. I läsårsplanen preciseras hur tillrättavisning sker.

Eleven har enligt lagen om grundläggande utbildning § 35 skyldighet att delta i undervisningen, sköta sina uppgifter pliktstroget och uppföra sig sakligt. Om eleven inte uppfyller sina lagenliga skyldigheter eller bryter mot skolans ordningsregler, kan eleven tillrättavisas eller så kan skolan ta till disciplinära åtgärder.

Utbildningsstyrelsens anvisningar:

Fostrande samtal

Fostrande samtal används som första åtgärd för att så snabbt som möjligt efter det oönskade uppförande höra eleven. Eleven har då möjlighet att förklara vad som hänt och reda ut eventuella missförstånd. Skolans personal kan samtala med eleven innan de meddelar vårdnadshavarna och bedöma om det finns behov för fostrande samtal där vårdnadshavarna kan delta. Vårdnadshavaren har inte rätt att kräva närvaro när eleven hörs. Samtalen dokumenteras.

Fostrande samtal är i första hand ett samtals-, tillrättavisnings-, lednings-, och förmaningstillfälle för att ta tag i elevens olämpliga beteende. Fostrande samtal används då eleven bryter mot skolans ordningsregler, och/eller uppför sig olämpligt, stör andra elevers studier, orsakar farosituationer för sig själv eller andra, eller då eleven inte fullföljer sina skyldigheter.

Syftet med samtalet är att tillsammans med eleven specificera den gärning eller försummelse som föranlett åtgärden, höra eleven, utreda orsakerna till och konsekvenserna av uppförandet i mera omfattande utsträckning samt fundera över hur situationen kan förbättras. Avsikten med åtgärden är att komma fram till hur elevens uppförande i skolan och elevens välbefinnande kan förbättras.

Metoder för att hålla fostrande samtal

Beslut om fostrande samtal fattas av en lärare vid eller rektor för skolan. Fostrande samtal ska registreras och elevens vårdnadshavare ska informeras om det. Vårdnadshavaren ska ges tillfälle att delta i samtalet eller i en del av det, om detta anses behövligt med beaktande av 2 mom.

Läraren samtalar med eleven så snabbt som möjligt efter det inträffade och samtalet kan fortsättas tillsammans med vårdnadshavarna ifall det anses nödvändigt. Man behöver inte vårdnadshavarens tillstånd för att ha fostrande samtal. Det fostrande samtalet kan ordnas en gång, eller så kan man ha flera tillfällen under eller utanför skoldagen. Samtalet får dock ta maximalt 2 timmar i anspråk. Det fostrande samtalet och deltagarna dokumenteras i Wilma. Det kan finnas situationer då det är önskvärt att ha vårdnadshavarna på plats (t.ex. då det fostrande samtalet upprepas)

Skolan använder sig av offentlig makt. Läraren har rätt att bestämma i vilken mån det är nödvändigt att vårdnadshavaren deltar i samtalet. Vårdnadshavarens tillstånd för disciplinära åtgärder behövs inte. Vårdnadshavarna kan inte heller ogiltigförklara det straff som skolan utfärdat

I årskurserna 1 – 6 sköter klassläraren och/eller den lärare som varit närvarande vid tillfället det fostrande samtalet.

Lagstiftning som specificerar och kompletterar tillvägagångssätten och arbetsfördelningen, hörandet och hur man dokumenterar i brotts-, bedrägeri- och trakasserierärenden

Ansvarsfördelningen vid brotts-, bedrägeri- och trakasserisituationer.

Läraren är ansvarig för hörandet, fostrande samtal, att utreda det inträffade, för information till vederbörande och dokumentation. Läraren kan också avlägsna en elev att lämna klassrummet, ta bort föremål som stör inlärningen eller ge kvarsittning.

Vårdnadshavarnas ansvar: Vårdnadshavarna har det primära fostringsansvaret för sina barn. Om vårdnadshavaren vill reda ut orsakerna till bestraffningen, skall hen kontakta den lärare som beordrat bestraffningen eller vid behov rektorn. I Lagen om den grundläggande utbildningen definieras vilka tillrättavisningsåtgärder som kan användas i skolan.

Rektorn kan dessutom förvägra en elev rätten att delta i undervisningen för högst den återstående arbetsdagen samt ges en skriftlig varning. Elevvårdsgruppen konsulteras då förseelserna är återkommande och man behöver mångprofessionell hjälp, samt vid tidsbunden avstängning.

. Vid våldssituationer det vid behov göras anmälan till polis och barnskyddet .

Övriga tillvägagångssätt

Frånvaro (Lagen om grundläggande utbildning § 35)

Vårdnadshavaren skall omedelbart meddela om frånvaro till skolan via Wilma eller andra kommunikationsmedel. Läraren skriver in orsaken till frånvaron i Wilma.

Ifall det förekommer mycket frånvaro ännu efter fostrande samtal, bör det i skolan finnas en egen övre gräns för frånvaro (ungefär 50 h per läsår). I den kan man inkludera all frånvaro, både utredd och outredd. Man utreder vidare outredd frånvaro och kontaktar vid behov elevvården.

Vårdnadshavaren ansvarar för att eleven fullföljer sin läroplikt. Om fullföljandet av läroplikten försvåras p.g.a. frånvaro, uppgörs tillsammans med vårdnadshavarna och elevvården en plan för att genomföra skolarbetet.

Hemläxor

Det är elevens skyldighet att samvetsgrant utföra sina uppgifter som getts åt hen (Lagen om grundläggande utb. 35§ kap. 2). Vårdnadshavaren skall följa med hur eleven klarar sina hemläxor.

Om en elev försummar sina hemuppgifter kan eleven vara tvungen att under övervakning, högst en timme i taget, göra sina uppgifter efter skolan. Vårdnadshavaren skall informeras om läxorna inte har blivit gjorda. Skolorna beskriver i lärsplanen hur utförandet av gjorda hemläxor sker.

Avlägsnande av elev ur klassrummet

En elev som stör undervisningen, kan uppmanas att lämna klassrummet eller det rum där undervisningen ges eller en skoltillställning. Med beaktande av elevens ålder och utvecklingsnivå, påpekar man först muntligt och förklarar vad som händer om eleven inte ändrar sitt beteende. Eleven måste vara under uppsikt om hen avlägsnas från lektionen (Lagen om grundl. utb. 41§ 5kap.).

En elev kan dessutom av rektorn förvägras rätt att delta i undervisningen för högst den återstående arbetsdagen, om eleven uppför sig våldsamt eller hotfullt och hotar säkerheten för en annan elev eller person eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av elevens störande beteende. Vårdnadshavaren ombeds då hämta eleven från skolan. Att avlägsna eleven från undervisningen för resten av dagen, är mer en säkerhetsåtgärd än en disciplinär åtgärd.

Ersättningar och städning

Den som på flit eller p.g.a. oaktsamhet orsakar materiell skada åt någon annan är skyldig att ersätta den .

Bestämmelser om skyldigheten för en elev att ersätta den skada som han eller hon har orsakat finns i skadeståndslagen . Skador ska anmälas till elevens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. (30.12.2013/1267) (Lagen om grundläggande utbildning § 35)

Om det med säkerhet är känt vem som utfört gärningen och denne kan identifieras, kan en lärare vid eller rektor för skolan av pedagogiska skäl bestämma att eleven ska rengöra eller ordna upp skolans egendom eller

utrymmen som eleven avsiktligt eller av oaktsamhet smutsat ned eller skapat oreda i. Uppgiften ska utföras under övervakning och den får inte vara farlig eller tung för eleven med beaktande av elevens ålder och utvecklingsnivå. Det får inte ta mer än två timmar att utföra uppgiften. Eleven får inte utebli från undervisningen för att utföra uppgiften. Om uppgiften utförs vid sidan av elevens arbetsdag ska detta meddelas till elevens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. Utförandet av uppgiften ska beaktas vid beslut om disciplinära åtgärder enligt denna lag. (30.12.2013/1267)

Skadeståndsskyldighet gäller i princip elever i alla åldrar.

Disciplinära åtgärder från mildrare till strängare (lagen om grundläggande utbildning § 36)

Kvarsittning

Kvarsittning ges om eleven är hörd, fostrande samtal har hafts, förseelserna fortsätter och elevens beteende inte förändras. Om eleven får kvarsittning upprepade gånger, kontaktas elevvårdsgruppen.

Under kvarsittningen kan eleven utföra skriftliga eller muntliga uppgifter som stöd för fostran, undervisning och utveckling, uppgifterna skall vara i proportion till elevens förseelse, ålder och utvecklingsnivå. Eleven kan också åläggas att sitta tyst under kvarsittningen. (30.12.2013/1267).

Kvarsittningen kan vara högst två timmar lång. Kvarsittningen får inte verkställas så att eleven inte kan delta i undervisning eller annan skolverksamhet som finns i läroplanen. (30.12.2013/1267). Kvarsittningen dokumenteras i Wilma.

Skriftlig varning

En skriftlig varning ges åt en elev som stör undervisningen, bryter mot skolans ordningsregler och agerar uppsåtligt, fortsätter trots kvarsittning att uppföra sig osakligt eller om det finns våld eller droger med i bilden.

Innan en skriftlig varning ges skall eleven höras, gärningen eller försummelsen identifieras och annan nödvändig utredning genomföras. Innan det disciplinära straffet delges eleven skall man också boka ett möte för att höra vårdnadshavarna.

Skriftlig varning är det som föregår tidsbunden avstängning och den görs som ett tjänstemannabeslut. Beslutet kan överklagas till förvaltningsdomstolen, som bilaga finns närmare anvisningar. Beslutet måste överklagas inom 14 dagar efter delgivningen, varefter straffet har vunnit laga kraft och kan verkställas.

I samband med en skriftlig varning är det skäl att utreda behovet av elevvård, vid behov i ett mångprofessionellt samarbete.

Tidsbunden avstängning

Om eleven fortsätter att bete sig osakligt, har fått kvarsittningar och skriftlig varning, kan rektorn tillsammans med ett mångprofessionellt team avslå elevens rätt att delta i skoldagen. Avstängning föregås av samma procedur som en skriftlig varning; tjänstemannabeslut, 14-dagars rätt att överklaga. Därefter vinner beslutet laga kraft.

I allvarliga fall, där eleven uppträtt så våldsamt och hotfullt, att andra elever och personal i skolan eller andra undervisningsutrymmen känner sig hotade eller otrygga och om det finns en överhängande risk att det våldsamma och hotfulla beteendet fortsätter är det möjligt att stänga av eleven från skolan omedelbart, utan 14-dagars överklagorätt.

Tidsbunden avstängning kan vara max 3 månader.

Åt eleven skall det ordnas undervisning och elevvård under perioden för avstängning. Åt den avstängda eleven görs en plan för lärande enligt vilken undervisningen verkställs och inläringen utvärderas.

Att iaktta förvaltningens allmänna rättsskyddsprinciper

Vid säkerställandet av arbetsro och disciplinära åtgärder är det viktigt att notera att endast disciplinära åtgärder som nämns i lagen får användas och att man vid användningen av disciplinära åtgärder ska iaktta de allmänna rättsskyddsprinciperna inom förvaltningen. Användningen av åtgärder ska grunda sig på sakliga, allmänt godtagbara och objektiva skäl. Konsekvenserna av likartade gärningar ska vara de samma, oberoende av gärningsman, dock så att upprepade gärningar kan anses som en försvårande omständighet. De disciplinära konsekvenserna ska stå i proportion till gärningen. Också elevens ålder och utvecklingsstadium ska beaktas. Disciplinära åtgärder får inte användas på ett sätt som kränker eller förolämpar eleven.

Om störande situationer uppstår, kan man använda sig av följande åtgärder.

Granskning av elev (Lagen om grundl. utb.36§)

- Skolans lärare och rektor har rätt att under arbetsdagen granska de saker som en elev har med sig och de förvaringsutrymmen i skolan som eleven förfogar över och att utföra en ytlig granskning av elevens kläder för att omhänderta ett förbjudet föremål eller ämne som avses i 29 § 2 mom. och med vilket den egna säkerheten eller någon annans säkerhet kan äventyras, om det är uppenbart att eleven innehar sådana föremål eller ämnen och eleven trots begäran vägrar att överlämna dem eller inte på ett tillförlitligt sätt visar att han eller hon inte innehar sådana.
- Eleven ska meddelas orsaken till granskningen innan den utförs.
- Granskningen får utföras endast av en person som är av samma kön som eleven. Vid granskningen ska förutom den som utför granskningen även en annan myndig person som hör till skolans personal närvara. På elevens begäran ska en person som hör till skolans personal och som eleven utser närvara vid granskningen om denna person är tillgänglig.
-

Rätt att omhänderta föremål eller ämnen (Lagen om grundl. utb.36§)

- Om det är uppenbart att eleven innehar störande, förbjudna eller farliga föremål eller ämnen och eleven trots begäran vägrar att överlämna dem eller inte på ett tillförlitligt sätt visar att hen inte innehar sådana. De åtgärder som avses i 36 d och 36 e § ska genomföras på ett så säkert sätt som möjligt. Åtgärderna får inte ingripa i elevens personliga integritet i större omfattning än vad som är nödvändigt för att trygga studier och säkerheten. Vid omhändertagande av föremål och ämnen och vid granskning av en elev ska den diskretion som omständigheterna kräver iakttas.

Överlämnande av omhändertagna föremål och ämnen

- Föremål eller ämnen som använts för att orsaka störningar och som omhändertagits av en lärare eller rektor ska överlämnas till eleven efter lektionen eller skoltillställningen. Om det är sannolikt att det störande beteendet fortsätter efter lektionen ska det föremål eller ämne som använts för att orsaka störningar överlämnas till eleven senast vid arbetsdagens slut. Sådana förbjudna föremål och ämnen som avses i 29 § 2 mom. överlämnas till elevens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. Föremålen och ämnena ska dock överlämnas till polisen eller till någon annan i lag föreskriven myndighet, om eleven, dennes vårdnadshavare eller lagliga företrädare inte har laglig rätt att inneha dem.

Avlägsnande av en elev med maktmedel

- Grundregeln är att man in i det sista försöker undvika att ta tag i eleven, men det är inte alltid möjligt.
- Försöker en elev som skall avlägsnas förhindra detta genom att göra motstånd har rektorn och läraren rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att få eleven avlägsnad och som med hänsyn till elevens ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och som enligt en helhetsbedömning av situationen kan anses vara försvarbara. Det är förbjudet att använda maktmedelsredskap för att avlägsna eleven.
- Då man är tvungen att ta till maktmedel skall man om möjligt försäkra sig om att det finns flera vuxna och elever på plats, av vilka man omedelbart begär en skriftlig förklaring där de med egna ord beskriver om vad som hände och varför. Vårdnadshavaren har rätt att se dessa dokument och kan då lättare få en helhetsuppfattning av det skedda.

- Maktmedel kan också användas för att skilja åt stridande elever.
- Om någon blir skadad skall denna omedelbart föras till läkare eller sjukskötare för att få skadorna konstaterade och omskötta. Före man för eleven till läkare, skall man kontakta vårdnadshavaren, ifall läget inte är så akut att eleven kräver omedelbar vård. En "nära ögat" anmälan görs till försäkringsbolaget.
- Om läraren eller rektorn använt sig av maktmedel skall hen omedelbart lämna en skriftlig redogörelse för händelsen till utbildningsanordnaren.

Lärarens uppgift är att sköta höranden, utredningar, dokumentation och information bra.

Att säkerställa personalens kunnande vid användandet av disciplinära åtgärder

Personalen bekantar sig med den lokala läroplanens riktlinjer. Rektorn försäkrar sig om att nya lärare och skolgångshandledare bekantar sig med reglerna och metoderna vid användandet av disciplinära åtgärder. I skolan behandlas detta under lärarmöten och vid behov under fortbildningar.

Metoderna skrivs in i läsårsplanen och utvärderas och granskas årligen.

Att informera om planen, ordningsreglerna och i lagen föreskrivna disciplinära åtgärder

Skolan informerar under föräldramöte i början av läsåret om ordningsreglerna och planen för fostrande samtal och disciplinära åtgärder. Dessutom uppmanar skolan vårdnadshavarna att bekanta sig med skolans nätsidor, läsårsplan och eventuell annan information. Läsårsplanen finns också på Wilma.

Att följa upp planen samt utvärdera förverkligandet och resultat

Planens förverkligande och resultat utvärderas på skolnivå i april-maj.

[1] Lagen om grundläggande utbildning 30 § 1 mom. Och 29 § 1 mom. (1267/2013)

[2] Lagen om grundläggande utbildning 35 § 2 mom.

[3] Lagen om grundläggande utbildning 35 § 1 mom.

[4] Lagen om grundläggande utbildning 47 a § 1 mom. (1267/2013)

[5] Lagen om grundläggande utbildning 47 a § 2 mom. (1267/2013)

[6] Lagen om grundläggande utbildning 3 § 3 mom.

[7] Lagen om grundläggande utbildning 26 § 1 mom. (477/2003)

[8] Lagen om grundläggande utbildning 26 § 2 mom. (477/2003)

[9] Lagen om grundläggande utbildning 35 a § (1267/2013) samt 36 § (477/2003) och 36 a § (1267/2013)

[10] Lagen om grundläggande utbildning 36 § (477/2003) och 36 a–36 i § (1267/2013)

[11] Lagen om grundläggande utbildning 29 § (1267/2013)

[12] Lagen om grundläggande utbildning 47 a § (1267/2013)

[13] Förordningen om grundläggande utbildning 11 § 3 mom.

[14] Statsrådet förordning (422/2012) 6 §

[15] Lagen om grundläggande utbildning 18 §

[16] Förordningen om grundläggande utbildning 11 § 3 mom.

[17] Lagen om grundläggande utbildning 5 § (1707/2009)

[18] Förordningen om grundläggande utbildning 9 a § 1 mom. (1768/2009)

[19] Förordningen om grundläggande utbildning 9 a § 2 mom. (1768/2009)

[20] Förordningen om grundläggande utbildning 9 b § 2 mom. (1768/2009)

[21] Förordningen om grundläggande utbildning 9 b § 1 mom. (1768/2009)

[22] Lagen om grundläggande utbildning 4 a § (1267/2013)

[23] Lagen om statsandel för kommunal basservice 41 § (1271/2013)

[24] Lagen om grundläggande utbildning 47 §

[25] Lagen om grundläggande utbildning 31 § 2 mom.

[26] Lagen om grundläggande utbildning 3 § 2 mom., 31 a § 1 mom. och statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga (338/2011) 13 §

[27] Förordningen om grundläggande utbildning 3 § 4 och 5 mom.

[28] Förordningen om grundläggande utbildning 6 §

[29] Lagen om grundläggande utbildning 32 §

[30] Lagen om grundläggande utbildning 29 § 7 mom., (1267/2013)

[31] Grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten inom den grundläggande utbildningen, Utbildningsstyrelsens föreskrift 1/011/2011

6 BEDÖMNING AV LÄRANDE

6.1 Bedömningens syften och bedömningskultur som stödjer lärande

Enligt lagen om grundläggande utbildning är syftet med bedömningen att handleda och sporra eleven i studierna och att utveckla elevens förutsättningar för självbedömning. Elevernas lärande, arbete och uppförande ska bedömas mångsidigt[1]. Dessa syften ska utgöra utgångspunkt för utvecklandet av bedömningskulturen i den grundläggande utbildningen. Tyngdpunkten läggs på bedömning som främjar lärande.

Skolan påverkar i hög grad hurdan uppfattning eleverna bildar sig om sig själva som lärande individer och människor. Särskilt stor roll spelar den respons som lärarna ger. Mångsidig bedömning och handledande respons är lärarens centrala pedagogiska verktyg för att stödja elevens helhetsmässiga utveckling och lärande. I skolorna ska man utveckla en bedömningskultur som kännetecknas av

- en uppmuntrande atmosfär som sporrar eleverna
- arbetssätt som främjar kommunikation, interaktion och elevernas delaktighet
- arbetssätt som hjälper eleven att förstå sin egen lärprocess och synliggör elevens framsteg under hela lärprocessen
- rättvis och etisk bedömning
- mångsidig bedömning
- användning av bedömningsinformation vid planering av undervisningen och det övriga skolarbetet.

Bedömningen är till stor del växelverkan mellan lärarna och eleverna. Lärarna ska se till att eleverna redan från början får respons som handleder och uppmuntrar dem i lärandet samt information om sina framsteg och sina kunskaper och färdigheter. Upplevelser av att lyckas sporrar eleverna att lära sig mera, men också misslyckanden eller felaktiga lösningar är en del av lärprocessen och de ska utnyttjas på ett hänsynsfullt sätt i undervisningen för att främja lärandet. Eleverna ska också uppmuntras att utvärdera det egna arbetet och arbete som gjorts tillsammans med andra och att ge konstruktiv respons till varandra och lärarna. Detta ger

eleverna förutsättningar att under den grundläggande utbildningen utveckla sina färdigheter i självbedömning och kamratbedömning.

Samarbetet med hemmen är en del av en god bedömningskultur. Med vårdnadshavarna ska man diskutera om målen för skolarbetet och skolans bedömningspraxis. Både eleven själv och vårdnadshavaren ska tillräckligt ofta få information om hur studierna framskrider och om elevens arbete och uppförande. Eleven och vårdnadshavaren har rätt att få information om bedömningsgrunderna och hur de tillämpats vid bedömningen av elevens lärande[2]. Gemensamma samtal mellan läraren, eleven och vårdnadshavaren ökar det ömsesidiga förtroendet och förmedlar information om elevens situation. Särskilt viktigt är samarbetet med vårdnadshavare till elever som är i behov av särskilt stöd.

Bedömningen är också ett verktyg som läraren ska använda för självbedömning och för att reflektera över sitt arbete. Den information som fås i samband med bedömningen hjälper lärarna att anpassa sin undervisning till elevernas behov. Bedömningen utgör grunden för differentiering av undervisningen och bidrar till att identifiera elevernas eventuella behov av stöd. Utbildningsanordnaren ska övervaka att bedömningen av lärande följer principerna för bedömning och stödja utvecklandet av bedömningen i skolorna.

6.2 Bedömningens karaktär och allmänna principer för bedömningen

I den grundläggande utbildningen indelas bedömningen i bedömning under studierna och slutbedömning. Både i bedömningen under studierna och i slutbedömningen ska de allmänna principerna för bedömning följas.

Bedömning utgående från mål och kriterier

Bedömningen av lärande, arbete och uppförande, såväl som responsen till eleverna, ska alltid utgå från de mål som fastställs i grunderna för läroplanen och preciseras i den lokala läroplanen. Eleverna och deras prestationer ska inte jämföras med varandra och elevens person, temperament eller andra personliga egenskaper ska inte påverka bedömningen. Lärarna ska se till att eleverna känner till målen och bedömningsgrunderna. Att eleven själv reflekterar över målen och analyserar sina framsteg i lärandet i relation till målen är också viktigt för att färdigheterna i självbedömning ska utvecklas.

Vid bedömningen av elevens kunskaper med hjälp av betyg ska de bedömningskriterier som härletts ur målen och fastställs i grunderna för läroplanen användas. Bedömningskriterier har fastställts för övergången mellan årskurs 6 och 7 och för slutbedömningen för att stödja lärarna i deras arbete och för att förenhetliga bedömningen. Kriterierna är inte mål som uppställts för eleverna, utan de beskriver vilken nivå som förutsätts för det verbala omdömet goda kunskaper eller vitsordet 8.

Om det i ett beslut om särskilt stöd fastställs att eleven ska studera ett läroämne enligt allmän lärokurs, bedöms elevens prestationer i relation till målen för den allmänna lärokursen med hjälp av ovannämnda bedömningskriterier. För elever som i ett eller flera läroämnen studerar enligt en individualiserad lärokurs, bedöms ifrågakärande läroämnen i relation till elevens individuella mål som fastställs i den individuella planen (IP) för hur undervisningen ska ordnas och kunskapsnivån ska inte beskrivas med hjälp av ovannämnda bedömningskriterier.

Mångsidiga bedömningsmetoder och beaktande av elevernas ålder och förutsättningar

Praxis för bedömning och respons ska planeras och tillämpas utgående från elevernas ålder och förutsättningar. Responsen ska lyfta fram elevernas styrkor och framsteg i lärandet i förhållande till tidigare kunskaper.

Mångsidiga metoder ska tillämpas vid bedömningen. Läraren ska samla information om elevernas framsteg inom olika områden av lärandet och i olika lärsituationer. Det är viktigt att observera att eleverna lär sig och arbetar på olika sätt samt att se till att det inte finns hinder för att visa sina kunskaper och framsteg. I olika bedömnings- och provsituationer ska man se till att eleven förstår uppgiften och har tillräckligt med tid att utföra den. Läraren ska se till att eleverna vid behov har möjligheter att visa sina kunskaper med hjälp av digitala verktyg och muntligt. Man ska också se till att det finns tillgång till andra hjälpmedel och biträdestjänster som eleverna eventuellt behöver. Även lindriga inlärningssvårigheter och eventuella bristande kunskaper i undervisningsspråket/svenska/finska ska beaktas när bedömnings- och provsituationer planeras och genomförs. På samma sätt ska eventuella tyngdpunktsområden i elevens studier beaktas.

I bedömningen av elever med invandrarbakgrund och elever med ett främmande språk som modersmål ska man ta hänsyn till varje elevs språkliga bakgrund samt till att kunskapen i svenska eller finska utvecklas småningom. För att eleven trots eventuella bristande kunskaper i svenska eller finska ska kunna visa sina kunskaper och framsteg ska man i bedömningen fästa särskild uppmärksamhet vid att använda mångsidiga och flexibla metoder som är anpassade till elevens situation.

Utveckling av förutsättningarna för självbedömning

I undervisningen ska man utveckla elevernas förutsättningar för självbedömning genom att ge dem utrymme att reflektera över hur lärandet och studierna framskrider. Eleverna ska både som individer och som grupp handledas att iakttä sitt lärande och sina framsteg och vilka faktorer som påverkar dem. Tanken är att lärarna ska hjälpa eleverna att förstå målen och att hitta de bästa metoderna att nå dem.

I de lägre årskurserna utvecklas färdigheter i självbedömning genom att lärarna hjälper eleverna att identifiera sina framgångar och styrkor i skolarbetet och att bli medvetna om de överenskomna målen för arbetet. Lärarna ska hålla gemensamma utvärderingssamtal i undervisningsgruppen, ge positiv respons och visa hur var och en på olika sätt kan lyckas i sitt arbete. I de högre årskurserna är det fortfarande viktigt att fästa uppmärksamhet vid elevernas styrkor och när de lyckas i arbetet, men uppföljningen av framsteg i såväl lärandet som studierna kan vara mera analytisk. Det sporrar eleverna att bli allt mera självständiga. Också då är det viktigt att läraren utvecklar utvärderingsdiskussioner eleverna emellan, med andra ord kamratbedömning, som en del av arbetet i gruppen. Det ger eleverna möjlighet att lära sig att ge och få konstruktiv respons. Med hjälp av självbedömning och kamratbedömning kan varje elev bli medveten om sina framsteg och förstå hur hen själv kan påverka sitt lärande och sin framgång i skolarbetet.

6.3 Föremål för bedömning

Bedömningen ska fokusera på elevens lärande, arbete och uppförande. Tillförlitlig bedömning förutsätter att de olika delområdena mångsidigt observeras och dokumenteras.

Lärandet som föremål för bedömning

Bedömningen av lärande omfattar såväl bedömning av studieframsteg som bedömning av kunskapsnivån och respons om dem. Framstegen granskas i relation till tidigare kunskaper och till de uppställda målen. En noggrann uppföljning är nödvändig under hela den grundläggande utbildningen för att man med hjälp av undervisning, handledning och stöd ska kunna sörja för att eleven har förutsättningar att göra framsteg i studierna.

Med kunskapsnivå avses den kunskap som eleven på olika sätt visar i relation till de uppställda målen och som bedöms på basis av elevens prestationer. För att bedöma kunskapsnivån ska elevens arbetsresultat eller prestationer analyseras så mångsidigt som möjligt. Vid bedömningen av den teoretiska och praktiska kunskapsnivån ska de nationella bedömningskriterierna användas. Kunskapsutvecklingen ska ses som en kumulativ process som stärks under hela den grundläggande utbildningen.

Eleverna ska handledas att både individuellt och i grupp observera sina framsteg och arbetsresultat i relation till målen och de kriterier som man gemensamt kommit överens om vid arbetets början.

Arbetet som föremål för bedömning

Att utveckla elevernas sätt att arbeta är en central målsättning i den grundläggande utbildningen. I undervisningen ska såväl förmågan att arbeta självständigt som i grupp stödjas. Förmågan att arbeta omfattar förmåga att planera, reglera och utvärdera sitt arbete, förmåga att handla ansvarsfullt och göra sitt bästa samt förmåga att kommunicera konstruktivt.

Förmågan att arbeta ska tränas i olika läroämnen, i de mångvetenskapliga lärområdena och i skolans övriga verksamhet. Läraren ska stödja eleverna både som individer och som grupp att planera sitt arbete och tillämpa arbetssätt som främjar lärandet. Eleverna handleds att också analysera hur planerna har förverkligats och utvärdera hur arbetet lyckades och vilka faktorer som påverkat resultatet.

Bedömning av arbetet ingår som en del av bedömningen i läroämnena och beaktas när vitsord bildas. Det innebär att bedömningen baserar sig på de mål för arbetet som ingår i målen för läroämnena och de mångvetenskapliga lärområdena. Mångsidig respons angående arbetet i alla studiesituationer främjar elevernas möjligheter att granska sitt sätt att arbeta och utveckla sin förmåga att arbeta.

Uppförandet som föremål för bedömning

I skolans fostrande uppdrag ingår att ge eleverna handledning och kunskaper och färdigheter i anknytning till uppförande. Eleverna ska lära sig att ta hänsyn till andra människor och omgivningen och att följa gemensamt överenskomna handlingssätt och regler. De ska i olika kommunikationssituationer i skolan lära sig att uppföra sig sakligt och väl på det sätt som situationen kräver.

Elevernas uppförande ska bedömas och eleverna ska ges handledande respons om sitt uppförande i relation till de mål som ställts upp för uppförande i den lokala läroplanen. Målen för uppförande ska grunda sig på skolans mål för fostran, riktlinjerna för skolans verksamhetskultur och ordningsreglerna. Eleverna och vårdnadshavarna ska ha möjlighet att delta i diskussionen om hurdana mål skolan ska ställa upp för fostran och uppförande och i definitionen av mål.

Vid bedömning av uppförande är det särskilt viktigt att elevens person, temperament eller andra personliga egenskaper inte ska påverka bedömningen. Uppförandet ska i betyget bedömas som en egen helhet och ska inte påverka vitsordet eller det verbala omdömet i läroämnet. Bedömning av uppförande antecknas inte i avgångs- och skiljebetyget.

6.4 Bedömningen under studierna

Med bedömning under studierna avses all den bedömning och respons som ges före slutbedömningen. Bedömningen under studierna består i alla årskurser huvudsakligen av handledning i lärandet med hjälp av respons. Det centrala syftet med bedömningen under studierna är att handleda och uppmuntra eleven i studierna och stödja lärandet samt att främja färdigheterna i självbedömning och kamratbedömning. I bedömning under studierna ingår också att elevernas studieframgång och kunskapsnivå beskrivs vid vissa tidpunkter med hjälp av diskussioner, bedömningsinformation och betyg. Eleven och vårdnadshavaren ska tillräckligt ofta informeras om hur studierna framskrider, om elevens arbete och uppförande[3].

6.4.1 Bedömningen under läsåret

Huvudparten av bedömningen under studierna är till sin karaktär formativ. Då ges bedömningen och responsen under läsåret som en del av den dagliga undervisningen och det dagliga arbetet. Det förutsätter att lärarna observerar lärprocessen och kommunicerar med eleverna. Kamratbedömning och självbedömning, som utvecklar elevernas aktivitet i lärprocessen, är också en viktig del av bedömningen under studierna. Det är lärarens uppgift att skapa tillfällen, där man tillsammans ger och får respons som främjar och motiverar lärandet.

Respons som främjar lärandet ska vara kvalitativ och beskrivande och bestå av växelverkan där man analyserar och löser utmaningar i lärandet. Den ska ta hänsyn till att eleverna lär sig och arbetar på olika sätt. Eleverna ska med hjälp av responsen få lära sig att uppfatta sina framsteg, att strukturera de olika faserna i sitt lärande och att hitta olika sätt att nå målen. Responsen ska hjälpa eleverna att småningom börja styra sitt lärande, ställa upp egna mål och tillämpa lärstrategier som förbättrar resultaten.

Den respons läraren ger eleverna under lärprocessen ska hjälpa eleverna att uppfatta och förstå

- vad de ska lära sig
- vad de redan lärt sig
- hur de kan främja sitt lärande och förbättra sin prestation.

En dylik formativ bedömning och handledande respons hjälper eleverna att strukturera det de ska lära sig till kunskaps- och färdighetshelheter och utvecklar deras metakognitiva färdigheter och förmåga att arbeta.

6.4.2 Bedömningen vid läsårets slut

Bedömningen under studierna innefattar också den summativa bedömningen av nivån på elevernas kunskaper som görs efter lärprocessen och där resultaten tillkännages åt eleverna i form av betyg eller bedömningsinformation. Förordningen om grundläggande utbildning förpliktar att eleven i slutet av varje läsår ska få ett läsårsbetyg, där man verbalt eller med siffervitsord beskriver hur väl eleven under läsåret har uppnått målen i de läroämnena eller studiehelheter som ingår i elevens studieprogram. I läsårsbetyget ingår

också en bedömning av uppförande[4]. Bedömningen vid läsårets slut är en helhetsbedömning av elevens framsteg och prestationer under läsåret. Läsårsbetyget är också ett beslut om att eleven uppflyttas till följande årskurs eller stannar kvar på klassen.

I årskurserna 1–7 används verbal bedömning eller sifferbedömning eller en kombination av dem i enlighet med utbildningsanordnarens beslut. I betygen i årskurserna 8–9 används sifferbedömning. I undervisning som ordnas enligt verksamhetsområde används verbal bedömning. I bedömningen av individualiserade lärokursen används verbal bedömning eller sifferbedömning i enlighet med utbildningsanordnarens beslut. Verbal bedömning kan också, utom vid slutbedömningen, användas vid bedömningen av elever, vars modersmål är något annat än undervisningsspråket.

Siffervitsordet är en genomsnittlig summativ bedömning av elevens kunskapsnivå i relation till målen i läroämnet eller studiehelheten. Verbal bedömning ger möjlighet att ge mångsidig respons om elevens lärande och prestationer. Med hjälp av verbal bedömning kan man förutom elevens kunskapsnivå också beskriva elevens framsteg, styrkor och utvecklingsbehov. Med verbal bedömning går det också att ge mera detaljerad respons om elevens kunskaper och hur lärandet framskrider inom läroämnets olika delområden.

Lärokurserna i konst- och färdighetsämnen består av minimiantalet timmar i läroämnet och möjliga timmar valfria konst- och färdighetsämnen. Det valfria konst- och färdighetsämnena bedöms som en del av lärokurserna i den gemensamma undervisningen i konst- och färdighetsämnen och bedöms således inte separat i läsårsbetygen.

I årskurserna 1–6 bedöms de valfria ämnena i enlighet med utbildningsanordnarens beslut antingen verbalt eller med siffervitsord.

6.4.3 Studiegången i den grundläggande utbildningen

Undervisningen och praxis för bedömningen ska planeras så att eleven har tillräckligt mångsidiga och för eleven lämpliga möjligheter att visa sina kunskaper. Elevens helhetssituation ska granskas i tillräckligt god tid. Eleven har rätt att få den stödundervisning, specialundervisning på deltid, handledning och övrigt stöd som behövs, om hen på grund av sjukdom, inlärningssvårigheter, frånvaro som beror på en svår livssituation eller av någon annan orsak har blivit, eller riskerar att bli efter i sina studier. Ifall det finns risk för att elevens hela prestation underkänns i något läroämne, ska man ta upp saken med vårdnadshavaren och eleven i god tid under läsåret och komma överens om på vilket sätt lärandet ska stödjas.

Studiegången enligt årskurs

En elev som i de olika läroämnena som ingår i årskursens lärokurs har fått ett siffervitsord eller ett motsvarande verbalt omdöme som motsvarar åtminstone hjälpliga kunskaper och färdigheter uppflyttas till följande årskurs.

Eleven kan också uppflyttas till följande årskurs, även om elevens prestationer skulle vara underkända i något läroämne, om man bedömer att hen kommer att klara av studierna i följande årskurs med godkänt resultat. En elev kan stanna kvar i årskursen, om elevens prestation har underkänts i ett eller flera läroämnena som ingår i årskursens lärokurs. Eleven ska dock först beredas möjlighet att utan att delta i undervisningen i ett särskilt prov visa att hen inhämtat godtagbara kunskaper och färdigheter i läroämnet.

Särskilda prov kan ordnas en eller flera gånger under läsåret eller efter läsårets slut på det sätt som bestäms i den lokala läroplanen. Det särskilda provet kan innehålla olika slags muntliga och skriftliga eller andra uppgifter, för att eleven på bästa sätt ska kunna visa sina kunskaper.

Om provet ordnas efter läsårets slut, kan eleven ges ett villkorligt beslut om kvarstannande i sitt läsårsbetyg. I beslutet ska anges vilka delar av årskursens lärokurs som förutsätter en godkänd prestation i ett särskilt prov för att eleven ska uppflyttas till följande årskurs.

En elev kan också stanna kvar på klassen, trots att eleven inte har underkända prestationer, om det anses ändamålsenligt med tanke på elevens allmänna framgång i skolan. Vårdnadshavaren ska i ett sådant fall ges möjlighet att höras innan beslutet fattas.

I och med att en elev stannar kvar på klassen, förfaller elevens prestationer i ifrågavarande årskurs[5].

Årskursintegrerade studier enligt ett eget studieprogram

En elev i den grundläggande utbildningen kan studera över årskursgränserna enligt ett eget studieprogram, i stället för enligt en i årskurser indelad lärokurs[6]. Årskursintegrerade arrangemang kan tillämpas i undervisningen i en hel skola, endast i vissa undervisningsgrupper eller för enskilda elever. När årskursintegrerad undervisning tillämpas i en hel skola eller för en enskild undervisningsgrupp ska timfördelningen samt målen och innehållet i de olika läroämnena anges enligt studiehelhet i läroplanen.

En elev som studerar årskursintegrerade studier enligt ett eget studieprogram får i slutet av läsåret ett läsårsbetyg över de studier som genomförts med godkänt resultat under läsåret och uppflyttas efter läsåret till följande årskurs.

Genom studier enligt ett eget studieprogram kan man vid behov undvika att eleven stannar kvar på klassen och på så sätt undvika att elevens alla prestationer upphör att gälla. En elev i årskurs nio räknas som elev i ifrågavarande årskurs, ända tills eleven slutfört hela den grundläggande utbildningens lärokurs och får ett avgångsbetyg eller avgår från skolan.

6.4.4 Bedömningen vid etappmålen

Genom timfördelningen i statsrådets förordning fastställs etappmålen så att den grundläggande utbildningen är uppdelad i helheter som består av årskurserna 1–2, 3–6 och 7–9.

Bedömningen i slutet av årskurs två

I slutet av årskurs två ligger tyngdpunkten på bedömning av hur lärandet framskrider. Eleven ges utöver ett läsårsbetyg även annan handledande respons på det sätt som utbildningsanordnaren beslutar. Målet är att lyfta fram elevens styrkor gällande skolgången och stärka självkänslan och motivationen att lära sig. Ofta är det nödvändigt att tillsammans bedöma och planera också hurdan handledning och hurdant stöd eleven behöver. När övergången närmar sig ökar betydelsen av kommunikation mellan läraren, eleven och vårdnadshavaren. Det är viktigt att ta hänsyn till elevens egna omdömen och önskemål samt vårdnadshavarens synpunkter.

Följande centrala aspekter som grundar sig på målen för mångsidig kompetens är viktiga för elevens lärprocess. Läraren ska vid bedömning av elevens framsteg och då hen ger respons till eleven och vårdnadshavaren fästa uppmärksamhet vid

- framsteg i språkliga färdigheter, särskilt
 - förmåga att fråga och lyssna
 - kommunikationsfärdigheter och förmåga att uttrycka sig själv på olika sätt
- framsteg i förmåga att arbeta, särskilt
 - förmåga att arbeta självständigt och i grupp
- förmåga att sköta sina egna och gemensamt överenskomna uppgifter.

Eleven ska dessutom ges respons om hur studierna framskrider inom olika läroämnen och i läsårsbetyget beskrivs om eleven har uppnått målen för läroämnet med godkänt resultat.

Bedömningen i slutet av årskurs sex

I slutet av årskurs sex ska eleverna ges förutom läsårsbetyg också annan handledande respons enligt utbildningsanordnarens beslut. Responsen ska särskilt fokusera på hur förmågan att arbeta och färdigheten att lära sig utvecklats. Eleven behöver också information om sina framsteg i läroämnena och i fråga om mångsidig kompetens. Praxis för bedömning och respons ska utformas så att eleven och vårdnadshavaren får en mångsidig bild av hur elevens lärande framskrider. Särskild vikt ska fästas vid att stödja motivationen för lärandet. Särskild vikt ska fästas vid att stödja motivationen för lärandet.

För den bedömning som ska ges med hjälp av läsårsbetyg efter årskurs sex har för alla gemensamma läroämnen ur målen härletts bedömningskriterier för det verbala omdömet goda kunskaper eller vitsordet 8. Med hjälp av kriterierna beskrivs hurdana kunskaper eleven förutsätts ha för att uppnå ifrågavarande omdöme eller vitsord. Kriterierna är inte mål som uppställts för eleverna, utan hjälpmedel för läraren vid bedömningen. Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett vitsord som motsvarar elevens framsteg i relation till målen i läroplanen och elevens kunskapsnivå i relation till de nationellt fastställda bedömningskriterierna. Läraren ska använda kriterierna för att ge eleven ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i läsårsbetyget efter årskurs sex. En elev ska få det verbala omdömet goda kunskaper eller vitsordet åtta (8), om hen i genomsnitt uppvisar sådana kunskaper som beskrivs i kriterierna. Svagare kunskaper inom något målområde kan kompenseras med kunskaper som överstiger kunskapskraven inom andra målområden.

6.5 Slutbedömningen i den grundläggande utbildningen

Beroende på läroämne och på de beslut som fattats i den lokala läroplanen infaller slutbedömningen i årskurs 7, 8 eller 9. De tillvägagångssätt som används vid slutbedömningen ska motsvara elevernas ålder och förutsättningar.

Syftet med slutbedömningen är att fastställa hur eleven har uppnått målen för lärokursen i läroämnet när studierna avslutas. Vitsordet eller det verbala omdömet som ges efter utvärderingen ska beskriva nivån på elevens prestation i relation till målen och kriterierna för slutbedömningen i respektive ämneslärokurs.

I samband med slutbedömningen, medan läsåret ännu pågår, ska läraren förutom information om prestationer och aktuell kunskapsnivå också ge eleverna handledande respons som stödjer det fortsatta lärandet. Det är också viktigt att försäkra sig om att eleverna och vårdnadshavarna känner till målen, bedömningsgrunderna och kriterierna för slutbedömningen. Responsen och handledningen ska vara tillräckligt detaljerad och individuell. Ifall en elev i årskurs 9 trots stödåtgärder inte ser ut att klara sina studier och riskerar att stanna kvar på klassen, kan man genom att övergå till studier enligt ett eget studieprogram förebygga att elevens alla prestationer förfaller. Årskursintegrerade studier som framskrider enligt ett eget studieprogram beskrivs närmare i kapitel 5.

6.5.1 Bildandet av slutvitsord

Slutvitsorden från den grundläggande utbildningen ska ges på jämlika grunder. För bildandet av slutvitsord beskrivs i grunderna för läroplanen principerna för bildandet av slutvitsord samt nationella kriterier för slutbedömningen för alla gemensamma läroämnen och lärokursen i det frivilliga A-språket.

Slutvitsordet i den grundläggande utbildningen ska inte bildas direkt på basis av medeltalet av elevens vitsord i tidigare kurs-, period- eller läsårsbetyg. Eftersom kunskaperna alltid utvecklas kumulativt, ska slutvitsordet grunda sig på elevens kunskapsnivå i relation till kriterierna för slutbedömningen när studierna avslutas.

Kriterierna för slutbedömningen beskriver den kunskaps- och färdighetsnivå som förutsätts för vitsordet åtta (8) i respektive läroämne. En elev får vitsordet åtta (8), om hen i genomsnitt uppvisar sådana kunskaper i läroämnet som beskrivs i kriterierna. Svaga kunskaper inom något målområde kan kompenseras med kunskaper som överstiger kunskapskraven för vitsordet åtta inom något annat målområde. En elev har uppnått målen i den grundläggande utbildningens allmänna lärokurs i ett läroämne med hjälpligt resultat (5), om eleven i någon mån uppvisar kunskaper som motsvarar de mål som ställts upp för läroämnet. I så fall har eleven slutfört den allmänna lärokursen i ifrågavarande läroämne med godkänt resultat. Vitsordet ska också i detta fall grunda sig på elevens genomsnittliga kunskaper. En underkänd prestation (4) inom något målområde kan alltså kompenseras med en prestation som överstiger nivån för hjälpliga kunskaper inom något annat målområde.

De gemensamma läroämnen som i slutbedömningen i den grundläggande utbildningen ska bedömas med siffror är: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket, främmande språk, matematik, fysik, kemi, biologi, geografi, hälsokunskap, religion eller livsåskådningskunskap, historia, samhällslära, musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och huslig ekonomi. I modersmål och litteratur kan eleven ha studerat enligt två i dessa grunder för läroplanen fastställda lärokurser. Då ska de båda lärokurserna i läroämnet modersmål och litteratur bedömas.

Ifall eleven är befriad från studier i ett läroämne inom den grundläggande utbildningens lärokurs fattas ett beslut i enlighet med 18 § i lagen om grundläggande utbildning och läroämnet i fråga bedöms inte[7].

Lärokurserna i konst- och färdighetsämnen består av minimiantalet timmar i läroämnet och möjliga timmar i valfria konst- och färdighetsämnen. De valfria konst- och färdighetsämnena bedöms som en del av

lärokurserna i den gemensamma undervisningen i konst- och färdighetsämnen och man ger inte separata slutvitsord för dem. Slutbedömningen i konst- och färdighetsämnen görs när studierna i hela lärokursen är genomförda. Vid bildande av slutvitsord i konst- och färdighetsämnen ska de nationella kriterierna för slutbedömningen av dessa läroämnen tillämpas.

Ifall eleven har bytt lärokurs i modersmål och litteratur, det andra inhemska språket eller ett främmande språk, bedöms vid slutbedömningen den lärokurs som eleven studerat senast. Samma sak gäller om eleven har bytt från ett åskådningsämne till ett annat, eller från en lärokurs i ett åskådningsämne till en annan.

Valfria ämnen som bildar en helhet som omfattar minst två årsveckotimmar bedöms med siffervitsord. Valfria ämnen som omfattar färre än två årsveckotimmar och helheter som består av sådana lärokurser bedöms verbalt. Om ett valfritt ämne som ska bedömas verbalt anses som fördjupade studier i ett gemensamt ämne, kan prestationen i det valfria ämnet höja vitsordet i läroämnet i fråga.

Om en elev som får särskilt stöd studerar ett läroämne enligt den allmänna lärokursen, bedöms hans prestationer i relation till målen för den allmänna lärokursen och utgående från kriterierna för slutbedömningen. Om eleven enligt beslut om särskilt stöd studerar enligt en individualiserad lärokurs i ett eller flera läroämnen, bedöms elevens prestationer i ifrågavarande läroämnen i relation till de individuella mål och innehåll som fastställs i elevens individuella plan (IP) för hur undervisningen ska ordnas. I det fallet tillämpas inte de kriterier för slutbedömningen som fastställs i läroplansgrunderna vid bedömningen.

I läroämnen som studerats enligt individualiserad lärokurs kan verbala omdömen användas i stället för siffervitsord också vid slutbedömningen.

Slutbedömningen för en elev som omfattas av förlängd läroplikt grundar sig antingen på den grundläggande utbildningens allmänna lärokurser eller på individualiserade lärokurser, beroende på vad som fastställts i elevens beslut om särskilt stöd. Om studierna för en elev som omfattas av förlängd läroplikt genomförs i form av studiehelheter, ges bedömningen i betyget ändå per läroämne.

Om elevens studier har ordnats enligt verksamhetsområde, baserar sig slutbedömningen på de mål som uppställts i den individuella planen (IP) för hur undervisningen ska ordnas och bedömningen ges i form av verbala omdömen.

6.5.2 Intensifierad undervisning och slutbedömning

Om en skola betonar ett visst läroämne eller en läroämneshelhet i sin läroplan eller ordnar undervisning på två språk, är skolans mål för undervisningen i detta ämne eller språk i allmänhet högre än målen i de nationella läroplansgrunderna. För likvärdighetens skull ska prestationerna för de elever som deltar i intensifierad undervisning eller undervisning på två språk i slutet av den grundläggande utbildningen bedömas i relation till de nationella målen och kriterierna för slutbedömningen för att fastställa kunskapsnivån. Om årsveckotimmar för valfria ämnen används till den intensifierade undervisningen ska bedömningen i fråga om dessa timmar göras med iakttagande av vad som i dessa grunder bestäms om bedömningen av valfria ämnen.

Tilläggsuppgifter om den intensifierade undervisningen och elevens prestationer kan vid behov ges i en separat betygsbilaga.

6.6 Betyg och betygsanteckningar i den grundläggande utbildningen

Betyg som används i den grundläggande utbildningen:

1. Läsårsbetyg
2. Mellanbetyg
3. Skiljebetyg
4. Avgångsbetyg

Utbildningsanordnaren beslutar om betygens utseende.

Läsårsbetyg

Eleven ska få ett läsårsbetyg i slutet av varje läsår. I läsårsbetyget antecknas elevens studieprogram och för varje läroämne ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord som beskriver hur eleven har uppnått målen under läsåret. Verbal bedömning kan användas i betygen i årskurserna 1–7. Också av verbala omdömen ska framgå om eleven har klarat läsårets studier i de läroämnena som ingår i elevens studieprogram med godkänt resultat. I fall bedömningen ges med siffror, ska också bedömningsskalan som fastställs i 10 § i förordningen om grundläggande utbildning anges i betyget. Siffervitsord kan alltid, utom i avgångsbetyget, kompletteras med verbala omdömen för att på det viset ge respons om kunskapsnivån och framstegen. Lärokurserna i konst- och färdighetsämnen består av minimiantalet timmar i läroämnet och möjliga timmar i valfria konst- och färdighetsämnen. De valfria konst- och färdighetsämnena bedöms som en del av lärokurserna i den gemensamma undervisningen i konst- och färdighetsämnen och bedöms således inte separat i läsårsbetygen.

I läsårsbetyg och eventuella mellanbetyg antecknas bedömningen av uppförande som ett siffervitsord. Om bedömningen av uppförande ges som ett verbalt omdöme, ges det alltid som bilaga till betyget.

Vitsordet eller omdömet i religion och livsåskådningskunskap antecknas i läsårsbetyget och eventuella mellanbetyg i formen "religion/livsåskådningskunskap" utan att särskilja vilket av läroämnena eleven har studerat. Lärokursens omfattning antecknas inte i betygen. Om en elev får undervisning i sin egen religion, ska bedömningen antecknas i betyget om undervisningen ges av den som ordnar den grundläggande utbildningen. Eventuella vitsord från undervisning som ges av något religiöst samfund ska inte antecknas i betyget.

Om eleven fått minst 25 % av undervisningen på ett annat språk än skolans undervisningsspråk, ska språket och de läroämnena som undervisats på språket anges i betyget.

I årskurserna 1–6 bedöms de enligt timfördelningen för den grundläggande utbildningen valfria ämnena i enlighet med utbildningsanordnarens beslut antingen verbalt eller med siffervitsord. I årskurserna 7–9 bedöms valfria ämnen som omfattar minst 2 årsveckotimmar med ett siffervitsord.

I läroämnena som studerats enligt individualiserad lärokurs kan verbala omdömen användas i betyget i stället för siffervitsord i alla årskurser. I studier enligt verksamhetsområde används verbal bedömning i alla

årskurser. Det ska framgå av det verbala omdömet om elevens prestation är godkänd eller underkänd. Om en elev enligt beslut om särskilt stöd studerar ett eller flera läroämnen enligt individualiserad lärokurs, markeras siffervitsordet och det verbala omdömet i läroämnet i fråga med en asterisk (*). Under rubriken tillägguppgifter i betyget ska nämnas att eleven har studerat läroämnena som markerats med en asterisk (*) enligt individualiserad lärokurs.

I läsårsbetyget antecknas

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn
- elevens namn och födelsetid
- datum när betyget ges
- underskrift av läraren som ansvarar för undervisningsgruppen eller av rektor
- elevens studieprogram och en verbal bedömning eller sifferbedömning av hur eleven uppnått målen under ifrågavarande läsår
- en bedömning av elevens uppförande
- beträffande läroämnen som har flera lärokurs (modersmål och litteratur, andra inhemska språket och främmande språk) antecknas den lärokurs eller de lärokurs som eleven har studerat
- en anteckning om att eleven uppflyttas till följande årskurs eller eventuellt att eleven stannar kvar på klassen
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen som Utbildningsstyrelsen fastställt 22.12.2014.

Mellanbetyg

Under läsåret kan man ge mellanbetyg på det sätt som bestäms i den lokala läroplanen. Ett mellanbetyg ges utgående från samma principer som läsårsbetyget då det gäller användning av verbala omdömen och siffervitsord, anteckning om bedömning av uppförande, anteckning om bedömning av religion och livsåskådningskunskap, undervisningsspråket och studier enligt individualiserad lärokurs.

En elev i årskurs nio ska vid behov ges ett separat mellanbetyg för ansökan till fortsatta studier. I ett sådant mellanbetyg ska elevens kunskaper bedömas på samma grunder som vid slutbedömningen. Bedömning av elevens uppförande antecknas inte i det mellanbetyg som ges i årskurs nio.

I mellanbetyget antecknas

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn

- elevens namn och födelsetid
- datum när betyget ges
- underskrift av läraren som ansvarar för undervisningsgruppen eller av rektor
- elevens studieprogram och en verbal bedömning eller sifferbedömning av hur eleven uppnått målen under ifrågavarande läsår
- beträffande läroämnen som har flera lärokurs (modersmål och litteratur, andra inhemska språket och främmande språk) antecknas den lärokurs eller de lärokurs som eleven har studerat
- en bedömning av elevens uppförande (inte då det gäller mellanbetyg i årskurs nio)
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen som Utbildningsstyrelsen fastställt 22.12.2014.

Skiljebetyg

En elev som flyttar till en annan skola, avgår från den grundläggande utbildningen eller inte har fullgjort sin läroplikt inom utsatt tid ges ett skiljebetyg. Till skiljebetyget bifogas den timfördelning som skolan följt och en utredning över eventuell intensifierad undervisning. Om eleven flyttar till en annan skola som upprätthålls av samma utbildningsanordnare, behöver inget separat skiljebetyg ges.

Ett skiljebetyg ges utgående från samma principer som läsårsbetyget då det gäller användning av verbala omdömen och siffervitsord, anteckning om bedömning av religion och livsåskådningskunskap, undervisningsspråket och studier enligt individualiserad lärokurs. I skiljebetyget antecknas inget omdöme om elevens uppförande.

I skiljebetyget antecknas

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn
- elevens namn och födelsetid
- datum när betyget ges
- rektors underskrift
- elevens studieprogram och en verbal bedömning eller sifferbedömning av hur eleven uppnått målen under ifrågavarande läsår
- beträffande läroämnen som har flera lärokurs (modersmål och litteratur, andra inhemska språket och främmande språk) antecknas den lärokurs eller de lärokurs som eleven har studerat
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen som Utbildningsstyrelsen fastställt 22.12.2014.

Avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen

Avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen ska ges en elev som i relation till målen för lärokurserna i läroämnena uppnått godkänt resultat i alla läroämnena som ingår i elevens studieprogram. Det innebär åtminstone vitsordet fem (5) eller det verbala omdömet "godkänd".

Lärokurserna i konst- och färdighetsämnena består av minimiantalet timmar i läroämnet och möjliga timmar i valfria konst- och färdighetsämnena. De valfria konst- och färdighetsämnena bedöms som del av lärokurserna i den gemensamma undervisningen i konst- och färdighetsämnena och man ger inte separata slutvitsord för dem.

I avgångsbetyget antecknas samma uppgifter som i övriga betyg under den grundläggande utbildningen med följande preciseringar

- elevens fullständiga namn och personbeteckning
- rektors underskrift
- i de gemensamma läroämnena och i de valfria ämnena som ska bedömas med siffror ges bedömningen med siffror (5–10) och med ord (hjälpiga – utmärkta)
- - för läroämnena som omfattar flera lärokurs (modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk) antecknas den lärokurs eller de lärokurs som slutförts
- - en anteckning om att elevhandledning och praktisk arbetslivsorientering ingått i elevens studieprogram.

Bedömning av elevens uppförande antecknas inte i avgångsbetyget.

Ifall minst 25 % av lektionerna i något läroämne som eleven studerar har undervisats på något annat språk än skolans undervisningsspråk antecknas vilket språk som använts i undervisningen.

De valfria ämnena som utgör en enhetlig lärokurs som omfattar minst två årsveckotimmar bedöms i betyget med siffror. För valfria ämnena som ska bedömas med siffror antecknas ämnets namn, antalet årsveckotimmar och vitsordet. Alla sådana valfria ämnena som hänför sig till ett gemensamt läroämne antecknas på avgångsbetyget direkt under läroämnet i fråga.

För valfria ämnena vars lärokurs understiger två årsveckotimmar och helheter som består av sådana lärokurs ges ett verbalt omdöme i betyget. För ett valfritt ämne som ska bedömas verbalt antecknas "valfria studier" vid det valfria ämnets namn, därefter det sammanlagda antalet årsveckotimmar för alla de ämnena som ska bedömas verbalt och som hänför sig till det gemensamma läroämnet i fråga och anteckningen "godkänd".

Främmande språk som studeras som valfria ämnena och övriga valfria ämnena som inte hänför sig till något gemensamt ämne antecknas under rubriken "övriga valfria ämnena" i avgångsbetyget. Läroämnets namn, antalet årsveckotimmar och eventuell lärokurs uppges och en bedömning antingen med siffror eller med anteckningen "godkänd".

Om eleven byter ut ett valfritt ämne mot ett annat antingen i den egna skolan eller i samband med byte av skola, antecknas på avgångsbetyget namnet på båda de valfria ämnena. Ett valfritt ämne som inte har

slutförts bedöms med siffror ifall eleven har hunnit avlägga minst två årsveckotimmar i det ifrågavarande ämnet. Ifall eleven har studerat ämnet mindre än två årsveckotimmar och studierna i ämnet inte slutförts antecknas "deltagit" vid det valfria ämnet. I betyget antecknas också antalet timmar som eleven har studerat i det valfria ämne som inte slutförts. Det nya valfria ämnet bedöms antingen med siffervitsord eller med anteckningen "godkänd", beroende på vad som fastställts om det valfria ämnets omfattning i skolans läroplan samt en anteckning om antalet timmar enligt läroplanen.

Om elevens vårdnadshavare skriftligen anhåller om att ett språk som studeras som valfritt språk inte ska bedömas med siffervitsord på avgångsbetyget, utelämnas vitsordet och på betyget antecknas "godkänd". Det andra inhemska språket undervisas dock som ett gemensamt läroämne och bedöms med siffror.

Vitsordet i religion och livsåskådningskunskap antecknas i läsårsbetyget och eventuella mellanbetyg i formen "religion/livsåskådningskunskap" utan att särskilja vilket av läroämnena eleven har studerat. Lärokursens omfattning antecknas inte i betygen. Om en elev får undervisning i sin egen religion, antecknas vitsordet i avgångsbetyget, om undervisningen ges av den som ordnar den grundläggande utbildningen. Eventuella vitsord från undervisning som ges av något religiöst samfund antecknas inte i betyget.

Om eleven studerar ett eller flera läroämnen enligt individualiserad lärokurs, kan också slutbedömningen i de läroämnena vara verbal. I avgångsbetyget kan läroämnena också bedömas med siffror. Såväl siffervitsordet som det verbala omdömet förses då med en asterisk (*). I punkten Tilläggsuppgifter antecknas att eleven har studerat de läroämnena som är försedda med asterisk (*) enligt en individualiserad lärokurs. För en elev vars undervisning har ordnats enligt verksamhetsområde är slutbedömningen verbal.

Avgångsbetyget kan innehålla bilagor, till exempel en bedömning av elevens uppförande och arbete och en bilaga som innehåller verbala omdömen om valfria ämnen som har omfattat mindre än två årsveckotimmar. Varje bilaga ska innehålla elevens identifikationsuppgifter. Avgångsbetygets bilagor ska inte omnämnas på avgångsbetyget.

Den grundläggande utbildningens lärokurs placeras på nivå två i den nationella referensramen för examina och övriga samlade kompetenser och i den europeiska referensramen för examina. Denna text skall tilläggas avgångsbetygen år 2020.

6.7 Särskild examen och betyg över studier som slutförts genom särskild examen

Den grundläggande utbildningens lärokurs eller en del av den kan avläggas enligt särskild examen om vilken föreskrivs

i lagen och förordningen om grundläggande utbildning[8]. Särskild examen kan ordnas av den som har tillstånd att ordna grundläggande utbildning. En elev som deltar i särskild examen ska visa att hans kunskaper och färdigheter motsvarar kunskaper och färdigheter i de olika läroämnena enligt den grundläggande utbildningens allmänna lärokurs.

De betyg som används i särskild examen är

1. Betyg i en ämneslärokurs i den grundläggande utbildningen
2. Betyg över delvis fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen

3. Betyg över fullgjord lärokurs i alla ämnen i den grundläggande utbildningen

Om en elev eller en annan person fullgör lärokursen i något läroämne inom den grundläggande utbildningen i en särskild examen, ges ett betyg över fullgjord ämneslärokurs i den grundläggande utbildningen. Av betyget ska framgå vilket läroämne och vilken lärokurs som fullgjorts. Prestationerna i flera läroämnen kan antecknas på samma betyg. Om en elev eller en annan person endast delvis har fullgjort en lärokurs i den grundläggande utbildningen, såsom lärokursen i en årskurs, ges ett betyg över delvis fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen.

Om hela den grundläggande utbildningens lärokurs har fullgjorts i en särskild examen, ges ett betyg över fullgjord lärokurs i alla ämnen i den grundläggande utbildningen.

I betygen antecknas samma allmänna uppgifter som i avgångsbetyget. För de fullgjorda läroämnen antecknas läroämnets namn, lärokurs och vitsord. De gemensamma läroämnenas omfattning i årsveckotimmar antecknas inte.

Den läropliktiga ska fullgöra alla gemensamma läroämnen som ingår i den grundläggande utbildningens lärokurs med godkänt resultat för att få ett betyg över fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen.

6.8 Frågor som avgörs på lokal nivå

Då man förbereder den del av läroplanen som gäller bedömning av lärande ska man särskilt fundera på hur man ska utveckla bedömningen och responsen till en pedagogisk helhet som främjar lärande. Lokalt ska man försäkra sig om att använda mångsidiga bedömningsmetoder, att hantera och använda bedömningsgrunderna på ett gemensamt sätt samt att bilda slutvitsorden utgående från gemensamma principer.

De nationella kriterierna för bedömningen i slutet av årskurs 6, såväl som kriterierna för slutbedömningen och principerna för bildandet av slutvitsord, överförs som sådana från grunderna för läroplanen till den lokala läroplanen.

I läroplanen ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva

- eventuella tyngdpunktsområden för utvecklandet av bedömningskulturen (till övriga delar kan man använda de texter som finns i grunderna för läroplanen som sådana för att beskriva bedömningskulturen och de centrala principerna)

- hur bedömningen under studierna genomförs

- principerna för den formativa bedömningen och responsen under studiernas gång och hur den formativa bedömningen och responsen främjar lärande genom att bilda en pedagogisk helhet
- bedömning som görs i slutet av läsåret
- hur man stödjer förutsättningarna för självbedömning; principerna för självbedömning och kamratbedömning
- principer och praxis om studiegången och om uppflyttning och kvarstanning
- praxis för bedömning och respons vid övergången från årskurs 2 till årskurs 3 och från årskurs 6 till årskurs 7
- bedömning av valfria ämnen

- bedömning av uppförande och vilka mål och grunder bedömningen bygger på
- betygen och praxis som hör samman med dem, hur verbal bedömning och sifferbedömning används i olika läroämnen och i bedömningen av uppförande
- i vilken form och vid vilka tidpunkter annan information och bedömningsrespons ges samt samarbete med vårdnadshavarna

hur slutbedömningen genomförs

- slutbedömningen som helhet
- bedömning av de valfria ämnena i slutbedömningen
- avgångsbetyg.

I Vichtis

Bedömningens årsklocka i Vichtis

augusti	-läraren informerar eleverna om målen för lärandet i varje läroämne -eleverna ställer upp egna mål för sig i de olika läroämnena, dessa mål baserar sig på de ovannämnda målen och görs med handledning av läraren tex som självvärdering -eleverna och vårdnadshavarna informeras om de allmänna bedömningsgrunderna, se kapitlen om bedömning i läroplanen
september-oktober	-bedömningssamtalen förbereds -planerna för lärandet och HOJKS-dokumentet uppdateras innan höstlovet
november-januari	Årskurserna 1-4 -bedömningssamtal (elev, lärare, vårdnadshavare) -bedömningssamtalet ersätter det tidigare mellanbetyget -i bedömningssamtalen bedöms hur eleven nått de gemensamma målen för lärandet i de olika ämnen samt hur eleven nått de mål hen själv ställde
december	Årskursena 5-6 -mellanbetyg, numeriskt
januari	-lärarna informerar eleverna om vårterminens mål för lärandet i de olika läroämnena -eleverna ställer upp egna mål för sig i de olika läroämnena, dessa mål baserar sig på de ovannämnda målen och görs med handledning av läraren tex som självvärdering

februari-april	-eleverna och vårdnadshavarna informeras om de allmänna bedömningsgrunderna, se kapitlet om bedömning i läroplanen -planer för lärandet samt HOJKS-dokumentet uppdateras vid behov -årskurs 2, utvidgad bedömnings- och responsdiskussion (elev, lärare, vårdnadshavare) <i>gällande övergångsfasen till åk 3. Frågor som här skall utvärderas och diskuteras hittas i kapitlet om utvärderingen.</i> -årskurs 6 övergångsdiskussioner (elev, lärare, vårdnadshavare) -de lagstadgade kontrollerna kring besluten om intensifierat och särskilt stöd under skolarbetet för elever i årskurs 6 samt under vårterminen för elever i årskurs 2 -uppdateringarna av planer för lärandet samt HOJKS-dokumentet för elever i övergångsfasen i årskurs 2 och 6, begrunda kommande årskurs
maj	Läsårsbedömning -årskurserna 1-4 verbal bedömning -årskurserna 5-6 numeral bedömning Bedömningsdiskussionerna kan hållas i samband med uppdateringar av planerna för lärandet eller HOJKS-dokumentet.

Lokala betoningar på utvecklingen av bedömningen

I Vichtis betonar man en bedömning som är mångsidig, uppmuntrande och som har en positiv syn på lärande samt som förstärker elevens lärtig. Tillrättavisande respons innehåller information som styr eleven mot rätt håll. Tyngdpunkten är alltså på bedömning av lärandet, inte på elevens personliga egenskaper. Eleverna jämförs inte med varandra. Bedömningen fokuserar på elevens styrkor att lära sig.

Syftet med bedömningen är att speciellt väcka och vårda elevens motivation och känslan av egenkontroll över lärandet. I Vichtis kommun försöker man målmedvetet genom bedömningen förstärka känslor- och sociala färdigheter.

Bedömningen under studierna

I all bedömning knuten till inläring betonas mångsidighet och växelverkan. I den betonas betydelsen av en förutseende, målmedveten, handledande och förstärkande bedömning som pågår under läroprocessen. Under inläringen bedöms olika kunskaper, samtidigt sätter man upp målen för att lära sig att lära och för att vara en elev.

Tyngdpunkten för lärarens bedömning är inte på den summativa bedömningen (t.ex. ett prov, ett arbete o.s.v.) utan tyngdpunkten är på det bedömningsarbete som sker under hela inlärningsprocessen. I praktiken betyder det att läraren styr eleven att reflektera över sin utveckling och sina framsteg. Det här ökar den inre motivationen och intresset för ämnen och för att lära sig. Läraren reflekterar över sitt eget arbete utgående från elevernas motivation och studieresultat samt respons från elever, vårdnadshavare och kollegor. Till det

bedömningsarbete som läraren kontinuerligt gör, hör en preliminär bedömning vid uppställandet av målen, en omvärdering av målen under processens gång samt en summativ bedömning.

Den formativa bedömningen

I den formativa bedömningen ställer man tillsammans med eleverna upp mål i inlärningsprocessens början. Målen måste vara tillräckligt små, konkreta och bilda en tydlig helhet. Målen skall vara realistiska och styra valet av inlärningsmetoder och eventuella stödmeter.

I den formativa bedömningen strävar man till att samla bevis om elevens tänkande och mångsidiga kunnande. Det är en växelverkan mellan eleverna och läraren som gör elevernas tankar synliga för dem själva och för läraren. Bedömningen uppmuntrar till nyfikenhet. Den hjälper eleverna att se saker ur olika synvinklar samt att hämta fram sina egna tankar. Den ger en möjlighet till diskussion och vetenskaplig argumentation, där eleverna lär sig att ställa allt bättre frågor och ge allt mer djupgående svar. Bedömningen hjälper att förstå elevens förmåga att tillämpa det inlärd.

Formativ bedömning tar hänsyn till problemställningar och stöder eleven i att hitta lösningar. På samma gång uppmanar och uppmuntrar man eleven att fördjupa sina kunskaper och stöder på ett uppskattande, sporrande och motiverande sätt elevens vilja att lära sig. En formativ bedömning hjälper eleven att uppmärksamma, uppfatta och identifiera sina strategier och deras delar. Misstag ses även som inlärningsmöjligheter. Läraren observerar och reagerar genom att erbjuda nya sätt att lära sig. All formativ bedömning är positiv, sporrande och konstruktiv.

Den summativa bedömningen

Summativ bedömning ges vid studieperiodens slut. Syftet är att mäta och dokumentera elevens kunskapsnivå i relation till målen i läroämnet eller studiehelheten. Med den summativa bedömningen avses inte ett summativt prov, utan en bedömning som knyter ihop all formativ bedömning. Bedömningen kan vara verbaleller numeral. I den summativa bedömningen kan förutom läraren även andra elever samt vårdnadshavaren delta, om läraren anser det vara nödvändigt. Inlärningsssvårigheter skall tas i beaktande då man planerar bedömnings- och presentationssituationer. För detta behövs inte diagnos, utlåtande eller beslut om intensifierat stöd.

Bedömning vid läsårets slut

Den bedömning som görs i Vichtis vid läsårets slut är en helhetsbedömning över elevens framsteg och prestationer under hela läsåret. Eleven får ett läsårsbetyg vid läsårets slut. I betyget anges om eleven blivit godkänd (G) i läsårets studier.

Den verbala bedömningen (årskurs 1-4) utvärderar elevens framsteg i de olika ämnena, i studieteknik samt i det mångvetenskapliga lärandet.

Beskrivningen av goda kunskaper samt kriterierna för slutbedömningen fastställer nationellt den kunskapsnivån, som ligger som grund för bedömningen. Då man använder sifferbedömning motsvarar beskrivningen av goda kunskaper vitsordet åtta (8). I den verbala bedömningen stöder beskrivningen av goda kunskaper läraren då läraren bedömer elevens framsteg, och kriterierna ligger som grund då man beskriver hur eleven nått målen. En beskrivning av goda kunskaper i ämnet har gjorts i slutet av varje läroämne i övergångsfaserna.

Självbedömning och kamratbedömning

Självbedömning och kamratbedömning är en central och fortlöpande del av inlärningsprocessen. Självbedömningen tränar eleven i att lära sig att lära. Självbedömning innebär förutom inläring även att bedöma det egna arbetet, attityden, samarbetsförmågan och studietekniken. Målet är att elevens självkänsla och positiva självbild som elev samt känslan av delaktighet förstärks.

Självbedömningen innefattar all den reflektion där eleven förutser, upptäcker, utvärderar och styr sitt eget arbete. Tyngdpunkten flyttas från det stoffet till inlärningsprocessen. Alla har rätt att uppleva framgång och

misslyckanden Framgång ger möjlighet att känna igen sina egna styrkor, kunskaper, resurser och intressen. Misslyckande ger eleven en naturlig möjlighet att fundera över vad som lönar sig att göra annorlunda nästa gång. Självbedömningen kan vara muntlig eller skriftlig. I självbedömningen uppmanas eleven att göra upp egna målsättningar, följa med sin inläring och utvärdera sig själv samt hur målen uppfylls. Det är viktigt att eleven lär sig att bedöma sig själv realistiskt och konstruktivt för detta ökar motivationen och förståelsen för sig själv som elev.

Kamratbedömning betyder utvärdering, där man utvärderar en annans arbete, styrkor och kunskaper. I kamratbedömningen är responsen i huvudsak positiv och uppbyggande. I kamratbedömningen kan man framföra rättelse- och förbättringsförslag. Kamratbedömningen riktar sig inte mot personen utan mot det gjorda arbetet och resultatet

Studiegången i den grundläggande utbildningen

Eleven uppflyttas till nästa årskurs om eleven fått godkänt i de ämnen och målsättningar som ställts för årskursen.

Att stanna på årskursen, principer och praxis

Ifall det finns risk att eleven blir underkänd i något ämne, skall detta omedelbart diskuteras med eleven och vårdnadshavaren. Eleven ges en möjlighet att på olika sätt visa på framsteg innan läsårets slut. Om eleven får underkänt, har hen ännu möjlighet att under de två första veckorna i juni visa sitt kunnande. Elevens skola ansvarar för arrangemangen.

Om det särskilda provet ordnas efter läsårets slut, kan eleven ges ett villkorligt beslut om kvarstannande i sitt läsårsbetyg. I beslutet ska anges vilka delar av årskursens lärokurs som förutsätter en godkänd prestation i ett särskilt prov för att eleven ska uppflyttas till följande årskurs. Beslutet görs av rektorn samt av de lärare som undervisat eleven.

Enligt förordningen för den grundläggande utbildningen 11§2 moment kan en elev också stanna kvar på klassen, trots att eleven inte har underkända prestationer, om det anses ändamålsenligt med tanke på elevens allmänna framgång i skolan. Vårdnadshavaren ska i ett sådant fall ges möjlighet att höras innan beslutet fattas.

Årskursintegrerade studier enligt ett eget studieprogram

En elev i den grundläggande utbildningen kan studera över årskursgränserna enligt ett eget studieprogram, i stället för enligt en i årskurser indelad lärokurs[6]. En elev som studerar årskursintegrerade studier enligt ett eget studieprogram får i slutet av läsåret ett läsårsbetyg över de studier som genomförts med godkänt resultat under läsåret och uppflyttas efter läsåret till följande årskurs.

Genom studier enligt ett eget studieprogram kan man vid behov undvika att eleven stannar kvar på klassen och på så sätt undvika att elevens alla prestationer upphör att gälla. En elev som studerar enligt eget studieprogram kan stanna på klassen enbart pga allmänt svag skolframgång.

Bedömning och respons vid övergången mellan andra och tredje klass

Finns ingen motsvarande text på finska mer?

Vid övergången mellan andra och tredje klassen är det viktigt att försäkra sig om att varje elev behärskar de grundläggande kunskaper som behövs för studierna. Det är viktigt att stöda varje elevs självförtroende genom att ge handledande respons, som betonar elevens styrkor som elev samt som en medlem i skolgemenskapen.

Under andra klassen stöds eleverna speciellt i läsning, skrivning samt i matematik och studieteknik. Förmågan att kunna arbeta självständigt samt att kunna arbeta i grupp förstärks, liksom också förmågan att ta ansvar för sitt eget arbete.

Eleverna och vårdnadshavarna ges information om nya läroämnen som skall börja samt om arbetsmängden.

Beslut om särskilt stöd granskas innan studierna på tredje klassen inleds. Om klassläraren byts vid övergången är ansvaret för överföringen av elevens uppgifter på den lärare som hade årskurs två.

Bedömning och respons vid övergången mellan sjätte och sjunde klass

Finns inte längre på finska

På sjätte klassens vår (februari-april) hålls ett bedömningssamtal (läraren, vårdnadshavaren och eleven) där eleven får handledande respons. Speciellt fästs uppmärksamhet vid hur arbetsförmågan och förmågan att lära sig har utvecklats. Eleven och vårdnadshavaren får också en bild av hur elevens inläring framskridit i de olika ämnena. Informationen skall vara mångsidig och speciellt betonas stödjandet av studiemotivationen. Vid övergångsfasen tar man hand om att elevens uppgifter överförs och planerar undervisningsarrangemangen i samarbete med lågstadiet. Klassläraren framför de frågor eleverna eventuellt har om högstadiet åt studiehandledaren från högstadiet innan eleverna besöker skolan. Klassläraren informerar vårdnadshavarna om att de uppgifter, som är nödvändiga för att arrangera undervisningen för eleven, överförs till högstadiet.

För eleverna ordnas en besöksdag i högstadiet. Vid behov ordnar högstadiet en föräldrakväll för de blivande sjundeklassisterna på våren.

Beslut om särskilt stöd granskas innan studierna på sjunde årskursen börjar.

Bedömning av valfria ämnen

Valfria ämnen som bildar en helhet, som omfattar minst två årsveckotimmar, bedöms med siffervitsord. Valfria ämnen som omfattar färre än två årsveckotimmar och helheter som består av sådana lärokurser bedöms verbalt (godkänt/underkänt). Bedömningen kan kompletteras med skriftlig, verbal respons. Om ett valfritt ämne som ska bedömas verbalt anses som fördjupade studier i ett gemensamt ämne, kan prestationen i det valfria ämnet höja vitsordet i läroämnet i fråga.

Bedömning av uppförande

Syftet med bedömningen, responsen och handledningen av uppförandet är att stärka ett gott uppförande. Som grund för bedömningen av uppförande finns Utbildningsstyrelsens uppgjorda kriterier och föreskrifter om ordningsregler.

Elevens uppförande bedöms av alla lärare som undervisat eleven. Klassläraren gör en sammanställning av alla bedömningar. I bedömning av uppförande tas elevens självbedömning och kamratbedömning i beaktande.

Vitsord i uppförande ges verbalt i årskurserna 1 – 4 och med siffror i årskurserna 5 – 6, förutom i skilje- och avgångsbetyg.

Målsättning för uppförandet i årskurserna 1-6

Eleven

- Respekterar andra individer och andras individers arbete samt människors olikhet
- Följer instruktioner och skolans ordningsregler
- Främjar och respekterar arbets- och studiero samt tar bra hand om den gemensamma omgivningen och skolans redskap
- Agerar enligt god sed i olika situationer (bl.a. när man hälsar, i matsalen, fester) och främjar en positiv och uppmuntrande atmosfär
- Strävar efter att utveckla det egna beteendet genom självbedömning och handledning

Beskrivning av vitsord i uppförande

Vid bedömning av uppförandet försöker man ta elevens utvecklingsskede i beaktande liksom eventuella avvikande händelser eller förändringar i livet. Vitsordet bildas genom att man speglar hur eleven nått målen för beteendet med beskrivningen av vitsorden.

Vitsorden är 4-10

- 10 – Eleven har uppnått målen för gott uppförande på ett utmärkt sätt
- 9 – Eleven har uppnått målen för gott uppförande på ett berömligt sätt
- 8 – Eleven har uppnått målen för gott uppförande på ett gott sätt
- 7 – Eleven har uppnått målen för gott uppförande på ett nöjaktigt sätt
- 6 – Eleven har uppnått målen för gott uppförande på ett försvarligt sätt
- 5 – Eleven har uppnått målen för gott uppförande på ett hjälpligt sätt. Skriftlig förklaring
- 4 – Eleven har inte uppnått målen för gott uppförande. Skriftlig förklaring

Betyg i Vichtis

I Vichtis finns den grundläggande utbildningens betygsmodell i administrationsprogrammet ??

- 10 Utmärkt: Eleven överträffar i nästan alla avseenden Utbildningsstyrelsens krav för goda kunskaper i ämnet.
- 9 Berömlig: Eleven överträffar i flera avseenden Utbildningsstyrelsens krav på goda kunskaper i ämnet.
- 8 God: Eleven visar goda kunskaper i ämnet enligt Utbildningsstyrelsens krav på goda kunskaper.
- 7 Nöjaktig: Eleven visar i flera avseenden goda kunskaper enligt Utbildningsstyrelsens krav på goda kunskaper i ämnet.
- 6 Försvarlig: Eleven visar i vissa avseenden goda kunskaper i ämnet enligt Utbildningsstyrelsens krav på goda kunskaper.
- 5 Hjälplig: Eleven visar bara i någon utsträckning och i vissa avseenden goda kunskaper i ämnet enligt Utbildningsstyrelsens krav på goda kunskaper.
- 4 Underkänd: Eleven har inte uppnått försvarligt vitsord.

I årskursena 1-4 genomförs mellanbedömningen som bedömningsdiskussion. Årskurserna 5-6 får mellanbetygen som sifferbetyg, dessutom kan man hålla en bedömningsdiskussion. Mellanbetygsbottnet finns i det administrativa programmet.

Bedömningsdiskussionen hålls i november-januari och mellanbetyget ges enligt i den skolvisa årsplanen bestämt datum.

Bedömningsdiskussionernas huvudinnehåll är inläringen, studieteknik, uppförandet samt framstegen i de olika läroämnena. I diskussionerna informerar man om elevens styrkor och om de inlärningsområden, som borde utvecklas. Dessutom diskuteras övriga för eleven aktuella händelser, till exempel uppdatering av trestegsstödet.

Principer för bedömningsdiskussionen

- Syftet med diskussionen är att informera om elevens uppnådda resultat och framsteg samt att sätta upp nya mål för det framtida arbetet. Meningen med bedömningsdiskussioner är att höra i första hand elevens egna, men även lärarens och vårdnadshavarens åsikter.
- Diskussionen skall vara öppen och tillitsfull och man bör förbereda sig grundligt på förhand.
- Klasslärare ordnar diskussionstillfället i skolan. Vid behov kan elevens andra lärare också delta.
- Klassläraren får information om bedömning av andra lärare som undervisar eleven samt av övrig personal i skolan.
- Bedömningsdiskussionerna är en del av lärarens arbete.

- Eleven och vårdnadshavarna informeras åtminstone vid läsårets början om de olika bedömningsformerna
- Föräldrarna deltar i bedömningsdiskussionen.

Andra former av bedömning

I varje skolas läsårsplan utvärderas årligen hur läroplanen förverkligades i en gemensam utvärdering utvärderas den grundläggande utbildningen i Vichtis d.v.s. inlärnings- och verksamhetskultur, värderingar, linjedragningar, verksamhetens funktioner, målsättningar och uppnådda målsättningar. I utvärderingen kan vårdnadshavarna, föräldraföreningen, gemensamma elevvårdsgrupper eller/och samarbetspartners delta. Personal och elever deltar i utvärderingen på eget håll, t.ex. i klass- och under lärarmöten. Läraren skall också utvärdera sin egen insats och försöka utveckla det egna arbetet utifrån responsen. I den skolspecifika läsårsplanen fastslås modeller och tidpunkt för övrig information och respons.

Bedömning och samarbete med vårdnadshavare

Mångsidig och tillräcklig bedömningsrespons skall utöver läsårsbetyget ges åt eleven och vårdnadshavaren. Information bl.a. om elevens framsteg, styrkor och områden som behöver förbättras ges åt vårdnadshavaren. Bedömningsrespons kan man ge som mellanbetyg, olika informationsbrev, i bedömningsdiskussionerna eller på andra sätt.

Samarbetet med hemmen är en del av god bedömningskultur. Också vårdnadshavarna kan kallas med till bedömningen. Vårdnadshavaren bedömer barnets arbete, ansträngning, framsteg i kunskaper och färdigheter samt hur hen tar hand om skolmaterialet. Samtidigt kan vårdnadshavaren bedöma sitt eget sätt att stöda och hjälpa barnets skolgång samt att ge uppmuntrande och positiv respons. Vårdnadshavaren kan också delta i att sätta upp mål tillsammans med barnet och läraren. Vårdnadshavaren kan också ge konstruktiv kritik till läraren eller skolan t.ex. i samband med att svara på enkäter. Vårdnadshavarnas bedömning av sig själv, sitt barn och skolan ger en bra samarbetskanal mellan skolan och hemmet och ger transparens i skolarbetet.

Slutbedömning /Avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen

Perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä. Tämä teksti lisätään päättötodistukseen vuonna 2020.

Den grundläggande utbildningens lärokurs placeras på nivå två i den nationella referensramen för examina och övriga samlade kompetenser och i den europeiska referensramen för examina. Denna text skall tilläggas avgångsbetygen år 2020.

Slutbedömningens helhet baserar sig på kommunens timfördelning och är gemensam i hela kommunen.

Bedömning av valfria ämnen i slutbedömningen

Valfria ämnen som bildar en helhet som omfattar minst två årsveckotimmar bedöms med siffervitsord. Valfria ämnen som omfattar färre än två årsveckotimmar och helheter som består av sådana lärokurser bedöms verbalt (godkänd/underkänd).

[1] Lagen om grundläggande utbildning 22 §

[2] Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 13 §

[3] Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 1 mom.

[4] Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 2 mom.

[5] Förordningen om grundläggande utbildning 11 §

[6] Förordningen om grundläggande utbildning 11 § 3 mom.

[7] Lagen om grundläggande utbildning 18 § 2 och 3 mom.

[8] Lagen om grundläggande utbildning 38 §, förordningen om grundläggande utbildning 23 §

7 STÖD FÖR LÄRANDE OCH SKOLGÅNG

Stöd för lärande och skolgång samt elevvård bildar en helhet. I detta kapitel föreskrivs om stöd för lärande och skolgång enligt lagen om grundläggande utbildning. Elevvård behandlas i kapitel 8^[1].

[1] Lagen om elev- och studerandevård 6 § (1287/2013)

7.1 Principerna för stöd

Det finns **tre nivåer** av stöd för lärande och skolgång: **allmänt, intensifierat och särskilt stöd**. Av dessa kan en elev få stöd på **endast en nivå åt gången**. **Stödformer** som nämns i lagen om grundläggande utbildning är till exempel **stödundervisning, specialundervisning på deltid, tolknings- och biträdestjänster samt särskilda hjälpmedel**. Dessa stödformer kan användas på alla de tre nivåerna av stöd, antingen enskilt eller samtidigt så att de kompletterar varandra. Stödet ska vara **flexibelt, långsiktigt planerat och anpassas enligt behovet av stöd**. Stödet ska ges så länge, på den nivå och i den form som det behövs.

Undervisningen och stödet ska ordnas **utgående från** såväl den enskilda elevens som **hela undervisningsgruppens styrkor och vad eleverna behöver utveckla och lära sig**. Det är viktigt att **lärandet kan löpa obehindrat och att inlärningsvärigheter förebyggs och upptäcks på ett tidigt stadium**. Stöd för lärande och skolgång innebär både **lösningar som berör hela gruppen och lärmiljön** och **lösningar som möter elevernas individuella behov**. Undervisningen och stödet ska planeras med beaktande av att behovet av stöd kan variera från tillfälligt till kontinuerligt, från mindre till mer omfattande eller från en form av stöd till flera former av stöd.

Syftet med stöd är att förhindra att problemen växer, blir långvariga och komplicerade. Det är viktigt att ge eleven möjligheter att **uppleva att hen lyckas** i lärandet och **som medlem i gruppen** och att stödja elevens **positiva uppfattning om sig själv och skolarbetet**. Pedagogisk sakkunskap, samarbete mellan lärarna och yrkesövergripande samarbete inom elevvården är viktigt för att behovet av stöd ska upptäckas, när man bedömer behovet av stöd samt när stödet planeras och genomförs. **Vilka yrkespersoner som ska delta i samarbetet avgörs från fall till fall**.

Enligt lagen om grundläggande utbildning har den som deltar i undervisning **rätt att få tillräckligt stöd för lärande och skolgång genast när behov uppstår**[2]. För att upptäcka behovet av stöd på ett tidigt stadium ska man **kontinuerligt följa med hur elevernas lärande och skolgång framskrider**. Först granskas de befintliga arbetssätten, undervisningsarrangemangen och lärmiljöerna och hur de lämpar sig för eleven. Utifrån det bedöms om man genom att ändra på dem kunde hitta bättre pedagogiska lösningar för eleven. Vid bedömningen och planeringen av stöd ska resultat av andra eventuella utvärderingar utnyttjas och elevens tidigare stöd beaktas.

Eleven ska i **första hand ges stöd i sin egen undervisningsgrupp och skola genom olika flexibla arrangemang**, om inte elevens bästa nödvändigtvis förutsätter att eleven flyttas till en annan undervisningsgrupp eller skola. Det är speciellt viktigt att se till att stödet fortsätter när ett barn övergår från förskoleundervisning till grundläggande utbildning, inom den grundläggande utbildningen och då eleven övergår från den grundläggande utbildningen till andra stadiet.

7.1.1Handledning i samband med stöd

Det är alla lärares uppgift att handleda en elev som behöver stöd för sin skolgång och i studierna i olika läroämnena. Handledningen ska gälla alla undervisningssituationer, läroämnena och den respons eleven får. Målet med handledningen är att stärka elevens självförtroende, förmåga att utvärdera sig själv och lära sig lära och förmåga att planera sin framtid. Uppmärksamhet fästs vid elevens eventuella behov av stöd i fråga om vardagshandling, planering av studier, studiefärdigheter och samarbetsförmåga. Dessa färdigheter ska stärkas med ändamålsenliga metoder och handledning. Genom handledningen ska eleven lära sig att ställa upp mål för sitt lärande och att ta ansvar för sina studier.

Handledningsperspektivet ska beaktas när elevens behov av intensifierat stöd och särskilt stöd bedöms. Som en del av den pedagogiska bedömningen eller den pedagogiska utredningen utvärderas hur den handledning som eleven fått tidigare har räckt till och vilken inverkan den haft och om eleven har fortsatt behov av handledning. Målen och åtgärderna angående handledning skrivs också in i planen för elevens lärande eller den individuella planen (IP) för hur undervisningen ska ordnas. Handledande stöd ska planeras i nära samarbete med eleven och vårdnadshavaren. Sakkunskapen hos elevvårdspersonalen och eventuell biträdande personal ska också utnyttjas.

7.1.2 Samarbete mellan hem och skola i samband med stöd

Undervisningen och fostran ska ordnas i samarbete med vårdnadshavarna så att varje elev får undervisning, handledning och stöd enligt sin utvecklingsnivå och sina behov[3]. När en elev har behov av stöd ökar betydelsen av samarbete mellan hem och skola. Samarbetsmetoder och -modeller ska utvecklas för hela den grundläggande utbildningen och för övergångarna. Skolpersonalen ska känna till de lagar och föreskrifter som gäller samarbetet med vårdnadshavaren i anslutning till elevens stöd. Vårdnadshavarna ska informeras om hur dessa tillämpas i skolans vardag, t.ex. om hur ärenden som gäller en elev behandlas, hur uppgifter fås och lämnas ut samt om sekretess. Det är viktigt att skolans personal kontakter hemmet genast när det framgår att en elev har problem i lärandet eller skolgången eller elevens välbefinnande är i fara.

Eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om möjligheterna att få stöd, att det finns tre nivåer av stöd och vilka former av stöd som finns att tillgå. Vårdnadshavarna ska uppmuntras att för sin del stödja sitt barns målinriktade lärande och skolgång. Att bedöma elevens framsteg och behov av stöd och att planera stödet ska ingå i det regelbundna samarbetet mellan hem och skola. Målet är att handla i **samförstånd** med eleven och vårdnadshavaren. Eleven eller vårdnadshavaren **kan inte vägra** att ta emot stöd enligt vad som föreskrivs i lagen om grundläggande utbildning. Eleven kan också behöva individuellt elevvårdsstöd. Individuellt elevvårdsstöd baserar sig på frivillighet och förutsätter att eleven eller vid behov vårdnadshavaren ger sitt samtycke (se kapitel 8 Elevvård).

7.2 Allmänt stöd

En god grundläggande utbildning lägger grunden för elevens lärande och välbefinnande. Svårigheter i lärande och skolgång ska förebyggas genom till exempel differentiering av undervisningen, samarbete mellan lärarna och den övriga personalen, handledning och flexibel gruppindelning. Undervisningen ska ta hänsyn till både gruppens och den enskilda elevens behov.

Det första sättet att möta en elevs behov av stöd är att ge allmänt stöd. Det innebär i allmänhet att enstaka pedagogiska lösningar och handlednings- och stödåtgärder sätts in som en del av skolvardagen för att påverka situationen på ett så tidigt stadium som möjligt. Allmänt stöd ska ges genast när behovet av stöd uppstår och det krävs inga särskilda undersökningar eller beslut för att påbörja stödet.

Att bedöma behovet av stöd och ge det stöd som behövs ska ingå i all undervisning och fostran. Stödet ska ordnas genom samarbete mellan lärarna och den övriga personalen och i nära samarbete med eleven och vårdnadshavaren. Det allmänna stödet kan innefatta alla former av stöd som ges inom den grundläggande utbildningen, utom den specialundervisning och den individualisering av lärokursen i ett läroämne som ordnas på basis av ett beslut om särskilt stöd. Elevens behov av stöd ska mötas till exempel med hjälp av stödundervisning, specialundervisning på deltid eller handledning.

En plan för elevens lärande kan vid behov användas inom det allmänna stödet. I det fallet ska planen i tillämpliga delar innehålla samma delområden som den plan för elevens lärande som görs upp i samband med intensifierat stöd. För en elev som gjort snabbare framsteg kan studierna fördjupas och breddas med hjälp av planen.

7.3 Intensifierat stöd

En elev som för lärande eller skolgång behöver **regelbundet stöd eller flera olika former av stöd samtidigt** ska utifrån en pedagogisk bedömning ges intensifierat stöd i enlighet med en plan för elevens lärande[4]. Det intensifierade stödets kvalitet och kvantitet ska motsvara elevens individuella behov. Intensifierat stöd ges då det allmänna stödet inte räcker till och **så länge eleven behöver det**. Det intensifierade stödet ska planeras som en helhet. Stödet ska vara **mer omfattande och långsiktigt** än det allmänna stödet. Eleven behöver vanligtvis flera former av stöd. Intensifierat stöd ska ges i samband med den övriga undervisningen genom flexibla undervisningsarrangemang.

Det intensifierade stödet kan innefatta **alla former av stöd som används inom den grundläggande utbildningen**, utom den specialundervisning och den individualisering av lärokursen i ett läroämne som ordnas på basis av ett beslut om särskilt stöd. **I samband med intensifierat stöd ökar betydelsen av till exempel specialundervisning på deltid, individuell studiehandledning och samarbete med hemmet.** Också **elevvårdens roll** ska stärkas för att **främja och upprätthålla elevens välbefinnande**.

Stödet ska ordnas genom samarbete mellan lärarna och den övriga personalen. Stödet som ges inom det intensifierade stödet ska **antecknas i planen för elevens lärande**. **Samarbetet** med eleven och vårdnadshavaren har stor betydelse. Elevens lärande och skolgång ska **regelbundet följas upp och utvärderas** i samband med intensifierat stöd. Om det utifrån en bedömning konstateras att behovet av stöd har förändrats eller att eleven inte har nytta av det stöd som ges, ska planen för elevens lärande uppdateras så att den motsvarar den nya situationen.

7.3.1 Pedagogisk bedömning

Intensifierat stöd grundar sig på en pedagogisk bedömning. I den skriftliga pedagogiska bedömningen beskrivs

- elevens lärande och skolgång som helhet ur skolans, elevens och vårdnadshavarens perspektiv
- det allmänna stöd som eleven har fått och en bedömning av effekten av olika former av stöd
- elevens styrkor och intressen, förutsättningar för lärande och särskilda behov i anslutning till lärande och skolgång
- en bedömning av genom vilka pedagogiska stödåtgärder, stödåtgärder som gäller lärmiljön, handledning, elevvård eller andra stödåtgärder eleven kan stödjas
- en bedömning av behovet av intensifierat stöd.

Samarbetet med eleven och vårdnadshavaren är viktigt både för att utredningen av behoven samt planeringen och genomförandet av stödet ska lyckas. Den skriftliga pedagogiska bedömningen sammanställs av en eller flera av elevens lärare. Vid behov anlitas också andra sakkunniga. Den pedagogiska bedömningen sammanställs utgående från den plan för elevens lärande som eventuellt redan utarbetats inom det allmänna stödet. Ifall eleven har en habiliteringsplan eller andra planer, används de med vårdnadshavarens tillstånd.

När man inleder och ordnar intensifierat stöd, och vid behov återgår till allmänt stöd, ska detta behandlas utgående från den pedagogiska bedömningen genom yrkesövergripande samarbete med yrkespersoner inom elevvården[5]. Uppgifterna om behandlingen av ärendet ska dokumenteras på det sätt som utbildningsanordnaren bestämt, till exempel i den skriftliga pedagogiska bedömningen.

7.3.2 Plan för elevens lärande inom intensifierat stöd

Stödet som ordnas för eleven inom det intensifierade stödet ska antecknas i en plan för elevens lärande[6]. Planen för elevens lärande **är en skriftlig plan som baserar sig på läroplanen och som beskriver målen för elevens lärande och skolgång och vilka undervisningsarrangemang, stöd- och handledningsåtgärder som eleven behöver.**

Syftet är att ge eleven förutsättningar att gå framåt i sina studier och främja elevens välbefinnande. Planen för elevens lärande stödjer lärarna när de ska planera sitt arbete och underlättar samarbetet mellan lärarna och med hemmet. **Planen ger vårdnadshavarna information som gör att de bättre kan stödja sitt barn. Planen utgör underlag för bedömningen av elevens framsteg.**

Den plan för elevens lärande som utarbetas inom intensifierat stöd bygger på information som tagits fram i samband med en pedagogisk bedömning. Planen ska **utarbetas tillsammans med eleven och vårdnadshavaren**, om det inte finns något uppenbart hinder för det[7]. Vid behov anlitas **också andra sakkunniga. Elevens andel** i planeringen ökar när eleven kommer till de högre årskurserna i den grundläggande utbildningen. Ifall eleven har en habiliteringsplan eller andra planer, kan de användas med vårdnadshavarens tillstånd. I samband med att planen för elevens lärande utarbetas, avtalas också om uppföljningen av hur målen nås och hur ofta planen ska ses över. Planen ska dessutom alltid justeras om det sker förändringar i elevens situation, så att den motsvarar behovet av stöd.

Planen för elevens lärande som utarbetas inom intensifierat stöd ska innehålla följande uppgifter enligt vad som förutsätts för att ordna undervisningen och stödet för eleven:

Elevens mål

- elevens uppfattning om sina mål och intressen
- elevens styrkor, förutsättningar för lärande och särskilda behov för lärandet och skolgången
- målen för elevens lärande, förmågan att arbeta, kommunikativa färdigheter och skolgång

Pedagogiska lösningar

- lösningar som gäller lärmiljöerna
- lösningar i anslutning till elevens stöd, såsom flexibel gruppindelning, kompanjonundervisning, undervisningsmetoder, studiestrategier, arbetssätt och sätt att kommunicera
- stödundervisning och specialundervisning på deltid som eleven får
- särskilt prioriterade områden i olika läroämnena
- mål och åtgärder angående handledningen av eleven

Samarbete och tjänster som stödet förutsätter

- stöd av elevvården och andra sakkunniga samt ansvarsfördelningen mellan olika aktörer
- tolknings- och biträdestjänster, övriga undervisningstjänster, hjälpmedel och habiliteringstjänster som förutsätts för att eleven ska kunna delta i undervisningen och som fastställs i lagen om grundläggande utbildning samt ansvarsfördelningen mellan olika aktörer
- samarbetet med eleven och vårdnadshavaren, vårdnadshavarens stöd

Uppföljning och utvärdering av stödet

- uppföljning av hur målen i planen för elevens lärande nås, utvärdering av åtgärdernas effekt och tidpunkter för utvärderingen
- utvärdering av elevens lärande och skolgång som helhet i samråd med eleven och vårdnadshavaren samt elevens självbedömning
- vilka bedömningsmetoder som används för att eleven ska kunna visa sina kunskaper på ett lämpligt sätt
- granskning av planen för elevens lärande samt tidpunkt för granskningen
- vilka personer som varit med och utarbetat planen

Planen för elevens lärande ska inte beskriva elevens personliga egenskaper.

Plan för elevens lärande i andra situationer

En plan för elevens lärande används även om eleven inte får intensifierat stöd, ifall

- en elev studerar enligt ett eget studieprogram i stället för enligt en i årskurser indelad lärokurs
- undervisningen ordnas genom särskilda undervisningsarrangemang
- en elev i årskurs 7–9 har antagits till flexibel grundläggande utbildning.

En plan som utarbetas i sådana fall ska i tillämpliga delar innehålla samma delområden som den plan för elevens lärande som utarbetas i samband med intensifierat stöd.

7.4 Särskilt stöd

Särskilt stöd ska ges elever som **inte annars i tillräcklig utsträckning kan uppnå målen för växande, utveckling eller lärande**. Syftet med det särskilda stödet är att ge eleven **övergripande och systematiskt stöd** så att eleven kan fullgöra sin läroplikt och får en grund för fortsatta studier efter den grundläggande utbildningen. **Elevers självkänsla, studiemotivation och möjlighet att uppleva glädje över att lyckas och lära sig ska stärkas**. Också elevers **delaktighet och förmåga** att ta ansvar för sina studier ska stödjas.

Särskilt stöd **innefattar specialundervisning och annat stöd som eleven behöver** och har rätt till enligt lagen om grundläggande utbildning[8]. Specialundervisningen och det övriga stöd som eleven får ska bilda en systematisk helhet. Alla former av stöd som fastställs i lagen om grundläggande utbildning kan användas. Särskilt stöd ges antingen **inom den allmänna läroplikten eller inom en förlängd läroplikt**. En elev som får särskilt stöd studerar **antingen enligt läroämne eller enligt verksamhetsområde**. Ifall eleven studerar **enligt läroämne**, studerar eleven de olika läroämnena **antingen enligt den allmänna lärokursen eller enligt en individualiserad lärokurs**.

En elev som fått ett beslut om särskilt stöd ska ges specialundervisning i enlighet med en individuell plan (IP) för hur undervisningen ska ordnas. Syftet med olika pedagogiska lösningar i specialundervisningen är i **första hand att säkerställa elevers lärande**. De pedagogiska lösningarna kan till exempel gälla undervisningen och arbetssätten eller material och redskap. De varierar beroende på målen och innehållet och på elevers individuella behov. Enligt lagen om grundläggande utbildning har eleven också rätt att som en del av specialundervisningen få stödundervisning och specialundervisning på deltid som stöd för sitt lärande.

Utöver de pedagogiska lösningarna i specialundervisningen som stödjer lärandet, har en elev som får särskilt stöd också rätt till annat stöd. Sådant stöd är exempelvis handledning, individuell elevvård, tolknings- och biträdestjänster samt särskilda hjälpmedel.

7.4.1 Pedagogisk utredning

Innan ett beslut om särskilt stöd fattas, ska utbildningsanordnaren sammanställa en pedagogisk utredning om eleven^[1]. Samarbetet med eleven och vårdnadshavaren är viktigt både för att utredningen av behovet samt planeringen och genomförandet av stödet ska lyckas. Utbildningsanordnaren ska utse ett organ, en tjänsteman eller anställd som tar fram

- en skriftlig utredning om elevers framsteg i lärandet av de lärare som ansvarar för elevers undervisning
- en skriftlig utredning om det intensifierade eller särskilda stöd som eleven fått och om elevers helhetssituation som sammanställts genom yrkesövergripande samarbete med yrkesutbildade personer inom elevvården.

Utgående från dessa två utredningar gör utbildningsanordnaren en skriftlig bedömning av elevers behov av särskilt stöd. Den helhet som de två utredningarna och den bedömning som gjorts utifrån dem utgör kallas för pedagogisk utredning^[2].

I den skriftliga pedagogiska utredningen beskrivs

- hur elevens lärande framskrider
- elevens lärande och skolgång som helhet ur skolans, elevens och vårdnadshavarens perspektiv
- det intensifierade eller särskilda stöd som eleven fått och en bedömning av vilken inverkan olika former av stöd haft
- elevens styrkor och intressen, förutsättningar för lärande och särskilda behov i anslutning till lärande och skolgång
- en bedömning av genom vilka pedagogiska stödåtgärder, stödåtgärder som gäller lärmiljön, handledning, elevvård eller andra stödåtgärder eleven kan stödjas
- en bedömning av behovet av särskilt stöd
- en bedömning av om eleven behöver en individualiserad lärokurs i ett eller flera läroämnen och motiveringar till detta.

Den pedagogiska utredningen ska göras utgående från den pedagogiska bedömning och plan för elevens lärande som tidigare utarbetats för eleven. Om eleven redan har fått särskilt stöd, ska den tidigare pedagogiska utredningen och IP:n utnyttjas. För beredningen av ett beslut om särskilt stöd behövs, utöver en pedagogisk utredning, eventuellt också andra utlåtanden, såsom ett psykologiskt eller medicinskt utlåtande eller en motsvarande social utredning. Ifall eleven har en habiliteringsplan eller andra planer, kan också de användas med vårdnadshavarens tillstånd.

[1] Lagen om grundläggande utbildning 17 § 3 mom., (642/2010) och förvaltningslagen (434/2003) 34–36 §

[2] Lagen om grundläggande utbildning 17 § 3 mom., (642/2010)

7.4.2 Beslut om särskilt stöd

För att ge särskilt stöd måste utbildningsanordnaren fatta ett skriftligt beslut. Innan beslutet om särskilt stöd fattas, ska utbildningsanordnaren höra eleven och elevens vårdnadshavare eller lagliga företrädare. Ett beslut om särskilt stöd ska fattas i enlighet med förvaltningslagen[11]. Beslutet om särskilt stöd ska fastslå elevens huvudsakliga undervisningsgrupp, eventuella tolknings- och biträdestjänster och andra tjänster som eleven behöver, samt vid behov undantagsarrangemang i undervisningen[12]. En besväransvisning ska fogas till beslutet, eftersom vårdnadshavarna har rätt att söka ändring i beslutet genom besvär[13]. Ett beslut ska alltid motiveras[14]. Motiveringarna till beslutet ska ingå i den pedagogiska utredningen och i eventuella utlåtanden.

Ett beslut om särskilt stöd fattas i allmänhet om det konstateras att det intensifierade stöd som eleven fått inte räckt till. Ett beslut om särskilt stöd kan också fattas innan förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen inleds eller under tiden sådan utbildning pågår, utan föregående pedagogisk utredning eller intensifierat stöd, om det ur en psykologisk eller medicinsk bedömning framgår att undervisningen för eleven till följd av handikapp, sjukdom, försenad utveckling, störningar i känslolivet eller någon annan därmed jämförbar orsak inte kan ordnas på annat sätt[15]. Om ett beslut om särskilt stöd

fattas under den grundläggande utbildningen utan att eleven fått intensifierat stöd, ska beslutet grunda sig på en omvärdering av elevens situation, till exempel till följd av en olycka eller svår sjukdom.

Behovet av särskilt stöd ska granskas efter årskurs två och innan eleven uppflyttas till årskurs sju[16]. Beslutet om särskilt stöd ska också alltid granskas om elevens behov av stöd förändras på de punkter som bestäms i beslutet. För granskningen görs en ny pedagogisk utredning om eleven. Om behovet av stöd kvarstår, fattas ett nytt beslut om särskilt stöd. Om det visar sig att eleven inte längre behöver särskilt stöd, fattas ett beslut om att stödet avslutas. Eleven övergår därefter till intensifierat stöd.

7.4.3 Individuell plan för hur undervisningen ska ordnas

För verkställandet av ett beslut om särskilt stöd ska en individuell plan (IP) för hur undervisningen ska ordnas utarbetas för eleven. Planen ska beskriva den undervisning och det övriga stöd som eleven ska få i enlighet med beslutet om särskilt stöd[17]. Alla stödåtgärder ska antecknas i IP:n. IP är en skriftlig plan som beskriver målen för och innehållet i elevens lärande och skolgång, undervisningsarrangemangen, de pedagogiska metoderna samt det stöd och den handledning som eleven behöver.

Den IP som utarbetas i samband med särskilt stöd ska bygga på information som tagits fram i samband med en pedagogisk utredning och på innehållet i beslutet om särskilt stöd. IP:n kan sammanställas utgående från planen för elevens lärande som utarbetats inom det intensifierade stödet. Om eleven redan har fått särskilt stöd, ska den tidigare pedagogiska utredningen och IP:n utnyttjas. Ifall eleven har en habiliteringsplan eller andra planer, kan de användas med vårdnadshavarens tillstånd. Elevens lärare ska utarbeta planen tillsammans med eleven och vårdnadshavaren, om det inte finns något uppenbart hinder för det[18]. Vid behov anlitas också andra sakkunniga.

Den IP för hur undervisningen ska ordnas som utarbetas i samband med särskilt stöd ska innehålla följande uppgifter i enlighet med vad som förutsätts för att ordna undervisningen och stödet för eleven:

Elevens mål

- elevens uppfattning om sina mål och intressen
- elevens styrkor, förutsättningar för lärande och särskilda behov för lärandet och skolgången
- målen för elevens lärande, förmågan att arbeta och skolgång
- mål i anslutning till elevens utveckling, såsom socioemotionella eller motoriska färdigheter
- läroämnena och ämnesgrupper samt valfria studier som eleven studerar och antalet årsveckotimmar.

Pedagogiska lösningar

- lösningar som gäller lärmiljöerna
- lösningar i anslutning till elevens stöd, såsom flexibel gruppindelning, kompanjonundervisning, undervisningsmetoder, studiestrategier, arbetssätt och sätt att kommunicera
- stödundervisning och specialundervisning på deltid som eleven får
- särskilt prioriterade områden i olika läroämnena
- mål och åtgärder angående handledningen av eleven.

Undervisningsarrangemang

- om undervisningen för eleven ordnas i samband med övrig undervisning och/eller i specialklass
- specialundervisning som ges som kompanjonundervisning, undervisning i smågrupp eller som individuell undervisning till elev som studerar i samband med övrig undervisning
- vilken klass eleven som studerar i specialklass anvisats inom den allmänna undervisningen och en plan för elevens studier i denna klass
- hur elevens skoltransporter ordnas och vem som ansvarar för dem samt en plan för handledd verksamhet och övervakning för en elev som väntar på transport.

Samarbete och tjänster som stödet förutsätter

- stöd av elevvården och andra sakkunniga samt ansvarsfördelningen mellan olika aktörer
- tolknings- och biträdestjänster, övriga undervisningstjänster, hjälpmedel och habiliteringstjänster som fastställs i beslutet om särskilt stöd samt ansvarsfördelningen mellan olika aktörer
- samarbetet med eleven och vårdnadshavaren, vårdnadshavarens stöd
- elevens eventuella deltagande i morgon- och eftermiddagsverksamhet och en beskrivning av samarbetet med arrangören.

Uppföljning och utvärdering av stödet

- uppföljning av hur målen i IP:n nås, utvärdering av vilken effekt åtgärderna haft samt tidpunkter för utvärderingen
- utvärdering av elevens lärande och skolgång som helhet i samråd med eleven och vårdnadshavaren samt elevens självbedömning
- vilka metoder som används vid bedömning av lärande för att eleven ska kunna visa sina kunskaper på ett lämpligt sätt
- granskning av IP:n samt tidpunkt för granskningen
- vilka personer som varit med och utarbetat planen.

Ifall eleven studerar ett eller flera läroämnen enligt individualiserad lärokurs, ska IP:n utöver ovan nämnda uppgifter dessutom innehålla

- en förteckning över de läroämnen som eleven studerar enligt individualiserad lärokurs
- målen och det centrala innehållet i de individualiserade läroämnena
- bedömningen av läroämnena som studeras enligt individualiserad lärokurs i relation till målen och innehållet i IP:n.

Ifall eleven studerar enligt verksamhetsområde, ska IP:n utöver ovan nämnda uppgifter dessutom innehålla

- elevens individuella mål och det centrala innehållet per verksamhetsområde
- bedömningen av elevens framsteg i relation till elevens mål och innehåll i IP:n per verksamhetsområde.

Elevens personliga egenskaper ska inte beskrivas i IP:n. IP:n kan innehålla en bilaga med vårdnadshavarens specificerade tillstånd att överlåta information.

IP:n ska vid behov ses över så att den motsvarar elevens behov, dock minst en gång per läsår[19]. Planen ska alltid ses över om elevens behov av stöd eller målen för undervisningen förändras. Om man beslutar att avsluta det särskilda stödet, utarbetas en plan för elevens lärande och eleven övergår till intensifierat stöd.

7.4.4 Individualisering av lärokursen i ett läroämne och befrielse från studier

Undervisningen ska ordnas utgående från elevernas förutsättningar och den kan basera sig på lärokurser av olika omfattning[20]. **Det primära målet är att stödja elevens studier så att målen för den allmänna lärokursen kan nås i alla läroämnen.**

Svårigheter i olika läroämnen kan **förebyggas och lärandet stödjas genom olika differentieringsmetoder och stödformer som fastställs i lagen om grundläggande utbildning**. Om man fastställer **särskilt prioriterade områden för en elev i något läroämne**, kan eleven i sina studier koncentrera sig på det **centrala innehållet** i läroämnet. I det fallet studerar eleven fortfarande läroämnet enligt de allmänna målen och elevens prestation **bedöms i relation till den allmänna lärokursen. Ifall det trots stödet inte är möjligt för eleven att nå målen för det centrala innehållet med godkänt resultat, kan lärokursen i läroämnet individualiseras**. Språklig och kulturell bakgrund, frånvaro, brist på motivation, bristfällig studieteknik eller utmaningar gällande beteende kan inte i sig vara grunder för individualisering av en lärokurs, utan eleven ska i sådana fall stödjas på andra lämpliga sätt.

Individualisering av lärokursen i ett läroämne innebär att den **eftersträlvade nivån för elevens lärande bestäms utifrån elevens förutsättningar**. Målen ska ändå ge eleven tillräckliga utmaningar. Individualisering av en lärokurs ska fastställas i beslutet om särskilt stöd. Den pedagogiska utredningen ska innehålla motiveringar för individualiseringen för varje enskilt läroämne. Man ska för varje läroämne separat avgöra, om eleven kan studera läroämnet enligt den allmänna lärokursen eller om lärokursen måste individualiseras. **Om det senare finns behov av att öka eller minska antalet individualiserade lärokurser, ska en ny pedagogisk utredning göras och utifrån den ett nytt beslut om särskilt stöd fattas.**

Målen och innehållet i en individualiserad lärokurs ska **härledas ur de allmänna målen och innehållet i läroämnet för den aktuella årskursen. Målen och innehållet för lägre årskurser kan också tillämpas. De ska beskrivas tillräckligt tydligt och detaljerat i elevens IP**. Det här är viktigt, eftersom undervisningen och bedömningen i läroämnet genomförs i enlighet med det som står i IP. **Elevens prestationer ska bedömas i relation till elevens individuella mål i IP:n**. Elevens studier ska dessutom stödjas genom olika pedagogiska arrangemang och vid behov med olika former av stöd. Den eller de lärare som ansvarar för läroämnet i fråga ansvarar för att utarbeta ovannämnda innehåll i elevens IP.

Ifall en elev studerar enligt en individualiserad lärokurs, ska siffervitsordet eller den verbala **bedömningen** i läroämnet markeras **med en asterisk (*)** både i bedömningen under studierna och i slutbedömningen. Under rubriken Tilläggsuppgifter ska nämnas att eleven har studerat läroämnena som markerats med en asterisk enligt individualiserad lärokurs. Verbal bedömning kan användas i stället för sifferbedömning i alla årskurser, även i avgångsbetyget.

Individualisering av en lärokurs är det **primära alternativet innan en elev helt befrias** från studierna i en lärokurs. Det ska finnas särskilt vägande skäl för befrielse från studier i en lärokurs och bedömningen ska göras individuellt för varje elev. Om befrielse från studier i ett läroämne fattas ett förvaltningsbeslut i enlighet med 18 § i lagen om grundläggande utbildning. Om en elev har ett beslut om särskilt stöd, ska beslutet om befrielse ingå i beslutet om särskilt stöd. För elever som omfattas av **förlängd läroplikt** finns **särskilda bestämmelser om befrielse från studier i ett läroämne**[21]. För en elev som är befriad från studier i något läroämne under en längre tid ska ordnas annan undervisning eller ledd verksamhet i samma mån[22].

Beslut om individualisering av en lärokurs eller befrielse från studierna i ett läroämne ska fattas i samråd med eleven och **vårdnadshavaren. De ska informeras om hur åtgärderna påverkar fortsatta studier.**

7.4.5 Förlängd läroplikt

Om det är uppenbart att ett barn på grund av funktionshinder eller sjukdom inte på nio år kan nå de mål som ställts upp för den grundläggande utbildningen, blir barnet läropliktigt ett år tidigare än vad som bestäms i lagen om grundläggande utbildning[23]. Läroplikten upphör när den grundläggande utbildningens lärokurs har fullgjorts eller när det har förflutit 11 år sedan läroplikten för eleven som omfattas av förlängd läroplikt började[24]. För barn som omfattas av förlängd läroplikt kan förskoleundervisningen som ges inom specialundervisning omfatta ett eller två år[25]. Syftet är att förbättra barnets förutsättningar att klara sina studier inom den grundläggande utbildningen så bra som möjligt.

Barn med grava funktionshinder omfattas av förlängd läroplikt. Också en svår sjukdom kan vara orsak till förlängd läroplikt[26]. Ett beslut om förlängd läroplikt fattas i allmänhet innan barnet blir läropliktigt. Då fattas också ett beslut om särskilt stöd för barnet. En individuell plan (IP) för hur undervisningen ska ordnas utarbetas för barnet då förskoleundervisningen inleds. Alla barn har rätt till förskoleundervisning året innan läroplikten börjar [27]. Barn som omfattas av förlängd läroplikt har rätt till förskoleundervisning från och med början av höstterminen det år barnet fyller fem år. Ett beslut om förlängd läroplikt behövs innan förskoleundervisningen inleds för att rätten ska kunna uppfyllas.

Sektorsövergripande samarbete är en förutsättning för att ett barn ska kunna ges stöd i ett tillräckligt tidigt skede. Barnets vårdnadshavare ska i tillräckligt god tid få information om de olika alternativen av förlängd läroplikt och om konsekvenserna av olika val. Vårdnadshavaren avgör om barnet ska delta i den frivilliga förskoleundervisningen. Hur länge barnet ska gå i förskola och när barnet ska inleda den grundläggande utbildningen ska planeras utgående från barnets framsteg, behov av stöd och situation som helhet.

Undervisningen för barn som omfattas av förlängd läroplikt kan ordnas på följande tre sätt:

- Barnet börjar i frivillig förskoleundervisning det år barnet fyller fem år, fortsätter följande år inom den läropliktsenliga förskoleundervisningen och inleder därefter den grundläggande utbildningen.
- Barnet inleder den läropliktsenliga förskoleundervisningen det år barnet fyller sex år, deltar i förskoleundervisningen ett år och inleder därefter den grundläggande utbildningen.
- Barnet inleder den läropliktsenliga förskoleundervisningen det år barnet fyller sex år och deltar i förskoleundervisningen två år. Barnet inleder då den grundläggande utbildningen ett år senare än vad som föreskrivs, det vill säga det år barnet fyller åtta år. Ett separat förvaltningsbeslut ska fattas om den grundläggande utbildningen inleds senare än vad som föreskrivs[28].

Elevens behov av förlängd läroplikt bedöms i samband med att beslutet om särskilt stöd granskas. Om det konstateras att en elev inte längre ska omfattas av förlängd läroplikt, fattas ett beslut om att den förlängda läroplikten upphör och eleven övergår därefter till den allmänna läroplikten. Vid behov kan eleven fortsättningsvis få särskilt stöd.

7.4.6 Undervisning enligt verksamhetsområde

För elever med mycket grava funktionshinder kan undervisningen ordnas enligt verksamhetsområde i stället för läroämnesvis[29]. Också för en elev med annat funktionshinder eller allvarlig sjukdom kan det på grund av elevens hälsotillstånd vara befogat att ordna undervisningen enligt verksamhetsområde [30]. Om undervisning som ordnas enligt verksamhetsområde i stället för läroämnesvis bestäms i beslutet om särskilt stöd[31]. Undervisningen ordnas enligt verksamhetsområde endast när det är uppenbart att eleven inte kan studera enligt en individualiserad lärokurs. Verksamhetsområdena är motoriska färdigheter, språk och kommunikation, sociala färdigheter, kognitiva färdigheter och färdigheter för dagliga rutiner.

Målet för undervisningen som ordnas enligt verksamhetsområde är att ge eleven sådana kunskaper och färdigheter som eleven behöver för att klara sig så självständigt som möjligt i livet. Undervisningen ska planeras utgående från elevens styrkor. De olika aktiviteterna under skoldagen ska utnyttjas i lärandet och lärmiljöerna ska utvecklas så att de är ändamålsenliga och motiverar eleven. Elevens individuella mål och det centrala innehållet samt en bedömning av elevens framsteg beskrivs i den individuella planen (IP) separat för varje verksamhetsområde. Målen ska ställas upp så att de är realistiska och relevanta för eleven.

Verksamhetsområdena kan innehålla målen och innehållet för ett visst enskilt läroämne, om eleven har styrkor i läroämnet i fråga. Innehållet i de olika verksamhetsområdena kan kombineras i undervisningen. Undervisning som ordnas enligt verksamhetsområde ska stödja elevens helhetsutveckling samt främja och upprätthålla elevens funktionsförmåga. Undervisningen ska planeras och genomföras genom samarbete med eleven och vårdnadshavaren. Dessutom förutsätts samarbete bland lärarna och med den övriga personalen och olika experter.

Målet för lärandet gällande *motoriska färdigheter* är att stärka elevens uppfattning om sin kropp, att främja utvecklingen av elevens grov- och finmotorik och att ge eleven möjligheter att mångsidigt träna sina färdigheter i olika vardagssituationer. Undervisningen ska innehålla planering och handledning av motoriska funktioner samt element som utvecklar elevens balans, koordination, rytm, uthållighet och muskelstyrka.

Målet för lärandet gällande *kommunikativa färdigheter* är att eleven övar sig att förstå och skapa kommunikation. Målet är att eleven kommunicerar med sin omgivning, gör sig förstådd och själv förstår de andra eleverna och de vuxna i gruppen. Eleven ska ges möjlighet att kommunicera på det sätt som är ändamålsenligt för hen. Eleven ska vid behov ha tillgång till alternativa kommunikationsmetoder. Undervisningen i språk och kommunikation ska innehålla element som utvecklar elevens språkliga medvetenhet, språkliga framställning, begrepps- och ordförråd, förmåga att känna igen och använda tecken, symboler, bokstäver och ord samt tankeförmågan. De kommunikativa färdigheterna ska tränas i olika situationer under skoldagen.

Målet för lärandet gällande *sociala färdigheter* är att elevens färdigheter att fungera i grupp och att delta utvecklas. Undervisningen ska innehålla element som stödjer aktivitet i olika miljöer och utvecklar elevens sociala och emotionella färdigheter. Man ska stödja elevens självkännedom och motivation för lärande genom att skapa förutsättningar för eleven att lyckas och genom att skapa en positiv atmosfär för socialt lärande.

Målet för lärandet gällande *kognitiva färdigheter* är att eleven aktiveras och lär sig att använda sina sinnen för att gestalta sin omgivning. Undervisningen ska stödja utvecklingen av processerna som styr elevens

lärande, minne och tänkande. Lärandet av kognitiva färdigheter ska stimulera och träna sinnena och innehålla element som främjar förmågan att välja, klassificera, lösa problem och fatta beslut och att förstå förhållandet mellan orsak och verkan. Målet för lärandet är att utveckla elevens grundläggande färdigheter i läsning, skrivning och matematik. De kognitiva färdigheterna utvecklas med hjälp av innehållet i olika läroämnen.

Målet för lärandet gällande *dagliga färdigheter* är att eleven mera aktivt ska delta i aktiviteter i sin omgivning, att elevens initiativförmåga stärks och att eleven blir mera självständig. Undervisningen ska innehålla element som behandlar hälsa och trygghet, vardagskompetens, boende, förmåga att röra sig i omgivningen och delområden som behandlar fritidsaktiviteter. Träningen av de dagliga färdigheterna skapar möjligheter att öva och utveckla elevens motoriska färdigheter, språkliga och kommunikativa färdigheter, informations- och kommunikationstekniska färdigheter samt sociala och kognitiva färdigheter. De stärker i sin tur färdigheterna i de dagliga rutinerna.

I undervisning som ordnas enligt verksamhetsområden ska eleven bedömas per verksamhetsområde. Bedömningen är alltid verbal. Ifall något verksamhetsområde innehåller mål och innehåll för ett enskilt läroämne, kan detta beskrivas som en del av den verbala bedömningen eller i en bilaga till betyget.

7.5.1 Stödundervisning

En elev som tillfälligt blivit efter i studierna eller annars behöver kortvarigt stöd för sitt lärande har rätt att få stödundervisning[32]. Stödundervisningen ska inledas genast då svårigheter gällande lärande eller skolgång upptäcks, så att eleven inte varaktigt blir efter i studierna. Stödundervisning kan även användas för att förebygga svårigheter. Stödundervisningen ska ordnas systematiskt och så ofta den behövs.

Stödundervisning karakteriseras av individuellt planerade uppgifter, individuell tidsanvändning och handledning. I stödundervisningen ska man använda mångsidiga metoder och olika material som hjälp för att hitta nya sätt att närma sig lärostoffet. I förebyggande stödundervisning går man igenom nytt lärostoff på förhand. Stödundervisning kan också användas för att möta ett behov av stöd som beror på frånvaro.

Skolarbetet ska planeras så att varje elev vid behov har möjlighet att delta i stödundervisning. Stödundervisningen ges antingen enligt elevens schema under de lektioner där eleven behöver stödundervisning eller utanför lektionerna. Olika flexibla grupparrangemang kan användas.

Initiativet till stödundervisning för en elev ska i första hand tas av elevens lärare, men kan också tas av eleven eller vårdnadshavaren. Det är varje lärares uppgift att följa med elevens lärande och växande och observera eventuella behov av stöd. Målet är att stödundervisningen ordnas i samförstånd med eleven och vårdnadshavaren. Eleven och vårdnadshavaren ska informeras om hur stödundervisningen genomförs och vilken betydelse den har för elevens lärande och skolgång samt om elevens skyldighet att delta i den stödundervisning som ordnas för hen.

Stödundervisning kan ges på alla nivåer av stöd. Som en del av den pedagogiska bedömningen och utredningen utvärderas hur den stödundervisning som eleven fått tidigare har räckt till och vilken inverkan den haft och om eleven har fortsatt behov av stödundervisning. Målen för stödundervisningen och hur den genomförs skrivs också in i planen för elevens lärande och i den individuella planen (IP).

7.5.2 Specialundervisning på deltid

En elev som har svårigheter med lärande eller skolgång har rätt att få specialundervisning på deltid vid sidan av den övriga undervisningen[33]. Specialundervisning på deltid ges elever som till exempel har språkliga eller matematiska svårigheter, inlärnings svårigheter i enskilda läroämnen eller svårigheter i anslutning till studiefärdigheter, kommunikativa färdigheter eller skolgång. Målet med specialundervisningen på deltid är att stärka elevens förutsättningar för lärande och förebygga svårigheter i lärande och skolgång.

Specialundervisningen på deltid ska ordnas flexibelt som kompanjonundervisning, i en liten grupp eller som individuell undervisning. Målen och innehållet i specialundervisningen på deltid ska integreras i elevens övriga undervisning. Lärarna ska tillsammans och i samråd med eleven och vårdnadshavaren planera specialundervisningen på deltid samt bedöma behovet och effekten av ifrågavarande undervisning.

Eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om hur specialundervisning på deltid genomförs. Målet är att specialundervisning på deltid ordnas i samförstånd med eleven och vårdnadshavaren. De ska informeras om vilken betydelse den har för elevens lärande och skolgång samt om elevens skyldighet att delta i den.

Specialundervisning på deltid ges på alla nivåer av stöd. Betydelsen av specialundervisning på deltid som stödform ökar i allmänhet inom det intensifierade stödet. En elev kan också få specialundervisning på deltid inom särskilt stöd och fastän eleven studerar i specialklass. Som en del av den pedagogiska bedömningen och utredningen utvärderas hur den specialundervisning på deltid som eleven fått tidigare har räckt till och vilken inverkan den haft och om eleven har fortsatt behov av specialundervisning på deltid. Målen för specialundervisningen på deltid och hur den genomförs skrivs också in i planen för elevens lärande och i den individuella planen (IP).

7.5.3 Tjänster och hjälpmedel som förutsätts för elevens deltagande i undervisningen

En elev har rätt att avgiftsfritt få de tolknings- och biträdestjänster, övriga undervisningstjänster och särskilda hjälpmedel som fastställs i lagen om grundläggande utbildning och förutsätts för att eleven ska kunna delta i undervisningen[34]. Syftet är att alla skoldagar garantera eleven grundläggande förutsättningar för lärande och skolgång, tillgängliga lärmiljöer och möjlighet till socialt samspel.

En elev ska vid behov få tolkning på grund av till exempel hörselskada eller specifika språkliga svårigheter. Eleven kan också ha behov av kommunikationsmetoder som stödjer eller ersätter tal, till exempel olika symbolsystem. För elever som använder teckenspråk kan man vid behov använda en teckenspråkstolk eller ett biträde som behärskar teckenspråk som stöd för elevens kommunikation. För elever med olika grader av hörselnedsättning kan också andra tolkningsmetoder än teckenspråkstolkning komma i fråga. För en elev med specifika språkliga svårigheter används en tolk för talhandikappade eller ett biträde som behärskar metoder som stödjer och ersätter tal. Också läraren kan stödja eleverna i kommunikationen med hjälp av tecken eller andra symboler.

Lärarens uppgift är att planera, undervisa, stödja och bedöma elevens och hela gruppens lärande och arbete. Biträdet ska handleda och stödja eleven i dagliga situationer och hjälpa eleven att utföra uppgifter i anslutning till lärande och skolgång enligt lärarens eller andra yrkespersoners anvisningar. Lärarna och biträdena ska planera och utvärdera sitt arbete tillsammans och vid behov med den övriga personalen. Det är viktigt att arbets- och ansvarsfördelningen är klar.

Det stöd som biträdet ger ska hjälpa eleven att klara sig självständigt, ta egna initiativ och utveckla en positiv självkänsla. Syftet med biträdestjänsterna är att stödja den enskilda eleven så att hen kan ta allt mera ansvar för sitt lärande och sin skolgång. Det stöd som biträdet ger kan riktas till en enskild elev eller till hela undervisningsgruppen.

En elev kan behöva särskilda hjälpmedel för att se, höra, röra sig eller för något annat fysiskt behov. Eleven kan också ha särskilda behov för lärandet. Då ska man i undervisningen använda till exempel olika slag av informationstekniska program, ljudböcker, åskådningsmaterial för matematik och hjälpmedel som stödjer koncentrationen. De som arbetar med eleven ska vara tillräckligt insatta i användningen av de hjälpmedel som behövs för att eleven ska kunna delta i undervisningen och i samarbete med andra yrkespersoner som är insatta i stödfunktionerna handleda eleven och vårdnadshavaren i användningen av hjälpmedlen. Hjälpmedlen ska användas systematiskt och användningen och behovet ska regelbundet utvärderas.

De som arbetar med eleven ska tillsammans och vid behov med hjälp av andra sakkunniga planera användningen av de tjänster och hjälpmedel som förutsätts för att eleven ska kunna delta i undervisningen. Stödet till eleven kan förutsätta specialkompetens som den egna skolans personal saknar. I sådana fall utnyttjas till exempel center för lärande och handledning som erbjuder tjänster för eleverna och utbildning och konsultation för personalen.

Utbildningsanordnaren beslutar om tolknings- och biträdestjänster och om övriga undervisningstjänster och särskilda hjälpmedel. Behovet och omfattningen av tjänster och hjälpmedel bedöms i yrkesövergripande samarbete med utnyttjande av information från eleven och vårdnadshavaren samt eventuella utlåtanden av utomstående experter. Behovet av tjänster och hjälpmedel för en elev som får intensifierat stöd beskrivs i en pedagogisk bedömning. Om eleven får särskilt stöd, bedöms behovet av tjänster och särskilda hjälpmedel i en pedagogisk utredning och fastställs i ett beslut om särskilt stöd. **För en elev som får allmänt och intensifierat stöd fattas ett förvaltningsbeslut om eventuella tjänster och särskilda hjälpmedel.** Användningen av tjänster och hjälpmedel beskrivs i planen för elevens lärande eller den individuella planen (IP) för hur undervisningen ska ordnas.

I Vichtis

I Vichtis är utgångspunkten att undervisningen och stöd för lärande ordnas utgående från dels undervisningsgruppens som den enskilda elevens styrkor och inlärnings- och utvecklingsbehov. Stöd för lärande och skolgång innebär att det finns både lösningar som berör hela gruppen och lärmiljön samt lösningar som möter elevernas individuella behov.

I Vichtis grundutbildning styrs inlärnings- och stödformerna av följande principer:

- Att ta olika elever och olika inlärningsätt i beaktande i skolarbetet.
- Att stöda elevens fostran och inlärnings- och utvecklingsbehov så tidigt som möjligt.
- Att följa närskoleprincipen, vilket innebär att Nummela skolan är kommunens svenska skola för åk 1 - 6
- Utvärdering av elevens behov av smågruppsarbete sker i skolans mångprofessionella arbetsgrupp.

Verksamhetsmodell för förebyggande arbete och tidiga insatser

I Vichtis grundläggande utbildning genomförs tidiga insatser så att eleven stöds i sitt lärande och välbefinnande i samarbete med familjen och övriga aktörer så att eleven kan göra framsteg i sina studier och enligt sin egen förmåga växa i en balanserad miljö.

Principerna för **tidiga insatser** i Vichtis är:

- Att hjälpa eleven så tidigt som möjligt och på rätt sätt.
- Att så många elever som möjligt skulle få hjälp via allmänt och intensifierat stöd.
- Att så många elever som möjligt kunde studera i sin närskola.
- Kriterierna för behov eller rätt till smågruppsarbete linjeras på kommunnivå i elevvårdens ledningsgrupp. Elever i smågrupp har beslut om särskilt stöd.
- Elevens fysiska, psykiska, sociala mognad och utveckling samt stöd till familjen.

Med tidiga insatser och stöd försöker man minska risken för utslagning och hitta en lämplig inlärningsstig för varje barn och ungdom.

Elevens stöd för lärande och utveckling styrs av regler för förtroende och informationsskydd samt sekretess. Enskilda elevers konfidentiella uppgifter dokumenteras systematiskt enligt alla regler. Vikten av samarbete mellan hem och skola förstärks i alla frågor som berör stöd för lärande och utveckling.

[Link Elevvårdsplanen](#)

Förebyggande

Redan före skolåldern försöker man via olika samarbetspartners stöda barnets inläring och utveckling, med beaktande av barnets naturliga utvecklingsskeden. Utgångspunkten är att förebygga behovet för stöd. I skolan fäster man uppmärksamhet vid vanlig vardagligt inläring. Genom att satsa på kvalitet i undervisningen och skoltrivsel stöder man alla elevers lärande.

Att identifiera behovet av stöd

Det är viktigt att i tid upptäcka och identifiera riskfaktorerna som leder till behov av stöd. Med ändamålsenliga stödåtgärder kan man ge elever med risk för marginalisering, goda möjligheter att växa och utvecklas. Man skall också agera snabbt så att inte problemen växer och hopar upp sig. För att få en bra helhetsbild skall man förutom att utvärdera barnets bakgrund också granska skolans lärmiljö, lärarens inlärningsätt och klassen- och skolgemenskapens verksamhet.

Behovet av stöd identifieras oftast av klassläraren och då är det lärarens ansvar att genast ta sig an ärendet. Behovet av tidiga insatser växer då barnets beteende väcker förundran, barnet inte når uppsatta mål, barnet uppvisar skoltrötthet och trötthet, koncentrationssvårigheter, aggression, barnet underpresterar är tillbakadraget eller har dålig självkänsla. Eleven skall själv få berätta sin egen syn på sitt lärande.

Som hjälp att förstå graden av oro, fungerar Huolen Vyöhykkeistö (Tom Arnkil&Esa Eriksson, THL)

Schema för att tolka graden av oro

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Ingen oro alls.	Du är en aning bekymrad/orolig eller förundrad Du har god tilltro till dina egna möjligheter.	Du är orolig eller bekymrad. Du har god tilltro till dina egna möjligheter. Du har tankar om behov av extra resurser.	Oron växer. Tilltron på de egna möjligheterna försvagas. Du tänker och hoppas på tilläggs- resurser och ökad kontroll.	Din oro är kännbar; Dina krafter börjar ta slut. Du känner ett klart behov tilläggsresurser och ökad kontroll. behövs	Stor/ regelbunden oro. Barnet/ ungdomen i fara. Egna resurser nästan slut. Tilläggs- resurser/ ökad kontroll situation genast.	Väldigt stor oro. Barnet/ unga i akut fara. Egna resurser slut. En förändring i barnets situation behövs genast.

Instruktioner för hur man skall ta sin oro till tals:

- Lyssna på den andra, försäkra dig om att den andra känner att du lyssna på hen.
- Var tålmodig
- Prata i klartext
- Dra inte förhastade slutsatser
- Lita på din intuition och din tvivel
- Tänk långsamt
- Var beredd att korrigera eller ändra din uppfattning
- Målsättningen är en öppen dialog, att hitta olika lösningar tillsammans med klienten, att känna sig hörd!

Åtgärder

Läraren är den pedagogiska experten som bedömer när och hur det är skäl att intensifiera elevens stöd och diskutera ärendet med vårdnadshavaren. Läraren för också ärendet vidare för utvärdering till det yrkesövergripande samarbetet. Behovet av psykologisk utvärdering och psykologiska tester övervägs noggrannare och betydelsen av ytterligare bevisning diskuteras från fall till fall i elevvårdsgruppen. Stödformerna väljs tillsammans utgående från situationen och man kommer överens om dem tillsammans eleven och vårdnadshavaren. Viktigaste i processen är elevens egen motivation och samarbetet med

föräldrar och familj och skola. Små och konkreta målsättningar är effektiva, mot vilka man avancerar i rimliga och genomförbara steg.

Stödets fortsättning och uppföljning

Stödformerna utvärderas årligen så att de kan ändras vid behov. Speciellt vill man försäkra sig om att stödet fortsätter under övergången från förskola till grundutbildning, att det fortsätter under grundutbildningen och när eleven flyttar från åk 6 till åk 7 till Källhagens grundskola i Lojo.

Skeden i tidiga insatser:

- 1 Man inför tidigt stöd/ tidiga insatser
- 2 Betonar förebyggande arbete bl.a. inlärningssätt, klassens dynamik
- 3 Ta till tals din oro med andra lärare som undervisar samma elev
- 4 Diskussion med föräldrar/vårdnadshavare: Samarbetar med föräldrarna (i förskolan pedagogiskt partnerskap, i grundutbildningen samarbete med vårdnadshavarna)
- 5 Om man känner oro: Ta oron till tals med specialläraren, den yrkesöverskridande elevvårdsgruppen, kuratorn, psykologen, rektorn, hälsovårdaren, barnskyddet eller polisen.
- 6 Man beslutar tillsammans om stödets form/ fortsättningsåtgärder.
- 7 Uppföljning och utveckling

Stödjande åtgärder för personalens välbefinnande:

1. På skolan arbetar tillräckligt med behörig och kompetent personal
2. Det ordnas fortbildning/ erbjuds möjlighet att delta i andra utbildningsordnares fortbildningar -> på så sätt ökar färdigheterna att t.ex. arbeta med elever som behöver särskilt stöd.
3. Utvecklar samarbete och växelverkan (mellan/ inom personal, enheter och olika verksamheter)
4. Man utvecklar det effektiva samarbetet och informationsflödet speciellt vid övergångsfaserna.

Verksamhets- och samarbetsmodeller i övergångsfasen

Fostrings- och den undervisande personalen skall se till att barnets och den ungas inlärningsstig bildar en klar och enhetlig helhet samt att elevens stödformer fortsätter så enhetligt som möjligt under och efter en övergångsfas.

Elevvården organiseras i ett yrkesövergripande samarbete med utbildnings-, social-, och hälsovårdsenheterna så att den bildar en fungerande och enhetlig helhet. Elevvården genomförs i samarbete med eleven och vårdnadshavaren med beaktande av elevens ålder och förutsättningar. Vid

behov samarbetar man också med andra aktörer. Samarbetsrutiner, strukturer, former och verksamhetsmodeller utvecklas för hela grundutbildningstiden och skolgångens övergångsfaser. Utvecklingsarbetet förutsätter en systematisk utvärdering av elevvården.

Skolans personal ska känna till de lagar och föreskrifter som gäller samarbetet med vårdnadshavaren i anslutning till elevens stöd. Vårdnadshavarna ska informeras om hur dessa tillämpas i skolans vardag, t.ex. om hur ärenden som gäller en elev behandlas, hur uppgifter fås och lämnas ut samt om sekretess. Det är viktigt att skolans personal kontaktar hemmet genast när det framgår att en elev har problem i lärandet eller skolgången eller elevens välbefinnande är i fara.

Konfidentiell information om individuell elevvård kan med vårdnadshavarens skriftliga godkännande överlämnas från förskolan till grundskolan.

Om en elev övergår till undervisning eller utbildning som ordnas av en annan utbildningsanordnare, (t.ex. efter åk 6 i Nummela skola) ska den tidigare utbildningsanordnaren begära samtycke av eleven eller vid behov av elevens vårdnadshavare (rekommenderas, allmän kutym, speciellt ju yngre barnet är).

Däremot ska uppgifter som är nödvändiga med tanke på ordnandet av undervisningen och utan dröjsmål, trots ev. sekretessbestämmelser, överlämnas till den nya utbildningsanordnaren. Motsvarande uppgifter kan också ges på den nya utbildningsanordnarens begäran.

Övergångsfaser:

- Från småbarnsfostran till förskolan
- Från förskolan till grundskolan
- Från andra till tredje klassen
- Från sjätte till sjunde klassen
- Från grundutbildningen till andra stadiet
- Förändringar som kommit genom intensifierat eller särskilt stöd
- När eleven flyttar från en skola till en annan inom kommunen
- Mellan sjukhusundervisning och den egna skolan
- Flytta till en annan kommun
- Byta till hemundervisning

I grundutbildningens tidiga skede görs kartläggningar för att upptäcka och uppmärksamma eventuella stödbehov. Vid övergången från förskola till grundskola, kartlägger specialbarntädgårdsläraren, klassläraren och/eller specialläraren skolmognaden samt språkliga och matematiska färdigheter.

Åt vårdnadshavarna ordnas föräldramöten vid de olika övergångsfaserna då informerar man om övergången till högstadiet, fortsatta studier och andra aktuella ärenden.

Både den sändande och mottagande parten ansvarar för samarbetet vid övergångsfaserna.

Linkar:

Elevvårdsplanen

I förskolans läroplan beskrivs också övergången från förskola till grundskola.

Förskolans och grundskolans övergångsfas och samarbete:

Vid övergångsfasen ska varje barns situation, förutsättningar för lärande och behov beaktas. Barns eventuella behov av stöd för lärande och skolgång tryggas vid skolstarten och man utreder behovet av och möjligheterna för barnen att delta i morgon- och eftermiddagsverksamhet samt ev. klubbverksamhet. Barnen uppmuntras till att vara stolta över de färdigheter de fått under förskoletiden. De sporras att ingå i den nya gruppen och att samverka med de vuxna som de möter i den nya miljön.

Den grundläggande utbildningen samarbetar med förskoleundervisningen. Lokala samarbeten kommer man överens om i den yrkesövergripande elevvårdsgruppen (Lp kap.8.5). I skolans läsårsplan preciseras årligen skolans och förskolans teman och former för samarbete (t.ex. gemensamma evenemang, teman, lärarbyten, elevbesök, fadderverksamhet). Under året i förskolan bekantar sig barnen med skolan och lärarna. Olika undervisningsarrangemang kan genomföras mellan förskole- och nybörjarundervisningen.

Under året i förskolan intensifieras också samarbetet med den ambulerande specialbarnträdgårdsläraren och skolans speciallärare. För undervisningen nödvändig information flyttas från förskolan till grundskolan. Daghemsföreståndaren och rektorn ansvarar för samarbetet i övergångsfasen och ansvarar för att arbetet sker på svenska.

Övergången mellan för- och grundskola sker i tre olika faser:

- Förbereder barnet för skolstarten
- Uppmärksammar vårdnadshavarnas roll i övergångsskedet
- Säkerställer att uppgifter som är nödvändiga med tanke på ordnandet av undervisningen överförs från förskolan till grundskolan.
 - Speciellt ur skolans synvinkel skulle det vara bra att behandla elevens:
 - Egen arbetsförmåga och kontroll
 - Sociala färdigheter
 - Emotionella färdigheter
 - Inlärningsberedskap
 - Eventuella stödformer

I skolmognadens utvärderingsprocess görs elevvårdande samarbete, dit hör förskolans personal, specialbarnträdgårdslärare, psykolog och hälsovårdare samt eventuellt inkallade terapeuter. När det handlar om ett enskilt barn är också vårdnadshavaren med. Om elevens behov förutsätter att skolstarten skjuts upp, skall vårdnadshavarna fylla i en för ändamålet avsedd blankett. Ansökan kompletteras med expertutlåtanden eller andra nödvändiga dokument om barnet. Den pedagogiska sekreteraren gör ett administrativt beslut om ärendet.

Barnträdgårdsläraren ser till att barnets pedagogiska utvärdering om det eventuella stödets genomförande, intensifierade stödets läroplan eller special stödets personliga utbildningsplan finns inskriven i Wilma. Nödvändig information skall finnas till hands under den yrkesövergripande arbetsgruppens möte i april, eller senast när förskolan slutar i maj. Ifall eleven fått stödundervisning i förskolan görs en ny utvärdering senast under vårterminen på årskurs två, eller om elevens stödbehov förändras.

Att utvidga specialbarnträdgårdslärarens och speciallärarens arbetsfält från skola till förskola och från förskola till skola stöder den pedagogiska helheten och stärker stödet i det tidiga skedet av inlärningsstigen.

Verksamhetsmodeller som tillägg:

- För- och grundskoleutbildningens samarbete i vardagen
- Barnens besökstillfällen
- Lärares besökstillfällen
- Elevvårdsgruppens stöd
- Besök av skolans elevvårdsgrupp (eller delar av den) i förskolan
- Information som underlättar bildandet av klass 1
- Information till rektorn om de blivande förstaklassisterna
- Pedagogiska övergångsmöten
- Överföring av elevens förskoleplan till nybörjarundervisningen
- Träff mellan barntädgårdsläraren och klassläraren
- Speciallärares och specialbarntädgårdslärares gränsöverskridande samarbete för att säkerställa helheten
- Vid behov, möjlighet till individuella tillfällen för att bekanta sig med den nya skolan
- Responsdiskussion under hösten mellan förskola och grundskola

Mer om övergången från förskola till grundläggande utbildning finns i Vichtis kommuns läroplan för förskoleundervisning ([link](#))

Övergång från andra till tredje klassen

Vid övergången är det viktigt att försäkra sig om att eleven behärskar de grundfärdigheter som förutsätts i studierna och att stärka varje elevs självförtroende som skolelev. I synnerhet ska elevernas läs- och skriftfärdigheter, matematiska färdigheter och studiefärdigheter stödjas. Det blir allt viktigare att utveckla förmågan att arbeta självständigt och i grupp och att ta ansvar för sitt lärande.

Eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om skolans språkprogram och om hur studierna ordnas, om de nya läroämnena som inleds i årskurs 3 och eventuella valfria eller frivilliga studier. Tillsammans ska man fundera över de krav som studierna ställer och över hur det känns att eventuellt ansluta sig till en ny grupp.

Ett beslut om särskilt stöd ska i enlighet med vad som förutsätts i lagen granskas före årskurs tre.

Klassläraren i åk 2 ansvarar för att all nödvändig information om eleven ges åt klassläraren för årskurs tre.

Vid övergången från andra till tredje, och från sjätte till sjunde klassen, har man på våren informationsöverföringsmöte. Vid övergång från andra till tredje klass har möte mellan klasslärarna, och vid övergång från sjätte till sjunde mellan klassläraren och det mottagande högstadiets elevvårdsgrupp.

Övergångsfas mellan sjätte och sjunde klassen:

Övergången innebär ofta att eleverna måste anpassa sig till en ny grupp, nya lärare, nya arbets- och utvärderingssätt, och en ny miljö. Det är viktigt att både hemma och i skolan se till att eleverna också känner sig trygga och samtidigt uppmuntra dem att möta nya utmaningar. Ansvar för studierna ökar och många val inför framtiden blir aktuella. Det är viktigt att lyssna till och respektera eleverna och låta dem vara med och påverka beslut som gäller dem själva.

Vid övergången från sjätte till sjunde klassen uppmärksammar skolans elevvårdsgrupp elevernas önskemål och specialbehov. Också vårdnadshavarnas åsikter beaktas. Elevernas anpassning till den nya miljön och verksamhetskultur stöds genom olika samarbetsformer mellan låg- och högstadiet. Elevernas och vårdnadshavarnas deltagande beskrivs närmare i läsårsplanen.

Eftersom eleven byter skola till sjunde klass skall nödvändig information om undervisningen överföras till den nya skolan. Vårdnadshavaren informeras om detta.

Tillvägagångssätt:

- Den mottagande skolans speciallärare, elevhandledare och kurator träffar läraren från sjätte klassen och all nödvändig information om undervisningen överförs till den nya skolan.
- Högstadiets elevvårdsgrupp ger nödvändig information till klasshandledaren.
- Klasshandledaren ger all nödvändig information åt elevens alla ämneslärare.
- Åt sjätteklassisterna och vårdnadshavarna ordnas tillfälle att bekanta sig med högstadiet.
- Överföring av pedagogiska dokument och övriga expertutlåtanden.
- Informationen överförs i god tid på våren, och dokument som gäller elever skall ges åt rektorn senast den 10.6.

Observera:

Lågstadiets rektor ansvarar för att alla pedagogiska dokument är uppdaterade i lågstadiet innan övergången till högstadiet.

I övergångsfasen mellan sjätte och sjunde klassen skall både låg- och högstadiets elevvårdsgrupp fastslå arbetsfördelningen och vem som ansvarar för att nödvändig information överförs till bland andra klasshandledarna. Skolorna fastslår ansvarspersoner och praktiska åtgärder i sina läsårsplaner.

Åt sjätteklassisterna och vårdnadshavarna ordnas tillfälle att bekanta sig med högstadiet. I högstadiet är det flera olika aktörer som grupperar sjundeklassisterna. I gruppindelningen kan bl.a. klasshandledare, vänelever, elevkåren och olika utomstående aktörer delta.

Systematisk kartläggning för att bedöma behovet av stöd för inläring och skolgång

Vid bedömning av stödbehovet kan man använda sig av de iakttagelser klassläraren och specialläraren gjort av eleven samt kartläggningar, test och bedömningsmaterial samt dra nytta av de uppgifter vårdnadshavaren gett angående elevens hälsotillstånd. Rätt typ av stöd och stöd i rätt tid är avgörande för lärandet och utvecklingen. Olika stödformer används både separat och tillsammans för att komplettera varandra.

Vid behov gör specialläraren och klass- eller ämnesläraren nya kartläggningar. Kartläggningar av inlärningssvårigheter görs oftast på initiativ av elevvårdsgruppen eller vårdnadshavarna, men alltid i samarbete med vårdnadshavarna. Undersökningarna görs av specialläraren eller efter remiss av hälsocentralens psykologer.

De systematiska kartläggningarna finns på kommunens intrasidor: under fliken Sivistyskeskus – Perusopetus – Oppilashuolto – Oppilashuollon ohjeistuksia.

Samarbets-, ansvars- och arbetsfördelning i undervisningen samt övrig kommunal förvaltning

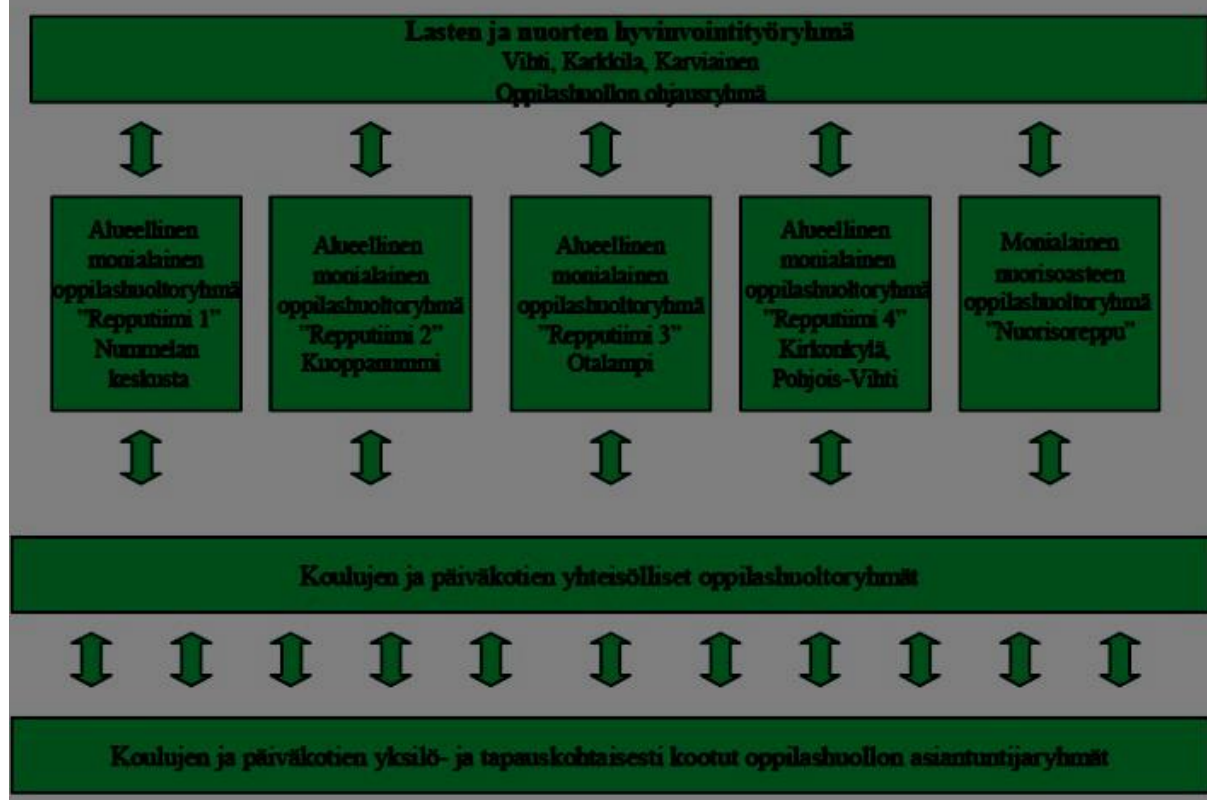
Arbetsgrupp för barn och ungas välbefinnande

Barnskyddslagen (417/2007) ålägger kommunerna att göra en barnskyddsplan, som godkänns i kommunernas fullmäktige och utvärderas minst var fjärde år. Planen måste ta kommunallagen (365/1995) § 65 i beaktande vid uppgörandet av planen. Inom Samkommunen Karviainens verksamhetsområde sköter Arbetsgruppen för barns och ungas välbefinnande uppgiften. Till arbetsgruppen hör kommunernas bildningsdirektörer, cheferna för ungdomsärenden, cheferna för småbarnsfostran, samkommunen Karviainens ledande tjänstemän inom familje-servicelinjen samt övriga experter som hör till ärendet då de kallas. Arbetsgruppen, kompletterad med experter, formar en lagenlig expertgrupp för barnskyddet samt ett ungdoms- och handledningsnätverk enligt ungdomslagen. Till arbetsgruppens uppgifter hör att utarbeta Barn och ungas välfärdsstrategi = välfärdsplan, uppgörandet av gemensamma strukturer och verksamhetsmodeller, val av operativa prioriteringar, verkställande av välfärdsplanen, uppdateringar och uppföljningar inom samkommunen Karviainens verksamhetsområde. I välfärdsplanens fastställda linjedragningar tas i beaktande i kommunens läroplaner, budget och i elevvårdens servicestruktur.

Dessutom leder Barnens välfärdsgrupp det yrkesöverskridande samarbetet över kommungränserna.

- Koordinering av förebyggande barnskydd
- Beredning av gemensamma frågor
- Samordning/ utveckling av service och tjänster

Vihdin oppilashuolto-organisaatio

Elevvård på kommunnivå

Den grundutbildningens elevvård består av den läroplansenliga elevvården samt skolhälsovårdens och barnskyddslagens syften att stöda elevens skolgång. Elevvården främjar elevens studieframgång, goda psykiska och fysiska hälsa samt sociala välbefinnande. Elevvårdsarbete hör till alla som arbetar inom skolsektorn samt till myndigheter som ansvarar för elevvårdsservicen. Elevvården ska genomföras i nära samarbete med eleven och elevens vårdnadshavare. Till elevvården hör både gemensamt och individuellt stöd.

Till den samkommunala elevvården hör utvecklingen av daghems- och skolgemenskapens välbefinnande, uppföljning och utvärdering. Speciell uppmärksamhet i elevvården skall riktas till att främja elevens psykiska välbefinnande genom tidiga insatser i samarbete med vårdnadshavaren. Det yrkesöverskridande samarbetet för att främja elevens välbefinnande och säkerhet görs i samarbete med samkommunen Karviainen.

Karviainen erbjuder psykologtjänster, verksamhets- och talterapitjänster, familjerådgivning, ungdomsstationer och barnskyddstjänster. Specialsjukvårdstjänster sköter Karviainen via köptjänster.

Elevvårdens handledningsgrupp

Arbetsgruppen för Barn och ungas välfärd kompletterad med skolans elevvårdsgrupps ordförande och av dem inkallade experter fungerar också som elevvårdens handledningsgrupp. Handledningsgruppens uppgift är elevvårdsarbetets övergripande planering, utveckling, handledning och utvärdering på kommunal nivå.

Hur sker detta på svenska?

Lokala mångprofessionella elevvårdsgrupper

De lokala mångprofessionella elevvårdsgrupperna är fem till antalet. Indelningen är i huvudsak bildad utifrån högstadiernas områdesindelning. Det finns fyra elevvårdsgrupper som bildats utgående från högstadiernas områdesindelning. Den femte elevvårdsgruppen är en av ungdomslagen definierad mångprofessionell grupp (ungdomsgruppen) som handhar frågor om ungdomars välfärd. Representanter för utbildnings-, social-, hälso-, och ungdomsverksamheten, arbetsförvaltningen, polisen och församlingen samarbetar lokalt på myndighetsnivå. Gruppens syfte är att främja tjänster riktade mot ungdomar. Ungdomsgruppen samarbetar med gruppen för barnens välfärd samt med de lokala mångprofessionella arbetsgrupperna. De lokala mångprofessionella elevvårdsgruppernas uppgift är att planera, utveckla, verkställa, handleda och utvärdera elevvårdsarbetet. I de lokala grupperna diskuteras värdegrunder, lokala fenomen och planerar lokala förebyggande och korrigerande åtgärder. Gruppen ger lokal information till elevvårdens handledningsgrupp, och för en dialog med denna. I de lokala grupperna planerar man också arbete i övergångsfasen mellan de olika enheterna. De regionala pedagogiska arbetsgrupperna samlas också i samband med att de regionala mångvetenskapliga grupperna samlas. Deras uppgift är att i övergångsfasen flytta för utbildningen väsentlig information mellan enheterna. Till de regionala pedagogiska arbetsgrupperna hör de personer vars uppgift är planeringen av barnens skolgång.

Mångprofessionella elevvårdsgruppernas områden och enheter			
1. Nummela centrum-område Daghemmet Aleksandra Enärannan päiväkoti Hiidenrannan päiväkoti Huhmarnummen koulu Huhmarnummen päiväkoti Nummelan koulu Nummela skola Nummelanharjun koulu Pajuniityn perhekeskus Perhepäivähoito Vihdin lukio	2. Kuoppanummi område Enärannan päiväkoti Kuoppanummen koulu Kuoppanummen päiväkoti Lankilan päiväkoti Nummenselän päiväkoti Ojakkalan koulu Ojakkalan päiväkoti Perhepäivähoito	3. Otalampi område Haimoon koulu Haimoon päiväkoti Otalammen koulu Otalammen päiväkoti Perhepäivähoito Tervalammen koulu Vihtijärven koulu Vihtijärven päiväkoti	4. Kyrkoby- och Norra Vichtis Jokikunnan koulu Kirkkoniemen koulu Metsäpolun päiväkoti Myrskylänmäen päiväkoti Oinasjoen koulu Pappilanpellon koulu Pappilanpellon päiväkoti Perhepäivähoito Vanjärven koulu Vanjärven päiväkoti Vihdin yhteiskoulu

Elevvårdens yrkesöverskridande arbete koordineras och utvecklas i nära samarbete med för- och grundskolan, socialverket och hälsovårdsmyndigheterna. I frågor som gäller hälsa- och säkerhet samarbetar man med övriga myndigheter.

Elevvård på skolnivå

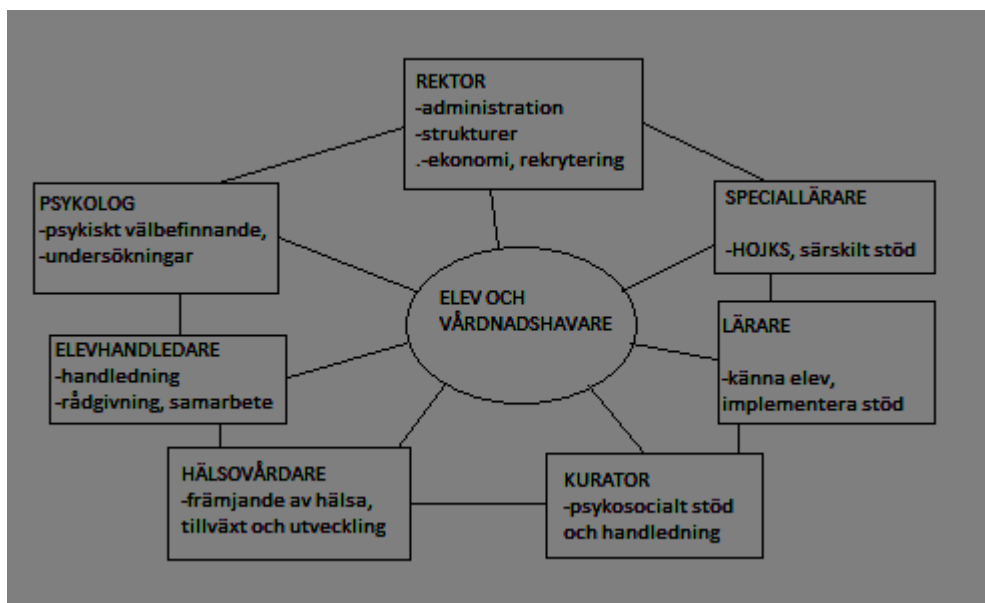

Bild: Yrkesöverskridande elevvård

I varje skola och daghem fungerar en yrkesöverskridande elevvårdsgrupp, som samlas minst två gånger per år. Enhetens elevvårdsgrupp leds av rektor eller till uppgiften utnämnd person, och daghemmens elevvårdsgrupp leds av daghemsföreståndaren eller till uppgiften utnämnd person för den svenska verksamheten. Enheten bestämmer gruppens sammansättning. Som experter inom elevvård hör skolkurator, psykolog och hälsovårdare till gruppen. Elevvården utförs i första hand i förebyggande syfte och för att stärka enheten. Elevvårdsgruppen kan kalla in representanter för olika samarbetspartners om det är ändamålsenligt för ärendet. Elevvårdsgruppens uppgift är bl.a. att utveckla enhetens verksamhetskultur, den gemensamma välfärden och inlärningsmiljön. Elevvårdens verksamhet gäller enhetens alla medlemmar och skall främja, hälsa, inläring, socialt ansvar, växelverkan och integration samt inlärningsmiljöns säkerhet och tillgänglighet. Gemensam välfärd skapas bl.a. genom att stöda en socialt accepterande atmosfär, stärka integrationen och öka elevernas möjligheter att påverka och bli hörda. Enhetens elevvård genomförs i huvudsak i samarbete mellan elever, vårdnadshavare och andra intressegrupper. I enhetens elevvårdsgrupp behandlar man inte enskilda elevers ärenden. Där behandlar man t.ex. resultat av hälsogallupar, skolors atmosfär och olika tema-, verksamhets- och kultureller relaterade ärenden (bl.a. samarbetet mellan hem och skola, Kiva-skola, förstärkning av säkerheten, stöd av gruppdynamiken, håltimme-, klubb- och eftermiddagsverksamhet, säkerhet och stöd av integration). Enhetens elevvårdsgrupp ansvarar för att göra upp den skolspecifika elevvårdsplanen. Elevvårdsgrupperna samarbetar också med de yrkesöverskridande elevvårdsgrupperna "Reppu-tiimi".

I enheterna sammanträder elevvårdsgruppen och den pedagogiska arbetsgruppen. Den pedagogiska arbetsgruppen samarbetar med enhetens elevvårdsgrupp. Också den pedagogiska arbetsgruppen leds av rektor, till uppgiften utnämnd ledare eller daghemsföreståndaren. Den pedagogiska arbetsgruppen är ansvarig för att planera och organisera undervisningen på skol-, elevgrupp och individnivå. Den pedagogiska arbetsgruppens uppgift är planering, uppföljning och utvärdering av stöd för inläring och utveckling och organisering av undervisningen (allmänt stöd, intensifierat stöd, särskilt stöd). Elevvårdsexperter kan höra till den pedagogiska arbetsgruppen eller bli kallade vid behov. Den pedagogiska arbetsgruppen kan inom ramen för sekretesslagen diskutera saker som hör till barnets inläring på basen av personalens iakttagelser. Ifall det finns behov för en djupare diskussion angående barnets ärenden, kallar man till möte med den yrkesöverskridande elevvårdsgruppen. I sådant fall sammankallar man en expertgrupp. I stöd av elevens utveckling och inläring är samarbetet med vårdnadshavaren väsentligt. Målsättningen är att erbjuda stöd så tidigt som möjligt. Elevvårdsarbetet styrs av tillit, respekt jämt mot eleven och vårdnadshavaren, samt att stöda deras deltagande. Läraren kan vid behov konsultera andra experter. Elever, lärare, skol- och

daghemspersonal och andra viktiga samarbetspartners skall få tillräckligt med information om vad elevvården innebär, vilka tjänster som erbjuds, hur man kommer i kontakt med elevvården samt information om den lagstadgade rätten till tjänsterna.

Skolans pedagogiska arbete för att organisera stöd beskrivs i ovan nämnda verksamhetsmodeller och förtydligas ytterligare i läsårsplanerna.

Centrala verksamhetsprinciper för samarbete med hemmet angående stöd för inlärnin g och skolgång

Vårdnadshavarna har i första hand ansvar för barnens och ungas fostran. Skolan stöder hemmens fostringsarbete och ansvarar för elevens fostran och inlärnin g som medlem i skolgemenskapen. Alla familjer är unika och därför är samarbetsmodellerna också olika. Föräldrarna har rätt att bli hörda i ärenden som gäller deras barn. Syftet med gemensam fostran är att främja barnens och ungas förutsättningar att lära, säkerhet och välfärden i skolan. Samarbete med vårdnadshavarna ökar kunskaperna om eleven och underlättar ordnandet av undervisningen. Med hjälp av det konfidentiella samarbetet kan vårdnadshavarna stöda barnet i inlärnin g och skolgång. Hemmets och skolans samarbete är både samhälleligt och individuellt. För att samarbetet skall lyckas är det viktigt att vårdnadshavaren har möjlighet att bekanta sig med skolans verksamhetskultur och få vara med och påverka i diskussionerna om skolans fostringsmålsättningar. I klassens gemensamma tillfällen sätts grunden för ömsesidig växelverkan vårdnadshavare emellan.

Eleven och vårdnadshavaren skall informeras om stödformerna och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Stödet ges åt eleven i den egna skolan genom olika lösningar om inte stödbehovet förutsätter att det ordnas i en annan undervisningsgrupp eller skola.

Berörda parter informeras minst en gång per läsår om enhetens gemensamma elevvårdsgrupp och pedagogiska arbetsgrupps verksamhet samt om det individuella elevvårdsarbetet och dithörande praxis. Informationskanalerna är i huvudsak föräldramöten, elektroniska meddelanden, verksamhetsplaner och utprintad information. Om det behövs en djupare diskussion om barnets ärende med andra än personalen i skolan, bildas med vårdnadshavarens tillstånd en individuell elevvårdsgrupp för att utreda behovet av stöd och ordnandet av elevvårdstjänster. I sådant fall görs en elevvårdsrapport. För organiseringen av undervisningen sammankallas vid behov en individuell yrkesöverskridande expertgrupp, t.ex. vid formuleringen av pedagogiska dokument. Dessa möten behandlar inte uppgörandet av elevvårdsrapporten, utan lösningar som berör undervisningen skrivs in i det aktuella pedagogiska dokumentet. Dessutom har eleven lagstadgad rätt till elevvård. Vårdnadshavarna informeras i början av läsåret om elevvårdsgruppens arbete. I informationen beskrivs enhetens arbetsmodell för elevvård och elevvårdsgruppens medlemmar.

Befogenheter vid administrativa beslut angående stöd för inlärnin g och skolgång

Information om eleven sparas elektroniskt i Wilma-programmet

Individuell elevvård

Med individuell elevvård avses skolhälsovårdstjänster, psykolog- och kuratorstjänster som ges eleven samt yrkesövergripande elevvård som gäller en enskild elev. Utredning och utvärdering av stödbehov och organisering av tjänster för en elev eller elevgrupp görs av en individuell eller från fall till fall sammankallad yrkesöverskridande expertgrupp.

Expertgrupp för individuell elevvård

Den yrkesöverskridande elevvårdsgruppen sammankallar i huvudsak till ett första möte tillsammans med elevens klasslärare eller handledare och i daghem med specialbarntädgårdsläraren i samarbete med barntädgårdsläraren. Gruppens sammankallare kan också vara övrig undervisningspersonal eller representanter för elevvården, t.ex. hälsovårdare eller skolkurator. Gruppens yrkesöverskridande

sammansättning baserar sig på ärendets natur. Gruppen utser en ansvarsperson. Brukligt är att ansvarspersonen i huvudsak fungerar som gruppens sammankallare. Om eleven varit klient och behovet av stöd kommit fram den vägen fungerar, med vårdnadshavarens tillstånd, hälsovårdare, skolkurator eller vårdcentralens psykolog som sammankallare. Gruppens sammansättning beror på elevens och vid behov vårdnadshavarens samtycke. Med elevens eller vårdnadshavarens skriftliga samtycke kan övriga av elevvårdens samarbetspartners eller elevens anhöriga delta. En minderårig elev kan med vägande skäl vägra vårdnadshavaren eller annan laglig representant att delta i behandlingen av elevens ärende. Elevvårdens representant från social- och hälsovårdsverket bedömer i sådant fall ifall det är till fördel för eleven. När en enskild elevs ärende behandlas av expertgruppen skrivs det en elevvårdsrapport. Elevvårdsrapporten skrivs av ansvarspersonen. I fall där kurator och hälsovårdare är kallade till expertgruppen, skriver kuratorn in klientinformationen i klientrapporten, och psykologen och representant för skolhälsovården i patientrapporten. Elevvårdsjournaler och övriga dokument som man inom elevvården upprättat eller erhållit angående enskilda elever ska införas i ett elevvårdsregister.

Elevvårdsregister

Elevvårdsjournaler och övriga dokument som man inom elevvården upprättat eller erhållit angående enskilda elever ska sparas i individuella mappar/akter i elevvårdsregistret, dessa bevaras i ett låst utrymme. Enhetens förman eller elevvårdens ansvarsperson ansvarar för den enhetsvisa behandlingen och bearbetningen. (i början sparas elevvårdsregistret pappersformat, tills kommunen har fått ändamålsenliga verktyg för en elektronisk plattform).

Trestegsstöd

Allmänt stöd

Det allmänna stödet hör till alla elever som en del av en bra skolvardag. Läraren har ansvar både för att undervisningen och stödet ska ordnas utgående från såväl den enskilda elevens som hela undervisningsgruppens styrkor och vad eleverna behöver utveckla och lära sig. Läraren skall bedöma behovet och erbjuda nödvändigt stöd i alla undervisningssituationer. *Observationer i vardagen och Vichtis gemensamt bestämda iakttagelsemetoder och kartläggningar styr planeringen av stödformerna.* Kartläggnings- och testkalendern hittas i Oppilashuollon käsikirja. Det allmänna stödet ska ge eleverna möjlighet att lägga grunden för en bred allmänbildning och att fullgöra sin läroplikt enligt egna förutsättningar och tillsammans med sina jämnåriga samt förebygga behovet av intensifierat eller särskilt stöd.

Samarbete, ansvar och arbetsfördelning mellan olika aktörer

Det allmänna stödets former m.m.

- Skolans verksamhetskultur, omsorgsfull och omtänksam atmosfär
- Mångsidiga inlärningsmetoder
- Öka elevernas deltagande
- Samarbete med vårdnadshavarna
- Elevvårdande stödformer
- Elevhandledning

- Flexibla inlärningsmetoder (t.ex. inlärningsgrupp)
- Samtidig undervisning
- Förebyggande stödundervisning
- Tidvis stödundervisning
- Deltids speciallärares kortvariga stöd
- Differentiera
- Morgon- och eftermiddagsverksamhet
- Klubbverksamhet

Samarbete med elev och vårdnadshavare

I allmänna stödet ansvarar lärarna för all information till föräldrarna, detta sköts via Wilma. Lärarna ordnar också kvartsamtal med eleven och/eller med vårdnadshavaren, på samma sätt som föräldramöten. Samarbetet med eleven och vårdnadshavaren noteras i skolans läsårsplan.

Intensifierat stöd

Intensifierat stöd ges då det allmänna stödet inte räcker till och så länge eleven behöver det. Det intensifierade stödet bygger på ovannämnda i grundutbildningen allmänna stödformer. Det intensifierade stödet ska planeras som en helhet. Stödet ska vara mer omfattande och långsiktigt än det allmänna stödet och kan innehålla flera stödformer. Det intensifierade stödet förhindrar att problemen växer och blir komplicerade. Effekten av det intensifierade stödet granskas regelbundet t.ex. i samband med uppdatering av inlärningsplanen. Deltids specialundervisning, flexibla undervisningsmetoder, lösningar som hör till inlärningsmiljön, elevvårdens stöd och samarbetet med vårdnadshavaren förstärks under tiden för intensifierat stöd. Flexibla undervisningsmetoder är förutom studiegruppsarbete, arbetsinriktade och praktiska studiemetoder som man kan använda i olika inlärningsmiljöer.

Förfarandet vid uppgörandet av den pedagogiska utvärderingen

Före övergången till intensifierat stöd görs en pedagogisk utvärdering av eleven. Klassläraren eller klassövervakaren har huvudansvaret för den pedagogiska utvärderingen. Ämnesläraren ansvarar för att skriva in i den pedagogiska utvärderingen sin oro för elevens inläring eller utveckling angående ämnet samt föra informationen vidare till klassövervakaren och vid behov delta i möte angående elevens studieplan. Den pedagogiska utvärderingen innehåller iakttagelser från elevens skolgång, information om inlärningsresultat samt resultat från eventuella test som gjorts. Den pedagogiska utvärderingen görs i Wilma.

Förfarandet vid inledandet, verkställandet och avslutandet av intensifierat stöd

Klassläraren/ klassövervakaren ansvarar för att inledande av intensifierat stöd behandlas i den pedagogiska arbetsgruppen utifrån den pedagogiska utvärderingen. Vårdnadshavaren skall också informeras om ärendets behandling.

Under det intensifierade stödet effektiverar man stödformerna t.ex. så att stödets intensitet ökar, byter inlärningsmetod, effektiverar uppföljning av framsteg, ökar deltidsspecialundervisning och samarbetar ännu närmare med vårdnadshavaren. Också elevvården ökas för att främja elevens välbefinnande. Under intensifierat stöd individualiserar man inte ämnesundervisningen. Det är dock möjligt att i inlärningsplanen

fastslå tyngdpunkter för undervisningen. De kan användas för att hjälpa eleven att lära sig det som är nödvändigt för framgång i sina studier. Tyngdpunkterna kan inte vara tidigare årskursers innehåll.

I skolans pedagogiska arbetsgrupp behandlas elevens möjliga övergång tillbaka till allmänt stöd eller behov av särskilt stöd.

Förfarandet vid uppgörande, utvärdering och revidering av planen för lärandet

Vid inledningen av intensifierat stöd görs en inlärningsplan i Wilma. Inlärningsplanen uppdateras varje år.

Samarbete, ansvar och arbetsfördelning mellan olika aktörer vid uppgörandet av den pedagogiska utvärderingen och inlärningsplanen, organiseringen av intensifierat stöd samt utvärderingen och uppföljningen av stödets inverkan

Klassläraren/klassövervakaren eller ämnesläraren diskuterar behovet av effektivisering av stöd tillsammans med vårdnadshavaren samt konsulterar vid behov andra lärare/experter inom elevvården.

Klassläraren/klassövervakaren eller ämnesläraren gör en pedagogisk utvärdering och plan för lärande i Wilma vars verkställande och genomförande utvärderas och uppdateras varje år.

Också elevvården ökas för att främja välbefinnandet under den intensifierade stödperioden.

Förfarandet och samarbete med elev och vårdnadshavare vid uppgörandet av den pedagogiska utvärderingen och planen för lärandet, organiseringen av intensifierat stöd samt utvärderingen och uppföljningen av stödets inverkan

Samarbetet med vårdnadshavarna förstärks under tiden för intensifierat stöd. Man kommer överens om tyngdpunkterna tillsammans med eleven och vårdnadshavaren. Dessutom informeras vårdnadshavaren hur stor del av ämnets innehåll de i inlärningsplanen inskrivna tyngdpunkterna representerar samt hur de relaterar till beskrivningen goda kunskaper (vitsord 8). Varje år ordnas ett möte där man följer upp och utvärderar stödets inverkan.

Särskilt stöd

Ifall eleven inte gör framsteg med hjälp av allmänt eller intensifierat stöd, skall eleven få särskilt stöd. Då står alla stödformer till förfogande. Syftet med det särskilda stödet är att ge eleven övergripande och systematiskt stöd så att eleven kan fullgöra sin läroplikt.

Särskilt stöd kan ges på många olika sätt:

- I vanlig klass med konsultation av speciallärare
- I vanlig klass med speciallärare
- I vanlig klass med stöd av handledare (skolhandledare) och delvis med specialundervisning
- Specialundervisning i smågrupp och delvis i vanlig klass
- Specialundervisning i smågrupp

Om eleven trots stödåtgärderna inte uppnår målen för den allmänna undervisningen, skall undervisningen individualiseras.

Förfarandet vid uppgörandet av den pedagogiska utredningen

Före ett administrativt beslut om särskilt stöd skall elevens helhetssituation utvärderas. Utvärderingen granskar framsteg i läroämnena och behov av stöd och genomförs av elevvårdsgruppen. Innan ett beslut om särskilt stöd fattas, ska utbildningsanordnaren sammanställa en pedagogisk utredning om eleven.

Den yrkesöverskridande elevvårdsgruppens uppgift är också att försäkra sig om att både eleven och vårdnadshavarna eller lagliga företrädare blir hörda i ärendet.

I den pedagogiska utredningen måste det noggrant dokumenteras (med datum) om tillfälle eller tillfällen för hörande av vårdnadshavare och vårdnadshavarnas åsikt i ärendet. De som gör dokumenteringen ansvarar för att alla uppgifter är riktiga.

Beslut om särskilt stöd

Förfarande vid beslut om särskilt stöd:

För beslut om särskilt stöd uppgörs en yrkesöverskridande pedagogisk utredning till kommunens gemensamma blankett i Wilma. Blanketten innehåller lärarnas pedagogiska och elevvårdande del. Vårdnadshavarnas hörande bekräftas med underskrift i den pedagogiska utredningen och eleven hörs enligt åldersgrupp.

Vid behov skaffas flera utlåtanden t.ex. psykolog- eller läkarutlåtande. Dokumenten skickas underskrivna till skolkansliet. Med den pedagogiska utredningen som grund gör den pedagogiska sekreteraren ett skriftligt beslut om särskilt stöd. Anvisning om besvär ska fogas till beslutet. Beslut om särskilt stöd är ett tidsbestämt administrativt beslut.

De stödformer som avses i lagen om grundläggande utbildning är till för eleverna och till dem har både elever i allmän undervisning och i specialundervisning rätt, då i lagen nämnda villkor uppfylls. I vissa fall kan vårdnadshavaren motsätta sig en antagning eller överföring till specialundervisning eller de för ändamålet nödvändiga undersökningar eller utredningar. Elevens vårdnadshavare har enligt lagen om grundutbildning 42 § 2 mom. möjlighet att ansöka om ändring av beslut om specialundervisning som tagits mot vårdnadshavarens vilja. Vårdnadshavaren kan överklaga beslutet.

Granskning av beslutet om särskilt stöd

Behovet av särskilt stöd ska granskas efter årskurs två och innan eleven uppflyttas till årskurs sju. Beslutet om särskilt stöd ska också alltid granskas om elevens behov av stöd förändras på de punkter som bestäms i beslutet. Granskningen framskrider enligt ovannämnda beskrivning.

Förfarande då särskilt stöd avslutas och stödet övergår till intensifierat stöd

Med den pedagogiska utredningen som grund tas beslut om att avsluta eller fortsätta med särskilt stöd. Både för fortsättning och avslutande tas ett administrativt beslut. Efter avslutande av särskilt stöd övergår eleven med hjälp av studieplanen till intensifierat stöd.

Uppgörandet av "HOJKS", utvärdering och granskning

HOJKS är ett pedagogiskt dokument baserat på en godkänd läroplan. Den innehåller elevens information om undervisningen och organiseringen av stödtjänster. Efter beslut om särskilt stöd, uppgörs en personlig plan för organisering av undervisning på (HOJKS) blanketten som sparas i Wilma.

Samarbete, ansvar och arbetsfördelning mellan olika aktörer vid uppgörandet av HOJKS och den pedagogiska utredningen, organiseringen av särskilt stöd samt, uppföljning och utvärdering.

För uppgörandet av HOJKS ansvarar klassläraren/ klasshandedaren i samarbete med specialläraren eller andra lärare samt vårdnadshavaren. Vid behov kan också andra experter vara med. Ju äldre eleven är, desto mera tar man med eleven i planeringen av studierna. I innehållet i HOJKS utnyttjar man tidigare uppgjord studieplan, utlåtande och pedagogisk utredning samt med vårdnadshavarens godkännande eventuell rehabiliteringsplan. Syftet med HOJKS är att stöda elevens långsiktiga inläring och rehabilitering. Med hjälp av den förtydligar man inläringens målsättningar och inlärningsmetoder med beaktande av elevens individuella behov och särskilda svårigheter. Med hjälp av HOJKS försäkrar man sig om systematisk uppföljning av elevens framsteg samt planering och genomförande av stödformer. HOJKS granskas enligt elevens behov, dock minst en gång per år före utgången av oktober månad.

Förfarande vid användande av eventuella expertutlåtanden

Processbeskrivning vid beslut om särskilt stöd

Den mångprofessionella elevvårdsgruppens pedagogiska

utredning om behov och verkan av stödet

-eleven hörs

-vårdnadshavarna hörs, antecknas i de

pedagogiska handlingarna

-vid behov andra expertutlåtanden

=>

BESLUT OM SÄRSKILT STÖD -ett tidsbestämt administrativt beslut

-revideras på våren under andra årskursen

samt under årskurs 6. Om detta görs

administrativt beslut.

=>

FÖR ELEVEN UPPGÖRS HOJKS (en individuell plan för anordnandet av

undervisningen, uppdateras åtminstone en gång per läsår)

Medverkande vid uppgörandet är klassläraren- specialläraren-

vårdnadshavarna- eleven (enligt ålder och förutsättningar)- vid

behov elevvårdspersonal och/eller andra experter

Förfaringssätt och samarbete med elev och vårdnadshavare vid uppgörande av pedagogisk utredning och HOJKS, organisering av särskilt stöd samt, uppföljning och utvärdering.

Till kursplanens individualisering hörande förfaringssätt som en del av den pedagogiska utredningen, beslut om särskilt stöd och uppgörande av HOJKS.

Om eleven trots stödåtgärderna inte uppnår målen för den allmänna lärokursen, skall undervisningen individualiseras. Individualiseringen kräver ett administrativt beslut som görs av den pedagogiska sekreteraren. Som stöd för beslut av individualisering rekommenderas psykologutlåtande.

Före individualisering av lärokursen skall skolans övriga stödformer användas:

- Stödundervisning
- Differentiering av undervisningen
- Fokusera på lärokursens kärninnehåll
- Nära samarbete med hemmet, skolan och andra aktörer
- Specialundervisning på deltid
- Användning av assistenttjänster
- Inlärningsplan
- Studier enligt eget studieprogram
- Flexibel gruppindelning, t.ex. inlärningsgrupp

Dessa åtgärders effekt uppföljs och utvärderas endera i inlärningsplanen för intensifierat stöd eller i HOJKS.

Ifall det trots olika stödformer inte är möjligt för eleven att nå målen för det centrala innehållet med godkänt resultat, kan en eller flera lärokurser i läroämnet individualiseras. Då har läraren/ specialläraren konstaterat att eleven har omfattande svårigheter, som inte korrigeras med hjälp av stöd och att de svaga skolprestationerna inte beror på bristande motivation, bristande studieteknik eller frånvaro.

Elevens situation utvärderas i den pedagogiska utredningen som läraren eller flera lärare uppgör. Det rekommenderas att hälsocentralens psykolog kartlägger elevens situation och ger utlåtande om behovet av individualiserade lärokurser. Utlåtandet bifogas till den pedagogiska utredningen. Vårdnadshavaren informeras och man utreder individualisering av lärokursernas betydelse för elevens studier och eventuell påverkan på fortsatta studier. Efter den pedagogiska utredningen och hörande av vårdnadshavare, görs beslut om behov att individualisera flera lärokurser, görs en ny pedagogisk utredning och ett nytt beslut om särskilt stöd.

Målsättningarna med individualiserad lärokurs, centralt innehåll, uppföljning av elevens framsteg och utvärdering beskrivs i HOJKS.

Om det finns särskilt vägande skäl, är det möjligt att få befrielse från studier i en lärokurs. För en elev som är befriad från studier i något läroämne under en längre tid ska ordnas annan undervisning eller ledd verksamhet i samma mån. För befrielse från studier i ett eller flera läroämnena tas ett administrativt beslut.

Förlängd läroplikt

Beslut om förlängd läroplikt görs i huvudsak innan läroplikten börjat. Om beslutet tas som 5-åring skriver man in i beslutet att den förlängda läroplikten börjar 1.8 det år som barnet fyller sex år. Om vårdnadshavaren beslutar att barnet börjar i frivillig förskoleundervisning det år barnet fyller fem år, får barnet särskilt stöd direkt och det uppgörs en individuell plan för organiseringen av undervisningen (HOJKS). Barnet inleder den läropliktsenliga förskoleundervisningen det år barnet fyller sex år.

Hur länge barnet ska gå i förskola och när barnet ska inleda den grundläggande utbildningen ska planeras utgående från barnets framsteg, behov av stöd och situation som helhet. Förskoleundervisningen kan vara max två år. Om organiseringen av undervisningen förhandlar man med vårdnadshavarna, representanter för förskolan och specialundervisningen, övriga experter som deltagit i rehabiliteringen samt i förskoleundervisningen.

Den praktiska organiseringen av undervisningen

Den läropliktsenliga förskoleundervisningen sker i en förskolegrupp. I barnets HOJKS, skall det finnas beskrivet vilken typ undervisning och stöd barnet behöver utifrån beslutet om särskilt stöd. Barnet börjar grundutbildningen planenligt i närskolan eller annan utvald skola.

Om elevens situation förändras under förskole- eller grundläggande utbildningen kan i undantagsfall beslut tas också senare. Då förlängs inte läroplikten men beslutet kan påverka gruppstorlek och läroämnen.

Samarbete, ansvar och arbetsfördelning med förskolan, småbarnsfostran och övriga aktörer

Ansökan om avvikande skolstart kompletteras med expertutlåtanden eller andra nödvändiga dokument som berör barnet. Den pedagogiska sekreteraren gör ett administrativt beslut.

För att organisera stöd åt ett barn med förlängd läroplikt är det absolut nödvändigt med ett bra samarbete mellan småbarnsfostran och grundutbildningen. Vid behov samarbetar man också med handikappservicen och andra undersökande eller rehabiliterande aktörer.

Samarbete med elev och vårdnadshavare

Vårdnadshavaren skall informeras om olika metoder som man kan använda sig av vid förlängd läroplikt. Med vårdnadshavaren förhandlar/diskuterar man organiseringen av undervisningen med beaktande av barnets behov.

Barnet kan också börja i skolan ett år senare om det ur inlärnings- och utvecklingssynpunkt är nödvändigt. Då ansöker vårdnadshavarna om avvikande skolstart via en blankett avsedd för det ändamålet.

KOKO-ops

KOKO-OPS är avsett för elever med särskilt stöd som har förlängd läroplikt och helt eller till största delen individualiserad läroplan. Vid behov utarbetas KOKO-ops på svenska utgående från den finska läroplanen och skraddarsys för eleven.

Stödformer som fastställs i lagen om grundläggande utbildning

Skolan fastslår praxis och metoder för de tre olika stödformerna vilka utvärderas i samband med utvärderingen av läsårsplanen.

Stödundervisning

Stödundervisning skall ordnas systematiskt och enligt skolans principer. Stödundervisningen ordnas enligt elevens behov och ges antingen enligt elevens schema under de lektioner där eleven behöver stödundervisning eller utanför lektionerna. Olika flexibla grupparrangemang kan användas. Initiativet till stödundervisning för en elev ska i första hand tas av elevens lärare och ordnas i samförstånd med eleven och vårdnadshavaren. Stödundervisningen fokuserar på det allmänna stödet men kan och utnyttjas i andra stödfaser enligt elevens behov.

Specialundervisning på deltid

Målet med specialundervisningen på deltid är att stärka elevens förutsättningar för lärande och förebygga svårigheter i lärande och skolgång. Olika inlärningsmetoder kan vara t.ex. individuella övningar och prov. Inlärningssvårigheterna kan vara språk, motorik, minne, koncentration, gestaltning, verksamhetsstyrning eller sociala färdigheter. Stöd kan ges som allmänt, intensifierat eller särskilt stöd. Eleverna styrs till deltidsspecialundervisning på initiativ av lärare eller vårdnadshavare eller via olika kartläggningar och test. Stöd skall ges enligt behov.

Specialläraren bedömer tillsammans med klasslärare och ämneslärare bl.a. elevens kunskaper i modersmål och matematik, och planerar och samarbetar med lärarna och vårdnadshavarna om specialundervisningen. Deltidsspecialundervisning betonar det intensifierade stödet och det ordnas enligt elevens behov, i perioder eller som fortlöpande undervisning, endera i ett eller flera ämnen och som allmän eller specialundervisning. Före detta har det använts andra stödformer. Deltidsspecialundervisning som ges under tiden för intensifierat stöd skall skrivas in i inlärningsplanen. Deltidsspecialundervisning som ges under tiden för särskilt stöd skrivs in i HOJKS-dokumentet.

Deltidsspecialundervisning ges under elevens lektionstid. Specialläraren kan arbeta tillsammans med klass- eller ämnesläraren i elevens egen klass. Med flexibla inlärningsgrupper kan man uppmärksamma elevens för stunden behov av stöd.

I grundutbildningens tidiga skede försöker man förebygga eller korrigera läsning, skrivning och andra områden av inlärnings svårigheter. Eleven leds in på de rätta inlärningsstrategierna redan från första klass. Eleverna får omfattande stöd i alla ämnen under grundutbildningen. Syftet med specialundervisning är att ge individuell handledning, undervisning i smågrupp eller samundervisning och hitta elevens starka sidor och sätt att lära sig. Deltidsspeciallärare styr tillsammans med ämnesläraren eleven att hitta för sig själv lämpliga studiestrategier. Deltidsspecialläraren har en konsulterande roll i elevens omfattande stöd och fungerar som elevvårdens expert i organisering av undervisningen.

Specialundervisning

Specialundervisning är i det intensifierade stödet ett centralt pedagogiskt del-område för stöd av inläring och rehabilitering. I Vichtis ordnas särskilt stöd i första hand enligt principen med närskola. Åt alla elever med särskilt stöd skall uppgöras en plan för organiseringen av den personliga utbildningen (HOJKS).

Åt elever med särskilt stöd är det viktigt att ha en sådan inlärningsmiljö, där elevens sociala färdigheter kan främjas med beaktande av elevens behov av stöd. Enligt närskole-principen är det möjligt att få särskilt stöd i Nummela skolan om det enligt elevens inlärnings- och stödbehov är lämpligt. Att placera en elev med särskilt stöd i en annan enhet kräver noggranna utredningar av undervisningsgruppens struktur och verksamhetsförutsättningar. Med verksamhetsförutsättningar menar man bl.a. utrymmeslösningar, möjligheter till flexibel gruppindelning och tillgängliga stödfunktioner. Man skall också utvärdera deras möjligheter till rehabilitering, behandlingar och behov av hjälpredskap och möjligheter att ta hand om dem. För att en elev med särskilt stöd skall göra framsteg, bör alla lärare vara medvetna om behovet av stöd, differentierade åtgärder och styrkor och beakta dem i undervisningen.

Alla andra stödformer står också till förfogande för en elev med särskilt stöd.

Ifall elevens särskilda stödbehov är stort, placeras eleven i smågrupp.

I specialundervisningen kan man avvika från ämnet och skolans timfördelning utgående från elevens inlärningsförmåga. Avvikelsen fastställs i beslutet för särskilt stöd och skrivs in i HOJKS. Det särskilda stödets inverkan uppföljs. Om behovet för särskilt stöd upphör, upphävs beslutet med en pedagogisk utredning som grund och eleven flyttas till intensifierat stöd.

Samarbete, ansvar och arbetsfördelning mellan olika aktörer

Initiativet till stödundervisning för en elev ska i första hand tas av elevens lärare, men kan också tas av eleven eller vårdnadshavaren. Läraren skall alltid informera vårdnadshavaren om stödbehov.

Vid deltidsspecialundervisning blir eleverna styrda till specialundervisningen på initiativ av lärare, vårdnadshavare, av egen vilja eller genom olika kartläggningar. Specialläraren utvärderar tillsammans med klasslärare och ämneslärare bl.a. elevens kunskaper i matematik och modersmål och planerar och kommer överens om specialundervisningen i samarbete med lärarna och vårdnadshavarna. Specialläraren kan också ha samundervisning tillsammans med klassläraren/ ämnesläraren i elevens egen klass. Deltidsspecialläraren har en konsulterande roll i att stöda eleven helhetsmässigt och fungerar som elevvårdens expert i organiseringen av undervisningen.

Deltids speciallärare styr tillsammans med ämnesläraren eleven att hitta för sig själv lämpliga studiestrategier. Deltidsspecialläraren har en konsulterande roll i att stöda eleven helhetsmässigt och fungerar som elevvårdens expert i organiseringen av undervisningen.

Deltids specialundervisning skall ordnas systematiskt och enligt skolans principer. Klasslärare/ klasshandledare, ämneslärare och speciallärare diskuterar organisering och behov av elevens deltidsspecialundervisning. Utvärderingen görs i samarbete med klasslärare/ ämnesläraren. Skolan skall informera vårdnadshavarna. Informationen koordineras av klassläraren/ klasshandledaren.

En förutsättning för att lyckas med integrationen är att lärarna får stöd och konsultation av specialundervisningens och elevvårdens personal.

Metoder för samarbete och kommunikation med elev och vårdnadshavare

Information mellan hemmet och skolan är en väsentlig del av samarbetet. Föräldramöten, personliga möten, telefonsamtal samt kontakt via Wilma, är kommunikation mellan hemmet och skolan. I skolan har man vecko-, månads- och läsårsinformation. Vårdnadshavaren informeras om skolans verksamhetsmodeller och informationsmetoder vid problem-, olycks- och krissituationer. Skolans läsårsplan finns i Wilma, varifrån man hittar alla skolgemenskapens medlemmar.

Elevens frånvaro är viktig att följa med. En elev som inte kommer till skolan eller avlägsnar sig under skoldagen utan lov är alltid på vårdnadshavarens ansvar. Vårdnadshavaren skall meddela om elevens frånvaro enligt det system som fastslagits i läsårsplanen och skolan skall omedelbart meddela vårdnadshavaren om olovlig frånvaro.

Vårdnadshavaren kan alltid ge respons angående skolans verksamhet.

Samarbetet mellan hem och skola kan ibland trots goda försök vackla. Vårdnadshavarna kan då berätta om sin oro till skolans ledning och vid behov till utbildningsordnaren (Barn- och ungdomsnämnden). Elevens och vårdnadshavarens rättsskydd säkras i lagen om grundläggande utbildning i stadgar om rätt att överklaga beslut. Också utbildningsordnarens lösningar kan överklagas. Om skolan och utbildningsordnarens verksamhet kan man också göra en förvaltningsklagan. Vid tillrättavisning av elev följer man lagen om grundläggande utbildning.

Organisering av tolknings- och biträdestjänster i Vichtis

Biträdestjänster är en av skolans stödåtgärder för personer med funktionshinder eller andra som är i behov av stöd. I Vichtis kallas biträdena för skolgångshandledare.

Organiseringen av skolans stödfunktioner är en del i organiseringen av grundutbildningen. Syftet med tolknings- och biträdestjänster är att garantera grundförutsättningarna för inläring och skolgång, skapa möjligheter att uppfylla utsatta inlärningsmålsättningar och en hinderfri inlärningsmiljö.

I elevens personliga plan för organisering av inläring, skall vid behov nämnas eventuella tolknings- och biträdestjänster som behövs för att stöda inläringen. Det stöd som biträdet ger ska hjälpa eleven att klara sig självständigt, ta egna initiativ och utveckla en positiv självkänsla. Syftet med biträdestjänsterna är att stödja den enskilda eleven så att hen kan ta allt mera ansvar för sitt lärande och sin skolgång.

Lärarens uppgift är att planera, undervisa, stödja och bedöma elevens och hela gruppens lärande och arbete. Biträdet ska handleda och stödja eleven i dagliga situationer och hjälpa eleven att utföra uppgifter i anslutning till lärande och skolgång enligt lärarens eller andra yrkespersoners anvisningar. Lärarna och biträdena ska planera och utvärdera sitt arbete tillsammans och vid behov med den övriga personalen. Det är viktigt att arbets- och ansvarsfördelningen är klar.

Skolgångshandledaren fungerar oftast som flera elevers gemensamma biträde. I början av läsåret fastställs skolspecifikt timantal/biträde/klass/elev samt eventuella morgon- eller eftermiddagsklubbttimmar. I skolan kommer man överens om organiseringen och samarbetet mellan lärare och skolhandledare, ansvarspersoner och arbetsfördelning. Samtidigt definieras skolhandledarens uppgifter och man gör en skriftlig arbetsplanshelhet som innehåller förutom lektionerna, håltimmarnas övervakningsturer för att stöda lärarna, elevernas mottagande och överlämnande vid skoltransport.

Elevvårdsgruppen överväger och bedömer elevens behov av skolhandledare utifrån expertutlåtanden och enligt det pedagogiska behovet. Skolhandledaren fungerar oftast som flera elevers gemensamma biträde.

Särskilda hjälpmedel i Vichtis

Ett hjälpmedel är ett verktyg, apparat eller annan lösning som främjar, stöder eller upprätthåller personens funktionsförmåga och deltagande då personen p.g.a. funktionshinder eller sjukdom är svagare. Syftet är att garantera grundförutsättningarna för inläring och skolgång, tillgänglighet och möjlighet till växelverkan varje skoldag. Elevens personliga medicinska hjälpmedel kommer via hälsovården. I Vichtis utvärderas behovet av hjälpmedel i ett sektors-överskridande samarbete och utnyttjar elevens och vårdnadshavarens uppgifter och information samt eventuella utomstående expertutlåtanden. Hjälpmedel för elever med intensifierat eller särskilt stöd skrivs in i de pedagogiska dokumenten.

En elev kan behöva särskilda hjälpmedel för att se, höra, röra sig eller för något annat fysiskt behov. Eleven kan också ha särskilda behov för lärandet. Då ska man i undervisningen använda till exempel olika slag av informationstekniska program, ljudböcker, åskådningsmaterial för matematik och hjälpmedel som stödjer koncentrationen. De som arbetar med eleven ska vara tillräckligt insatta i användningen av de hjälpmedel som behövs för att eleven ska kunna delta i undervisningen och i samarbete med andra yrkespersoner som är insatta i stödfunktionerna handleda eleven och vårdnadshavaren i användningen av hjälpmedlen. Stödet till eleven kan förutsätta specialkompetens som den egna skolans personal saknar. I sådana fall utnyttjas till exempel center för lärande och handledning som erbjuder tjänster för eleverna och utbildning och konsultation för personalen.

Hjälpmedlen ska användas systematiskt och användningen och behovet ska regelbundet utvärderas.

8 ELEVVÅRD

I grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen används begreppen elevvård, elev och skola i stället för de i lagen om elev- och studerandevård använda begreppen elevhälsa, studerande och läroanstalt[1].

I takt med att barnens och de ungas uppväxtmiljö och skolans verksamhetsmiljö förändras, har elevvården blivit en allt viktigare del av skolans kärnverksamhet. Elevvården hänger nära samman med skolans fostrings- och undervisningsuppdrag. Elevvårdsarbetet ska utgå från barnets bästa[2].

Eleven har rätt att avgiftsfritt få den elevvård som behövs för att eleven ska kunna delta i undervisningen[3]. Elevvård innebär att främja och upprätthålla elevens studieframgång, goda psykiska och fysiska hälsa, sociala välbefinnande och verksamhet som ökar förutsättningarna för dessa i skolan. Elevvården ska i första hand bestå av förebyggande, gemensam elevvård som stödjer hela skolan. Utöver det har eleverna också lagstadgad rätt till individuell elevvård[4]. Yrkesövergripande samarbete är centralt inom elevvården. Elevvårdsarbetet ska grunda sig på konfidentialitet och ett respektfullt förhållningssätt till eleven och vårdnadshavaren samt att man stödjer deras delaktighet.

Elevvården i den grundläggande utbildningen och planerna som anknyter till den regleras i lagen om elev- och studerandevård. I detta kapitel beskrivs de centrala principerna för elevvården och målen för den elevvård som hör till undervisningsväsendet. Kapitlet innehåller även anvisningar för arbetet med den lokala läroplanen och den skolspecifika elevvårdsplanen. Stödet för lärande och skolgång som ingår i undervisningen beskrivs i kapitel 7 i grunderna för läroplanen[5].

8.1 Yrkesövergripande samarbete inom elevvården

Elevvården ska ordnas genom yrkesövergripande samarbete med undervisningsväsendet och social- och hälsovårdsväsendet så att elevvården bildar en fungerande och sammanhängande helhet[6]. Elevvården ska genomföras i samarbete med eleven och elevens vårdnadshavare med hänsyn till elevens ålder och förutsättningar. Vid behov ska man också samarbeta med andra aktörer[7]. Om det finns orsak till oro gällande skolgemenskapen eller i anknytning till elevernas välbefinnande försöker man hitta en lösning i samarbete med eleverna och vårdnadshavarna.

Elevvården i skolan är en uppgift som hör till alla som arbetar i skolgemenskapen och alla som ansvarar för elevvårdstjänsterna. Skolans personal bär det primära ansvaret för välbefinnandet i skolgemenskapen[8]. Till elevvårdstjänsterna hör psykolog- och kuratorstjänster samt skolhälsovårdstjänster[9]. Dessa experters uppgifter berör både individen, gemenskapen och samarbetet. Tjänsterna ska vara lätt tillgängliga för eleverna och vårdnadshavarna[10]. Tjänsterna ska ordnas inom lagstadgad tid[11].

Eleverna och deras vårdnadshavare ska informeras om den elevvård som finns att tillgå och anvisas att söka de elevvårdstjänster som de behöver[12]. Elevens och vårdnadshavarens delaktighet i elevvården, systematiskt samarbete och information om elevvården ökar kännedomen om elevvården och sänker tröskeln att anlita tjänsterna. Att personalen inom olika yrkesgrupper konsulterar varandra är en viktig arbetsmetod inom elevvården.

Målen, uppdragen och principerna för genomförandet av elevvården ska utgöra en sammanhängande kontinuitet som sträcker sig från förskoleundervisningen till utbildningen på andra stadiet. Kommunikationen mellan de olika utbildningsstadierna är viktig när man funderar över elevvården som helhet. Enhetliga förfaringssätt stödjer elevens hälsa, välbefinnande och lärande i de olika utvecklingsstadierna. Samarbetsstrukturerna, -formerna och -förfaringssätten för den yrkesövergripande elevvården ska utvecklas inom skolan och med olika samarbetspartner. Utvecklingsarbetet förutsätter systematisk utvärdering av elevvården[13].

Elevvårdsgrupper^[14]

Utbildningsanordnaren ska tillsätta en styrgrupp för elevvården och elevvårdsgrupper för de enskilda skolorna. Ärenden som gäller en enskild elev ska behandlas i en expertgrupp som tillsätts från fall till fall. Alla tre grupper har sina egna uppgifter och en sammansättning som bestäms utgående från uppgifterna. Alla elevvårdsgrupper ska vara yrkesövergripande, vilket innebär att gruppen utöver undervisningspersonal också ska ha medlemmar som företrädar skolhälsovården samt psykolog- och kuratorstjänster i enlighet med vad ärendet som behandlas förutsätter.

Styrgruppen ansvarar för den allmänna planeringen, utvecklingen, styrningen och utvärderingen av den enskilda utbildningsanordnarens elevvård. Styrgruppens uppgifter kan också skötas av någon annan för ändamålet lämplig grupp. Två eller flera utbildningsanordnare kan också ha en gemensam styrgrupp. Samma grupp kan också vara gemensam för flera utbildningsformer och det är då befogat att använda benämningen styrgrupp för elevhälsa.

Skolans elevvårdsgrupp ansvarar för planeringen, utvecklingen, genomförandet och utvärderingen av skolans elevvård. Gruppen leds av en person som utses av utbildningsanordnaren. Utbildningsanordnaren ska tillsammans med de sektorer som producerar elevvårdstjänster bestämma om gruppens sammansättning, uppgifter och förfaringssätt. Elevvårdsgruppen kan vid behov höra experter. Gruppens viktigaste uppgift är att främja välbefinnande, trygghet och säkerhet i skolan och att genomföra och utveckla övrig gemensam elevvård. De ovannämnda uppgifterna kan utöver av skolans elevvårdsgrupp, även skötas av någon annan yrkesövergripande grupp i skolan som utbildningsanordnaren har utsett.

En expertgrupp ska sammankallas för att utreda behovet av stöd och ordna elevvårdstjänster för en enskild elev eller en viss elevgrupp. Gruppen sammankallas av den person i undervisningspersonalen eller elevvården som ärendet på grund av personens arbetsuppgifter hör till^[15]. Gruppens yrkesövergripande sammansättning bestäms från fall till fall och utgående från ärendet som behandlas. Expertgruppen ska utse en ansvarsperson inom gruppen. För att utse experter till medlemmar i gruppen och för att andra samarbetspartner eller närstående till eleven ska få delta i arbetet i gruppen förutsätts elevens eller vårdnadshavarens samtycke.

8.2 Gemensam elevvård

Elevvården är en viktig del av verksamhetskulturen i den grundläggande utbildningen. Till den gemensamma elevvården hör att följa upp, utvärdera och utveckla välbefinnandet i skolgemenskapen och elevgrupperna. Dessutom ska man se till att skolmiljön är hälsosam, trygg och fri från hinder^[16]. Gemensamma förfaringssätt ska utvecklas i samarbete med eleverna, vårdnadshavarna och övriga myndigheter och aktörer som främjar barns och ungas välbefinnande.

Att eleverna och vårdnadshavarna är delaktiga och får sin röst hörd i frågor som gäller den gemensamma elevvården är viktigt och stärker välbefinnandet. Utbildningsanordnaren ska främja elevernas delaktighet^[17]. Elevvården skapar förutsättningar för samhörighet, omsorg och öppen växelverkan i skolan. Förfaringssätt som ökar delaktigheten hjälper också till att förebygga och upptäcka problem i ett tidigt skede och ordna det stöd som behövs.

Eleven har rätt till en trygg studiemiljö[18]. Det innebär såväl fysisk och psykisk som social trygghet. Utgångspunkten för ordnandet av undervisningen är att garantera elevernas och personalens säkerhet i alla situationer. En lugn atmosfär främjar arbetsron. Ordningsregler ökar säkerheten, trivseln och den interna ordningen i skolan[19]. Utbildningsanordnaren ska som en del av den skolspecifika elevvårdsplanen utarbeta en plan för att skydda eleverna mot våld, mobbning och trakasseri. Om det förekommit trakasserier, mobbning eller våld i skolan eller på skolvägen, ska läraren eller rektorn informera vårdnadshavarna till de inblandade eleverna[20].

Omsorg om skolbyggnad, undervisningslokaler och undervisningsmaterial bidrar till en hälsosam och trygg miljö. Skolan ska ha enhetliga förfaringssätt för undervisning som genomförs i olika lärmiljöer och för rasterna. Säkerhetsanvisningar för undervisningen i olika läroämnena ska följas. Utbildningsanordnaren ska se till att elevens lärmiljö är trygg under perioden med praktisk arbetslivsorientering. Man ska systematiskt främja och följa upp välbefinnandet i skolgemenskapen och att skolmiljön är hälsosam och trygg. Skolmiljön ska granskas och utvärderas med tre års mellanrum[21]. Till främjande av trygghet hör också de förfaringssätt som gäller skoltransporterna, datasäkerheten och att förebygga olyckor.

8.3 Individuell elevvård

Med individuell elevvård avses skolhälsovårdstjänster, psykolog- och kuratorstjänster som ges eleven samt yrkesövergripande elevvård som gäller en enskild elev[22]. De omfattande hälsoundersökningar som genomförs inom skolhälsovården och andra återkommande kontroller är en del av den individuella elevvården. Sammanställningarna av dem ger information som också kan användas inom den gemensamma elevvården.

Målet med den individuella elevvården är att följa upp och främja elevens utveckling, hälsa, välbefinnande och lärande som helhet. Det är också viktigt att garantera tidigt stöd och förebygga problem. Elevernas individuella förutsättningar, resurser och behov ska beaktas både när elevvårdsstödet planeras och i skolans vardag.

Individuell elevvård förutsätter alltid elevens och vid behov vårdnadshavarens samtycke[23]. Elevens delaktighet, egna önskemål och åsikter om åtgärder och lösningar som gäller hen ska beaktas enligt elevens ålder, utvecklingsnivå och övriga personliga förutsättningar[24]. Växelverkan ska vara öppen och präglas av respekt och konfidentialitet. Arbetet ska ordnas så att eleven upplever situationen som rofylld och att hen får sin röst hörd. Bestämmelser om sekretess och överlämnande av uppgifter ska följas i elevvårdsarbetet.

Också när det gäller stöd för en enskild elev ska behandlingen av ett ärende i en expertgrupp och gruppens sammansättning grunda sig på elevens eller vid behov vårdnadshavarens samtycke. Med specifikt skriftligt samtycke av eleven eller vårdnadshavaren får behövliga samarbetspartner inom elevvården eller närstående till eleven delta i behandlingen av ärendet[25]. Medlemmarna i gruppen har dessutom rätt att be behövliga experter om råd i elevens ärende[26].

Behandlingen av en enskild elevs ärende i en expertgrupp ska dokumenteras i en elevvårdsjournal. Den ansvariga i gruppen ska i elevvårdsjournalen anteckna de uppgifter som är nödvändiga för att ordna och genomföra den individuella elevvården. Anteckningarna kan också göras av andra medlemmar i expertgruppen. Journalen ska föras i fortlöpande och kronologisk form. Enligt lagen om elev- och studerandevård ska journalen innehålla följande uppgifter:[27]

- elevens namn, personbeteckning, hemkommun och kontaktinformation samt, för minderåriga elever, vårdnadshavarens eller en annan laglig företrädares namn och kontaktinformation
- datum för dokumenteringen samt vem som gjort den och hens yrkes- eller tjänsteställning
- vem som deltagit i mötet och deras ställning
- vad ärendet gäller och vem som inlett ärendet
- vilka åtgärder som vidtagits medan elevens situation har utretts, såsom utlåtanden, undersökningar och utredningar
- vilka åtgärder som vidtagits, såsom samarbete med olika parter samt tidigare och nuvarande stödåtgärder
- uppgifter om behandlingen av ärendet vid gruppens möte, mötesbesluten och planen för genomförande av besluten
- vem som ansvarar för genomförandet och uppföljningen.

Om uppgifter i en elevvårdsjournal lämnas ut till en utomstående, ska det i handlingen dessutom antecknas vilka uppgifter som lämnats ut, till vem och på vilka grunder[28].

Elevvårdsjournaler och övriga dokument som man inom elevvården upprättat eller erhållit angående enskilda elever ska införas i ett elevvårdsregister. Utbildningsanordnaren ansvarar för behandlingen av personuppgifter och upprätthåller ifrågavarande register. Uppgifter som införts i elevvårdsregistret och som gäller en enskild elev eller någon annan enskild person är sekretessbelagda[29].

Skolhälsovårdspersonalen och psykologerna ska på föreskrivet sätt anteckna det individuella elevvårdsarbetet i en patientjournal och andra journalhandlingar. På motsvarande sätt ska kuratorerna inom elevvården anteckna klientuppgifterna i en klientjournal[30].

Trots sekretessbestämmelserna har de som deltar i anordnandet och genomförandet av individuell elevvård för en elev rätt att av varandra få och till varandra och den myndighet som ansvarar för elevvården lämna ut sådana uppgifter som är nödvändiga för att den individuella elevvården ska kunna ordnas och genomföras[31]. De har också rätt att få och till varandra och till elevens lärare, rektor och utbildningsanordnaren lämna ut information som är nödvändig för att elevens undervisning ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt[32]. Den som lämnar ut information måste till exempel överväga om det handlar om information som är nödvändig för att garantera elevens eller de övriga elevernas säkerhet. Informationen kan till exempel gälla en sjukdom som eleven har som måste beaktas i undervisningssituationerna. Även om det finns en lagstadgad grund för att lämna ut information är det, med tanke på samarbetet och förtroendet, alltid bäst att i första hand be om elevens eller vårdnadshavarens samtycke för att lämna ut sekretessbelagda uppgifter.

Om en elev övergår till undervisning eller utbildning som ordnas av en annan utbildningsanordnare, ska den tidigare utbildningsanordnaren begära samtycke av eleven eller vid behov av elevens vårdnadshavare till att sådana sekretessbelagda uppgifter i elevvårdens klientregister som behövs för elevvårdens kontinuitet får överlämnas till den nya utbildningsanordnaren[33]. Däremot ska uppgifter som är nödvändiga med tanke på ordnandet av undervisningen, trots sekretessbestämmelserna och utan dröjsmål, överlämnas till den nya utbildningsanordnaren eller anordnaren av gymnasieutbildning eller yrkesutbildning. Motsvarande uppgifter kan också ges på den nya utbildningsanordnarens begäran[34].

8.4 Elevvårdsplaner

Läroplanen ska till den del den berör elevvården göras upp i samråd med de myndigheter som sköter uppgifter inom den kommunala social- och hälsovården[35]. Eleverna ska ges möjlighet att delta i beredandet av läroplanen, planerna som anknyter till läroplanen och skolans ordningsstadga. Skolans elevkår ska höras innan planerna och reglerna fastställs[36]. Beredningsarbetet ska ske i samarbete med vårdnadshavarna och vid behov också med andra myndigheter och samarbetspartner.

På lokal nivå består elevvårdsplanen av tre olika planer som tillsammans styr planeringen och genomförandet av elevvården. Planerna ska utarbetas i yrkesövergripande samarbete. Planerna är

- en välfärdsplan för barn och unga, där uppgifter om elevvården antecknas[37]
- en beskrivning av elevvården i den lokala läroplanen[38]
- skolspecifik elevvårdsplan[39].

Avsnittet om elevvård i den lokala läroplanen och skolspecifika elevvårdsplaner ska utarbetas utgående från välfärdsplanen för barn och unga och övriga riktlinjer som gäller barns och ungas välbefinnande och trygghet i kommunen.

8.5 Frågor som avgörs på lokal nivå och uppgörandet av en skolspecifik elevvårdsplan

[1] Lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) 1 § 3 mom.

[2] FN:s konvention om barnets rättigheter 1989

[3] Lagen om elev- och studerandevård 9 § 4 mom.

[4] Lagen om elev- och studerandevård 3 § 1 och 2 mom.

[5] Lagen om elev- och studerandevård 6 §

[6] Lagen om elev- och studerandevård 9 § 1 mom.

[7] Lagen om elev- och studerandevård 3 § 4 och 18 § 1 mom.

[8] Lagen om elev- och studerandevård 4 § 1 och 2 mom.

[9] Lagen om elev- och studerandevård 3 § 3 mom.

[10] Riksdagens kulturutskotts betänkande 14/2013 rd

[11] Lagen om elev- och studerandevård 15 § och 17 §

[12] Lagen om elev- och studerandevård 11 § 1 och 2 mom.

[13] Lagen om elev- och studerandevård 25 §

[14] Lagen om elev- och studerandevård 14 § 1–4 mom. (1501/2016, genom vilken 14§ 2 mom. i lagen om elev-studerandevård ändras

[15] Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om elev- och studerandevård 67/2013

[16] Lagen om elev- och studerandevård 4 § 1 mom.

[17] Lagen om grundläggande utbildning 47 a § 1 mom. (1267/2013)

[18] Lagen om grundläggande utbildning 29 § 1 mom., (1267/2013)

[19] Lagen om grundläggande utbildning 29 § 4 och 5 mom. (1267/2013)

[20] Lagen om elev- och studerandevård 13 § 2 mom. 4 punkten och lagen om grundläggande utbildning 29 § 3 och 7 mom. (1267/2013), ändring av lagen om grundläggande utbildning 1498/2016

[21] Hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) 16 § 2 mom. och statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga (338/2011) 12 §

[22] Lagen om elev- och studerandevård 5 § 1 mom.

[23] Riksdagens kulturutskotts betänkande 14/2013 rd

[24] Lagen om elev- och studerandevård 18 § 1 mom.

[25] Lagen om elev- och studerandevård 19 § 1 och 2 mom.

[26] Lag om elev- och studerandevård 19 § 3 mom. och lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) 26 § 3 mom.

[27] Lagen om elev- och studerandevård 5 § 2 och 20 § 1, 3 och 4 mom.

[28] Lagen om elev- och studerandevård 20 § 5 mom.

[29] Lagen om elev- och studerandevård 21 § 1 och 22 § 1 mom.

[30] Lag om elev- och studerandevård 20 § 2 mom., lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) 12 § och lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000)

[31] Lagen om elev- och studerandevård 23 § 2 mom.

[32] Lagen om grundläggande utbildning 40 § 2 mom., (1288/2013)

[33] Lagen om elev- och studerandevård 23 § 3 mom.

[34] Lagen om grundläggande utbildning 40 § 4 mom. (1288/2013)

[35] Lagen om grundläggande utbildning 15 § 2 mom., (477/2003)

[36] Lagen om grundläggande utbildning 47 a § 1 och 3 mom. (1267/2013)

[37] Lagen om elev- och studerandevård 12 § och barnskyddslagen (417/2007) 12 § 1 mom., ändring av lagen om elev- och studerandevård 1501/2016

[38] Lagen om grundläggande utbildning 14 § 2 mom., (477/2003)

[39] Lagen om elev- och studerandevård 13 §, ändring av lagen om elev- och studerandevård 1501/2016, genom vilken 13§ 1 mom. i lagen om elev- och studerandevård ändras

[40] Lagen om elev- och studerandevård 13 §, ändring av lagen om elev- och studerandevård 1501/2016, genom vilken 13§ 1 mom. i lagen om elev- och studerandevård ändras

[41] Barnskyddslagen 12 § 1 mom.

[42] Lagen om elev- och studerandevård 13 § 2 mom. 1 punkten

[43] Lagen om elev- och studerandevård 13 § 2 mom. 2 punkten

[44] Lagen om elev- och studerandevård 13 § 2 mom. 4 punkten och lagen om grundläggande utbildning 29 § 3 mom. (1267/2013), ändring av lagen om elev- och studerandevård 1501/2016, genom vilken 14 § 2 mom. i lagen om elev- och studerandevård ändras, ändring av lagen om grundläggande utbildning 1498/2016

[45] Räddningslag (379/2011) 15 § och statsrådets förordning om räddningsväsendet (407/2011) 1 § och 2 §

[46] Lagen om elev- och studerandevård 13 § 2 mom. 2 punkten

[47] Lagen om elev- och studerandevård 13 § 2 mom. 3 punkten

[48] Lagen om elev- och studerandevård 13 § 2 mom. 5 punkten

[49] Lagen om elev- och studerandevård 13 § 4 mom.

[50] Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om elev- och studerandevård 67/2013

[51] Lagen om elev- och studerandevård 26 § 1 mom., ändring av lagen om grundläggande utbildning 1498/2016

I Vichtis

Elevvård

Elevvård innebär att främja och upprätthålla elevens studieframgång, goda psykiska och fysiska hälsa, sociala välbefinnande och verksamhet som ökar förutsättningarna för dessa i skolan. Grundutbildningens elevvård, består av enligt läroplanen, skolhälsovården och i barnskyddslagen tänkta stödformer för skolarbete. Elevvården ska i första hand bestå av förebyggande, gemensam elevvård som stödjer hela skolan. Utöver det har eleverna också lagstadgad rätt till individuell elevvård. Utveckling av hela skolgemenskapens välbefinnande, uppföljning och utvärdering är en del av ett fungerande elevvårdsarbete. Speciell uppmärksamhet skall elevvården rikta mot främjande av psykiskt välbefinnande genom tidigt stöd och samarbete med vårdnadshavaren.

Vichtis kommun har gjort en **Elevvårdsplan**. Vichtis elevvårdsplan är uppdaterad 2014. Informationen på den här sidan är från Elevvårdsplanen.

På Vichtis kommuns sidor finns också kort förklarat om **Grundutbildningens elevvård**.

Elevvårdsplan för **Barn- och ungdomar** finns också på kommunens sidor.

Kommunens interna struktur är också beskrivet i Läroplanen kap. **Stöd för inläring och skolgång**.

Helhetsbehov för elevvård och tillgängliga elevvårdstjänster

Organisering av elevvårdens tjänster, samarbete-, ansvars- och arbetsfördelning

Elevvårdens yrkesöverskridande arbete, koordineras och utvecklas i nära samarbete med för- och grundskolan, socialtjänst Karviainen och hälsovårdsmyndigheter.

Barnskyddslagen förutsätter att det finns en välfärdsplan för barn och unga, den innehåller elevvårdens lokala linjedragningar och principer för att nå uppsatta målsättningar.

Karviainen erbjuder psykologtjänster, verksamhets- och talterapitjänster, familjerådgivning, ungdomsstationer och barnskyddstjänster. Specialsjukvårdstjänster sköter Karviainen via köptjänster.

Polis-, brand- och räddningsverken är också viktiga samarbetspartners i frågor om välbefinnande och säkerhet.

När eleven flyttar från grundutbildningen till andra stadiet, samarbetar man också med arbets- och näringsbyrån samt med ungdomstjänster.

Skolkurator, psykolog och hälsovårdare har viktiga roller inom elevvården. De deltar i elevvårdsgrupper inom sina områden och i sektoröverskridande samarbete. Med hjälp av kurator- och psykologtjänster gynnas det gemensamma välbefinnandet och samarbetet med elever och vårdnadshavare. Samtidigt stöds elevernas inläring och välbefinnande samt deras psykiska och fysiska färdigheter.

Skolhälsovårdspersonalen och psykologerna ska på föreskrivet sätt anteckna det individuella elevvårdsarbetet i en patientjournal och andra journalhandlingar. På motsvarande sätt ska kuratorerna inom elevvården anteckna klientuppgifterna i en klientjournal.

Skolhälsovården utförs innehålls- och mängdmässigt enligt statsrådets förordningar, systematiskt, med gemensam och enhetlig nivå och med beaktande av individuella behov. I Vichitis fördelas psykologi-, kurator- och skolhälsovårdstjänster enligt den lokala modellen. I varje område fungerar yrkeskårernas utnämnda aktör, och varje aktör har inom sitt verksamhetsområde flera skolor och daghem.

Elevvårdstjänster: skolhälsovård-, psykolog- och kuratorstjänster

Eleven skall ha möjlighet till privat diskussion med kuratorn eller skolpsykologen senast sju dagar efter att eleven har bett om ett möte. I brådskande fall samma eller följande dag. Psykolog/ kuratorn bedömer från fall till fall hur bråttom det är.

Skolkuratorerna och psykologerna har egna expertområden, men i akuta fall har båda förmåga att ta hand om en elevs brådskande ärende och vid behov vidarebefordra. Vid barnskyddsärenden bedömer man behovet av att ta kontakt med barnskyddet.

I de skolspecifika läsårsplanerna beskriver man:

- Skolhälsovården
- Kurator- och psykologtjänster

Skolhälsovårdare

Skolhälsovårdaren är expert på förebyggande hälsovård, och deltar både i det gemensamma och individuella elevvårdsarbetet. Skolhälsovårdaren för fram en hälsofrämjande syn till elevvårdsarbetet och går igenom resultat från hälsoundersökningar i den allmänna elevvården. I individuella fall deltar hälsovårdaren i planeringen av stödformer som inkallad expert. Skolhälsovårdaren deltar också enligt överenskommelse i föräldramöten och temakvällar. Hälsovårdaren ansvarar för hälso- och säkerhetsgranskningar och för krishantering.

Sjukvård hör inte till skolhälsovården, förutom då någon snabbt insjuknar eller det händer någon olycka som kräver förstahjälp och vård. Eventuellt behov av stöd angående organisering av behandling eller uppföljning av hälsa och sjukdom, diskuteras och bestäms alltid individuellt med vårdnadshavarna och skolans övriga personal. (studerandehälsovården innehåller däremot hälso- och sjukvårdstjänster). Förebyggande av olycksfall, första hjälp och vårdstyrning beskrivs längre ned i texten.

För läkare och hälsovårdare som arbetar inom skolhälsovården styrs arbetsinnehållet av statsrådets förordning om rådgivningstjänster, skol- och studerandes hälsovård samt förebyggande munhälsovård för barn och unga. Medförordningarna regleras bl.a. rådgivnings- och hälsogranskningars innehåll och mängd.

Eleverna har årliga hälsogranskningar.. För eleverna i åk 1 och 5 (och 8-9 (15år)) är hälsogranskningen enligt förordningen en s.k.omfattande hälsogranskning. Till de omfattande hälsogranskningarna kallas också föräldrarna och då beaktas hela familjens välmående.

Hälsogranskningen innehåller alltid hälsorådgivning utgående från det enskilda barnets, ungdomens och familjens utvecklingsskede. Tema för hälsogranskningen är t.ex. motion, näringslära, viktkontroll, vila, hygien, munvård, olycksfall, våld, media, sexuell hälsa, infektioner, droger, mental hälsa, skolgång, relationer och fritid. Hälsorådgivningen stöder elevens och familjens utveckling och hälsa.

Skolläkare

Skolläkaren är skolhälsovårdens medicinska sakkunniga. Läkaren arbetar som arbetspar med skolhälsovrådaren och deltar i de omfattande hälsoundersökningarna som görs i åk 1 och 5. .

Till läkarens arbetsuppgifter kan höra uppgifter som rör skolgemenskapen, en enskild elev eller deltagande i det mångprofessionella teamet.

Skolpsykolog

Samkommunen Karviainen ordnar Vichtis skolpsykologservice genom specialserviceenheten/hälsovårdscentralpsykologerna. Målsättningen för skolpsykologens arbete är att hjälpa eleverna med skolgången och främja deras allmänna välbefinnande. Psykologen fungerar också bl.a. som stöd för föräldrarna och hela skolgemenskapen. Att träffa psykologen är frivilligt, konfidentiellt och avgiftsfritt. Psykologen är medlem i elevvårdsgruppen och hälsovårdens expertperson. Till psykologens mottagning kan man också gå helt konfidentiellt.

Psykologen har satt sig in i barnens och ungas utveckling, psykiska och socioemotionella välmående samt frågor som berör inläring och skolgång. Psykologen försöker främja elevens välbefinnande och skolgång så att eventuella inläringssvårigheter och andra riskfaktorer för utveckling och välbefinnande samt stödbehov identifieras och åtgärdas i ett så tidigt skede som möjligt. Psykologens arbete kan innefatta allt från möten med enskilda elever till att delta i planeringen av hela skolans verksamhetskultur.

När tar man kontakt med en psykolog?

Till exempel om:

- Man är orolig över barnets skolstart (skolmognad)
- Man behöver råd och stöd angående barnets tillväxt, uppfostran och utveckling
- Barnet har inläringssvårigheter
- Eleven har svårt att koncentrera sig eller motivera sig för skolarbete
- Man är orolig över känsloliv (t.ex. att eleven är rädd, aggressiv eller deprimerad)
- Barnet behöver stöd för att anpassa sig till en ny miljö
- Man behöver särskilt stöd eller andra specialarrangemang

Föräldrarna kan ta direkt kontakt med psykolog. Behovet av stöd kan också komma från eleven själv, en enskild lärare eller sektoröverskridande expertarbetsgruppen.

Hur arbetar en psykolog?

- Diskussioner med eleven och föräldrarna
- Diskussioner med lärarna och samarbete vid planeringen av elevens stöd
- Följer med lektioner som en del av den pedagogiska undersökningen eller konsultation med lärare
- Uppgör psykologiska undersökningar, utvärderingar, utredningar och utlåtanden
- Samarbetar med utomstående aktörer enligt överenskommelse med föräldrar

- Deltar i elevvårdgruppens verksamhet som expert inom psykologi

Arbetet kan variera från några enskilda diskussioner till långsiktig stödkontakt.

Samarbete mellan psykolog och föräldrar

Till psykologens arbete hör som en väsentlig del samarbetet med föräldrarna. För att förstå barnets situation och behov och kunna planera eventuellt stöd, är det viktigt att få information av föräldrarna om barnets tidigare utveckling, skolgång och familjens situation. Om behovet av psykologiska undersökningar och stödbehov förhandlar och diskuterar man alltid med föräldrarna. Också beslut angående barnets skolgång görs i samarbete med föräldrarna. En psykologisk utredning i sig, leder inte till åtgärder, utan med hjälp av den får föräldrar och lärare viktig information till stöd för barnets skolgång.

Skolkurator

Skolkuratoren samarbetar med eleven, vårdnadshavarna, elevgrupper, lärare, elevvårdgruppens experter och myndigheter som t.ex. barnskyddet. Skolkuratoren hör till skolans personal.

Till skolkuratorns uppgifter kan höra att stöda en enskild elev, främja skolgemenskapens välbefinnande eller samarbete med elevvården t.ex. enligt följande:

Arbete inriktat på individ

- Individuellt stöd
- Stöd och handledning åt elever angående skolgång, växelverkan och sociala relationer
- Stöd åt familjer i uppfostringsfrågor eller olika problemsituationer
- Uppgörande av sociala utredningar
- Stöda elever i skolgångens övergångsfaser
- Handleda och hjälpa eleven och familjen vid stödbehov utanför skolan
- Delta i de enskilda sektoröverskridande expertgrupperna
- Skriftligt arbete som att anteckna klientuppgifterna i klientjournalen och göra utlåtanden och sammandrag.

Arbete inom skolgemenskapen

- Främja välbefinnande och trygghet i skol- och läroanstalter, delta i utveckling och uppföljning
- Delta i utvecklingen av elevvårdens verksamhetsmodeller
- Arbeta med klasser och grupper – kuratorn kan göra ingripanden och kartläggningar i olika grupper och klasser (t.ex. mobbning, vän relationer, klassens arbetsmiljö).
- Delta i krisarbete och erbjuda psykosocialt stöd åt hela gemenskapen, grupper eller enskilda elever. Kuratorn har en viktig roll i skolans krisarbete.

Arbete med utveckling och samarbete

- Delta i utvecklande, verkställande och utvärderande av skolans sektoröverskridande elev- och studerandevård
- Delta i arbetet i de lokala sektoröverskridande elevvårdsgrupperna.
- Delta i arbetet i den kommunala elevvårdsgruppen
- Delta i uppgörandet av skolans läroplan
- Ge konsultation åt skolans personal
- Samarbete mellan hem och skola
- Sektoröverskridande och förvaltningsområdets gränsöverskridande samarbete och främjande av nätverksbaserad syn på stöd av barn, ungdomar och familjer.
- Utveckling av elevvårds- och skolkuratorsverksamheten samt övrig utveckling

Skolkuratorns klientarbete regleras förutom av skollagstiftningen bl.a. av barnskyddslagen, lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården samt socialvårdslagen. Skolkuratoren följer i sitt arbete de etiska principerna för socialt arbete.

Fördelning av elevvårdstjänster

Skolhälsovården utförs innehålls- och mängdmässigt i enlighet med statsrådets förordningar, systematiskt, med gemensam och enhetlig nivå och med beaktande av individuella behov. I Vichtis fördelas psykolog-, kurator- och skolhälsovårdstjänster enligt den lokala modellen. I varje område fungerar yrkeskårens utnämnda aktör och varje aktör har inom sitt verksamhetsområde flera skolor och daghem.

Elevvårdens två delar

Gemensam elevvård

- **Gemensam, stödjande av skolgemenskapen**
- **I första hand förebyggande arbete**

Individuell elevvård

- **Individuellt stöd**
- **Mångvetenskapligt samarbete**

Gemensam elevvård

I varje skola och daghem fungerar en yrkesöverskridande elevvårdsgrupp som samlas minst två gånger per år. Enhetens elevvårdsgrupp leds av rektorn eller till uppgiften utnämnd person och daghemmens elevvårdsgrupp leds av daghemsföreståndaren eller till uppgiften utnämnd person för den svenska verksamheten. Enheten bestämmer gruppens sammanställning. Skolkurator, psykolog och hälsovårdare hör som experter till elevvårdsgruppen. Elevvården utförs i första hand i förebyggande syfte och som ett samhälleligt uppdrag. Den gemensamma elevvårdsgruppen kan sammankalla representanter för olika samarbetspartners om det för ärendet är ändamålsenligt. Den gemensamma elevvårdsgruppens uppgift är bl.a. att utveckla enhetens verksamhetskultur, den gemensamma välfärden och inlärningsmiljön. Den gemensamma elevvårdens verksamhet gäller gemenskapens alla medlemmar och skall främja, hälsa,

inlärning, socialt ansvar, växelverkan och integration samt inlärningsmiljöns säkerhet och tillgänglighet. Gemensam välfärd skapas bl.a. genom att stöda en social atmosfär, stärka integration och öka elevernas möjligheter att påverka och bli hörda. Gemensam elevvård genomförs i huvudsak i samarbete mellan elever, vårdnadshavare och andra intressegrupper. I den gemensamma elevvårdsgruppen behandlar man inte enskilda elevers ärenden. Där behandlar man t.ex. resultat av hälsogallupar, skolors atmosfär och olika tema-, verksamhets- och kultureller ärenden (bl.a. samarbetet mellan hem och skola, Kiva-skola, förstärkning av säkerheten, stöd av gruppdynamiken, hålltimme-, klubb- och eftermiddagsverksamhet, säkerhet och stöd av integration). Den gemensamma elevvårdsgruppen ansvarar för uppgörandet av den skolspecifika elevvårdsplanen. Elevvårdsgrupperna samarbetar också med de lokala yrkesöverskridande grupperna. I enheterna sammanträder elevvårdsgruppen och den pedagogiska arbetsgruppen. Den pedagogiska arbetsgruppen samarbetar med den gemensamma elevvårdsgruppen. Också den pedagogiska arbetsgruppen leds av rektorn, till uppgiften utnämnd ledare eller daghemsföreståndaren. Den pedagogiska arbetsgruppen är ansvarig för att planera och organisera undervisningen på skol-, elevgrupp och individnivå. Den pedagogiska arbetsgruppens uppgift är planering, uppföljning och utvärdering av stöd för inlärning och utveckling och organisering av undervisningen (allmänt stöd, intensifierat stöd, särskilt stöd). Elevvårdsexperter kan höra till den pedagogiska arbetsgruppen eller bli kallade vid behov. Den pedagogiska arbetsgruppen kan inom ramen för sekretessen diskutera saker som hör till barnets inlärning på basen av personalens iakttagelser. Ifall det finns behov för en djupare diskussion angående barnets ärenden, kallar man till möte med den yrkesöverskridande elevvårdsgruppen. I sådant fall sammankallar man en expertgrupp. I stödet av elevens utveckling och inlärning är samarbetet med vårdnadshavaren väsentligt. Målsättningen är att erbjuda stöd så tidigt som möjligt.

Elevvårdsarbetet styrs av tillit, respekt jämt emot eleven och vårdnadshavaren, samt att stöda deras deltagande. Läraren kan vid behov konsultera andra experter. Elever, lärare, skol- och daghemspersonal och andra viktiga samarbetspartners skall få tillräckligt med information om vad elevvård är, vilka tjänster som erbjuds, hur man kommer i kontakt med elevvården samt information om den lagstadgade rätten till tjänsterna.

Skolans pedagogiska arbete för att organisera stöd beskrivs i ovannämnda verksamhetsmodeller och förtydligas ytterligare i lärsplanerna.

Samarbete med utomstående aktörer för att främja barnens och ungdomarnas välbefinnande och för att utveckla den gemensamma elevvården beskrivs också i skolans lärsplan.

Samarbete vid handledning, utbildningens övergångsfas och planering av fortsatta studier finns beskrivna i Stöd för inlärning- och skolgång -> Verksamhets och samarbetsmodeller i övergångsfaser.

Samarbete och praxis då man granskar skolmiljöns välmåga och trygghet samt skolmiljöns välbefinnande

Skolhälsovård betyder skolhälsovård enligt hälsovårdslagen (1326/2010) § 16 och studerandevård betyder vård enligt § 17. Skol- och studerandehälsovård sköts av hälsovårdare och läkare.

Skol- och studerandehälsovården skall enligt hälsovårdslagen främja och följa en sund och trygg studiemiljö på läroanstalten och främja välbefinnandet bland de studerande (Lag om elev- och studerandevård 8§).

Skolhälsovården hjälper personalen att effektivare känna igen elevers behov av tidigt stöd och ger möjlighet att styra eleven till vidare behandling och undersökningar samt stöda föräldrarnas och vårdnadshavarnas välbefinnande och uppfostringsarbete. Man arbetar varje dag för att förbättra skolomgivningens sundhet, trygghet, och välbefinnande. Ovannämnda saker främjar både den gemensamma och individuella elevvården. Skolgemenskapens välbefinnande och inlärningsmiljöns sundhet och trygghet är viktigt för att främja elevernas välbefinnande samt indirekt en förutsättning för framgångsrikt lärande.

För att främja sundhet, trygghet och välbefinnande i skolmiljön, görs granskningar. Granskningen måste göras i samarbete med läroanstalten och dess elever, skol- och studerandehälsovården, hälsoinspektören, personalhälsovården, arbetsplatsskyddspersonal och vid behov även övriga experter. Hur man åtgärdar brister som konstaterats under inspektionen bör övervakas årligen (förordning 338/2011 12§ 17.9.2013).

Granskningar av skolmiljöns sundhet och trygghet (säkerhet) samt skolgemenskapens välbefinnande genomförs sektoröverskridande, endera konkret tillsammans eller genom att samla ihop information från olika aktörer (skolhälsa-, välbefinnande-, inomhusluft-, arbetsplats- och räddningsinspektioner och undersökningar) för att främja ovannämnda faktorer. Skolgemenskapens säkerhet skall skötas enligt läroplanen. Polisen har gett riktlinjer åt skolan om hur de skall gå tillväga vid händelse av en hotfull situation (bombhot, hot om våld). Kommunens kris- och säkerhetsplan kompletterar läroplanen.

Den skolspecifika delen finns i läsårsplanen.

Samarbete mellan hälsorådgivning och hälsokunskap

Skolornas hälsorådgivning görs gemensamt, individuellt och i grupp. I rådgivningsarbetet deltar skolhälsovården, lärare i hälsokunskap och övriga samarbetspartners enligt överenskommelse.

Hälsokunskap i skolan

Undervisningen i hälsokunskap har som uppdrag att ge eleverna mångsidig kunskap om hälsa, välbefinnande och trygghet. Undervisningens utgångspunkt bygger på kunskapen om fysisk, psykisk och social hälsa och funktionsförmåga. I undervisningen utvecklas kunskap om hälsa, livsstil, hälsovanor och sjukdomar, samt utveckla förmågan att ta ansvar och främja sin egen och andras hälsa. Skolhälsovården kan om de blir kallade och det finns möjlighet delta i olika evenemang och temadagar för främjande av hälsa och vid behov också delta i inläring av hälsokunskap i skolan. Grupper/klubbar för främjande av välbefinnande kan man också ordna i skolan (om det finns resurser).

Hur sker detta på svenska i åk 1 – 6?

Ordningsregler

Ordningsreglerna går igenom med elever och vårdnadshavare. Utgångspunkten för skolorna är att minska på störande beteende bl.a. genom att öka känslan av gemenskap och elevernas deltagande samt påverkningsmöjligheter i skolans vardag. I varje skola skall det finnas en studerande- eller elevkår som skall höras innan viktiga beslut som påverkar eleverna tas.

Alla elever har rätt till en lugn och stressfri arbetsmiljö. Att medvetet störa andra som arbetar är förbjudet. Alla elever har skyldighet att komma i tid till lektionerna, så inte andra elever blir störda i sitt arbete. Av olämpligt beteende, t.ex. att komma för sent till lektionen eller att ta med förbjudna föremål till skolan kommer en anmärkning i Wilma. Skolans rektor eller lärare meddelar om all information de fått om mobbing, våld eller störande beteende både åt de som gjort sig skyldiga och åt de drabbades vårdnadshavare. Vid behov ordnas elevvårdsstöd åt eleven.

Eleven skall ta hand om gemensamma utrymmen och redskap, städa efter sig och genast meddela tecken på skada åt läraren. Eleven är skyldig att ersätta skador hen orsakat. Eleven kan också i fostringssyfte sättas att städa upp den oreda hen orsakat. Lärare och rektor har också befogenhet att undersöka elevens saker rörande förbjudna eller annars farliga föremål eller substanser som det inte finns orsak att ta till skolan. Till befogenheterna hör också rätten att omhänderta olämpliga och farliga föremål.

Skolans praxis skrivs in i läsårsplanen. Ordningsreglerna sammanställs tillsammans med skolan elevkår. Ordningsreglerna går igenom med elever och vårdnadshavare.

Uppföljja-, anmäla- och ingripa i frånvaro

Skolans lärare följer regelbundet med elevernas frånvaro och skriver in i Wilma varje dag. För dokumentering av frånvaro ansvarar klassläraren/klassövervakaren eller klasshandledaren. Riklig frånvaro kan vara tecken på behov av stöd. Om eleven ofta är frånvarande utan lov (också uppklarad frånvaro) eller det sker regelbundet, skall man ha ett fostrande samtal med eleven. Läraren tar också kontakt med hemmet och reder ut saken. Vid behov kallas även vårdnadshavaren till samtal. Beroende på situationen handleds eleven till skolhälsovården, kuratorn eller andra stödtjänster. Från skolan är man också vid behov i kontakt med socialtjänsten (barnskyddet) ifall skolplikten inte uppfylls.

Syftet med att ta tag i frånvaron är att så tidigt som möjligt tillsammans med eleven, vårdnadshavaren och vid behov myndigheter få reda på orsakerna bakom frånvaron. Långvarig frånvaro kan försvåra framsteg i studierna, påverka elevens relationer och i värsta fall öka risken för utslagning. Det är elevens uppgift att sköta skolan enligt arbetsordningen och vårdnadshavaren skall i lågstadiet meddela till klassläraren och i högstadiet till klassövervakaren via Wilma, textmeddelande eller telefon, ifall eleven är sjuk och borta från skolan. Lov till övrig frånvaro skall ansökas om från skolan på förhand. Under frånvaron är det elevens skyldighet att ta reda på vilka läxor hen har och göra dem klara.

Skolans praxis skrivs in i läsårsplanen.

Förebyggande av olycksfall, organisering av första hjälp och hänvisning till vård

Vid förebyggande av olycksfall är uppmärksamhet kring hälsa och säkerhet av första prioritet. Olycksfall vid skolan följs upp, utvärderas och så använder man den informationen i förebyggande syfte. Skolans personal informeras (bl.a. med hjälp av krisplanen) hur man skall fungera vid ett olycksfall och hur informationen sköts. Säkerhetsövningar ordnas i skolorna varje läsår. Rektorn är ansvarig för att sätta sig in i, uppdatera och organisera övningarna (krisplan).

På skolan finns ändamålsenlig första hjälp-utrustning och i personalen finns första hjälp-kunniga personer. Om hälsovårdaren är på plats kan hen utvärdera eller utföra nödvändiga åtgärder och/eller hänvisa till vidare vård.

Förebyggande av användning av tobaksvaror, alkohol och andra rusmedel och hur man ingriper i användningen av dessa

I det förebyggande arbetet mot användningen av rusmedel bland barn- och ungdomar, är den centrala grunden samarbetet mellan hem och skola, ungdomstjänsternas "kantti-kestää", och alla samarbetsmodeller som är inskrivna i skolornas krisplan. Skolans målsättning är att stöda en drogfri och hälsosam livsstil, ge goda förebilder till livet och saklig information om hur allvarlig droganvändning är. Syftet är också att flytta fram tidpunkten för att börja med rusmedel och beredskap att avvärja rusmedel helt och hållet. Åt eleven ordnas tillräckligt med elevvård och stöd samt samarbete med hemmet angående detta.

Noggrannare metoder för förebyggande av missbruk, förebyggande missbruksarbete eller akut vård av drogpåverkad finns skrivet i skolornas krisplan och läsårsplan.

Anvisningar om väntetider och säkerhet i fråga om skoltransporter

Vichtis kommuns principer för skoltransport finns på kommunens hemsida [guide för skoltransport](#).

Skolorna skickar också information om skoltransporterna via Wilma. Man går igenom och informerar eleverna om reglerna och hur man skall gå till väga under skoltransporten och om säkert beteende i trafiken (i samarbete med vårdnadshavarna).

Plan för att skydda eleverna mot våld, mobbning och trakasserier

Varje elev har enligt skollagstiftningen rätt till en trygg skola, där man inte behöver vara rädd för att bli utsatt för våld, mobbning eller trakasserier. Man måste omedelbart ingripa i mobbning då det kommit till kännedom. Vi vill försäkra oss om en både fysiskt och psykiskt trygg inlärningsmiljö. Förebyggande av och ingripande vid våld, mobbning och trakasserier hör till alla i skolgemenskapens personal. Våld, mobbning och trakasserier kan vara direkt eller indirekt, muntligt eller fysiskt våld eller social manipulation, som sårar individens fysiska, psykiska eller sociala självbestämmanderätt. En gemensam verksamhetskultur som främjar välbefinnande och integration förebygger våld, mobbning och trakasserier.

Förekomsten av våld, mobbning och trakasserier förebyggs enligt kommunens läroplan för grundläggande utbildning, (bilaga 24.10.2006). I bilagan finns också beskrivet metoder, riktlinjer och informationsinstruktioner för ovannämnda situationer.

Definitioner

Våld

Våld är beteende som orsakar rädsla hos andra. Fysiskt våld kan vara t.ex. att slå, knuffa, sparka eller misshandla.

Former för psykiskt våld kan vara att kalla någon för elaka saker, hot, att prata bakom ryggen och berätta personliga saker offentligt och frysa ut. Dessa saker betraktas i huvudsak som mobbning.

För att trygga arbetsfreden kan man avvisa en elev från undervisningen högst för resten av skoldagen, om det finns risk att en elevs eller annan persons säkerhet lider p.g.a. våldsamt eller hotfullt beteende eller om inlärningen eller annan dithörande aktivitet försvåras orimligt mycket p.g.a. elevens störande beteende.

- I allvarliga fall, där eleven uppträtt så våldsamt och hotfullt, att andra elever och personal i skolan eller andra undervisningsutrymmen känner sig hotade eller otrygga, och om det finns en överhängande risk att det våldsamma och hotfulla beteendet fortsätter, är det möjligt att stänga av eleven från skolan omedelbart, utan 14-dagars överklagorätt.

Lp kap. 5.6 plan som berör Fostrande samtal och disciplinära åtgärder.

Mobbning

Mobbning betyder att en eller flera elever medvetet och upprepade gånger orsakar förtret och rädsla åt någon i skolan eller på skolvägen. Att kalla någon fula namn, reta, knuffa, slå, håna, förlöjliga, skadegörelse (gömma saker, förstöra egendom) frysa ut (lämna utanför i spel och lekar), och lämna ensam är mobbning, om det alltid riktas mot samma elev och upprepas. En mobbningssituation är aldrig jämställd och snabb mellan lika starka, utan den mobbade är i underläge och försvarslös i förhållande till mobbaren/mobbarna.

Åt eleverna klargörs vad mobbning är och att det inte godkänns i skolan.

Trakasserier

Trakasserier handlar det om när man med handlingar skapar en hotfull, fientlig, förnedrande, förödmjukande eller ångestfylld atmosfär. Man kan säga att trakasserier är en form av mobbning. Man kan

göra sig skyldig till trakasserier även om man inte menar något illa. Det kan handla om icke-önskad uppmärksamhet, som inte respekterar den andras gränser. Det är typiskt att trakasserier upprepar sig.

Könsrelaterade trakasserier

Till könsrelaterade trakasserier räknas icke-önskat beteende som hänför sig till personens kön, men inte är av sexuell natur. Med detta beteende kränker man avsiktligt eller konkret personens psykiska eller fysiska integritet.

Vem drabbas av trakasserier och vem gör sig skyldiga till dem?

Trakasserier riktas inte bara mot ett kön. Men speciellt fysiska trakasserier riktar sig oftast mot flickor eller unga kvinnor. Flickor upplever också mera kroppsbedömning och ifrågasättande av sexualmoral, exempelvis störande sexuella erbjudanden eller antastning eller att säga något kränkande om ens sexualitet. Allra oftast är den som trakasserar av annat kön än den drabbade. Gärningsmannen och offret kan dock vara vem som helst- elev, lärare eller annan personal på skolan. Skolan är den plats där sexuella- och könsminoriteter stöter på mest trakasserier.

Varför berättar inte den drabbade?

Trakasserier är en förvirrande upplevelse. Genom att bearbeta och prata om fenomenet kan man lättare känna igen det. Barn eller unga kanske inte kan eller vågar prata om sina upplevelser.

Orsakerna kan vara många:

- Rädsla för att situationen skall bli värre eller hämnd
- Den skyldige hotar eller försöker gottgöra
- Rädsla för att bli stämplad som skvallrare eller offer
- Ignorera - tror att trakasserierna slutar om man inte låtsas om dem
- Kraftlöshet, känsla av att inget man kan göra för att få det att sluta
- Skuld känslor
- Tvivlar på sitt eget minne. Vad hände egentligen?
- Försöker få trakasserierna att upphöra genom att ändra sitt eget beteende eller klädstil
- Upplever att det inte hjälper att berätta åt någon
- Rädsla för att vara tvungen att avslöja sin sexuella läggning om någon ingriper

När man diskuterar trakasserier flyttas ofta uppmärksamheten mot den drabbade. Den blir beskylld för att provocera, klä sig på fel sätt, vara för snäll, inte stå på sig eller beskylld för att personen stod på sig och försvarade sig. Ofta känner den drabbade skuld och skam. Det är dock viktigt att komma ihåg, att det aldrig är den drabbades fel.

Förebyggande av mobbning, våld och trakasserier

Att hålla sig till grundutbildningens värdegrund förebygger förargelseväckande beteende.

Grundutbildningen baserar sig på uppfattningen om vikten av barndomens egenvärde. Varje elev är unik och värdefull precis som hen är. Alla har rätt att växa till sitt fulla mått som människa och som medlem i samhället. Grundutbildningen bygger på respekt för livet och mänskliga rättigheter. Det styr försvaret av

mänsklig värdighet och integritet. Att lära sig tillsammans över språk-, kultur-, religions- och livsåskådningsgränserna skapar förutsättningar för genuin kommunikation och gemenskap. Den grundläggande utbildningen ska ge en grund för ett världsmedborgarskap som respekterar de mänskliga rättigheterna och som sporrar till positiva förändringar.

Våld, mobbning och trakasserier kan man förbygga genom att lära sig att känna igen det i sitt eget och andras beteende och att lära sig motstå gruptryck. Med eleverna kan man öva samarbetskunskaper och hur man fungerar i olika grupper. Dessutom tränar man vardagligt beteende i olika situationer, att respektera den fysiska integriteten, förebyggande av mobbning, små vardagliga självhjälptips och att söka hjälp.

Förebyggande åtgärder:

- Skolans värdegrund
- Skolans regler
- I skolan ordnas effektiv övervakning under rasterna och genom att utveckla säkerhetskulturen kan man undvika otrevliga situationer
- Skapa sammanhållning i skolan (gemensam vardag, fester, temadagar, fadderverksamhet)
- Klassspecifik verksamhet (pararbete, grupparbete, att hjälpa sin kamrat)
- Fadderelevverksamhet
- Kamratmedling (Verso, på finska)
- Kiva-skola
- Gallup om mobbning
- Samarbete med vårdnadshavarna (gemensamma evenemang, vårdnadshavarnas hjälp vid temakvällar)
- Elevvårdsarbetsgrupp

Det skulle vara bra om vårdnadshavaren kunde följa med på skolvägen för att förhindra mobbning under skolresan. Vid eventuell mobbning tar man direkt kontakt med hemmet. Eventuella mobbningsfall lyfts regelbundet fram i elevvårdsgruppen.

Att ingripa vid mobbning, våld och trakasserier

Eleven kan själv aktivt försöka påverka mobbningssituationen:

- Att bestämt och tydligt säga åt mobbaren vad du inte tycker om,: "Lämna mig ifred, jag tycker inte om att du..." eller bara helt enkelt "Sluta!!"
- Gå iväg bort från mobbaren
- Berätta åt vuxna om du själv blir mobbad eller ser någon som blir mobbad.
- Var en vän åt den som blir mobbad, lämna hen inte ensam

- Uppmuntra den mobbade att berätta om mobbningen åt någon vuxen, du kan också själv erbjuda att berätta för hens del.

Utredning av mobbning

Mobbningssituation elev mot elev

- Alla vuxna i skolan är skyldiga att ingripa mot beteende som bryter mot reglerna
- Ärenden utreds från fall till fall genom diskussion och handledning för att uppnå önskat beteende
- Man reder ut grälet och både ger och får förlåtelse
- Försäkrar sig om att alla parter blir hörda för att reda ut saken
- Kommer överens om uppföljning vid behov
- Beroende på situationen och skolan kan man i utredningen och fortsättningsåtgärder använda sig av kamratmedling
- Hemmet informeras om beteende som bryter mot reglerna
- Vid behov ordnas diskussion men vårdnadshavarna
- Konsulterar elevvårdsgruppen vid behov
- Uppföljning

Mobbningssituation elev mot lärare

- Läraren tar upp ärendet med kollegor eller rektor som tillsammans funderar hur situationen skall lösas

Mobbningssituation lärare mot elev

- Om det upptäcks att läraren använder sin position på fel sätt mot en elev, skall man meddela åt rektorn
- Eleven kan prata om saken med kuratorn, hälsovårdaren, en annan lärare eller med rektorn för att föra saken vidare.
- I svåra mobbningsfall, ber man om hjälp av expertmedlemmarna i elevvårdsgruppen

Nätmobbing

Att skolmobbingen flyttar till nätet och sociala medier, betyder att barnen eller de unga inte slipper undan mobbningen ens på fritiden. Med nätmobbing avser man att någon medvetet och upprepade

gångar orsakar förtret och rädsla åt någon via nätet, mobiltelefonen eller andra elektroniska apparater. Den största delen av de mobbade och mobbarna känner varandra. Att mobba anonymt, kan leda till att man tror att mobbningen inte sårar.

Nätmobbing är retfulla eller hotfulla meddelanden, sprida rykten eller personlig information, manipulera och sprida bilder, uppträda under falskt namn, stänga ut från grupp eller diskussion eller att på flit uppge fel lösenord.

För eleven är det viktigaste känslan av trygghet att våga berätta för en vuxen om tråkiga situationer på nätet. Ansvaret ligger hos vårdnadshavaren. Vårdnadshavaren bör vara medveten om vad barnet/ungdomen gör på nätet och med vem hen håller kontakt. Könsrelaterade trakasserier och sexuellt ofredande förebygger man bl.a. genom att behandla sina egna gränser på nätet och hur man kan skydda dem i sociala medier. Det är viktigt att unga lär sig att man inte skall acceptera trakasserier heller på nätet.

Ifall det under skoldagen kommer fram nätmobbing mellan skolans elever, så utreder skolans personal det skedde utgående från skolans antimobbningsplan (te.x. KiVa-koulu) Ifall det framkommer nätmobbing av andra än skolans elever så kontakter skolan den utsattas vårdnadshavare, så att hen kan skrida till åtgärder. I enlighet med Vichtis läroplan är det en del av verksamhetskulturen att man arbetar för att öka tryggheten i undervisningsenheterna.

Hantering på gemenskaps-, grupp- och individnivå

Skolan och hemmens samarbete som grundar sig på gemensamma värderingar skapar trygghet och främjar elevernas helhets välbefinnande. Elevernas, vårdnadshavarnas och hela personalens öppna och respektfulla attityd mot andras olika religioner, livsåskådningar, principer och syn på uppfostran är grunden för konstruktiv växelverkan.

Elevkårer och stödelevverksamhet ökar toleranser och hänsynen för andra.

Könsrelaterade trakasserier och sexuellt ofredande förebygger man bl.a. genom att behandla sina egna gränser på nätet och hur man kan skydda dem i sociala medier. Det är viktigt att unga lär sig att man inte skall acceptera trakasserier heller på nätet. På individnivå är trakasserier kopplade till hälsorisker, svårigheter i skolgången och ungdomars riskbeteende. Därför är det viktigt att den som blivit utsatt för eller bevittnat våld, mobbing eller trakasserier vågar vända sig till en vuxen och att man kan hantera trakasserier på ett ändamålsenligt sätt.

Individuellt stöd, nödvändig vård, och andra åtgärder och uppföljning både för den skyldiga och för offret

Mobbing, våld, rasism eller annan diskriminering accepteras inte och man ingriper i osakligt beteende.

Läraren märker inte alltid mobbningen och den mobbade vill kanske inte berätta om det. Man kanske skäms för att man blir mobbad, att prata och försöka reda ut det skrämmer, eller att det inte hjälper att berätta åt en vuxen utan att mobbningen tvärtom bara blir värre. Man berättar oftare om direkt och öppen mobbing än om indirekt mobbing. Desto yngre skolbarnen är och desto oftare de blir mobbade, desto större är sannolikheten att de berättar om mobbningen.

Samarbete med vårdnadshavare

Det är bra att informera elever och vårdnadshavare om skolans praxis så eleverna vågar berätta om det uppstår problem.

Elevers vårdnadshavare

- Om du misstänker att ditt barn blir mobbat, uppmuntra hen att berätta om det eller ta själv kontakt med läraren. Ta kontakt med skolan även om ditt barn förbjuder dig.
- Utredning av skolmobbing börjar alltid i skolan
- Om ditt barn är mobbare, gör på klart, att du inte accepterar någon form av mobbing. Berätta också åt läraren.

Om det kommit till skolans kännedom att det förekommit trakasseri, mobbing eller våld under skolvägen, är skolan skyldig att informera vårdnadshavarna till de skyldiga och de som utsatts och vid behov stödja vårdnadshavarna i att reda ut det skedda.

Samarbete med berörda myndigheter

Vid behov kontaktas myndigheter som polis och barnskydd.

Att sätta sig in i planen och informera personalen, eleverna, vårdnadshavarna och samarbetspartners

I läsårsplanerna skrivs skolspecifika planer för att skydda eleverna från våld, mobbing och trakasserier. Rektorer ansvarar för att sätta sig in i planen och informera personalen, eleverna, vårdnadshavarna och samarbetspartners.

För samarbetspartners finns planen tillgänglig i Läroplanen på Vichtis kommuns hemsidor.

Uppdatering, uppföljning och utvärdering av planen

Planen uppdateras varje år i samband med att läsårsplanen uppdateras.

Källor

OPH: Perusopetuksen Opetussuunnitelman Perusteet 2014.

http://www.oph.fi/download/173318_tasa_arvotyo_on_taitolaji.pdf

Jyväskylän Normaalikoulu:

KRISPLAN

AKUTA SITUATIONER

ALLMÄNT NÖDNUMMER: 112

EFTERVÅRD: KARVIAISTEN LASTEN JA NUORTEN TERVEYS- JA TERAPIAPALVELUIDEN KRIISIPUHELIN

KL. 8:00 – 16:00 09-425 82947

Skolans krisgrupp, medlemmar och kontaktuppgifter

- Rektor
- Bitr rektor Psykolog

- Kurator
- Hälsovårdare
- Övriga

Förebyggande av krissituation

Vid förebyggande av krissituationer är det viktigt med ett gemensamt och fungerande elevvårdsarbete. Ordningsreglerna skall kännas till av alla i skolan. Information om säkerhet ges i klasserna.

En fungerande krisgrupp, årliga möten för lärare, nya lärares inskolning, förberedning för farliga situationer och regelbundna övningar är förebyggande åtgärder.

Skolornas utrymmen, inlärningsmiljöer, apparater och renhet skall vara på en sådan nivå, att man kan förebygga olyckor.

Krisberedskap

För kriser kan man förbereda sig genom att informera om dem och ha klara handlingsmodeller för olika situationer och genom tillräcklig övning i skolan.

Genom att följa olika myndigheters råd vid kriser och krisförberedning (t.ex. polis, brand- och räddningsverk).

Att ha en uppdaterad krisplan och åtgärds kort, som uppdateras på samma gång som läsårsplanen. Var speciellt noggrann med att kontaktuppgifterna är uppdaterade.

Tillvägagångssätt vid akut krissituation

Agera enligt åtgärds korten

- Ta kontakt med rektorn eller vem som helst av krisgruppens medlemmar som sammankallar krisgruppen.
- Rektorn ansvarar för verksamheten i samarbete med krisgruppen.
- Krisgruppen organiserar verksamheten vid en krissituation och sörjer för att få nödvändig hjälp.
- I en akut säkerhetshotande situation leder rektorn eller någon annan ur personalen verksamheten enligt polis- eller räddningsverkets instruktioner tills de kommer till platsen och meddelar att de tar över ledningen och ansvaret över situationen.

Ledarskapsprinciper i en krissituation

- Skolans personal meddelar åt rektorn om krissituationen
- Skolans rektor meddelar åt bildningsdirektören. Bildningsdirektören bestämmer vem som informerar om situationen.
- Vid en krissituation är det bara kommunens informations- och ledningsansvariga som ger uttalanden. Övrig personal berättar bara att situationens ledningsansvariga ger ut information. Arbetstagare skall meddela om undantagssituationen åt sin förman och försäkra sig om att informationen kommer fram.

Samarbete vid krissituationer

Alla samarbetar och visar hänsyn mot varandra för att främja den allmänna säkerheten vid en krissituation.

Arbets- ansvarsfördelningen vid och förberedelser för en krissituation, samt principerna för information och kommunikation

- Ta kontakt med rektorn eller vem som helst av krisgruppens medlemmar, som sammankallar krisgruppen.
- Rektorn och skolans personal ansvarar för beredskapen för krissituationer
- Krisgruppen organiserar verksamheten vid en krissituation och sörjer för att få nödvändig hjälp.
- Skolorna informerar om krisgruppens medlemmar i sin egen läsårsplan.

Organisering av psykosocialt stöd och eftervård

UTANFÖR KONTORSTID

I akuta situationer utanför kontorstid fungerar socialjouren, till socialjouren får man kontakt via nödnumret 112.

- **Socialjouren:** familj i akut kris (t.ex. familjemedlem i allvarlig olycka, dödsfall, brand, m.m.). Begäran om hjälp/ kontakt med socialjouren gör t.ex. polisen, alarmcentralen, eller läkarjouren.

INOM KONTORSTID

BARNSKYDDETS JOURNUMMER KL.08.00-15.30 tel. 044 4675408- Endast för myndigheter!

- FÖRSTA SKEDETS PSYKOSOCIALA KRISSTÖD styrning av tjänster (0-3dygn efter det inträffade)
- Tjänsten erbjuder inom kontorstid åt barn och vuxna Hymisen kriisipalvelut.
- Vid ett barns/ en barnfamiljs akuta behov av posttraumatisk eftervård (över 3dygn efter det inträffade) tar barnskyddsjouren kontakt med hälsa- och terapitjänstens journummer kl.8-16.
- I dagvård och skola, erbjuder elevvården första skedets psykosociala stöd (t.ex. hälsovårdare, kuratorer och andra ur elevvårdspersonalen).

TILL BARN OCH UNGA:

Lasten ja nuorten terveys- ja terapiapalveluiden kriisi-interventiot

Ingripandet vid kriser, barn och ungdomar

*Efter chock/förstahjälp skall barn och unga erbjudas elevvårdens kris-ingripande arbete i samarbete med kuratorerna.

*Vårdnadshavarna skall erbjudas handledning/stöd i hur man stöder ett barn i kris

*För familjer skall erbjudas kris-ingripande arbete efter chock/förstahjälp, om det huvudsakliga psykososiala stödbehovet riktas mot ett barn

TILL PERSONALEN:

Kristelefon för personalen kl 8-16 09 4258 2947

***Konsulteringar till elevvårdens personal och socialjouren**

***ordnandet av krishjälp åt barn, unga och deras familjer**

Uppföljande samtal ordnas 1-3 dygn efter en plötslig traumatisk händelse (en olycka eller nära ögat situation). Behovet bedömer en inom traumatisk krisvård professionell person efter att ha bekantat sig med händelsen och dess åsamkade reaktioner genom diskussioner med rektorn och/eller anhöriga. Syftet med uppföljande samtal är att stärka gemenskapen och skapa en gemensam uppfattning om vad som hänt. Uppföljande samtal behövs för att efter en traumatisk händelse få den psykologiska eftervård som hjälper att hantera reaktionerna.

Man skall efter att situationen utifrån sett återgått till det normala ännu följa med hur eleverna klarar sig och mår. En del klarar sig bra och en del behöver en längre tids stöd och hjälp. Man uppskattar att 40 % av sörjande elevers skolarbete försämras. En elevs traumatiska död, kan ännu en månad efter det inträffade orsaka posttraumatiska stresssymptom åt 40 % och ännu efter sex månader åt 28 % av skolkamraterna.

I skolorna är det rektorns uppgift att stöda personalen och vid behov hänvisa till ytterligare hjälp. För stöd av rektorerna ansvarar deras förmän.

- Krisgruppen ansvarar för uppföljning efter händelsen och utvärderar hur situationen sköttes.
- Kuratorerna/skolpsykologerna går igenom händelserna.

Att sätta sig in i planen

Skolorna går igenom krisplanen med personalen. Personalen går med eleverna igenom nödvändiga punkter i krisplanen. Skolans ordningsregler styr elevernas handlande på ett förebyggande sätt.

I bilagan till kommunens läroplan (24.10.2006) finns organisationsmodeller, verksamhetsregler och informationsregler för följande situationer. De hittar man i skolans Kris och säkerhet-mapp.

Gammal läroplan

- 1) Allvarlig olycka i skolan eller dess omedelbara närhet
- 2) Allvarlig våldssituation (riktat mot elev eller personal)
- 3) Elev med allvarlig sjukdom
- 4) Dödsfall i skolan (elev)
- 5) Dödsfall bland lärare eller annan personal
- 6) Dödsfall bland nära anhörig (elev)

- 7) Elev begår självmord
- 8) Självmordsförsök eller hot om självmord
- 9) Nära ögat situation (nära förestående olycka)
- 10) Specialsituationer
- 11) Samhällelig specialsituation
- 12) Brand eller annan farlig situation i skolan

Information till personalen, eleverna, vårdnadshavarna och övriga samarbetspartners

På skolornas hemsidor finns krisgruppens kontaktuppgifter. Skolorna informerar i början av läsåret om skolspecifika uppgifter.

Öva upp förmågan att agera

Säkerhetsgenomgång och räddningsövningar ordnas varje år i skolan. Eleverna skall läras och visas, hur man agerar i en krissituation.

Planens utvärdering

Planen utvärderas varje år samtidigt med läsårsplanen.

Uppdatering av planen

Planen uppdateras varje år samtidigt med läsårsplanen.

Individuell elevvård

Med individuell elevvård avses skolhälsovårdstjänster, psykolog- och kuratorstjänster som ges eleven samt yrkesövergripande elevvård som gäller en enskild elev. Utredning och utvärdering av stödbehov och organisering av tjänster för en elev eller elevgrupp görs av en individuell eller från fall till fall sammankallad yrkesöverskridande expertgrupp.

Elevvårdande expertgrupp för enskilda individer, eller från fall till fall

Den yrkesöverskridande elevvårdsgruppen sammankallar i huvudsak till ett första möte med elevens klasslärare eller handledare och i daghem med regionens specialbarträdgårdslärare i samarbete med barträdgårdsläraren. Gruppens sammankallare kan också vara övrig undervisningspersonal eller representanter för elevvården, t.ex. hälsovårdare eller skolkurator. Gruppens yrkesöverskridande sammansättning baserar sig på ärendets natur. Gruppen utser en ansvarsperson. Brukligt är att ansvarspersonen i huvudsak fungerar som gruppens sammankallare. Om eleven varit klient, och behovet av stöd kommit fram den vägen, fungerar med vårdnadshavarens tillstånd hälsovårdare, skolkurator eller vårdcentralens psykolog som sammankallare.

Gruppens sammansättning beror på elevens och vid behov vårdnadshavarens samtycke. Med skriftligt samtycke av eleven eller vårdnadshavaren, kan övriga av elevvårdens samarbetspartners eller elevens anhöriga delta. En minderårig elev kan med tunga argument, vägra vårdnadshavaren eller annan laglig representant att delta i behandlingen av elevens ärende. Bedömning av förverkligande av elevens önskemål och intressebevarande görs i ett sådant fall av elevvårdens representant från social- och hälsovårdsverket.

Elevvårdsrapporten för en enskild elevs ärenden i expertgruppen skrivs av den utnämnda ansvarspersonen. I fall där kurator och hälsovårdare är kallade till expertgruppen, skriver kuratorn in klientinformationen i klientrapporten, och psykologen och representanter från skolhälsovården i patientrapporten. Elevvårdsjournaler och övriga dokument som man inom elevvården upprättat eller erhållit angående enskilda elever ska införas i ett elevvårdsregister.

Elevvårdsregister

Elevvårdsjournaler och övriga dokument som man inom elevvården upprättat eller erhållit angående enskilda elever ska sparas i individuella mappar/akter i elevvårdsregistret, som bevaras i ett låst utrymme och för vilka den enhetsvisa behandlingen och bearbetningen ansvarar enhetens förman eller elevvårdens ansvarsperson.

Trots sekretessbestämmelserna har de som deltar i anordnandet och genomförandet av individuell elevvård för en elev, rätt att få av och lämna ut till varandra och till den myndighet, som ansvarar för elevvården, sådana uppgifter som är nödvändiga för att den individuella elevvården ska kunna ordnas och genomföras. De har också rätt att få av och lämna ut till varandra och till elevens lärare, rektor och utbildningsanordnaren sådan information som är nödvändig för att elevens undervisning ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Lagen som trädde i kraft 1.8.2014 påverkar inte enligt lagen om grundutbildning elevens rättigheter och skyldigheter att delta i undervisningen. Disciplin i skolan och elevens stöd för inläring och skolgång, beslut som görs i anknytning till dessa och multiprofessionellt samarbete är en del av undervisningen och därför inte en del av den frivilliga individuella elevvården.

Samarbete med utomstående samarbetspartners och tjänster som ungdomsverksamhet, barnskydd, specialistsjukvård och polis ordnas vid behov.

Samarbete vid skolhälsovårdens omfattande hälsoundersökningar

Från skolan tar man kontakt med vårdnadshavarna före omfattande hälsoundersökningar och om man är orolig för elevens hälsa. För undervisningen viktig information kan man ge till hälsovårdare/ psykolog och läkare också utan vårdnadshavarens godkännande.

Vård av sjukdom, specialdiet eller medicinering

Instruktioner för medicinering finns för personalen i kommunens intra.

Beställning av specialdiet hittar man på [Ateria- ja puhdistus](#) hemsidor.

Samarbete vid intensifierat och särskilt stöd, flexibel grundutbildning och sjukhusundervisning

Det finns tre nivåer av stöd för lärande och skolgång: allmänt, intensifierat och särskilt stöd (enligt lagen om grundläggande utbildning), och de behandlas tillsammans med den multiprofessionella elevvården. I skolorna i Vichtis är förutom undervisningspersonalen ofta en psykolog eller hälsovårdare, och i vissa fall en läkare medlemmar i gruppen. I Vichtis hör kuratorerna till skolans personal. Vid behandling av trestegsstödet används också konsultation experter emellan.

Samarbetet kring trestegsstödet beskrivs närmare i läroplanen kap. Stöd för inläring och skolgång.

Elevvårdsstöd i samband med vägran av disciplinåtgärd eller deltagande i utbildning

Disciplin, regler och övervakning, är bara en del av de många saker som påverkar skolfreden. Skolfreden ökar känslan av gemenskap och elevernas deltagande genom att förstärka växelverkan och förtroende mellan elever, lärare och vårdnadshavare. De är nyckelfaktorer då man bygger en trivsamt och lugn vardag i skolan.

Se också Organisering av skolarbete punkt **Fostrande samtal och plan för disciplinära åtgärder**.

Hur man organiserar samarbetet kring elevvården

Eleven och vårdnadshavaren informeras om tillgänglig elevvård och handleds att ansöka om nödvändiga elevvårdstjänster. Elevens och vårdnadshavarens deltagande i elevvården, systematiskt samarbete och information om elevvården, ökar kunskapen om elevvården och gör det lättare att söka sig till tjänsterna. Att i samråd konsultera personal från olika yrkesgrupper är en viktig arbetsmetod i elevvården.

Till mötet kan man med vårdnadshavarens tillstånd kalla t.ex. läkare, polis eller eftermiddagsverksamhetsledare. Yrkesöverskridande elevvård fungerar alltid i samarbete med vårdnadshavarna.

I skolan fungerar en yrkesöverskridande elevvårdsgrupp som leds av rektorn. Gruppen ansvarar för planering, utveckling, verkställande och utvärdering av elevvården utifrån de resurser som finns.

Personalen sätter sig in i den aktuella planen för organisering av elevvård varje läsår. Elever och vårdnadshavare informeras om elevvårdens tjänster av personalen. Information om organiseringen av och målsättningarna med elevvården finns i kommunens läroplan och skolans läsårsplan. Ytterligare information ges vid behov på föräldramöten och via Wilma.

Bildningsnämnden ansvarar för att informera övriga samarbetspartners i samband med nätverksmöten. Verksamhetsinstruktionerna uppdateras enligt behov både på skol- och kommunnivå.

Genomförande och uppföljning av elevvårdsplanen

Utbildningsordnaren följer med genomförandet av elevvårdsplanen.

Utbildningsstyrelsen och institutet för hälsa och välfärd följer tillsammans med genomförandet av elev- och studerandevården och den nationella effekten. Utbildningsordnaren skall trots sekretessbestämmelserna på begäran ge information åt myndigheter som på nationell nivå utvärderar, utvecklar, övervakar och gör upp statistik på elev- och studerandevård.

Skolorna utvärderar regelbundet genomförandet av elevvården vid skolans gemensamma elevvårdsgruppmöte samt varje vår då skolan utvärderar sin verksamhet och resultaten presenteras för Barn- och ungdomsnämnden i juni. De lokala yrkesöverskridande elevvårdsgrupperna följer genomförandet av elevvården lokalt inom Vichtis kommun. Elevvårdsgruppernas arbete styr årsklockan som uppgjorts i elevvården. Arbetsgruppen för Barn- och ungas välbefinnande, som är en yrkesöverskridande ledningsgrupp för elevvård, utvärderar pågående elevvård inom Karviainens hela verksamhetsområde. Regelbundet genomförda skolhälsoenkäter och utredningar för välbefinnande ger värdefull information som grund för planeringen av elevvårdsarbetet.

Skolans åtgärder för att genomföra och uppfölja planen:

(bl.a. pågående läsårs punkter som behöver granskas, metoder som används, tidtabell, åtgärder som anknyter till elevvårdsarbetet, ansvarspersoner, kommunikation med elever/ övriga aktörer vid behov).

Inom juni månad gör ansvariga kuratorn i samarbete med skolkuratorerna en utredning om uppföljningen av genomförandet av elevvårdsplanen.

9 UNDERVISNING FÖR OLIKA SPRÅK- OCH KULTURGRUPPER

Elever med invandrabakgrund

Med invandrarelever avses i dessa grunder för läroplanen för den grundläggande utbildningen både sådana barn och unga med invandrabakgrund som har flyttat till Finland och sådana som är födda i Finland. I undervisningen av elever med invandrabakgrund följs dessa grunder för den grundläggande utbildningen med beaktande av elevens bakgrund och utgångsläge, såsom modersmål och kultur, orsaken till invandringen och tiden som de varit i landet. Dessutom har särskilda mål för undervisningen ställts upp. Undervisningen skall stödja elevens utveckling till en aktiv och balanserad medlem såväl i den finländska språk- och kulturgemenskapen som i den egna språk- och kulturgemenskapen. Invandrarna får undervisning i svenska eller finska som andraspråk i stället för undervisning i modersmålet och litteratur om deras kunskaper i svenska eller finska inte kan anses vara lika goda som i modersmålet på språkfärdighetens alla delområden. För elever med invandrabakgrund bör man om möjligt ordna undervisning i deras eget modersmål.

Vid sidan av undervisningen i svenska eller finska och i elevens modersmål bör elever med invandrabakgrund få speciellt stöd också på andra lärområden för att de skall kunna nå jämlika inlärningsfärdigheter. En plan för elevens lärande kan göras upp för elever med invandrabakgrund. Planen kan utgöra en del av elevens integrationsplan.

I undervisningen bör beaktas elevernas inlärningsbakgrund och traditioner för fostran och utbildning. I samarbetet mellan hemmet och skolan beaktas familjernas kulturbakgrund och erfarenheterna av skolsystemet i utvandringslandet. Vårdnadshavarna informeras om det finländska skolsystemet, skolans verksamhetsidé, läroplanen, bedömningen, undervisningsmetoderna och om planen för elevens lärande. Elevernas och vårdnadshavarnas kunskaper om natur, levnadssätt, språk och kulturer i sitt språk- och kulturområde utnyttjas i undervisningen.

I Vichtis

I Vichtis guidas alla elever att känna, förstå och respektera varje medborgares rätt enligt grundlagen till sitt eget språk och egen kultur. Varje elevs språk- och kulturidentitet stöds mångsidigt och eleverna bekantar sig med många olika seder, samhälleliga tillvägagångssätt och synsätt. Man lär sig att se saker ur andras synvinkel.

Grundutbildningen bygger på det finländska kulturarvets mångfald. Det bildas och tar form i en föränderlig värld där olika kulturer interagerar och skapar på så sätt en grund för en kulturellt hållbar utveckling. Inläring tillsammans över språk-, kultur-, religions- och åskådningsgränser skapar förutsättningar för äkta växelverkan och gemenskap. Den grundläggande utbildningen i Vichtis skapar grunden för ett människorättsrespekterande världsmedborgarskap och uppmanar att vara verka för positiva förändringar.

I undervisningen använder man sig av elevernas och deras vårdnadshavares kunskap om sitt eget språk- och kultur, levnadsvanor och historia. Syftet är att främja två- och flerspråkighet och på så sätt stärka elevernas språkliga medvetenhet och metalingvistiska kunskaper. Skolarbetet kan innehålla flerspråkiga inlärningssituationer där elever och lärare använder alla språk de kan. Multikulturell kompetens kan man förstärka genom mediaträning och genom att ta hänsyn till elevens och familjens mediakultur.

I Vichtis ordnas också Förberedande utbildning för invandrare. Läroplanen för förberedande utbildning är en skild plan på Läroplans-sidan. Åt invandrare gör man en egen inlärningsplan för att stöda studierna. I inläringen beaktar man elevernas bakgrund och utgångsläge, som modersmål och kultur samt hur lång tid de varit i landet. En elev ska studera enligt lärokursen Finska som andraspråk, om elevens språkfärdigheter är bristfälliga inom ett eller flera områden och inte räcker till för att eleven ska kunna delta i den dagliga kommunikationen och i skolarbetet som en jämbördig medlem i skolgemenskapen, eller om elevens kunskaper i finska i övrigt inte räcker till för studier enligt lärokursen Modersmål och litteratur. Enligt Finlands grundlag, har alla som bor i landet rätt att uppehålla och utveckla det egna språket och kulturen.

Vichtis kommun har utarbetat en Integrationsplan för invandrare.

10 UNDERVISNING PÅ TVÅ SPRÅK

Skolans undervisningsspråk är antingen svenska eller finska och i vissa fall samiska, romani eller teckenspråk. I undervisningen kan enligt lagen om grundläggande utbildning även andra språk utöver skolans egentliga undervisningsspråk användas, om man bedömer att det inte försämrar elevernas möjligheter att följa med undervisningen. I en särskild undervisningsgrupp eller skola kan undervisningen huvudsakligen eller helt ges på ett annat språk[1].

Undervisningsspråket som fastställs i lagen om grundläggande utbildning bestämmer på vilket språk undervisningen i modersmål och litteratur ges[2]. Timantalet i modersmål och litteratur och A1-språket kan dock vid behov slås ihop i enlighet med statsrådets förordning[3]. Av det sammanlagda antalet timmar ska i så fall minst hälften undervisas på skolans egentliga undervisningsspråk.

För att trygga samarbetet mellan hem och skola ska information avsedd till vårdnadshavaren och centrala dokument finnas tillgängliga på undervisningsspråket som fastställs i lagen om grundläggande utbildning och vid behov på skolans övriga undervisningsspråk.

Undervisningen kan genomföras som omfattande undervisning på två språk, som kan indelas i tidigt fullständigt språkbad i de inhemska språken och annan omfattande undervisning på två språk. Den kan också ges som mindre omfattande undervisning på två språk, som här går under benämningen språkberikad undervisning. Ibland genomförs undervisning på två språk i form av språkbad på andra språk än de inhemska språken. Sådan undervisning, liksom eventuella kortare språkbadsprogram, betraktas här som övrig undervisning på två språk.

10.1 Mål och utgångspunkter för undervisning på två språk

Målet för undervisningen på två språk är att eleverna uppnår goda och mångsidiga språkkunskaper såväl i skolans undervisningsspråk som i målspråket. På lång sikt är målet för undervisningen på två språk att lägga grund för livslångt språklärande och uppskattning för språklig och kulturell mångfald. Eleverna ska erbjudas autentiska språkmiljöer i undervisningen på två språk. Målet eftersträvas genom att man, utöver lektionerna i modersmål och litteratur och lektionerna i språkbadsspråket/målspråket, även ordnar undervisningen i olika läroämnen på båda språken och utnyttjar båda språken i skolans vardag, också utanför undervisningen. Utbildningsanordnaren ska lokalt fastställa innehållet och timantalet i språkbadsspråket/målspråket. Språkbadsspråket/målspråket är oftast samtidigt elevens A1-språk.

Eleverna ska i alla läroämnen uppnå målen i de nationella grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.

I undervisning på två språk ska tyngdpunkten ligga på naturlig kommunikation och interaktion, praktisk undervisning och att eleverna aktivt använder språket. Man ska medvetet stödja elevens möjligheter att använda både skolans undervisningsspråk och språkbadsspråket/målspråket i olika läroämnen. Skolans undervisningsspråk och språkbadsspråket/målspråket ska bilda en helhet och inläringen av båda språken ska stödjas i samarbete med hemmen och vårdnadshavarna. Undervisningen på två språk ska återspeglas i skolans verksamhetskultur. Planeringen och genomförandet av undervisningen förutsätter systematiskt samarbete och dialog såväl mellan lärarna i de olika läroämnena som bland skolans övriga personal.

Det är bra om lärarna gemensamt planerar övergången från klassundervisning till ämnesundervisning. De särskilda krav som undervisningen på två språk ställer kan då målmedvetet tas i beaktande.

Planeringen och kontinuiteten i undervisningen och vid övergångarna förutsätter också samarbete mellan intressentgrupperna.

Undervisningen i språkbadsspråket/målspråket

Utbildningsanordnaren ska lokalt fastställa målen och innehållet i språkbadsspråket/målspråket. Målen kan till exempel ställas upp utgående från Nivåskalan för språkkunskaper. I undervisningen i språkbadsspråket/målspråket ska elevernas språkkunskaper utvecklas mångsidigt med hänsyn till vilka krav de olika läroämnena ställer på språkkunskapen.

I och med att undervisningen i läroämnena blir mera abstrakt, behövs också färdigheter att producera och förstå svårare faktatexter samt förmåga att diskutera om svårare ämnen. Språkriktigheten ska också ägnas allt större uppmärksamhet. Utvecklingen av språkbadsspråket/målspråket ska stödjas och följas upp.

Undervisning i övriga läroämnen på språkbadsspråket/målspråket

Undervisning i olika läroämnen på språkbadsspråket/målspråket förutsätter att läraren antar ett språkmedvetet och språkpedagogiskt perspektiv och behärskar språket tillräckligt bra[4]. Det behövs gemensam diskussion om hurdana språkkonventioner och texter som kännetecknar de enskilda läroämnena. Utgående från det ska språkliga mål ställas upp för de olika läroämnena. Undervisningen ska vara åskådlig och konkret och präglas av elevcentrerade arbetssätt och kommunikation. Eleverna ska uppmuntras att använda språkbadsspråket/målspråket för att tillägna sig innehållet i olika läroämnen. Målet är att eleverna samtidigt är både språkinlärare och språkanvändare. Eleverna ska få stöd både av läraren och av varandra för att producera språkbadsspråket/målspråket.

Undervisning i övriga läroämnen på skolans undervisningsspråk

Man ska kontrollera att elevernas hantering av begrepp samt förmåga att förstå och producera texter på modersmålet utvecklas och motsvarar åldern också i undervisningen i andra läroämnen. Också i undervisning som ges på skolans undervisningsspråk förutsätts ett språkmedvetet och språkpedagogiskt perspektiv.

Uppföljning och bedömning inom undervisning på två språk

Bedömningen ska ge läraren, eleven och vårdnadshavaren mångsidig respons om hur eleverna behärskar ämnet och hur språkkunskapen utvecklas i relation till undervisningens mål. Utvecklingen av elevens språkkunskaper i bägge språken ska följas upp i de olika läroämnena, både genom samarbete mellan lärarna och med hjälp av elevernas utvärdering av sig själva och varandra. Här kan till exempel verktyget Europeisk språkportfolio användas.

Bedömningen i de olika läroämnena ska följa de allmänna bedömningsgrunderna för den grundläggande utbildningen, oberoende av på vilket språk läroämnena undervisats. Bedömningen ska också ta hänsyn till hur det språk som är specifikt för läroämnet har utvecklats i relation till de språkliga mål som fastställts i den lokala läroplanen.

I slutbedömningen i den grundläggande utbildningen ska kunskaperna i språkbadsspråket eller målspråket bedömas enligt kriterierna för slutbedömningen i A1-språket. Avsikten är att säkerställa likabehandling av eleverna med tanke på ansökan till studier på andra stadiet. Bedömningen genomförs om möjligt genom samarbete mellan lärarna som undervisar i de olika läroämnena. I samband med avgångsbetyget kan eleven få en bilaga med uppgifter om att eleven deltagit i språkbad eller annan undervisning på två språk.

Stöd för lärande och skolgång i undervisning på två språk

Vid pedagogiska bedömningar och planering av stödåtgärder ska man ta hänsyn till den tvåspråkiga språkutvecklingen och överväga på vilket språk och hurdant stöd som kan ges. Enligt lagen om grundläggande utbildning har en elev rätt att få handledning och tillräckligt stöd för sitt lärande och sin skolgång genast när behov uppstår. Behovet av stöd ska regelbundet följas upp och stödet ges efter behov. Meningen är att eleven ska få systematiskt, kontinuerligt stöd genast när behovet av stöd uppstår. Stödet för lärande och skolgång ska planeras genom samarbete mellan lärarna, eleven, vårdnadshavaren och elevvården.

10.1.1 Omfattande undervisning på två språk

Tidigt fullständigt språkbad i de inhemska språken

Med tidigt fullständigt språkbad i de inhemska språken avses här ett program som börjar tidigast när barnet är tre år och senast när förskoleundervisningen börjar och pågår till slutet av den grundläggande

utbildningen, och där en del av undervisningen ordnas på skolans egentliga undervisningsspråk och en del på det andra inhemska språket eller samiska. Språket i fråga kallas här språkbadspråk.

Språkbadsundervisningen är i regel avsedd för barn som inte har ifrågavarande språk som modersmål.

I tidigt fullständigt språkbad ska andelen undervisning som ges på språkbadspråket utgöra minst 50 % av hela programmet så att andelen i småbarnspedagogik och förskoleundervisning är närmare 100 %, i årskurserna 1–2 cirka 90 %, i årskurserna 3–4 cirka 70 % och i årskurserna 5–9 i medeltal 50 %. Andelen beräknas utifrån årskursens totala timantal.

Målet är att under hela den grundläggande utbildningen undervisa alla läroämnen på både språkbadspråket och skolans undervisningsspråk, dock inte på båda språken samtidigt. Lärarna ska vara språkmodeller antingen för skolans undervisningsspråk eller för språkbadspråket. Läraren ska ha en enspråkig roll i språkbadsgruppen. Byte av undervisningsspråk innebär med andra ord även byte av lärare. Undervisningsmaterialet ska vara på samma språk som undervisningen. Det är viktigt att eleven utvecklar tillräckliga språkkunskaper för att kunna uppnå målen i de olika läroämnena. I språkbadsundervisningen ska båda inhemska språken användas för att fördjupa elevernas kulturella identitet. Utöver de inhemska språken ska också mötet med andra språk och kulturer stödjas för att på ett positivt sätt stärka elevens språkigt och kulturellt mångskiftande identitet.

Läroämnet modersmål och litteratur och språkbadspråket har delvis gemensamma mål och innehåll. Läroplanerna för modersmål och litteratur och språkbadspråket ska utarbetas genom samarbete mellan lärarna så att samtliga innehåll i modersmål och litteratur beaktas och så att målen kan nås. Man kan iakttä en överföringseffekt mellan undervisningen i modersmål och litteratur och undervisningen på språkbadspråket, i synnerhet om timantalet i språkbadspråket är stort och undervisningen inleds tidigt. Undervisningen i läsning och skrivning i årskurserna 1–2 ska genomföras enbart på språkbadspråket. För att stödja utvecklingen av språkbadspråket, ska eleverna få tillräcklig undervisning på språkbadspråket i både läsämnena och konst- och färdighetsämnena. Överföringseffekten varierar beroende på innehållsområde. Innehållet kan planeras utgående från modersmålsinriktade lärokurser eller lärokurser i svenska/finska för invandrare.

Annan omfattande undervisning på två språk

I annan omfattande undervisning på två språk används förutom skolans undervisningsspråk också ett eller flera andra språk. Det andra språk som används i undervisningen kallas här *målspråk*.

Med annan omfattande undervisning på två språk avses undervisning, där minst 25 % av undervisningen i den grundläggande utbildningens hela lärokurs ordnas på målspråket. Andelen beräknas utifrån timantalet i de årskurser, där den omfattande undervisningen på två språk genomförs. Den omfattande undervisningen på två språk kan inledas redan i förskolan och pågå under hela, eller endast en del av den grundläggande utbildningen.

Eleverna som deltar i omfattande undervisning på två språk kan ha mycket olika språkbakgrund. För vissa elever är inget av undervisningsspråken modersmål. En del elever flyttar till Finland och inleder den grundläggande utbildningen i ett så sent skede att de har svårt att tillägna sig lärostoffet på svenska/finska. Om sådana elever av någon orsak inte kan hänvisas till förberedande undervisning, ska de erbjudas andra stödåtgärder (se kapitel 7 Stöd för lärande och skolgång).

Elever, vars modersmål är något annat än skolans undervisningsspråk, studerar oftast enligt lärokursen svenska/finska som andraspråk. Det är viktigt att fästa vikt vid hur elevernas språkkunskaper utvecklas, i synnerhet om andelen undervisning på målspråket är stor.

När läroplanen utarbetas är det skäl att fundera på vilka läroämnen eller innehåll som det är förnuftigt att undervisa på målspråket. Man ska också överväga om en del av innehållet i läroämnena är sådant som uttryckligen skulle förutsätta undervisning på svenska eller finska för att eleven ska få sådana färdigheter som behövs i det finländska samhället.

Ifall andelen undervisning på målspråket är stor, måste man se till att eleverna utvecklar god förmåga att hantera begrepp samt att förstå och producera krävande faktatexter på svenska/finska också i undervisningen i de olika läroämnena.

Undervisningen på två språk ska ordnas så att alla elever kan få behörighet för fortsatta studier på andra stadiet.

I skolor som ordnar undervisning på två eller flera språk är ofta mångfalden av språk och kulturer stor, både bland eleverna och bland skolans personal. Det här ger goda möjligheter att lyfta fram språk och kulturer i skolans vardag, utveckla förmågan att möta olika kulturer och främja flerspråkighet. Samtidigt innebär det en utmaning för skolan att kunna stödja varje elevs flerspråkiga och mångbottnade kulturella identitet på ett positivt sätt.

10.1.2 Mindre omfattande undervisning på två språk

Språkberikad undervisning

Med språkberikad undervisning avses här undervisning, där mindre än 25 % av innehållet i läroämnena undervisas på ett annat språk än skolans undervisningsspråk. Andelen beräknas utifrån timantalet i de årskurser, där den språkberikade undervisningen genomförs. Den språkberikade undervisningen kan inledas redan i förskolan och pågå under hela, eller endast en del av, den grundläggande utbildningen.

Målen för undervisningen i olika läroämnen och inlärningsresultaten är de samma för språkberikad undervisning som för annan grundläggande utbildning när den grundläggande utbildningen avslutas. Den språkberikade undervisningen ska uppmuntra och aktivera eleverna att använda målspråket också utanför de egentliga lektionerna på språket. De språkliga målen ska ställas i relation till den språkberikade undervisningens omfattning.

I Vichtis

För närvarande ordnas inte tvåspråkig undervisning i Vichtis

11 UNDERVISNING SOM BASERAR SIG PÅ EN VISS VÄRLDSÅSKÅDNING ELLER PEDAGOGISK PRINCIP

11.1 Principer för undervisningen

Statsrådet kan bevilja en registrerad sammanslutning eller stiftelse tillstånd att ordna grundläggande utbildning. I tillståndet kan utbildningsanordnaren beviljas en särskild utbildningsuppgift som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip.

Inom grundläggande utbildning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip ska verksamheten, undervisningen och fostran följa de allmänna målen för fostran och de mål som ställts upp för undervisningen. Undervisningen ska följa grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen utan att binda eleverna till en värdegrund eller pedagogisk syn som ligger bakom en viss världsåskådning eller pedagogisk princip. Om avvikelser och prioriteringar bestäms i tillståndet att ordna utbildning och i statsrådets förordning[1].

I Vichtis

I Vichtis ordnas inte undervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip.

12 VALFRIHET I DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN

Det allmänna målet för de valfria studierna i den grundläggande utbildningen är att fördjupa lärandet, bredda studierna och förbättra förutsättningarna för fortsatta studier. De valfria studierna ger eleverna möjlighet att utveckla sina kunskaper utifrån sina egna intressen. Valfriheten stödjer studiemotivationen och utvecklar förmågan att välja.

12.1 Valfria timmar i konst- och färdighetsämnena

I statsrådets förordning fastställs ett minimiantal timmar gemensam undervisning för varje konst- och färdighetsämne (musik, bildkonst, slöjd, gymnastik, huslig ekonomi) i årskurs 1–6 och 7–9. Konst- och färdighetsämnena anvisas i årskurs 1–6 ytterligare sammanlagt sex årsveckotimmar och i årskurs 7–9 sammanlagt fem årsveckotimmar, som i timfördelningen går under namnet valfria konst- och färdighetsämnena. Utbildningsanordnaren beslutar om användningen av de valfria timmarna.

De årsveckotimmar som anvisats valfria konst- och färdighetsämnena kan i den lokala läroplanen fördelas mellan musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och huslig ekonomi på det sätt som utbildningsanordnaren beslutar. Alternativt kan årsveckotimmarna, eller en del av dem, erbjudas så att eleverna har möjlighet att välja. Valfria timmar kan användas för att ordna intensifierad undervisning ifall man i den lokala läroplanen betonar vissa konst- och färdighetsämnena eller ämnesshelheter som består av dessa.

Lärokurserna i konst- och färdighetsämnena består av minimiantalet timmar i läroämnet och möjliga timmar i valfria konst- och färdighetsämnena. De valfria konst- och färdighetsämnena bedöms som en del av

lärokurserna i den gemensamma undervisningen i konst- och färdighetsämnena och bedöms således inte separat i betyg som används i den grundläggande utbildningen.

12.2 Valfria ämnen

Syftet med de valfria ämnena är att fördjupa och bredda elevens kunskaper enligt elevens val. Det sammanlagda antalet årsveckotimmar för de valfria ämnena i årskurs 1–9 är minst nio. Som valfritt ämne kan utbildningsanordnaren erbjuda fördjupade och tillämpade ämnen eller ämnesshelheter som består av flera läroämnena och som lämpar sig för den grundläggande utbildningen och stöder dess mål. De valfria ämnena ska främja de mål som fastställts för den grundläggande utbildningen[1]. Fördjupade valfria lärokurser ska fördjupa och/eller bredda målen och innehållet i de gemensamma läroämnena. Tillämpade valfria ämnen kan innehålla element från flera olika läroämnena eller från mångsidig kompetens. Tillämpade valfria ämnen bidrar till att främja samarbetet mellan läroämnena, till exempel inom konst- och färdighetsämnena, informations- och kommunikationsteknik, konsument- och ekonomikunskap, global fostran och studier i drama.

Utbildningsanordnaren beslutar vilka valfria ämnen som erbjuds. Utbildningsanordnaren ska vid beslut om utbud av valfria ämnen och bedömning av dem beakta grunderna för antagning av studerande till andra stadiet[2].

I timfördelningen som fastställs i statsrådets förordning reserveras nio årsveckotimmar för valfria ämnen i årskurs 1–9. Ifall minimiantalet årsveckotimmar (222 åvt) enligt förordningen om grundläggande utbildning överskrider i den timfördelning som utbildningsanordnaren godkänt, kan det överskridande antalet timmar också innehålla valfria ämnen. De årsveckotimmar som anvisats för de valfria ämnena kan användas för ordnandet av intensifierad undervisning.

12.3 Frivilliga och valfria lärokurser i främmande språk

För de främmande språkens del fastställer grunderna för läroplanen målen och det centrala innehållet för de frivilliga och valfria språk som undervisas som A2- och B2-språk. Om eventuella andra valfria språk och om målen och innehållet i dem bestäms i den lokala läroplanen.

Undervisningen i det frivilliga A-språket (A2-språket) ska omfatta minst 12 årsveckotimmar. För anordnandet av undervisningen kan användas de årsveckotimmar som reserverats för valfria studier och de årsveckotimmar som överstiger minimiantalet för grundläggande utbildning. Ifall A2-språket är det andra inhemska språket används de årsveckotimmar som reserverats för B1-språket. Det frivilliga A-språkets årsveckotimmar fördelas på årskurserna på det sätt som utbildningsanordnaren beslutar. Målen och kriterierna för slutbedömningen är de samma som i det för alla gemensamma A-språket.

Undervisningen i det frivilliga B-språket (B2-språk) ska omfatta minst fyra årsveckotimmar.

12.4 Frågor som avgörs på lokal nivå

Utbildningsanordnaren ska besluta om valfriheten i undervisningen som erbjuds så att utbudet är förenligt med den grundläggande utbildningens mål och motsvarar elevernas behov. Utbildningsanordnaren ska i läroplanen besluta och beskriva

Valfria timmar i konst- och färdighetsämnena

- till vilka delar timmarna i de valfria konst- och färdighetsämnena används för undervisningen i lärokurserna i konst- och färdighetsämnena genom att dessa fördelas mellan konst- och färdighetsämnena
-
- till vilka delar timmarna i de valfria konst- och färdighetsämnena används för undervisningen i lärokurserna i konst- och färdighetsämnena på basis av elevernas val
- vilka målen och de centrala innehållen är för respektive konst- och färdighetsämne i de årskurser, i vilka läroämnet delvis eller helt består av timmarna för de valfria konst- och färdighetsämnena

Valfria ämnen

- vilka valfria ämnen som eleverna erbjuds
- för varje valfritt ämne: ämnets namn, omfattning samt i vilka årskurser det valfria ämnet erbjuds
- hur årsveckotimmarna fördelas per årskurs
- för varje valfritt ämne: mål och innehåll per årskurs samt eventuella särdrag angående lärmiljöer, arbetssätt, stöd och handledning.

Frivilliga och valfria lärokurser i främmande språk

- vilka frivilliga och valfria språk som eleverna eventuellt erbjuds
- hur årsveckotimmarna i dem fördelas per årskurs
- målen och innehållet per årskurs i enlighet med grunderna för läroplanen samt eventuella särdrag angående lärmiljöer, arbetssätt, stöd och handledning.

[1] Statsrådet förordning (422/2012) 6 §

[2] Undervisnings- och kulturministeriets förordning om grunderna för antagning av studerande inom grundläggande yrkesutbildning (4/2013); Undervisningsministeriets förordning om grunderna för antagning av studerande i gymnasieutbildningen (856/2006)

Det allmänna målet för de valfria studierna i den grundläggande utbildningen är att fördjupa lärandet, bredda studierna och förbättra förutsättningarna för fortsatta studier. De valfria studierna ger eleverna möjlighet att utveckla sina kunskaper utifrån sina egna intressen. Valfriheten stödjer studiemotivationen och utvecklar förmågan att välja.

Timfördelningen finns i grundutbildningens uppgift, målsättningar och mångsidig kompetens.

Valfria timmar i konst- och färdighetsämnena

Trots namnet är de valfria timmarna (musik, bildkonst, slöjd, gymnastik, huslig ekonomi) en del av undervisningen i konst- och färdighetsämnena och ska också bedömas som en del av denna undervisning. Utbildningsanordnaren beslutar om användningen av de valfria timmarna.

I Vichtis har de valfria timmarna i konst- och färdighetsämnena delats enligt följande:

- 4 klassen: 1 timme musik, 1 timme bildkonst och 1 timme handarbete.
- 5 klassen: 1 timme bildkonst och 1 timme handarbete.
- 6 klassen: 1 timme handarbete.
- 7 klassen: 1 timme handarbete.
- 8-9 klassen: enligt elevens val, 2 timmar till båda klasserna.

Då de valfria konst- och färdighetsämnenas timfördelning grundar sig på elevens val i högstadiet, uppgörs för dessa fördjupande studier en egen plan, där man fastslår namnet på studierna, omfattning, innehåll och till inlärningsmiljön eller arbetsmetoderna hörande eventuella särdrag samt till vilka årskurser de erbjuds. Studiernas namn bestäms enligt ifrågovarande konst- och färdighetsämne (t.ex. fördjupande studier i handarbete). Om den helhet som erbjuds eleven innehåller flera konst- och färdighetsämnena, skall det framgå av namnet vilka olika ämnena studierna innehåller. Denna plan skrivs in i skolans läsårsplan.

I de valfria konst- och färdighetsämnena får man inget separat vitsord i läsårsbetyget eller slutbetyget.

Valfria ämnen

Som valfria ämnen kan utbildningsanordnaren erbjuda ämnen som lämpar sig för den grundläggande utbildningen, fördjupade och tillämpade studier i gemensamma ämnen eller ämneshelheter som består av flera läroämnen. Syftet med de valfria ämnena är att fördjupa och bredda elevens kunskaper enligt elevens val.

Syftet är att de valfria ämnena också möjliggör organisering av yrkesöverskridande inlärningshelheter och genom dem genomföra skolspecifika prioriteringar. I grundutbildningens kommunspecifika timfördelning, är det inte nämnt om särskilda prioriteringar. I de skolspecifika läsårsplanerna skrivs, hur de yrkesöverskridande studierna genomförs i varje skola.

Fördelning av valfria ämnen

Valfria ämnen och deras placering i olika årskurser, har bestämts i timfördelningen.

- Årskurserna 4,5 och 6, har en årsvekotimme valfritt ämne.
- Årskurserna 4 och 5 har båda 1 timme valfritt ämne, som eleverna väljer.
- Eleverna i Nummela skola har en valfri årsvekotimme under åk 6 (växelkurs vartannat år)

De valfria ämnena kan variera varje år, så de skrivs in i den egna skolans läsårsplan. De valfria ämnenas namn, omfattning, årskurser, målsättningar, innehåll och övriga särdrag skrivs in i den skolspecifika läsårsplanen.

Bedömning av valfria ämnen

Varje valfritt ämne bildar en lärokurs, som då också bedöms som ett enskilt ämne. Enligt grunderna för läroplanen skall valfria ämnen som bildar en enhetlig, minst två årsveckotimmar lång lärokurs, bedömas numeriskt. I betyget skriver man in namn, årsveckotimmar och vitsord för de valfria ämnen som skall bedömas med nummer. Alla valfria ämnen som eleven genomfört och som hör till gemensamma ämnen, skrivs in i betyget direkt under ifrågavarande ämne.

Enligt grunderna för läroplanen bedöms alla valfria ämnen och lärokurser som är mindre än två årsveckotimmar muntligt. Om ett ämne som bedöms muntligt, kan anses vara fördjupande studier i ett gemensamt ämne, kan en bra prestation höja det gemensamma ämnets vitsord. Valfria ämnen vars lärokurs understiger 2 årsveckotimmar och helheter som består av sådana lärokurser bedöms verbalt (godkänd/underkänd). För ett valfritt ämne som ska bedömas verbalt antecknas "valfria studier" vid det valfria ämnets namn, därefter det sammanlagda antalet årsveckotimmar för alla de ämnen som ska bedömas verbalt och som hänför sig till ett gemensamt läroämne och anteckningen "godkänd".

Frivilliga och valfria lärokurser i främmande språk

Främmande språk som studeras som valfria ämnen och övriga valfria ämnen som inte hänför sig till något gemensamt ämne antecknas under rubriken "övriga valfria ämnen". Läroämnets namn, antalet årsveckotimmar och eventuell lärokurs uppges och en bedömning antingen med siffror eller med anteckningen "godkänd".

Språkprogram

I Nummela skola börjar man studera finska i åk 2 som A1-språk och engelska i åk 4 som A2-språk.

Organisering av språkstudier, kan förutsätta fjärruppkoppling samt samarbete mellan skolorna.

Den finlandssvenska kulturstigen

Nätverket Vi10s kulturstig kan till en viss del antingen ersätta eller komplettera den lokala läroplanens kulturfostran. Inom Nätverket Vi10 poängteras den finlandssvenska aspekten, eleverna deltar också i den egna kommunens kulturutbud. Inom Vi10 har vi för avsikt att arrangera gemensamma svenska kultursatsningar t.ex. teaterbesök och konserter.

Den finlandssvenska kulturstigen är en mycket viktig del av läroplanen för att stärka och främja den finlandssvenska identiteten och språket. I alla elevers hem är den finlandssvenska kulturen inte en självklarhet vilket medför att kulturstigen också har ett mervärde för dem.

Teater och drama

Eleverna borde årligen få uppleva svenskspråkig teater, antingen så att teatern besöker skolan eller att skolan besöker en teater. De sju kompetenserna kan inkluderas i för- och efterarbetet samt via teaterns publikarbete. Man kan t.ex. diskutera pjäsen inför besöket. Eleverna kan t.ex. skriva en teaterrecension. Frågeställningar, öva sig på att ställa frågor och ge svar på frågor. Man kan sambinda teaterupplevelsen med en presentation av författaren.

Drama

Eleverna skall arbeta med drama i skolan. Via "kultur i skolan" (www.kulturfonden.fi) kan man anlita en dramapedagog. Via projektet det mångkulturella feståret (<http://www.festar-juhlavuosi.info/>) får man också in mycket drama i undervisningen..

Konserter

Eleverna skall under åk 0 – 6 besöka en konsert. Före besöken kan man presentera instrumenten på svenska. Man kan också bjuda in kommunens musikinstitut för att förevisa instrumenten och locka elever att pröva på dem. Skolorna kan också anlita t.ex. Konsertcentralen rf. som har som mål att främja musikverksamhet i fostrande och undervisande syfte i skolor och daghem. <http://www.konserttikeskus.fi/p-svenska/>

Konst, bildkonstundervisning

Skolan bjuder in konstnärer och besöker museer.

Ateneum borde besökas minst en gång under åk 0 – 6. Eleverna får stifta bekantskap med de stora finländska konstnärerna från guldåldern. Skolbesöken kan kombineras med arbete med Ateneums kulturpedagog, men då är det viktigt att boka tillfället i god tid före besöket.

Eleverna bekantar sig med den finlandssvenska bildkonsten, t.ex. via samarbete med Stiftelsen Pro Artibus. www.proartibus.fi. Stiftelsen kan besöka skolorna och presentera finlandssvenska konstnärer och konstverk. Pro Artibus kan också låna ut konst till skolorna och offentliga byggnader. <http://proartibus.fi/sv/samlingen/#Deponeringsverksamhet>

Den finlandssvenska litteraturen och författarna

Eleverna bekantar sig med finlandssvensk litteratur och författare. Eleverna möter finlandssvenska författare t.ex. via författarbesök. Bokmässan kan vara ett besöksmål. Via Lisi Wahls stiftelse kan skolans Hem och skola förening ansöka om litteraturpaket. Ebban är ett bra verktyg för att möta den finlandssvenska litteraturen. Skolorna kan också enligt sina resurser boka författare, hitta läsprojekt, som den årliga Läsveckan i april, via Läscentrum www.lukukeskus.fi.

Historia

För att få kontakt till det specifikt svenska i Finland kan eleverna besöka Borgå. Borgå är en medeltida stad, där finns också det svenska stiftet med domkyrka samt Runebergs hemmuseum. Tavastehus slott lyfter fram Finlands och Sveriges gemensamma historia under medeltiden. Eleverna kan bekanta sig med Sveaborg som beskriver Finland på 1700-talet. Under ett besök i Nationalmuseet bekantar man sig med Finlands förhistoria och de delar som hör till åk 4 – 6 läroplan.

Massmedia

Eleverna får kontakt med det finlandssvenska medieutbudet genom att arbeta med de finlandssvenska dagstidningarna och andra medier. Det främjar den språkliga och kulturella identiteten, stärker läsförmågan, stimulerar till debatt och tränar den muntliga framställningsförmågan samt övar bildanalys. Eleverna arbetar också med en mediekritisk och – analytisk läs- och diskussionskultur – en kultur som på många olika sätt stöder och strävar till ett aktivt medborgarskap. Skolorna kan besöka HBL och YLE och bekanta sig med mediearbetet. På finna material som stöder arbetet i klassen. Man kan också beställa blancotidningar från tidningshusen. Man kan också bjuda en journalist till skolan. Tidningen i skolan firas i början av februari. Skolorna inom Vi10 producerar egna nyhetsprogram TioNytt, som publiceras på nätet. Detta samarbete fortsätter skolorna med.

Sport

Stafettkarnevalen, är en finlandssvensk manifestation som vi uppmuntrar skolorna att delta

1. Skolorna uppmanas till att delta i även i andra finlandssvenska idrottsevenemang såsom

Finlandssvenska mästerskapen i slalom.

För att introducera finlandssvensk dans och ringdanser kan man anlita Brage <http://www.brage.fi>.

Organisationerna såsom Finlands svenska idrott FSI, Folkhälsan, Naturskolan kan bidra med idrottslekar och upplevelser i naturen. Nätverket samarbetar med gemensamma idrottsevenemang.

Kom ihåg att fira och uppmärksamma finlandssvenska traditioner och dagar:

Svenska dagen, Lucia, Topeliusdagen, Runebergsdagen, Självständighetsdagen

Svenskspråkigt arbete på språköarna i finska stift

På webbsidan "Svenskspråkigt arbete på språköarna" (<http://bit.ly/1Z7sHXr>) hittas samlad

information och användbart material för dem som har svenska som modersmål, vill delta i svensk verksamhet eller arbetar med svenska församlingsmedlemmar bosatta utanför Borgå stift. Mankan kontakta branschsekreteraren för mer information.

Gemensamt för Vi10

Styrgruppen för Vi10 tar årligen ställning till vilket kulturutbud som eleverna besöker tillsammans.

Besök kan göras till:

- Svenska teatern, Ateneum, Nationalmuseet, HBL/ YLE
- Borgå, domkyrkan, Runeberg
- Stafettkarnevalen
- Ett besök på Sveaborg
- Åbo, domkyrkan, slottet alt Tavastehus slott
- Teatrar

Besöken kan delas upp årskursvis t.ex. åk 0 – 2, 3 – 4, 5 – 6.

Språkstrategi inom Nätverket Vi10 för den svenska småbarnsfostran och den grundläggande utbildningen i kommunen.

Kommunen erbjuder småbarnsfostran och grundläggande utbildning på svenska för barn och unga i åldern 0-15 år, antingen i den egna kommunen eller som köpavtal med andra kommuner eller tredje sektorn.

Språkstrategin har utarbetats för att stärka det svenska språket och ingår i enheternas läroplaner och läsårsplaner. För att utveckla barns och ungas svenska skapar vi lärmiljöer som är språkstödande i fråga om arbetsmetoder och -material. Vi strävar efter en positiv atmosfär där barn och unga utvecklar sina sociala och kommunikativa färdigheter. Den pedagogiska verksamheten stöder språket kontinuerligt, bl.a. genom berättande, läsande och skrivande.

Vi utnyttjar det svenska kulturutbud som erbjuds och bekantar oss med finlandssvensk kultur utanför skolan. Det är också viktigt att elever på språköarna har möjlighet att ta sig till och vistas i svenskspråkiga miljöer där de kan verka på svenska. Vi samarbetar med daghemmen, förskolorna och skolorna inom Nätverket Vi10 för att stärka och stödja den svenska och tvåspråkiga identiteten. Samarbetet inom Nätverket Vi10 ger eleverna möjlighet att kommunicera med jämnåriga på svenska. Eleverna deltar i samarbete med kommunens finskspråkiga skolor, så att bägge språken och kulturerna möts. Vi ser det som viktigt att stärka barns och ungas svenska så att de i alla sammanhang kan använda språket på modersmålsnivå. Barn och unga med annan språkbakgrund än en enspråkigt svensk ges möjlighet att utveckla undervisningsspråket och samtliga barn och unga uppmuntras att utveckla alla sina språk. Pedagogerna och personalen fungerar tillsammans med vårdnadshavarna som språkliga förebilder. Vårdnadshavarna uppmuntras att stöda utvecklingen av undervisningsspråket. Skolarbetet och undervisningsspråket berikas av samarbete med vårdnadshavarna och aktörer utanför skola.